

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

EULALY VANROELEN

STRUCTURELE JONGERENWERKINGEN: VRIJ ONDERNEMEN IN EEN VERTROUWDE OMGEVING.

**Hoe participatief zijn museale structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen?
En hoe passen ze binnen het concept van co-creatie?**

Paper ingediend voor het behalen van de graad van
master in de Kunstwetenschappen en archeologie

Promotor: Prof. dr. Karin Nys

Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte
Studiegebied Kunstwetenschappen en
Archeologie

Vrije Universiteit Brussel

Academiejaar 2019-2020

Structurele jongerenwerkingen: vrij ondernemen in een vertrouwde omgeving

Hoe participatief zijn museale structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen?
En hoe passen ze binnen het concept van co-creatie?

Structural youth groups: entrepreneurship in a familiar environment

How participative are our Flemish youth groups in museums?
And how do they fit into the concept of co-creation?

Ik verklaar plechtig dat ik de masterproef, “Structurele jongerenwerkingen: vrij ondernemen in een vertrouwde omgeving. Hoe participatief zijn museale structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen? En hoe passen ze binnen het concept van co-creatie?”, zelf heb geschreven.

Ik ben op de hoogte van de regels i.v.m. plagiaat en heb erop toegezien om deze toe te passen in deze masterproef.

Datum

01/06/2020

Naam + handtekening

Eulaly Vanroelen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Eulaly Vanroelen', enclosed within a circular scribble.

Coronaclausule:

Deze masterproef is (ten dele) tot stand gekomen in de periode dat het hoger onderwijs onderhevig was aan een lockdown en beschermende maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van het COVID-19 virus. Het proces van opmaak, de verzameling van gegevens, de onderzoeksmethode en/of andere wetenschappelijke werkzaamheden die ermee gepaard gaan, zijn niet altijd op gebruikelijke wijze kunnen verlopen. De lezer dient met deze context rekening te houden bij het lezen van deze masterproef, en eventueel ook indien sommige conclusies zouden worden overgenomen.

Abstract

In the last years the participatory projects have been popping up like daisies, but how participative are those new ventures? After the study of youth participation in 'small' Belgian museums, the author, Eulaly Vanroelen, developed the concept further by writing a master's thesis in 2020 about youth participation and co-creation in all Flemish museums. Under the supervision of '*FARO. Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed*' the Flemish museum's participatory projects have been reviewed based on five analysis aspects: (i) the trigger for the project, (ii) the people involved in the project, (iii) the initiator of the project, (iv) the core group of the project, and (v) the evaluation of the project. For the sake of completeness, an in-depth interview as well as an online survey were conducted. The research reveals that most of youth crews in Flemish museum are participative and co-creative. It concludes with a series of sustainable tips that can be used as basis for follow-up research.

Keywords: youth participation, museums, youngsters, participation, co-creation, sustainable relationship, collaboration.

Samenvatting

Hoe participatief zijn museale structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen?
En hoe passen ze binnen het concept van co-creatie?

Inleiding

In dit onderzoek worden Vlaamse structurele jongerenwerkingen onder de loep genomen om hun participatiegraad te bepalen. De onderzoeksvraag luidt als volgt: 'Hoe participatief zijn museale structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen? En hoe passen ze binnen het concept van co-creatie?'. Om hierop een antwoord te bieden werd het onderzoek in drie delen opgedeeld.

Het eerste deel van het onderzoek presenteert een literatuurstudie, waarin een aantal cruciale parameters toegelicht worden om het thema van dit onderzoek te duiden.

Het tweede deel gaat de stem van het werkveld weerspiegelen. De meningen van zestien werknemers, die op een professionele wijze verbonden zijn aan de structurele jongerenwerkingen, worden vergeleken door middel van vijf aspecten.

In het derde deel krijgen de deelnemende jongeren, aan die structurele jongerenwerkingen in

Vlaanderen, de mogelijkheid om hun kant van het verhaal te vertellen. Ook die groep werd gevraagd om hun mening omtrent de vijf aspecten te vormen.

Door beide groepen dezelfde vragen voor te schotelen, kan er een algeheel beeld gevormd worden over de structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen.

In de conclusie komen een aantal cruciale inzichten terug die verworven werden gedurende dit onderzoek.

Literatuurstudie

De literatuurstudie biedt een toelichting omtrent het concept jongerenparticipatie in de culturele sector. Dit zal gedaan worden door de doelgroep af te bakenen en alle theorieën rond participatie toe te lichten. Dit onderzoek focust zich dus op de doelgroep 16- tot 26-jarigen, die zich in hun vrije tijd engageren om een meerwaarde te bieden aan musea.

Daarbij gaat participatie een cruciale rol spelen. Die vorm van interactie wordt meestal gemeten aan de hand van een participatieladder, waardoor voor dit onderzoek alle participatieladders, die betrekking hebben op jeugdwerk en de culturele sector, bestudeerd werden. Als conclusie van de studie werd een voorgestelde participatieladder opgesteld, die mee de basis vormt voor het vervolg van het onderzoek.

In de literatuurstudie werden ook vijf aspecten opgesteld, die gebruikt zullen worden om het niveau van de structurele jongerenwerkingen op de voorgestelde participatieladder te bepalen. Daarbij gaat het om: (i) aanleiding tot het project, (ii) betrokkenen bij het project, (iii) trekker van het project, (iv) kerngroep van het project en (v) evaluatie van het project.

Stem van het werkveld

Het tweede deel wordt volledig toegeëigend aan de diepte-interviews van de volgende negen structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen: 'BELvue Bende' van het BELvue museum, 'Jongbloed!' van het KMSKA, 'MAS in jonge handen' van het MAS, 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous, 'Jongerenpodcast' van

het Museum Hof van Busleyden, 'Schoonvolk!' van het MSK, 'Untitled!' van Mu.ZEE, 'Young Entrepreneurs' van het FOMU en 'Young Voices' van het MoMu. Elke deelnemer aan het diepte-interview kreeg een reeks vragen per aspect, afkomstig uit de literatuurstudie, voorgeschoteld, waardoor niet enkel de structurele jongerenwerking geëvalueerd kon worden, maar ook een vergelijking tussen de verschillende structurele jongerenwerkingen getrokken kon worden. Op die manier was het mogelijk om een volledig beeld te vormen van de visie dat het werkveld heeft over de structurele jongerenwerking.

Stem van de deelnemers

Ter aanvulling van de stem van het werkveld wordt in dit onderzoek ook een stem gegeven aan de deelnemende jongeren. Door middel van een online enquête werden ook de jongeren onderworpen aan diverse vragen omtrent de vijf aspecten. Die ervaringen werden in dit onderzoek tegenover de ervaringen van het werkveld geplaatst, om te toetsen in welke mate ze overeenkomen.

Bijkomstig aan de vragenlijst rond de aspecten kregen de jongeren ook de mogelijkheid om na te denken over de

toekomst van structurele jongerenwerkingen. Elke deelnemer aan de online enquête kreeg de mogelijkheid om een duurzame tip mee te geven, die, volgens hen, cruciaal is voor het voortbestaan van structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen. Die tips werden gebundeld en kunnen eventueel als basis dienen voor een

vervolgonderzoek.

Besluit

Als laatste worden in de conclusie algemene inzichten meegegeven. Die algemene opvattingen kunnen als leidraad dienen voor elk museum dat overweegt met jongeren op een participatieve wijze te werken.

Trefwoorden: jongerenparticipatie, musea, jongeren, co-creatie, participatie, actieve participatie, duurzame samenwerking, onderlinge relatie.

Inhoudsopgave

Abstract.....	4
Samenvatting.....	5
Afkortingen	13
Inleiding	14
Methodologie.....	16
Deel I. Parameters uit de literatuurstudie.....	18
<i>Hoofdstuk 1. Jongeren</i>	<i>18</i>
1.1 Betrokkenheid van jongeren in de samenleving.....	18
1.2 Stem van de jongeren.....	20
<i>Hoofdstuk 2. Participatie.....</i>	<i>23</i>
2.1 Actieve deelname	23
2.2 Juridische omgang van jongerenparticipatie in de culturele sector.....	23
2.3 Jongeren in participatieve projecten	27
2.4 Verschillende participatieladders.....	28
2.4.1 Sherry Arnstein.....	28
2.4.2 Roger Hart.....	30
2.4.3 Harry Schier	34
<i>Hoofdstuk 3. Co-creatie.....</i>	<i>39</i>
3.1 Participatievormen binnen de culturele sector.....	39
3.2 Co-creatie op Vlaams niveau	41
3.3 Participatieladder en co-creatie op Vlaams niveau	43
<i>Hoofdstuk 4. Jongerenparticipatie in de culturele sector</i>	<i>46</i>
4.1 Structurele jongerenwerking	46
4.2 Aspecten.....	46
4.2.1 Aanleiding tot het project	47
4.2.2 Betrokkenen bij het project	47
4.2.3 Trekker van het project.....	48
4.2.4 Kerngroep van het project.....	48
4.2.5 Evaluatie van het project	49
<i>Hoofdstuk 5. Conclusie uit de literatuur</i>	<i>50</i>
Deel II. Stem van het werkveld	54
<i>Hoofdstuk 1. Voorstelling van de casestudy.....</i>	<i>54</i>
1.1 Inleiding	54
1.2 Gesprekpartners	55
1.2.1 An Sijsmans & An Van Hertum van ‘Jongbloed!’ in het KMSKA.....	56

1.2.2 Arne Vandelanotte van de ‘Jongerenpodcast’ van het Museum Hof van Busleyden	57
1.2.3 Aurélie Cerf van de ‘BELvue Bende’ in het BELvue museum	57
1.2.4 Inne Gheeraert van ‘Untitled!’ in Mu.ZEE	58
1.2.5 Liene Conard van ‘MAS in jonge handen’ in het MAS	58
1.2.6 Lies Ledure & Nora De Wit van ‘Schoonvolk!’ in het MSK	59
1.2.7 Monica Ho & Klaartje Patteet van de ‘Young Voices’ in het MoMu ..	60
1.2.8 Naomi Vandenbroeck van de ‘Young Entrepreneurs’ in het FOMU ..	60
1.2.9 Annemie Geerts & Rone Fillet van De Veerman over de ‘BELvue Bende’, ‘MAS in jonge handen’ en de ‘Jongerenpodcast’	61
1.2.10 Silke Leenen, Heleen De Grand & Ilka Tillekaerts van AmuseeVous over ‘Museumnacht Antwerpen’	61
Hoofdstuk 2. Structurele jongerenwerkingen: hoe participatief werken ze?..	63
2.1 De aanleiding tot de structurele jongerenwerking	63
2.1.1 Bewegredenen voor de opstart van de structurele jongerenwerking	64
2.1.1.1 Als remedie voor lacunes	64
2.1.1.2 Als grondslag voor (her)opening	65
2.1.1.3 Als instrument voor het organiseren van evenementen	66
2.1.2 Concept en doelstellingen voor een structurele jongerenwerking ..	66
2.1.2.1 Doelstellingen opstellen met de jongeren	67
2.1.2.1 Doelstellingen opstellen zonder jongeren	68
2.2 De betrokkenen bij de structurele jongerenwerking	70
2.2.1 Directie en museummedewerkers	70
2.2.1.1 Met goede verstandhouding	71
2.2.1.2 Zonder verstandhouding	72
2.2.2 Externe partners	73
2.2.2.1 De Veerman	73
2.2.2.2 Piazza dell’Arte	74
2.2.2.3 AmuseeVous	75
2.3 De trekker van de structurele jongerenwerking	76
2.3.1 Aanpak van de trekker	76
2.3.1.1 Trekker als bemiddelaar	77
2.3.1.2 Trekker als coördinator	78
2.3.1.3 Trekker met een sturende rol	79
2.3.1.4 Trekkers als beslissingsnemer	80
2.3.1.5 Expert-partner als trekker	80
2.3.2 Programma-indeling van het traject	81
2.3.2.1 Gericht naar eindresultaat	82
2.3.2.2 Gericht naar eindresultaat via workshops	82
2.3.2.3 Gericht naar eindresultaat via workshops en teambuilding	83
2.4 De kerngroep van de structurele jongerenwerking	85
2.4.1 Groepsleden van de structurele jongerenwerking	85

2.4.1.1 Met een voortraject	86
2.4.1.2 Zonder een voortraject.....	88
2.4.2 Activiteiten van de structurele jongerenwerking.....	91
2.4.2.1 Één project.....	91
2.4.2.2 Meerdere projecten	92
2.4.3 Alumniwerking van de structurele jongerenwerking	94
2.4.3.1 Doordachte alumniwerking	95
2.4.3.2 Passieve alumniwerking.....	95
2.4.3.3 Toekomstige alumniwerking	95
2.4.3.4 Geen alumniwerking	96
2.5 De evaluatie van de structurele jongerenwerking.....	98
2.5.1 Evaluatieaanpak van de structurele jongerenwerking	98
2.5.1.1 Zonder evaluatie.....	98
2.5.1.2 Één evaluatie per project.....	99
2.5.1.3 Één evaluatie na afloop van het project	100
2.5.1.4 Één jaarlijkse evaluatie	101
2.5.1.5 Jaarlijkse- en tussentijdse evaluatie	101
2.5.2 Toekomst van de structurele jongerenwerking	102
2.5.2.1 Structurele jongerenwerkingen zonder toekomst	102
2.5.2.2 Structurele jongerenwerkingen met heroriëntering	103
2.5.2.3 Structurele jongerenwerking als succesformule.....	104
Deel III. Stem van de deelnemers.....	106
<i>Hoofdstuk 1. Voorstelling van de enquête.....</i>	<i>106</i>
1.1 Inleiding	106
1.2 Enquête-afnemers	107
<i>Hoofdstuk 2. Structurele jongerenwerkingen: hoe denken jongeren erover?</i>	<i>108</i>
.....	108
2.1 De aanleiding tot de structurele jongerenwerking.....	108
2.1.1 Relatie tussen projectdoelstellingen en jongeren	109
2.1.2 Vooropgestelde projectdoelstellingen	110
2.2 De betrokkenen bij de structurele jongerenwerking.....	113
2.2.1 Meter- en peterproject.....	113
2.2.2 Verhouding tussen museummedewerkers en jongerenwerkingen	115
2.3 De trekker van de structurele jongerenwerking.....	118
2.3.1 Trekker als bemiddelaar	118
2.3.2 Expert-partner als trekker.....	119
2.3.3 Trekker met een sturende rol	119
2.3.4 Trekker als beslissingsnemer	120
2.4 De kerngroep van de structurele jongerenwerking	121
2.4.1 Geslacht	121
2.4.2 Opleidingsniveau.....	121
2.4.3 Cultuur en afkomst.....	122

2.5 De evaluatie van de structurele jongerenwerking.....	124
2.5.1 Zonder evaluatie	124
2.5.2 Één evaluatie per project	124
2.5.3 Één evaluatie ter afloop	125
2.5.4 Jaarlijkse- en tussentijdse evaluatie.....	125
Hoofdstuk 3. Structurele jongerenwerkingen op de participatieladder	127
3.1 ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum	129
3.2 ‘Jongerenpodcast’ van het Museum Hof van Busleyden.....	130
3.3 ‘Jongbloed!’ van het KMSKA.....	131
3.4 ‘Schoonvolk!’ van het MSK.....	131
3.5 ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU	132
3.6 ‘Young Voices’ van MoMu.....	133
3.7 ‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous.....	133
3.8 ‘MAS in jonge handen’ van MAS	134
3.9 ‘Untitled!’ van Mu.ZEE	134
Deel IV. Toekomstvisie van structurele jongerenwerkingen	136
Hoofdstuk 1. Projecteigenaarschap van de jongeren.....	136
1.1 Ongekende graad van projecteigenaarschap	137
1.2 Gemiddelde graad van projecteigenaarschap	137
1.3 Hoge graad van projecteigenaarschap	138
Hoofdstuk 2. Duurzaamheid en structurele jongerenwerkingen	141
2.1 De aanleiding	141
2.2 De betrokkenen	141
2.3 De trekker	141
2.4 De kerngroep.....	142
2.5 De evaluatie.....	142
Deel V. Conclusie	143
Dankwoord.....	145
COVID-19.....	147
Toestemmingsformulier Openbaarmaking Masterproef.....	148
Bibliografie.....	150
Bijlage	157
1. Overzichtsschema	157
2. Diepte-interviews	158
2.1 Voorbereiding	158
2.2 SIJSMANS, An & VAN HERTUM, An, An Sijsmans & An van Hertum van Jongbloed! in het KMSKA, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen	

[smartphone], Antwerpen, 10 december 2019.	161
2.3 VANDELANOTTE, Arne, Arne Vandelanotte van de Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Mechelen, 26 februari 2020.	171
2.4 CERF, Aurélie, Aurélie Cerf van de BELvue Bende in het BELvue museum, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Leuven, 26 maart 2020.	178
2.5 GHEERAERT, Inne, Inne Gheeraert van Untitled! in Mu.ZEE, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Oostende, 03 maart 2020.	184
2.6 CONARD, Liene, Liene Conard van MAS in jonge handen in het MAS, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 03 december 2019.	194
2.7 LEDURE, Lies & DE WIT, Nora, Lies Ledure & Nora De Wit van Schoonvolk! in het MSK, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Gent, 27 februari 2020.	202
2.8 HO, Monica & PATTEET, Klaartje, Monica Ho & Klaartje Patteet van de Young Voices in het MoMu, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 19 februari 2020.	212
2.9 VANDENBROECK, Naomi, Naomi Vandebroeck van de Young Entrepreneurs in het FOMU, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 05 maart 2020.	223
2.10 GEERTS, Annemie & FILLET, Rone, Annemie Geerts & Rone Fillet van De Veerman over de BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 03 december 2019.	234
2.11 LEENEN, Silke, DE GRANDE, Heleen & TILLEKAERTS, Ilka, Silke Leenen, Heleen De Grand & Ilka Tillekaerts van AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Leuven, 09 december 2019.	251
3. Online enquête.	261
3.1 Persoonlijke achtergrond.	261
3.2 Deelname aan het project.	264
3.3 Aanleiding van het project.	268
3.4 Betrokkenen bij het project.	273
3.5 Trekker van het project.	279
3.6 Kerngroep van het project.	283
3.7 Evaluatie van het project.	290

Afkortingen

FARO	FARO. Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed
KMSKA	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
MoMu	ModeMuseum provincie Antwerpen
FOMU	Fotomuseum Antwerpen
MAS	Museum aan de Stroom
Mu.ZEE	Kunstmuseum aan de Zee
MSK	Museum voor Schone Kunsten

Inleiding

Deze masterthesis ligt in het verlengde van het onderzoek uit de bachelorproef VANROELEN, Eulaly, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, bachelorproef, Brussel: Vrije Universiteit Brussel, 2019. De casestudy in die bachelorproef onderzocht de drempels waarop kleine musea botsen alvorens ze een participatief traject met jongeren opzetten. Die drempels werden onderverdeeld in vier categorieën.¹

Als eerste hebben kleinere musea te weinig financiële slagkracht om zelf een participatief project op te richten. De overheid biedt daarvoor als oplossing projectsubsidies aan, maar er is opmerkelijk een gebrek aan competentie om een volwaardig subsidiedossier op te stellen.²

Daarna hebben de musea een groot tekort aan jobtime beschikbaar om zich te verdiepen in de methodologieën van jongerenwerkingen.³

Aan de behoefte van meer geld en tijd wordt de derde drempel, namelijk de onwetendheid van de publieksmedewerkers rond het begrip participatie, gekoppeld. Uit het onderzoek bleek dat de publieksmedewerkers die deelnamen aan het onderzoek geen concrete definitie konden geven over jongerenparticipatie, omdat ze er noch in hun opleiding noch tijdens hun professionele leven hiermee geconfronteerd werden.⁴

Deze onbekendheid rond het concept participatie ligt aan de basis van hun weigering om de leiding uit handen te geven. Daarom voelen ze zich ook niet geroepen om hun directie of de raad van bestuur te overtuigen van de meerwaarde van jongerenparticipatie. Bovendien heerst de impressie bij het bestuursorgaan dat ze een grote sprong in het duister zouden nemen. Daarom blijven ze ervan overtuigd dat – hoewel jongeren geïntegreerd mogen worden in alle facetten – een *professional* altijd mee aan het roer moet staan om het project in goede banen te leiden.⁵

¹ VANROELEN, Eulaly, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, bachelorproef, Brussel: Vrije Universiteit Brussel, 2019, p. 35-36.

² VANROELEN, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, p. 35-36.

³ VANROELEN, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, p. 35-36.

⁴ VANROELEN, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, p. 35-36.

⁵ VANROELEN, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, p. 35-36.

In het onderzoek van de bachelorproef werd alsook aangetoond dat er velerlei hulpmiddelen bestaan om alsnog een jongerenparticipatief project op te zetten, maar dat kan alleen door te weten wat jongerenparticipatie inhoudt. Gedurende de diepte-interviews gaven de publieksmedewerkers, die enorm enthousiast waren, duidelijk aan dat ze geen kennis hadden rond participatie of bestaande projecten met jongeren zoals 'MAS in jonge handen' van het MAS en 'Jongbloed!' van het KMSKA. De bachelorproef werd afgesloten met een opmerkelijke oplossing om de vier drempels te overbruggen, namelijk door de deskundigheid van expert-partners in te roepen. Een expert-partner werd gedefinieerd als een adviesorgaan met een raadgevende functie binnen een instelling. Deze expert-partner zou musea advies en raad aanreiken om hun werking te kunnen verbeteren. In het onderzoek werden 'AmuseeVous' (Mooss) en 'FARO. Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed' aangehaald als ideale *matchmakers* om de musea en jongeren samen te brengen. Concreet geven deze twee overheidsorganisaties, erkende bemiddelaars, toelichting omtrent de regelgeving vanuit de overheid.⁶

In deze masterproef werd er naar aanleiding van dit perspectief met expert-partner 'FARO. Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed' besloten om een grootschalig onderzoek uit te voeren naar alle structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen. FARO staat bekend als het steunpunt voor roerend en immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen, en zal in dit onderzoek een begeleidende en adviserende rol hebben. Dit onderzoek zal enerzijds het bewustzijn omtrent participatieve trajecten met jongeren proberen te creëren door middel van een bevraging van alle werkingen in Vlaanderen. Anderzijds zal er door middel van diepte-interviews achterhaald worden hoe participatief dergelijke werkingen effectief zijn.

⁶ VANROELEN, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, p. 25-28.

Methodologie

Het methodologisch kader van deze masterthesis is een vervolg op de bachelorproef VANROELEN, Eulaly, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, bachelorproef, Brussel: Vrije Universiteit Brussel, 2019. Het zal in eerste instantie de definiëringen van participatie, jongeren en jongerenparticipatie opnieuw aanhalen. Om de aanvraag van FARO te beantwoorden, met betrekking tot de relatiegraad tussen jongerenparticipatie en co-creatie, komt co-creatie in de literatuurstudie uitgebreid naar voor.

In het eerste deel van de literatuurstudie komen de vier parameters over jongerenparticipatie aan bod. Eerst wordt de doelgroep jongeren bestudeerd en hun betrokkenheid in de maatschappij toegelicht. Daarna wordt het concept van participatie binnen de culturele sector onderbouwd met behulp van verschillende vormen van participatieladder en zijn bedenkers. In het derde hoofdstuk wordt dieper ingegaan op co-creatie en op het belang dat Vlaanderen daaraan hecht. Het laatste hoofdstuk zal ten slotte vijf aspecten toelichten, die in het onderzoeksgedeelte een cruciale rol spelen.

Na het analyseren van de secundaire bronnen wordt een diepgaande analyse van structurele jongerenwerkingen uitgevoerd. Deze casestudy bestaat uit twee luiken.

In het eerste luik worden de trekkers van de structurele jongerenwerkingen ondervraagd volgens een semigestructureerde interviewvorm. Ze kregen een allesomvattende vragenlijst voorgeschoteld. Die werd opgebouwd aan de hand van vijf aspecten: (i) de aanleiding van het project, (ii) de betrokkenen bij het project, (iii) de trekker van het project, (iv) de kerngroep van het project en (v) de evaluatie van het project. Om de informatie van elke Vlaamse structurele jongerenwerking in te zamelen, werd heel Vlaanderen afgereisd voor het afnemen van persoonlijke diepte-interviews in musea met een structurele jongerenwerking. Die diepte-interviews werden door middel van de microfoon-functie van een smartphone opgenomen, om ze vervolgens te transcriberen. Dankzij de diepte-interviews kon elk aspect per museum vergeleken worden. Die vergelijkende studie is daarna in een coherente tekst gegoten.

De bevraging van deelnemende jongeren aan de structurele jongerenwerkingen betreft het tweede luik van de casestudy. Via een online enquête op Google Drive kregen de jongeren ook de vijf aspecten voorgeschoteld, waardoor een kruisverwijzing

en overeenkomst tussen zowel de trekkers als de jongeren mogelijk was. Daarenboven kregen de jongeren in de online enquête ook de kans om een aantal duurzame tips mee te geven. Die suggesties, ook opgenomen in dit onderzoek, kunnen eventueel als start dienen voor een vervolgonderzoek.

Dit onderzoek kwam mede tot stand dankzij FARO en er zou, na de beoordeling van het thesisonderzoek, een publicatie opgesteld worden die in naam van FARO als inspiratiebron verspreid zal worden naar de culturele sector.

Deel I. Parameters uit de literatuurstudie

Dit eerste hoofdstuk is een uitzetting van de voornaamste parameters uit de literatuurstudie over jongerenparticipatie ter verduidelijking het onderzoek. Om een algeheel beeld van jongerenparticipatie te bieden, zal de doelgroep jongeren uitgelicht worden, alsook het concept participatie en de plaats die co-creatie binnen participatie belichaamt. Tenslotte zullen er vijf wetenschappelijke leidraden – aanleiding tot het project, betrokkenen bij het project, trekker van het project, kerngroep en evaluatie – opgesteld worden, als basiskader voor het verdere verloop van het onderzoek.

Alvorens de literatuurstudie aangevat kan worden, is het van belang om twee doelgroepen te definiëren. De term ‘jongeren’ verwijst naar de groep 16- tot 26-jarigen, die aan vrijwilligerswerk doen. Daartegenover staat het woord ‘volwassenen’ dat refereert naar individuen vanaf 18 jaar, die op een professionele wijze omgaan met jongeren. De kern van het verschil tussen beide groepen zit in de juridische statuten. De ‘jongeren’ willen zich maatschappelijk engageren als actieve vrijwilliger, terwijl de ‘volwassenen’ als werknemer de jongeren begeleiden.

Hoofdstuk 1. Jongeren

Dit eerste onderdeel focust op de doelgroep ‘jongeren’ en belicht hun juridische rechten, verworven dankzij het Kinderrechtenverdrag (1987), alsook het belang van hun meerwaarde binnen onze democratische en multiculturele samenleving. Ten slotte zal er dieper ingegaan worden op hun reële motieven om deel te nemen aan participatieve projecten.

1.1 Betrokkenheid van jongeren in de samenleving

In 1992 ratificeerde België het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind (1989), waardoor België één van de 196 landen werd die de integratie van jongeren in de samenleving aanmoedigde.⁷ Volgens dat verdrag is het deelnemen aan de maatschappij een burgerrecht, dat niet enkel op volwassenen, maar ook op jongeren van toepassing is, omdat ze ook fundamenteel deel uitmaken van de gemeenschap.⁸

⁷ FONDSE, Ellen, *Gemeentelijke jongerenraden: een serieuze stem?! Onderzoek naar de politieke participatie van gemeentelijke jongerenraden*, Masterthesis, Utrecht: Universiteit Utrecht, 2002, p. 6.

⁸ HART, Roger A., ‘Children’s participation from tokenism to citizenship’, *Innocenti Essays*, no° 4, Florence: UNICEF International Child Development Centre, 1992, p. 5.; BESSANT, Judith, ‘Mixed

Over de deelname en de betrokkenheid van de jeugd zijn de meningen verdeeld, want op deze manier verwerven ze in zekere mate zeggenschap over belangrijke, maatschappelijke beslissingen betrokken. Sommigen moedigen dat aan, maar anderen keuren het af, omdat ze ervan overtuigd zijn dat minderjarigen beschermd moeten worden tegen dergelijke impactvolle verantwoordelijkheden. Hoewel jongerenparticipatie een complexe kwestie is, is UNICEF ervan overtuigd dat de deelname van jongeren in cruciale vraagstukken de samenleving fundamenteel kan bevorderen en verbeteren. Het vierde nummer van de *Innocenti Essays* haalt de *Sarvodaya Movement* aan als een voorbeeld. De *Sarvodaya Movement* is een niet-gouvernementele organisatie (NGO), in Sri Lanka, die uitgebreide ontwikkelings- en conflictoplossingsprogramma's aanbieden aan dorpen.⁹ De organisatie zocht de sleutel tot gemeenschapsparticipatie bij jongeren, om vervolgens dat principe op volwassenen toe te passen. Concreet nam een jonge leraar, genaamd Ahangamage Tudor Ariyaratne, veertig middelbare scholieren van het *Nalanda College Colombo* mee op een educatief experiment naar *Kathaluwa*, een dorp dat op 26 december 2004 geteisterd werd door een tsunami ten gevolge van een aardbeving. Samen met de dorpingen zorgden de scholieren voor de wederopbouw van het dorp.¹⁰ De scholieren ontwierpen daarvoor een programma dat niet alleen het graven van putten en het ontginnen van land bewerkstelligde, maar de inwoners van Kathaluwa ook voorzag van instructieprogramma's, die het belang van sanitaire voorzieningen en onderwijs benadrukten. Iedere avond van het project sloten de scholieren zich aan bij de buurtbewoners om samen kampvuurliedjes te zingen om een goede verstandhouding tussen hen te onderhouden.¹¹ Het succes van dit experiment werd in andere dorpen herhaald en leidde tot de oprichting van de ontwikkelingsorganisatie *Sarvodaya Movement*.¹² Dit voorbeeld geeft duidelijk aan dat jongeren met innovatieve ideeën gemeenschappen verder kunnen helpen in hun ontwikkeling.

messages: youth participation and democratic practice', *Australian Journal of Political Science*, 39 (2), 2019, p. 387-404.

⁹ HART, 'Children's participation', p. 5.

¹⁰ ARIYARATNE, Ahangamage Tudor, 'Beyond development communication: Case study on Sarvodaya, Sri Lanka', in: JAYAWEERA, N. & AMUNUGAMA, S. (eds), *Rethinking development communication*, Singapore: Asian Mass Communication Research and Information Center, 1987, p. 239-251.

¹¹ Permaculturenews, 'Letter from Sri Lanka – Does Sarvodaya Hold the Secrets to Systemic Change', 13 september 2009, geraadpleegd op 18 maart 2020, <https://www.permaculturenews.org/2009/09/13/letters-from-sri-lanka-does-sarvodaya-hold-the-secrets-to-systemic-change/>.

¹² ARIYARATNE, 'Case study on Sarvodaya', Sri Lanka, p. 239-251.

Dankzij zulke projecten hebben de onderzoekers Allison James en Alan Prout kunnen besluiten dat er op het vlak van het kindbeeld een paradigmashift plaatsvindt. Het vroegere '*childhood as socialization*' paradigma verschuift naar '*childhood as a social construct*', omdat kinderen en jongeren er tegenwoordig zelf voor kiezen om een actief, in de plaats van een passief, leven te leiden. Het vroegere volwassenperspectief veroorzaakte een onderschatting van de capaciteiten van jongeren, terwijl nu meer en meer blijkt dat hun bijdrage absoluut een duidelijke meerwaarde biedt. Jongeren moeten niet langer gezien worden als burgers in de maak, maar als competente individuen die het recht hebben op participatie en inspraak.¹³ Op grotere schaal gezien, veranderde de verzorgingsstaat, die de nadruk plaatste op het beschermen van de burger, naar een investerings- of participatiestaat, waarbij de eigen verantwoordelijkheid en mondigheid van de burger centraal staan.¹⁴ Herverdeling, baan zekerheid, centrale sturing van de overheid en collectieve zekerheid maken in de nieuwe samenleving plaats voor investering, werkzekerheid, decentrale sturing en individuele verantwoordelijkheid van burgers.¹⁵

1.2 Stem van de jongeren

Die paradigmashift zorgt ervoor dat jongeren meer inspraak krijgen. Daarom is het belangrijk dat hun noden en verwachtingen juist ingeschat worden om een goede samenwerking te garanderen. Zoals al aangegeven focust dit onderzoek in het bijzonder op de doelgroep van 16- tot 26-jarigen, meer bekend onder de noemer 'jongeren'. Die groep overbrugt een decennium en kan onderverdeeld worden in drie categorieën: de minderjarigen van 16 tot 18 jaar, de meerderjarigen van 19 tot 23 jaar en de groep jongvolwassenen van 23 tot 26 jaar. Het is cruciaal om zich ervan bewust te zijn dat elke leeftijdsgroep zijn eigen noden en waarden heeft.

¹³ JAMES, Allison & PROUT, Alan (red.), 'Constructing and Reconstructing Childhood', *Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*, Basingstoke: Falmer Press, 1990, p. 7-32.

¹⁴ ENGELEN, E., & Hemerijck, A., *Van sociale bescherming naar sociale investering: zoektocht naar een andere verzorgingsstaat*, Den Haag: Boom Lemma uitgevers, 2007, p. 20.

¹⁵ MACIONIS, J., PEPPER, B. & VAN DER LEUN, J., *De samenleving: kennismaking met de sociologie*, Amsterdam: Pearson Education, 2010, p.50.

Uit Nederlands onderzoek is gebleken dat jongeren die zich engageren in de culturele sector het vaakst vrouwelijk, hoogopgeleid en autochtoon zijn.¹⁶ Toch zijn er andere socio-economische jongerenprofielen die zich graag engageren voor het vrijwilligerswerk. K2, een Nederlands adviesbureau in het sociaal domein, gaat hier dieper op in en benadrukt het belang om per leeftijdscategorie rekening te houden met richtlijnen. Volgens K2 zijn jongeren van 16 tot 18 jaar voornamelijk op zoek naar hun eigen identiteit en engageren ze zich op maatschappelijk vlak om op die manier hun bijdrage te kunnen leveren aan de samenleving. Die categorie van jongeren gaat op zoek naar hulporganisaties, zoals bijvoorbeeld Oxfam om de hongersnood uit de wereld te helpen, of WWF om de natuur te beschermen. De groep wordt de ‘sociaal-veranderaars’ genoemd. Zodra de jongeren meerderjarig zijn, kunnen ze voor de twee volgende alternatieven kiezen: ofwel studeren ze verder, ofwel gaan ze op zoek naar werk. Indien ze de keuze maken om verder te studeren, dan zullen pas tussen hun 23 en 26 jaar starten met hun professionele loopbaan. Beide groepen doen aan participatie om ervaring op te doen.¹⁷ Jongeren tussen 19 en 26 jaar worden bestempeld als ‘passanten’ en engageren zich meer uit persoonlijke ambitie, om hun curriculum vitae aan te vullen, hun netwerk uit te breiden of competenties¹⁸ op te doen.¹⁹

Wat de leeftijdsgroep ook is, door regelmatig aan vrijwilligerswerk te doen krijgen jongeren de kans om zich te verrijken. Ze kunnen competenties ontwikkelen, die later in hun actieve, professionele leven een meerwaarde kunnen bieden, zoals met zelfvertrouwen in teamverband of zich flexibel opstellen.²⁰

¹⁶ Aan de slag met de omgevingswet, ‘Jongerenparticipatie’, 2019, geraadpleegd op 1 november 2018, <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/inspiratiegids/praktische/werkvormen/jongerenparticipatie/>.

¹⁷ VAN DE KERKHOF, Chantalle, VAN BEEK, A., WEYERS, J. & KNEEPKENS, C., *Handreiking jongerenparticipatie*, Den Bosh: K2 Adviesbureau voor Jeugdvragestukken, 2010, p. 33.

¹⁸ “Een competentie is een deskundigheid, bekwaamheid, vaardigheid of expertise.” (Van Dale, ‘competentie’, 2020, geraadpleegd op 27 november 2019, <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/competentie#.Xmps8JNKjOQ.>)

¹⁹ VERCAUTEREN, Gregory, “Participatie in het kwadraat: jongeren als erfgoedvrijwilligers.” *FARO*, (28 juni 2013), https://issuu.com/faronet/docs/juninummer_digitaal_lowres/2, 2003, p. 27-33.

²⁰ Dienst Beroepsopleiding, *Competentieleren: een gedachte-experiment rapport*, Brussel: Dienst Beroepsopleiding, 2008, p. 7.

Conclusie

Uit het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind (1989) kan geconcludeerd worden dat kinderen en jongeren evenzeer rechten hebben om actief deel te nemen aan de samenleving waar ze tenslotte deel van uitmaken. Zoals UNICEF aanhaalt, wordt de meerwaarde van kinderen en jongeren meer en meer erkend en geapprecieerd. Voorbeelden zoals de *Sarvodaya Movement* in Sri Lanka tonen aan dat er een paradigmashift plaatsvindt, waardoor kinderen en jongeren gezien worden als volwaardige burgers die opereren in een participatiestaat. Aangezien jongeren een grotere rol in de maatschappij spelen dan vroeger, is het belangrijk om stil te staan bij de noden en verwachtingen van deze krachtige groep. Terwijl jongeren van 16 jaar zich voornamelijk uit maatschappelijk engagement associëren met een organisatie, gaat een 23-jarige zich voornamelijk engageren om ervaring op te doen in functie van zijn verdere professionele leven. In die context, en met die voorwaarden in het achterhoofd, is het mogelijk om een methodiek uit te werken om jongeren op een vrijwillige basis te betrekken bij participatie.

Hoofdstuk 2. Participatie

Door participatie krijgen jongeren de mogelijkheid om deel te nemen aan de gemeenschap. In het volgende onderdeel zal het concept 'participatie' verder uitgediept worden aan de hand van regionale (Vlaamse), nationale- en internationale initiatieven. Vervolgens zal overgegaan worden naar het belang om jongeren te betrekken bij participatie. Ten slotte volgt er een toelichting van de verschillende vormen van participatie. Daaruit zal een model voortvloeien, dat de basis zal leggen voor de casestudy uit dit onderzoek.

2.1 Actieve deelname

Het werkwoord 'participeren' is afgeleid van de Latijnse woorden *pars* (deel) en *cipere* (nemen) en betekent actief deelnemen. Dit begrip kan naargelang de situatie verschillende betekenissen aannemen.²¹ In dit onderzoek wordt de omschrijving van dr. Barry Checkoway overgenomen. Hij definieert een participatief traject met een doelgroep als een verschuiving van passief naar actief burgerschap.²² Die verschuiving zorgt ervoor dat individuen voortaan samen kunnen werken om een bijdrage aan de maatschappij te leveren.

2.2 Juridische omgang van jongerenparticipatie in de culturele sector

Zoals reeds aangehaald omvat de doelgroep jongeren de leeftijdsgroep van 16 tot en met 26 jaar. De begingrens van die doelgroep is gebaseerd op de vereiste minimumleeftijd van 16 jaar, binnen een kalenderjaar, om een vrijwilligerscontract te kunnen afsluiten. Jongeren zijn op die manier juridisch verzekerd bij het uitvoeren van hun vrijwilligersprojecten.²³

De gehele doelgroep jongeren is juridisch complex, omdat ze zowel uit minderjarigen als uit meerderjarigen bestaat. De groep minderjarige jongeren van 16 tot en met 17 jaar valt onder het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (*Convention on the Rights*

²¹ VREUGDENHILL-JAGER, M., 'Sprakverwarring over participatie', *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 20 (1), p. 76-99.

²² BARBER, Terry, 'Participation, citizenship and well-being. Engaging with young people, making a difference', *Young Nordic Journal of Youth Research*, 17, 2009, p. 25-40.; CHECKOWAY, Barry, 'What is youth participation', *Children and Youth Services Review*, 33, 2011, p. 340-345.

²³ Jeugdwerkregels, 'Vrijwilligerswet', 31 juli 2006, geraadpleegd op 19 maart 2020, <https://www.jeugdwerkregels.be/regel/vrijwilligerswet>.

of the Child).

“The term ‘participation’ is used in this Essay to refer generally to the process of sharing decisions which affect one’s life and the life of the community in which one lives. It is the means by which a democracy is built and it is a standard against which democracies should be measured. Participation is the fundamental right of citizenship.”²⁴

UNICEF benadrukt met dit citaat dat participeren een recht is en dat dit ook van toepassing is op jongeren. Op die manier krijgen jongeren de mogelijkheid om deel te nemen en invloed uit te oefenen op activiteiten die hun dagelijks leven direct beïnvloeden. Hun fundamentele rechten zijn terug te vinden in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, meer specifiek onder artikelen 12 en 13, waarin een oproep staat ten voordele van de vrije meningsuiting van kinderen.²⁵

Article 12 Convention on the Rights of the Child:

“States Parties shall assure to the child who is capable of forming his or her own views the right to express those views freely in all matters affecting the child, the views of the child being given due weight in accordance with the age and maturity of the child.”²⁶

Article 13 Convention on the Rights of the Child:

“The child shall have the right to freedom of expression; this right shall include freedom to seek, receive and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any other media of the child’s choice.”²⁷

De groep meerderjarigen, jongeren vanaf 18 jaar, kan beroep doen op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (*Universal Declaration of Human Rights*). Een specifieke vermelding van de deelname van jongeren in het Universele Verklaring van

²⁴ HART, Children’s participation, p. 5.

²⁵ HART, Children’s participation, p. 6-7.

²⁶ HART, Children’s participation, p. 6-7.

²⁷ HART, Children’s participation, p. 6-7.

de Rechten van de Mens bestaat niet, maar er wordt wel een juridische grondslag gelegd om als burger aan cultuurparticipatie te kunnen doen. Dat is terug te vinden in artikel 27, 1° van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens:

“Everyone has the right freely to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits.”²⁸

Alle burgers hebben het recht om aan cultuur te doen, cultuur te beleven en aan cultuur deel te nemen.²⁹ Volgens UNICEF zijn kinderen en jongeren eveneens burgers, dus hebben ze ook het recht om aan cultuurparticipatie te doen, alhoewel de wetgeving in strikte zin niet op hen van toepassing is.

Ook de Belgische grondwet heeft het recht tot cultuurparticipatie overgenomen in artikel 23, 5° van de Belgische Grondwet: het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing.³⁰

Het Vlaams departement Cultuur, Jeugd en Sport heeft dit artikel verder uitgediept, met een reeks decreten als resultaat, waarvan er twee gericht zijn op de integratie van jongeren in het culturele domein. Het Cultureel Erfgoeddecreet (Decreet houdende de Ondersteuning van Cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen), dat het culturele erfgoedveld in Vlaanderen ondersteunt, heeft op 24 februari 2017 een nieuwe invulling gekregen, waardoor participatie een rol speelt op cultureel vlak: artikel 3, e). Dit artikel zet in op het actief betrekken van de maatschappij bij een cultureelerfgoedwerking:

“participeren: het actief betrekken van de maatschappij, in het bijzonder van erfgoedgemeenschappen, bij cultureelerfgoedwerking”³¹

Het Kunstendecreet (Decreet betreffende de ondersteuning van de professionele kunsten) had al op 13 december 2013 een nieuwe invulling gekregen, en kon dankzij

²⁸ Artikel 27, 1° van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

²⁹ DE GROOF, Jan, SCHECK, W. Michaël & PENNEMAN, Hilde, *Cultuurparticipatie: opleiding – vorming – begeleiding*, Leuven-Apeldoorn: Garant, 2001, p. 18, 45.

³⁰ Artikel 23, 5° van de Belgische grondwet.

³¹ Artikel 3, e) van de Decreet houdende de ondersteuning van cultureelerfgoedwerking in Vlaanderen (Cultureel Erfgoeddecreet van 24 februari 2017).

een bevraging van de sector de doelstellingen beter afstemmen op de noden uit de sector.³² Ook de nieuwe functie participatie kwam hier aan bod:

Artikel 10, 4° Kunstendecreet:

“participatie: het ontwikkelen en toepassen van visie, concepten en processen die bijdragen tot de participatie, zowel als actieve deelname aan kunst als het confronteren met kunst, met aandacht voor maatschappelijke en culturele diversiteit”

Artikel 72, 4° van het Kunstendecreet gaat zelfs nog een stapje verder en vermeldt voor de eerste maal in Vlaanderen de mogelijkheid om aan participatie met kinderen en jongeren te doen.³³

Artikel 72, 4° Kunstendecreet:

“...Het Kunstensteunpunt besteedt binnen zijn werking aandacht aan de bevordering van culturele diversiteit. Het ondersteunt ook kunstenaars en kunstorganisaties op het vlak van kunsteducatie, sociaal-artistiek werk en de participatie van kinderen en jongeren. Het steunpunt kan daarvoor samenwerken met andere organisaties die op die terreinen over de nodige expertise beschikken.”

Deze twee decreten vormen de basis voor de beleidsnota's Cultuur en Onroerend Erfgoed, die per legislatuur worden uitgeschreven. Gedurende de beleidsperiode 2014-2019 concentreerde Sven Gatz, de toenmalige bevoegde Brusselse minister in de Vlaamse regering, zich in zijn beleidsnota Cultuur op de samenwerking tussen jeugd en de culturele sector. Om de wisselwerking tussen beide partijen mogelijk te maken, bood Gatz subsidies aan en hoopte daarbij dat er een productieve kruisbestuiving zou plaatsvinden.³⁴ In tegenstelling tot Gatz, gaf Geert Bourgeois in 2014 in zijn beleidsnota Onroerend Erfgoed als toenmalig Vlaams minister van Binnenlandse Zaken en Viceminister-president geen speciale aandacht aan de

³² DELVA, Paul, et al. *Voorstel van decreet houdende de ondersteuning van de professionele kunsten*, Brussel, Vlaams Parlement, 2013.; Departement Cultuur, Jeugd & Media, 'Kunstendecreet', 2019, geraadpleegd op 21 oktober 2018, <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid/wet-en-regelgeving/kunstendecreet>.

³³ Artikel 72, §1 van de Decreet houdende de ondersteuning van cultureelerfgoedwerking in Vlaanderen (Cultureel Erfgoeddecreet van 24 februari 2017).

³⁴ GATZ, Sven, *Beleidsnota 2014-2019 Cultuur*, Brussel, Afdeling Communicatie Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2014, p. 9-12.

doelgroep jongeren. Hij voerde eerder een beleid waarbij hij op een efficiënte wijze inzette op een kwalitatieve en duurzame samenleving, waar jongeren deel van zouden uitmaken.³⁵ Ook huidig Vlaams minister van Begroting en Financiën, Wonen en Onroerend Erfgoed Matthias Diependaele gaat in de beleidsnota Onroerend Erfgoed niet specifiek in op jongerenparticipatie, maar wil graag het beleid van Geert Bourgeois op vlak van cultuurparticipatie verderzetten.³⁶

2.3 Jongeren in participatieve projecten

De maatschappij moet jongeren beschouwen als competente medeburgers, die als actoren een betekenisvolle invloed kunnen uitvoeren op hun leefomgeving.³⁷ Hoewel de media jongeren als asociaal afspiegelt, kan het potentieel van hun sociale kwaliteiten door middel van participatie aangetoond worden. Participatie zorgt ervoor dat jongeren hun sociale vaardigheden ontwikkelen, die bijdragen aan de sociale ontwikkeling van hun later burgerschap.³⁸ Door participatie van jongeren te stimuleren, wordt het algemene burgerschap, vroeger enkel gezien vanuit een volwassenenperspectief, ook beschouwd als een dialoog tussen verschillende generaties.³⁹ Deze onderlinge relatie helpt om een duurzame en gezonde democratie uit te bouwen en geeft jongeren de mogelijkheid hun eigenwaarde en zelfvertrouwen te ontwikkelen.⁴⁰ Jongeren leren om voor zichzelf op te komen en dankzij deze vorm van *empowerment* leren ze om hun eigen kracht en stem te gebruiken om via sociale interactie een breder bereik te bekomen.⁴¹ Daarnaast zorgt jongerenparticipatie ook voor de persoonlijke en culturele identiteitsontwikkeling bij jongeren.⁴² Meestal doen

³⁵ BOURGEOIS, Geert, *Beleidsnota 2014-2019 erfgoed*, Brussel: Afdeling Communicatie Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2014, p. 6-7.

³⁶ BOURGEOIS, *Beleidsnota 2014-2019 erfgoed*, p. 6-7.; DIEPEBDAELE, Mattias, *Beleidsnota 2019-2024 erfgoed*, Brussel: Afdeling Communicatie Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2019, p. 20.

³⁷ SINCLAIR, R., 'Participation in practice: making it meaningful, effective and sustainable', *Children & Society*, 18, 2004, p. 106-118.

³⁸ CHECKOWAY, B., ALLISON, T. & MONTOYA, C., 'Youth participation in public policy at the municipal level', *Children and Youth Services Review*, 27, p. 1149-1162.

³⁹ WALL, J. & DAR, A. (2011) 'Children's political representation: the right to make a difference', *International Journal of Children's Rights*, 19, p. 595-612.

⁴⁰ BONOLI, G., 'The politics of the new social policies: providing coverage against new social risks in mature welfare states', *Policy & Politics*, 33 (3), 2005, p. 43-49.; SINCLAIR, 'Participation in practice', p. 106-118.

⁴¹ VAN HOORIK, I., (*Hoe werkt talentontwikkeling bij risicjongeren?*, Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut, 2001, p. 47-60.

⁴² SMITS, Wendy, 'It runs in the family? Sociale overerving van participatiepatronen', in: LIEVENS, John & WAEGE, Hand (red), *Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de participatiesurvey 2009*, Leuven: Acco, 2009, p. 121.

jongeren aan participatie om hun vrije tijd in te vullen en doen ze dit op vrijwillige basis, hetgeen impliceert dat er geen vrijwilligersvergoeding voor hun geleverde prestaties beschikbaar is, maar wel een wettelijke, verplichte verzekering voor de periode waarin ze hun vrijwilligerswerk uitoefenen. Afhankelijk van project tot project kunnen jongeren een forfaitaire kostenvergoeding ontvangen voor hun gemaakte onkosten in de context van het project. Daartegenover biedt jongerenparticipatie de gelegenheid om buiten hun opleidingsdomein nieuwe, sociale contacten uit te bouwen.⁴³

Naast de persoonlijke voldoening die jongeren hieruit halen, haalt de instelling ook profijt uit deze samenwerking. Deze win-winsituatie biedt de kans aan de instelling om een doelgericht aanbod voor de leeftijdsgenoten van de participanten, die anders moeilijk bereikbaar zijn, te ontwikkelen. Die betrokkenheid zorgt voor een breder draagvlak in de besluitvorming door de inhoudelijke verrijking nieuwe, en vooral, andere inzichten.⁴⁴

2.4 Verschillende participatieladders

Om de deelnemingsgraad van jongeren te staven, wordt er meestal gebruik gemaakt van participatieladders.⁴⁵ Een participatieladder is een opeenvolging van verschillende niveaus, waarbij per hoger niveau er meer verantwoordelijkheid wordt toevertrouwd aan de participant.⁴⁶

2.4.1 Sherry Arnstein

De eerste participatieladder was van Sherry Arnstein en ging over burgerparticipatie.⁴⁷ De typologie bestaat uit acht treden, die bij elke trede meer macht in de handen van de burger plaatst:

⁴³ SMITS, Wendy & STEVENS, Frank, *Maatschappelijke participatie van jongeren. Bewegen in de sociale, vrijetijds- en culturele ruimte. Samenvatting en beleidsaanbevelingen*, masterthesis, Brussel: Vrije Universiteit Brussel, 2004, p. 32.; VANMOLKOT, Rik (ed.) & VOS, Ine, *Cultuurparticipatie en maatschappelijk kwetsbare groepen*, Tiel: Drukkerij Lannoo, 2003, p. 15.

⁴⁴ Vvsg, 'Burgerparticipatie: een hele uitdaging', 2019, geraadpleegd op 19 maart 2020, <https://www.vvsg.be/bestuur/politiek-bestuur/participatie>.

⁴⁵ BARBER, 'Participation, citizenship and well-being', p. 25-40.; EDELENBOS, J. & MONNIKHOF, R., *Lokale interactieve beleidsvorming. Een vergelijkend onderzoek naar de consequenties van interactieve beleidsvorming voor het functioneren van de lokale democratie*, Utrecht: Lemma, 2001, p. 25.

⁴⁶ BROEKMAN, H., *Handboek opbouwwerk. Methoden, technieken en terreinen*, Den Haag: Dr. Gradus Hendriks-stichting, 2004, p. 158.

⁴⁷ BROEKMAN, *Handboek opbouwwerk*, p. 158.

Niveau	Trede	
Non-participatie	1.	<i>Manipulation</i>
	2.	<i>Therapy</i>
Nepparticipatie	3.	<i>Information</i>
	4.	<i>Consultation</i>
	5.	<i>Placation</i>
Burgermacht	6.	<i>Partnership</i>
	7.	<i>Delegated power</i>
	8.	<i>Citizen control</i>

Arnsteins ladder onderscheidde drie niveaus van participatie met verschillende subniveaus. In totaal is er sprake van acht treden, die telkens meer macht in handen van de participant legt. Enkel het derde niveau gaat om echte participatie.

Het eerste niveau is 'Non-participatie' en kent de volgende twee treden:

1. *Manipulation*: de eerste trede, 'manipulatie' genoemd, komt overeen met schijnparticipatie. De machthebbers zijn er alleen op gesteld om de bevolking te manipuleren om zo hun eigen keuzes op te dringen.⁴⁸
2. *Therapy*: of 'therapie' is de tweede trede en gaat om gedeeltelijke schijnparticipatie. Dit betekent dat de machthebbers de bevolking willen opvoeden door zelf de oplossing voor te dragen en op te dringen.⁴⁹

Bij het tweede niveau is er sprake van 'Nepparticipatie', met de volgende drie treden:

3. *Information*: deze trede van 'informatie' verschaft enkel informatie aan de burger, maar biedt hen niet de mogelijkheid om hun eigen mening te uiten.⁵⁰
4. *Consultation*: gedurende de trede van de 'consultatie' wekt de machthebber de indruk dat hij naar de mening van de burger luistert, zonder dat hij van plan is iets met deze input te doen.⁵¹

⁴⁸ ARNSTEIN, Sherry, R., 'A ladder of citizen participation', *Journal of the American Institute of Planners*, 35 (4), 1969, p. 216-224.

⁴⁹ ARNSTEIN, 'A ladder of citizen participation', p. 216-224.

⁵⁰ ARNSTEIN, 'A ladder of citizen participation', p. 216-224.

⁵¹ ARNSTEIN, 'A ladder of citizen participation', p. 216-224.

5. *Placation*: de vijfde trede van de 'inspraak' ligt in dezelfde lijn als de twee vorige treden. De machthebbers blijven het recht behouden om uiteindelijk zelf de beslissingen te nemen.

Het derde niveau 'Burgermacht', dat daadwerkelijk over participatie gaat, bestaat uit de laatste drie treden:

6. *Partnership*: verderop op de ladder komt 'partnerverband', dat de burgers de kans biedt om te onderhandelen met de machthebbers.
7. *Delegated power*: de zevende trede, de 'gedeelde macht', geeft de burger de mogelijkheid om op gelijke voet samen te werken met de machthebbers.
8. *Citizen control*: de laatste trede van 'burgercontrole' is de hoogste trede, die de burgers mee het beslissingsrecht in de besluitvorming geeft.⁵²

Deze ladder zal de toon zetten voor toekomstige onderzoekers, die zelf willen experimenteren met participatie.

2.4.2 Roger Hart

De socioloog Roger Hart was één van die onderzoekers die, op basis van de participatieladder van Sherry Arnstein, een specifieke ladder ontwierp voor kinderen en jongeren. Hart deed aan de Hull University in Kingston upon Hill, Londen, onderzoek naar de ontwikkeling van kinderen en jongeren in relatie tot hun fysieke omgeving.⁵³ In 1992 nam de socioloog het voortouw in het jeugdwerk en maakte voor UNICEF een internationale studie over jongerenparticipatie. Van dat onderzoek maakte UNICEF een fundamentele burgerschapsrecht, dat zowel op de eigen leefsituatie als die van anderen invloed had.⁵⁴ Hart ontwikkelde daarbij een ladder voor de analyse van de samenwerking tussen jongeren en volwassenen. De verschillende niveaus geven namelijk de interactie tussen jongeren en volwassenen weer.⁵⁵ Een belangrijke opmerking is dat Hart de ladder speciaal ontwikkelde voor kinderen en jongeren die zich participatief engageren in projecten en niet in het dagdagelijkse

⁵² ARNSTEIN, 'A ladder of citizen participation', p. 216-224.

⁵³ HART, Children's participation, p. 39.

⁵⁴ WINTER DE, M. *Kinderen als medeburgers. Kind- en jeugdparticipatie als maatschappelijk opvoedingsperspectief*, Utrecht: de Tijdstroom, 1995, p. 44.

⁵⁵ FONDSE, *Onderzoek naar de politieke participatie van gemeentelijke jongerenraden*, p. 6.

leven.⁵⁶

Niveau	Trede	Roger Hart	Sherry Arnstein
Schijnparticipatie (of Non-participatie)	1.	<i>Manipulation</i>	<i>Manipulation</i>
	2.	<i>Decoration</i>	<i>Therapy</i>
	3.	<i>Tokenism</i>	<i>Information</i>
Participatie	4.	<i>Assigned but informed</i>	<i>Consultation</i>
	5.	<i>Consulted and informed</i>	<i>Placation</i>
	6.	<i>Adult-initiated, shared decisions with children</i>	<i>Partnership</i>
	7.	<i>Child-initiated and directed</i>	<i>Delegated power</i>
	8.	<i>Child-initiated, shared decisions with adults</i>	<i>Citizen control</i>

Net zoals Sherry Arnstein omvat deze participatieladder ook acht treden, die bij elke trede meer verantwoordelijkheid aan de jongeren aanreikt.⁵⁷

1. *Manipulation*: deze eerste en onderste trede wordt 'manipulatie' genoemd. De betrokken jongeren zijn er enkel om de belangen van de volwassenen uit te voeren, zonder op de hoogte te zijn van de consequenties van hun acties.⁵⁸
2. *Decoration*: de tweede trede is die van 'decoratie', waarbij jongeren worden ingeschakeld om de activiteiten die de volwassenen hebben bedacht op te leuken.⁵⁹
3. *Tokenism*: deze derde trede staat bekend als 'afkopen', waarbij jongeren hun keuze mogen maken uit een reeks voorgestelde ideeën, maar zonder dat er rekening gehouden wordt met hun feedback.⁶⁰

Die eerste drie treden worden binnen het jeugdwerk aanzien als schijnparticipatie, want ze wekken enkel de indruk dat jongeren participeren, terwijl volwassenen ze enkel uit eigen belang inzetten. Het consultatiebureau Jong Protestant en de Noord-

⁵⁶ HART, Roger, Stepping back from 'The ladder': Reflections on a model of participatory work with Children, in: Jensen, Reid (ed.), *Participation and learning: developing perspectives on education and the environment, health and sustainability*, Californië: Sage 2008, p. 19-31.

⁵⁷ HART, Children's participation, p. 39.

⁵⁸ HART, Children's participation, p. 8.

⁵⁹ HART, Children's participation, p. 8.

⁶⁰ HART, Children's participation, p. 8.

lerse onderzoeker Harry Shier zijn het hiermee eens en sluiten die eerste drie treden uit als middel om aan participatie te doen voor instellingen.⁶¹ Naast de drie treden van schijnparticipatie komt het volgende niveau met de laatste vijf treden, namelijk dat van jeugdparticipatie.

4. *Assigned but informed*: Harts vierde trede staat bekend als ‘opdracht geven’, waarbij de volwassenen het project uitvoeren, maar wel inlichtingen inwinnen bij jongeren.⁶² Er zijn een aantal voorwaarden waaraan de trede moeten voldoen om effectief in aanmerking te komen: de jongeren moeten het doel van het project begrijpen; de jongeren moeten weten wie de beslissing neemt over hun betrokkenheid; de jongeren moeten een betekenisvolle rol spelen; en na de verduidelijking van het project moeten de jongeren er zelf voor kiezen om vrijwilliger te worden. De *World Summit for Children*, gehouden in het hoofdkwartier van de Verenigde Naties (New York) in september 1990, is de perfecte illustratie van deze trede. De topconferentie was de grootste bijeenkomst ooit van staatshoofden en regeringsleiders over het welzijn van kinderen wereldwijd. Elk van de 71 wereldleiders kreeg een jongere toegewezen als expert om de standpunten van de doelgroep te verdedigen. Die jongerenexperten mochten echter nooit zelf het woord nemen op de conferentie.⁶³
5. *Consulted and informed*: de vijfde trede is ‘consulteren en informeren’. Hier voeren nog altijd de volwassenen het project uit, maar er wordt daarbij belang gehecht aan de visie van de jongeren.⁶⁴ Jongeren werken dan als adviseurs. In het Toronto (Canada) van de jaren negentig heeft men via een enquête met succes de mening van de jeugd over hun stad samengebundeld. Het delen van die bevindingen, ten goede van de stad, komt overeen met deze trede van de participatieladder.⁶⁵
6. *Adult-initiated, shared decisions with children*: bij de zesde trede, genaamd ‘initiatief volwassenen, samen besluiten’, worden jongeren betrokken bij de besluitvorming. Bij dit niveau hebben de volwassenen voornamelijk een

⁶¹ Jong Protestant, ‘Inclusief vieren’, 2019, 22 april 2019, <https://jop.nl/theMAS/vieren-en-ontmoeten/inclusief-vieren.>; SHIER, Harry, ‘Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations. A New Model for Enhancing Children’s Participation in Decision-making, in line with Article 12.1 of the United Nations Convention on the Rights of the Child’, *Children & Society*, 15, 2001, p. 107-117.

⁶² HART, Children’s participation, p. 8.

⁶³ HART, Children’s participation, p. 11.

⁶⁴ HART, Children’s participation, p. 8.

⁶⁵ HART, Children’s participation, p. 12.

coördinerende rol en is er dan ook echt sprake van jongerenparticipatie.⁶⁶ Hoewel volwassenen de projecten initiëren, delen ze de besluitvorming met de jongeren. Zo heeft de *Group Ludic*, ter gelegenheid van het Internationaal Jaar van het Kind (1979), in Parijs een tent opgezet waarin jongeren een dagblad konden ontwerpen met behulp van goedkope audiovisuele technieken. Professionele journalisten werden daarbij ingeschakeld om jongeren te helpen en te adviseren.⁶⁷

7. *Child-initiated and directed*: bij de zevende trede ligt 'het initiatief en de leiding' bij de jongeren zelf. De jongeren mogen volledig zelfstandig beslissen, waardoor volwassenen enkel een sturende rol krijgen.⁶⁸ Bovendien krijgen jongeren, als de omstandigheden gunstig zijn, de kans om complexe projecten te bedenken en uit te voeren. Het grootste verschil met de voorgaande trede is de mogelijkheid van de jongeren om ook mee te werken aan de uitvoering van het project. Het damsysteem van achtjarigen uit Vermont in de Verenigde Staten is een perfect voorbeeld van deze voorlaatste trede. Kinderen bouwden achter hun school in de zandbak een damsysteem. Het schoolpersoneel was daarvan op de hoogte en koos ervoor om dit project doelbewust te ondersteunen zonder de kinderen aan te sturen.⁶⁹
8. *Child-initiated, shared decisions with adults*: bij de laatste trede 'initiatief jongeren, samen besluiten' wordt het gehele project volledig geïnitieerd door de jongeren. De beslissingen worden wel samen met de volwassenen genomen. De jongeren voeren het project uit, maar vragen om bijstand aan de volwassenen, indien het nodig is. Het gaat bij dit niveau over de groep jongeren, die zich vrijwillig aansluit bij dergelijke projecten. Zulke projecten zijn eerder zeldzaam, omdat er vaak geen zorgzame volwassenen afgestemd zijn op de specifieke interesses van de jongeren. Er is dus nood aan geschikte personen om te reageren op die subtiele indicatoren van energie en medeleven bij jongeren. Het typeprofiel voor zo'n functie wordt vaak omschreven als de animator. De inspanningen van *Student Coalition for Relevant Sex Education* in New York, die door *The National Commission on Resources for Youth* (1974) gedocumenteerd worden, kunnen perfect dienen als voorbeeld van deze laatste trede. Een groep studenten vormden een coalitie om

⁶⁶ HART, Children's participation, p. 8.

⁶⁷ HART, Children's participation, p. 12-13.

⁶⁸ HART, Children's participation, p. 8.

⁶⁹ HART, Children's participation, p. 13-14.

een petitie in te dienen bij de *Board of Education* voor een cursus omtrent seksuele voorlichting om het grote aantal tienerzwangerschappen te doen dalen. Hoewel ze samen met de organisatie *Planned Parenthood* een voorstel uitschreven, mislukte hun actie. Toch resulteerden al die inspanningen in het aanstellen van *peer* adviseurs die scholen konden inhuren om meer informatie te geven over zwangerschappen en geslachtsziekten.⁷⁰

2.4.3 Harry Schier

In 2001 deed Harry Shier een aanvulling op Roger Harts laatste vijf treden van ware participatie. Schiers participatiemodel *Pathways to Participation* verdeelt elke trede nog eens onder in drie treden om de verschillende verantwoordelijkheden nog meer te nuanceren. Het gaat over⁷¹:

1. *Opening*: de 'opening' is de eerste trede, waarbij de instelling samen met de jongeren een concept ontwikkelt.⁷²
2. *Opportunities*: de tweede trede van de 'opportuniteit' beschrijft de situatie waarbij de instelling de input van de jongeren verwerkt.⁷³
3. *Obligations*: de laatste trede is 'verplichting', waarbij de jongeren de mogelijkheid krijgen om helemaal ingebed te geraken in de organisatie.⁷⁴

⁷⁰ HART, *Children's participation*, p. 8, 14.

⁷¹ SHIER, 'Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations', p. 107-117.

⁷² SHIER, 'Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations', p. 107-117.

⁷³ SHIER, 'Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations', p. 107-117.

⁷⁴ SHIER, 'Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations', p. 107-117.

Niveau	Trede	Roger Hart (niveau 2)	Harry Schier's nuances
Participatie	4.	<i>Assigned but informed</i>	<i>Opening</i>
			<i>Opportunities</i>
			<i>Obligations</i>
	5.	<i>Consulted and informed</i>	<i>Opening</i>
			<i>Opportunities</i>
			<i>Obligations</i>
	6.	<i>Adult-initiated, shared decisions with children</i>	<i>Opening</i>
			<i>Opportunities</i>
			<i>Obligations</i>
	7.	<i>Child-initiated and directed</i>	<i>Opening</i>
			<i>Opportunities</i>
			<i>Obligations</i>
8.	<i>Child-initiated, shared decisions with adults</i>	<i>Opening</i>	
		<i>Opportunities</i>	
		<i>Obligations</i>	

Op die manier kan iedere instelling bepalen hoeveel macht ze binnen elke trede uit handen geeft. Een belangrijke kanttekening bij de participatieladder van Shier is dat het vermogen van het kind en zijn ontwikkeling parten spelen bij de uitvoering van participatie. Elke jongere heeft zijn eigen tempo en heeft dus nood aan een eigen ritme van betrokkenheid in het participatieproces. Daarom moeten er programma's ontworpen worden om de behoeftes van alle deelnemers te kunnen maximaliseren.⁷⁵ Het combineren van de twee modellen zorgt ervoor dat er binnen elke trede van Hart drie vragen gesteld kunnen worden, om op die manier te achterhalen onder welke subcategorie het participatief project zich bevindt:

⁷⁵ HART, Children's participation, p. 11.

Roger Hart (niveau 2)	Harry Schiers nuances	
4. <i>Assigned but informed</i>	<i>Opening:</i>	Luistert u naar de jongeren?
	<i>Opportunities:</i>	Hanteert u een specifieke werkmethode om naar de jongeren te luisteren?
	<i>Obligations:</i>	Is het een vereiste voor u om naar jongeren te luisteren?
5. <i>Consulted and informed</i>	<i>Opening:</i>	Bent u bereid om jongeren te ondersteunen in hun mening?
	<i>Opportunities:</i>	Bent u in het bezit van verschillende ideeën en methodieken om de jongeren te helpen om hun mening te geven?
	<i>Obligations:</i>	Is het een vereiste om verschillende ideeën en methodieken te hebben om jongeren te helpen om hun mening te geven?
6. <i>Adult-initiated, shared decisions with children</i>	<i>Opening:</i>	Bent u bereid rekening te houden met de mening van jongeren?
	<i>Opportunities:</i>	Kun u in uw besluitvormingsproces rekening houden met de mening van jongeren?
	<i>Obligations:</i>	Is het een vereiste om gedurende het besluitvormingsproces rekening te houden met de mening van jongeren?
7. <i>Child-initiated and directed</i>	<i>Opening:</i>	Bent u bereid dat jongeren mee deelnemen aan uw besluitvorming?
	<i>Opportunities:</i>	Heeft u een methodiek die jongeren de mogelijkheid geeft om deel te nemen aan besluitvormingsprocessen?
	<i>Obligations:</i>	Is het een vereiste dat jongeren deelnemen aan de besluitvorming?
8. <i>Child-initiated, shared decisions with adults</i>	<i>Opening:</i>	Bent u bereid om een deel van macht en verantwoordelijkheid te delen met jongeren?
	<i>Opportunities:</i>	Heeft u een methode waardoor macht en verantwoordelijkheid kan gedeeld worden tussen volwassenen en jongeren?
	<i>Obligations:</i>	Is het een vereiste dat de jongeren en de volwassenen de macht en verantwoordelijkheid delen?

Het is aan de hand van die vragen dat het mogelijk is om een participatief traject met jongeren nauwkeurig te beoordelen.

Conclusie

Uit dit tweede deel kunnen we concluderen dat er op Vlaams niveau, op basis van de Belgische grondwet, twee decreten opgesteld werden om de interactie tussen cultuur en jongeren mogelijk te maken op een participatieve manier. Om aan deze overheidsdoelstellingen te voldoen, is het noodzakelijk om de meerwaarde van jongeren in participatieve trajecten aan te tonen. Jongeren integreren in een culturele instelling zorgt voor een nieuwe kijk op projecten, die zo ook meer jongeren zullen aantrekken. Naast de voordelen die organisaties uit deze wisselwerking kunnen halen, doen jongeren ook hun profijt. Ze kunnen hun sociale vaardigheden, persoonlijke- en culturele identiteit en competenties verfijnen, alsook hun curriculum verrijken en hun eigen professioneel netwerk opbouwen. Om efficiënt te kunnen overgaan tot jongerenparticipatie is het essentieel om de gedeelde macht en verantwoordelijkheid te staven. Dat gebeurt meestal aan de hand van participatieladders.

Met betrekking tot de participatieladders kwamen er drie onderzoekers aan bod. Sherry Arnstein ontwikkelde de eerste participatieladder voor het algemeen burgerschap. Haar ladder bestaat uit acht treden, onderverdeeld in drie niveaus. De eerste twee niveaus, 'Non-participatie' en 'Nepparticipatie', weerspiegelen vijf treden die volgens Arnstein geen participatie weerspiegelen. Het laatste niveau, de 'Burgermacht', bestaat uit drie treden die het vertrouwen in handen van de burger legt door op participatieve wijze samen te werken. Socioloog Roger Hart baseerde zijn participatieladder voor het jeugdwerk op Arnsteins ladder, maar onderscheidde slechts twee niveaus, namelijk 'Schijnparticipatie' en 'Participatie'. Binnen het laatste niveau van participatie zijn er vijf treden ('*Assigned but informed*', '*Consulted and informed*', '*Adult-initiated*', '*shared decisions with children*', '*Child-initiated and directed*', '*Child-initiated*', '*shared decisions with adults*'), waarbinnen de volwassenen meer macht en verantwoordelijkheid in handen van de jongeren leggen. De vijf treden kunnen vervolgens verder onverdeeld worden. De Noord-Ierse onderzoeker Harry Shier heeft het tweede niveau van Roger Harts participatieladder aangevuld met zijn eigen participatiemodel. Hij verdeelde elk van Harts vijf treden in drie sub-treden (*opening*, *opportunities en obligations*), zodat elke trede meer nuance krijgt. Op die manier vormt

de combinatie van de ladder van Roger Hart en Harry Shier de ideale *tool* om het participatiegehalte van projecten te bepalen. Die samensmelting legt meer verschillende gevoeligheden bloot, waardoor initiatieven meer ruimte hebben om te experimenteren.

Hoofdstuk 3. Co-creatie

Naast de participatieladder voor jeugdwerk van Roger Hart is het ook cruciaal om te kijken naar het model dat toegepast wordt binnen de erfgoedsector. Na de analyse van de algemene participatievormen in de culturele sector, zal de aanpak van Vlaanderen onder de loep genomen worden. Daarna zal een voorstel voor een gecombineerd model volgen, dat zowel overeenstemt met de samengevoegde ladder van Roger Hart en Harry Shier als met de noden en aanbevelingen uit de Vlaamse, culturele sector.

3.1 Participatievormen binnen de culturele sector

De Amerikaanse museumadviseur Nina Simon is de eerste onderzoekster, die het concept participatie in de culturele sector introduceerde. Ze stelde dat participatief werken de leemte tussen het publiek en het museum zou dichten. Volgens Simon kan de museumbelevenis verbeterd worden door deelnemers te gebruiken als bemiddelaars tussen het publiek en het museum.⁷⁶ Onderzoekers Anne Lise Kjaer en Mark Whiting bevestigen die visie in hun boek *'Discovering the Secrets of Public Behavior in the Arts'* en maken daarin duidelijk dat de moderne mens op zoek is naar betekenisvolle ervaringen, gecreëerd door authenticiteit, evenementen, co-creatie en spiritualiteit.⁷⁷ Ook onderzoeker Graham Black bevestigt de theorie van Simon en voegt daaraan toe dat een erfgoedinstelling, zowel stevig geworteld moet zijn in de huidige samenleving als in de toekomst.⁷⁸ Het is volgens Graham Black namelijk heel belangrijk om de burger door middel van participatie te betrekken bij beslissingen in de maatschappij.

Niveau	Nina Simon
1.	<i>Contributory project</i>
2.	<i>Collaborative project</i>
3.	<i>Co-creative project</i>
4.	<i>Hosted project</i>

Simon was van mening dat participeren een unieke ervaring teweegbrengt. Ze

⁷⁶ SIMON, Nina, *The Participatory Museum 2.0*, Sante Cruz: MUSEUM 2.0, 2010, p. i, 2-3.

⁷⁷ ESENWEIN, J. Berg & CARNEGIE, Dale, *The Art of Public Speaking*, South Carolina: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2014.

⁷⁸ BLACK, Graham, *The Engaging Museum: Developing Museums for Visitor Involvement*, Londen & New York: Routledge, 2005, p. 268-270.

ontwikkelde daarom een ladder met vier niveaus van participatie, waarvan elk niveau overeenkomt met een verschillend engagement dat van de deelnemers verwacht wordt. Haar model kent een crescendo-structuur, waarbij de eerste trede overeenkomt met de minste aansprakelijkheid en de laatste met de meeste verantwoordelijkheid voor de participant.

1. *Contributory project*: bij dit niveau beslist de instelling zelf hoeveel verantwoordelijkheden ze bij de participanten legt.⁷⁹
2. *Collaborative project*: indien het museum op een gelijke, evenwichtige basis een project met de doelgroep wil oprichten, is er sprake van het tweede niveau.⁸⁰
3. *Co-creative project*: een co-creatief project gaat zelfs nog een stapje verder. Daarbij zet het museum een co-creatie, dus een samenwerking, op met de participanten.⁸¹
4. *Hosted project*: Tenslotte krijgen de deelnemers bij het *hosted project* bijna carte blanche en mogen ze de beslissingen zelf nemen.⁸²

Het Diamantenmuseum in Antwerpen kan als voorbeeld dienen voor het derde niveau van de Simons participatieladder. In de publicatie *Take Part* beschrijft AmuseeVous op welke wijze ze de participatieladder van Nina Simon hanteerde om samen een participatief traject op te zetten met jongeren voor het Diamantenmuseum in Antwerpen.⁸³ Samen met een projectleider van AmuseeVous gingen de jongeren actief op zoek naar methoden om andere jongeren te betrekken bij het museum. Achteraf kon de groep de bedachte oplossing zelfs implementeren.

Verdergaand op de trede van co-creatie organiseerden Nina Simon en Lauren Benetua op 14 en 15 oktober 2019 een bootcamp in de Nederlandse Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Simon en Benetua betoogden op die conferentie dat er voor co-creatie nood is aan *change makers*: dat zijn geëngageerde leden binnen specifieke doelgroepen, die oprecht hun gemeenschap willen betrekken bij werkingen. Door middel van te luisteren, open te staan voor en ruimte te geven aan die nieuwe

⁷⁹ SIMON, *The Participatory Museum 2.0*, p. 187.

⁸⁰ SIMON, *The Participatory Museum 2.0*, p. 187.

⁸¹ SIMON, *The Participatory Museum 2.0*, p. 187.

⁸² SIMON, *The Participatory Museum 2.0*, p. 187.

⁸³ DE WOLF, Inge (ed.), BREJAART, Nathalie & BLOCKX, Brent, *Take Part. Tips en Tricks voor (meer) participatie in het museum*, [pdf], Merksem: AmuseeVous, geraadpleegd op 17 maart 2020, beschikbaar op: file:///Users/mac/Downloads/TAKE-PART1.pdf.

gemeenschappen, met hun *change makers*, kan er volgens Simon nieuw leven geblazen worden in culturele instellingen.⁸⁴ Dat model past dus volledig in het concept van jongerenparticipatie. Jongeren die zich inzetten in de culturele sector zijn dan de *change makers*. Zij zorgen er immers voor dat het aanbod aantrekkelijk is voor de gehele doelgroep jongeren.

3.2 Co-creatie op Vlaams niveau

Het niveau van co-creatie, volgens de ladder van Nina Simon, is een samenwerking tussen het publiek en de culturele instelling, waarbij de participanten actief betrokken blijven, een grote vrijheid krijgen en weinig controle van de instelling ondervinden.⁸⁵ Het voorbeeld van het Diamantenmuseum in Antwerpen bevestigt de meerwaarde die instellingen zien in co-creatie. Met het Simons derde niveau in het achterhoofd werd aan het Cultureel Erfgoeddecreet van 2017 een nieuwe taak toegevoegd, namelijk die van participatie⁸⁶:

Taak	Cultureel Erfgoeddecreet
1.	Herkennen en verzamelen
2.	Behouden en borgen
3.	Presenteren en toeleiden
4.	Onderzoeken
5.	Participeren

Als aanvulling op het Cultureel Erfgoeddecreet stelde de 'Conceptnota voor een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' dat de vijf voorgestelde taken voornamelijk van toepassing zijn op de museale sector, en niet op de brede erfgoedsector. Daarom wordt in de conceptnota een nieuw model samengebracht met zes cruciale taken, die in het verlengde liggen van de taken uit het Cultureel Erfgoeddecreet⁸⁷:

⁸⁴ FARO, 'OF/BY/FOR ALL: een inspirerende bootcamp met Nina Simon', 18 oktober 2019, geraadpleegd op 12 maart 2020, <https://faro.be/blogs/hildegard-van-genechten/ofbyfor-all-een-inspirerend-bootcamp-met-nina-simon>.

⁸⁵ VAN LEEUWEN, J. & ROCK, T., *Nina Simons 'Participatory Museum'. Rode draden en commentaar*. Brussel: FARO, 2013.

⁸⁶ Departement Cultuur, Jeugd & Media, 'Cultureelerfgoeddecreet', 24 februari 2017, geraadpleegd op 23 december 2019, <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid/cultureel-erfgoed>.

⁸⁷ Vlaamse regering, *Conceptnota voor een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen* [pdf], Brussel: Vlaamse Regering, geraadpleegd op 23 december 2019, beschikbaar op:

Taak	Cultureel Erfgoeddecreet	Conceptnota duurzame cultureel-erfgoedwerking
1.	Herkennen en verzamelen	Benoemen
2.	Behouden en borgen	Behouden
3.	Onderzoeken	Onderzoeken
4.	Presenteren en toeleiden	Delen
5.	Participeren	Betrekken
6.		Ondersteunen

Het deelnemen aan participatie valt daarbij onder de taak 'betrekken', die drie doelstellingen omvat. Ten eerste moet er gepoogd worden om zo veel mogelijk gemeenschappen te betrekken bij de erfgoedsector. Ten tweede moet het aanbod divers genoeg zijn voor alle verschillende doelgroepen die onze samenleving telt. Ten derde moet het erfgoedbewustzijn in de maatschappij versterkt worden en een maatschappelijke rol krijgen in de omgang met erfgoed. Een belangrijke factor die de drie doelstellingen met elkaar verbindt, is het concept 'meerstemmigheid'.⁸⁸

“Meerstemmigheid gaat over meer dan conflict en onenigheid. Het gaat over een stem geven aan iedereen en het tonen van verschillende perspectieven.”⁸⁹

Deze meerstemmigheid kan bekomen worden door middel van inclusief samen te werken met verschillende doelgroepen van de samenleving. Op die manier wordt een kritische blik op het erfgoed geworpen, hetgeen de waarde van het erfgoed bevordert.⁹⁰

Inclusief samenwerken met verschillende doelgroepen in de samenleving garandeert die meerstemmigheid. Op die manier laat het een kritische blik op het erfgoed toe, hetgeen de waarde van het erfgoed bevordert. Vlaanderen zet dus in op het niveau van co-creatie van de participatieladder van Nina Simon. Concreet probeerde minister Sven Gatz de doelstellingen van de taak 'betrekken' te realiseren door middel van

<http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid/conceptnota-cultureel-erfgoedbeleid/conceptnota>.

⁸⁸ Vlaamse regering, *Conceptnota voor een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen*.

⁸⁹ DENOLF, Jan, 'Uiteenzetting', *FARO/ tijdschrift over cultureel erfgoed*, #1 (2019), 2019, p. 10-11.

⁹⁰ Vlaamse regering, *Conceptnota voor een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen*.

aandacht te schenken aan het betrekken van diverse doelgroepen en door verschillende sectoren te laten samenwerken. Gatz moedigde de onderwijsinstellingen, cultuurcentra, bibliotheken, jeugdorganisaties en toerisme aan om zich actief in te zetten in het cultureel erfgoeddomein. Op die manier creëerde de minister de meerstemmigheid om genuanceerde betekenissen over het erfgoed te construeren.⁹¹ De jeugdsector kan dus de ideale partner vormen in een nauw samenwerkingsband om een meerwaarde toe te voegen aan de beleving van het erfgoed.

3.3 Participatieladder en co-creatie op Vlaams niveau

Co-creatie binnen het jeugdwerk kan gedefinieerd worden als een samenwerking tussen jongeren en volwassenen, waarbij de jongeren genieten van een grote vrijheid en verantwoordelijkheid in het besluitvormingsproces. De jongeren, als *change makers* volgens de theorie van Simon, staan zo in voor de noden van de hele doelgroep. Bij het bestuderen van de participatieladder van Roger Hart en de aanvulling van Harry Shier kan gesteld worden dat enkel de zesde en zevende trede van de ladder passen binnen het concept van co-creatie. Concreet gaat het daarbij over de volgende drie treden:

⁹¹ Vlaamse regering, *Conceptnota voor een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen*.

Niveau	Nina Simon	Trede	Roger Hart (niveau 2)	Harry Schier's nuances
1.	<i>Contributory project</i>	4.	<i>Assigned but informed</i>	<i>Opening</i>
				<i>Opportunities</i>
				<i>Obligations</i>
2.	<i>Collaborative project</i>	5.	<i>Consulted and informed</i>	<i>Opening</i>
				<i>Opportunities</i>
				<i>Obligations</i>
3.	<i>Co-creative project</i>	6.	<i>Adult-initiated, shared decisions with children</i>	<i>Opening</i>
				<i>Opportunities</i>
				<i>Obligations</i>
		7.	<i>Child-initiated and directed</i>	<i>Opening</i>
				<i>Opportunities</i>
				<i>Obligations</i>
4.	<i>Hosted project</i>	8.	<i>Child-initiated, shared decisions with adults</i>	<i>Opening</i>
				<i>Opportunities</i>
				<i>Obligations</i>

6. *Adult-initiated, shared decisions with children*: de zesde trede van de participatieladder van Roger Hart staat symbool voor een participatief traject met jongeren, waarbij de volwassenen het initiatief nemen om een project op participatieve wijze uit te werken en elke beslissing in samenwerking met de jongeren wordt genomen. De volwassenen hebben dus in deze trede een coördinerende rol. Vervolgens krijgt deze trede een onderverdeling in drie sub-treden, ontworpen door Harry Schier. Op het niveau van de 'opening' wordt rekening gehouden met de bereidheid van de volwassenen om naar de jongeren te luisteren. Bij het niveau 'opportunities' moeten de standpunten van de jongeren bij het besluitvormingsproces meegeteld worden. De laatste sub-trede, genaamd 'obligations', vereist respect voor de mening van de jongeren bij het besluitvormingsproces.
7. *Child-initiated and directed*: de trede is van toepassing wanneer het initiatief en de leiding bij de jongeren ligt. De volwassenen hebben een begeleidende rol en helpen de jongeren enkel wanneer ze ernaar vragen. Indien de jongeren mogen

deelnemen aan de besluitvorming, kan men spreken van een *'opening'*. Als er een methodiek is vastgelegd om de jongeren de mogelijkheid te geven om deel te nemen aan besluitvormingsproces, kan men spreken van *'opportunity'*. Indien de deelname van jongeren aan het besluitvormingsproces zelfs een vereiste is, dan spreekt men van een *'obligation'*.

Conclusie

Participatie in de culturele sector komt neer op een samenwerking tussen bemiddelaars, dus geëngageerde deelnemers afkomstig uit het publiek en de kunstinstelling, die collectief streven naar een eindresultaat. Volgens onderzoekers Kjaer en Whiting verbindt participatie authenticiteit, spiritualiteit, activiteit en co-creatie. Dat kan volgens Simon op vier verschillende manieren gerealiseerd worden, namelijk als *contributory-, collaborative-, co-creative- of hosted project*. Tegenwoordig moedigt de overheid het co-creatief proces het meest aan via Vlaamse conceptnota's. Ook 'FARO. Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed' zet zich als steunpunt hiervoor in en poogt de culturele sector te overtuigen van de meerwaarde van dit proces. De toepassing van het principe van co-creatie, ingepast op de participatieladder van Roger Hart, zorgt ervoor dat er nog twee treden overblijven, die Vlaanderen nastreeft, namelijk de treden van *'Adult-initiated, shared decisions with children'* en *'Child-initiated and directed'* en *'Child-initiated'*.

Hoofdstuk 4. Jongerenparticipatie in de culturele sector

In dit laatste onderdeel van het onderzoek zal er specifiek ingezoomd worden op de structurele jongerenwerkingen, bevroegd in het voorgaande deel bevroegd. Daarna zal een toelichting volgen van de aspecten – aanleiding tot het project, betrokkenen bij het project, trekker van het project, de kerngroep van het traject en de evaluatie van het project – en toegepast worden op de structurele jongerenwerkingen.

4.1 Structurele jongerenwerking

De culturele sector bestaat uit musea, culturele centra en zelfstandige culturele projecten. In elk van die instellingen is het mogelijk om participatieve projecten met jongeren op te zetten. Aangezien al veel onderzoek werd gevoerd naar culturele centra en zelfstandige, culturele projecten, beperkt dit onderzoek zich tot de projecten in musea. Binnen musea kunnen er zowel eenmalige projecten als langdurige projecten opgezet worden.

Rekening houdend met de ‘Conceptnota voor een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen’ hebben we gekozen om enkel de langdurige projecten in musea te onderzoeken. Deze langetermijnprojecten, die een duurzame samenwerking tussen doelgroepen bevorderen, worden ‘jongerenwerkingen’ genoemd en worden structureel opgebouwd. Een jongerenwerking structureel opzetten wil zeggen dat er gestreefd wordt naar een langdurige samenwerking met jongeren, met als doel een langetermijneffect op te bouwen.⁹²

4.2 Aspecten

Het bestuderen van structurele jongerenwerkingen zal in dit onderzoek gestaafd worden aan de hand van vijf pijlers, die gebaseerd zijn op de inzichten van onderzoekster Prof. dr. Olga van Oost en de vrije tijdsorganisatie Publiq. Aan de hand van die vijf maatregelen zal er onderzocht worden hoe participatief de Vlaamse jongerenwerkingen aan de slag gaan en of ze tevens passen in het concept van co-creatie, hetgeen door de erfgoedsector wordt gestimuleerd.

⁹² DE WOLF, Inge, *The Young Ones. Tips en Tricks voor een succesvolle jongerenwerking*, [pdf], Gent: AmuseeVous, geraadpleegd op 18 maart 2020, beschikbaar op: <https://demos.be/sites/default/files/the-young-ones-2015.compressed.pdf>.

4.2.1 Aanleiding tot het project

De eerste pijler is ‘Het achterhalen van de aanleiding tot het project’. Culturele instellingen hebben vaak al voor de aanvang van een project hun eigen visie over de manier waarop de jongerenwerking moet opereren.⁹³ Dat gedrag gaat in tegen het model en advies van socioloog Roger Hart. Hij is namelijk van mening dat de jongeren samen met de instelling de doelstellingen opstellen. Zo krijgen jongeren de kans om zich het project eigen te maken, en op die manier met de instelling gemotiveerd samen te kunnen werken.⁹⁴

Het grote voordeel van een nauwe samenwerking, tussen de jongeren en de instelling vanaf de ontstaansgeschiedenis van het project, is dat het gevoel van persoonlijke betrokkenheid verhoogt. Door die fase te negeren, zullen de jongeren zich waarschijnlijk minder betrokken voelen.

4.2.2 Betrokkenen bij het project

De tweede pijler is ‘De bevraging van alle betrokkenen bij het project’. Een participatief traject opzetten start meestal vanuit de afdeling publieksbemiddeling. Het is echter van groot belang dat heel de instelling, alle afdelingen en al hun medewerkers, het project dragen. Jongeren in huis halen is een impactvolle beslissing voor de hele structuur. Ze zullen de hele organisatie in vraag zullen stellen en waardevolle suggesties geven.⁹⁵

In die context is het cruciaal dat alle partijen, namelijk de jongeren, de museummedewerkers van alle afdelingen, alsook de directie, achter het project staan. Een jongerenwerking creëren betekent immers macht en verantwoordelijkheden in onderlinge overeenstemming verdelen. De gedragenheid vanuit alle afdeling van de instelling, en niet enkel van de publieksbemiddeling, is cruciaal.

⁹³ Publiq, ‘jongeren aan het stuur: 7 tips voor een duurzame jongerenwerking’, 28 maart 2019, geraadpleegd op 17 maart 2020, <https://www.publiq.be/nl/inzichten-en-praktijk/jongeren-aan-het-stuur-7-tips-voor-een-duurzame-jongerenwerking.>; VAN OOST, Olga, *Mind the gap. Een onderzoek naar het vrijetijdsaanbod voor jongeren in Vlaamse en Nederlandse musea*, Gent: AmuseeVous, 2009, p. 36.

⁹⁴ HART, Children’s participation, p. 5.

⁹⁵ Publiq, ‘7 tips voor een duurzame jongerenwerking’.

4.2.3 Trekker van het project

De derde pijler is 'De trekker van het project'. Hij of zij moet in staat zijn om de jongere persoonlijk te ondersteunen en begeleiden, hetgeen een relatie met wederzijds vertrouwen impliceert. Op die manier bouwen de projectleid(st)er en de jongeren aan een goede verstandhouding. Eenmaal deze vertrouwensband er is, kan de trekker de macht en verantwoordelijkheid met de jongeren delen om op gelijke voet naar een eindresultaat toe te werken. Belangrijk is dat de trekker te allen tijde erop toeziet dat de jongeren de visie en waarden van de organisatie niet uit het oog verliezen.⁹⁶

De trekker is de sleutel tot goede participatie. Het is essentieel dat de projectleid(st)er niet alleen een goede band met de jongeren opbouwt, maar tevens macht en verantwoordelijkheid kan delegeren aan de jongeren, die hij of zij vertrouwt.

4.2.4 Kerngroep van het project

De voorlaatste pijler is 'Het bestuderen van de kerngroep van het project'. Hiermee wordt er verwezen naar jongeren die zich op een vrijwillige basis engageren om binnen het museum deel te nemen aan een participatief traject. Ze participeren vaak in functie van hun eigen agenda, waardoor de instelling een waaier aan engagementmogelijkheden moet kunnen bieden. Een jongerenwerking vraagt veel tijd en inspanning van de participanten, daarom is het belangrijk om jongeren de ruimte te geven om hun eigen participatieniveau te bepalen. Publiq, specialist in de communicatie rond het publieke vrijetijdsaanbod, haalt aan dat een team dat bestaat uit een verantwoordelijke kerngroep en enkele ondersteunende vrijwilligers een ideale combinatie is om een project in goede banen te leiden.⁹⁷ Door het eigen niveau van deelname te bepalen, wordt het gevoel van eigenaarschap versterkt.⁹⁸ Dat deel sluit aan bij de eerste pijler van de aanleiding tot het project.

Binnen deze pijler is het belangrijk om te achterhalen hoe beschikbaar de jongeren zijn en of hun mening gerespecteerd wordt. Alle participanten moeten op gelijke voet staan om samen te kunnen toewerken naar een succesvol eindproject.

⁹⁶ Publiq, '7 tips voor een duurzame jongerenwerking'.

⁹⁷ Publiq, '7 tips voor een duurzame jongerenwerking'.

⁹⁸ HART, Children's participation, p. 5.

4.2.5 Evaluatie van het project

De laatste pijler is 'De evaluatie van het project'. Het project wordt geëvalueerd om het succes op te meten. Die evaluatie kan ook inzichten bieden over de pijnpunten van het project. De mondelinge of schriftelijke evaluatie moet evenwel afgenomen worden met zowel jongeren en de medewerkers van alle afdelingen, als met de directie van de instelling.⁹⁹

Een participatief project opzetten wil zeggen dat er gedurende het traject continu geïnnoveerd moet worden. Door middel van feedback te verzamelen van verschillende hoeken kan het project evolueren naar een samenwerking, waarbij alle partijen zich eigenaar voelen.

Conclusie

Voor het verdere verloop van het onderzoek, waar de focus ligt op structurele jongerenwerkingen in musea, zullen de vijf pijlers als basis dienen voor de analyse. Eerst en vooral zal er gekeken worden naar de aanleiding tot het project, namelijk de ontstaansgeschiedenis van het project. Vervolgens zullen alle betrokkenen aanbod komen. Daarbij is het belangrijk zijn dat zowel de directie als medewerkers van iedere afdeling zich ook achter het project kunnen scharen. Daarna zal de trekker bestudeerd worden en zal de methodologie voornamelijk gebruikt worden om met de jongeren om te gaan. Als vierde stap zullen we onze blik naar de jongeren zelf richten en kijken op welke manier zij zich thuis kunnen voelen in de structurele jongerenwerking. Tot slot zal onderzocht worden of er evaluaties plaatsvonden en of er met de feedback van alle betrokkenen gewerkt wordt om de verstandhouding nog beter te krijgen.

⁹⁹ VAN OOST, *Een onderzoek naar het vrijetijdsaanbod voor jongeren in Vlaamse en Nederlandse musea*, p. 103.

Hoofdstuk 5. Conclusie uit de literatuur

Dit deel is een samenvatting van de brede literatuurstudie om de cruciale parameters te hernemen. Deze verzamelde informatie vormt de basis voor de rest van dit onderzoek en is van belang voor het uitvoeren van de casestudy.

De eerste stap is het bepalen van de doelgroep, in dit geval is dat die van de jongeren. Het gaat om een diverse groep van personen tussen de 16 en 26 jaar. Volgens UNICEF vertegenwoordigt deze groep competente medeburgers, die een meerwaarde bieden aan de samenleving. Ze hebben innovatieve inzichten, waardoor ze een gelijkwaardige stem in de maatschappij verdienen. In de huidige participatiestaat zijn jongeren dus niet langer passieve toeschouwers, maar actieve burgers die zich willen inzetten voor de samenleving.

Voor dat actief burgerschap kan het concept van participatie aangewend worden, waardoor de burger actief kan meebouwen aan de maatschappij.¹⁰⁰ De Vlaamse erfgoedsector zet in op participatie door middel van twee decreten, namelijk het Cultureel Erfgoeddecreet en het Kunstendecreet. De erfgoedsector wil jongeren de mogelijkheid bieden om door middel van participatie mee te doen aan de besluitvorming van culturele organisaties, hun sociale capaciteiten te ontwikkelen voor hun later burgerschap en competenties op te doen voor hun professionele loopbaan. Om dit mogelijk te maken, biedt de overheid subsidies aan, zodat culturele instellingen in het concept kunnen investeren.

Jongens of meisjes die zouden deelnemen aan dergelijke participatieve projecten, zouden dit vrijwillig doen in hun vrije tijd. Vrijwilligerswerk is toegestaan vanaf de leeftijd van 15 jaar op voorwaarde dat de jongere in datzelfde kalenderjaar 16 jaar wordt. Die minimumleeftijd geeft de mogelijkheid aan de organisatie om een verzekeringscontract te sluiten om de risico's met betrekking tot vrijwilligerswerk te dekken. Op die manier zal de jongere verzekerd zijn voor de periode dat hij of ze bij het project betrokken zal zijn. De integratie van jongeren is bevorderend voor beide partijen. Jongeren ontwikkelen een persoonlijke en culturele identiteit, sociale

¹⁰⁰ Vlaanderen, 'Participatie: bouw mee aan de samenleving', 2020, geraadpleegd op 9 april 2020, <https://www.vlaanderen.be/participatie-bouw-mee-aan-de-samenleving>.

vaardigheden, die bijdragen aan hun later burgerschap, en competenties, die nuttig zijn voor hun professionele loopbaan. Jongeren van 16 jaar, die aan vrijwilligerswerk doen, kiezen meestal hiervoor uit maatschappelijke overweging. Ze willen hiermee meestal hun steentje bijdragen aan de maatschappij. De 23- tot 26-jarigen gaan, daarentegen, zich eerder uit eigenbelang binden aan een organisatie, want ze willen hun ervaring uitbreiden voor hun later professioneel leven. Organisaties die participatieve projecten mogelijk maken, kunnen een nieuw publiek aantrekken, dat ze voorheen moeilijk bereikten.

Vervolgens, om zulke participatieve trajecten te kunnen opzetten, worden er meestal participatieladders gehanteerd. Voor dit onderzoek wordt de participatieladder van Roger Hart als basis gebruikt, waarbij de laatste vijf treden nog verder onderverdeeld en genuanceerd zijn volgens het participatiemodel van Harry Shier. Ten slotte wordt ook het niveau co-creatie van Nina Simon geïntegreerd in het model, om te achterhalen of de Vlaamse structurele jongerenwerkingen voldoen aan de plannen van Vlaanderen om meer in te zetten op co-creatie.

	Nina Simon		Roger Hart		Harry Schier	
	Niveau		Trede		Nuance	
Schijn-participatie			1.	<i>Manipulation</i>		
			2.	<i>Decoration</i>		
			3.	<i>Tokenism</i>		
Participatie	1.	<i>Contributory project</i>	4.	<i>Assigned but informed</i>	1.	<i>Opening</i>
					2.	<i>Opportunities</i>
					3.	<i>Obligations</i>
	2.	<i>Collaborative project</i>	5.	<i>Consulted and informed</i>	1.	<i>Opening</i>
					2.	<i>Opportunities</i>
					3.	<i>Obligations</i>
	3.	<i>Co-creative project</i>	6.	<i>Adult-initiated, shared decisions with children</i>	1.	<i>Opening</i>
					2.	<i>Opportunities</i>
					3.	<i>Obligations</i>
			7.	<i>Child-initiated and directed</i>	1.	<i>Opening</i>
					2.	<i>Opportunities</i>
					3.	<i>Obligations</i>
4.	<i>Hosted project</i>	8.	<i>Child-initiated, shared decisions with adults</i>	1.	<i>Opening</i>	
				2.	<i>Opportunities</i>	
				3.	<i>Obligations</i>	

Legende: wit = schijnparticipatie – lichtgrijs = participatie – donker grijs = co-creatie

Deze bovenstaande, schematische voorstelling fungeert als model voor dit onderzoek. Op Vlaams niveau wordt er gestreefd naar de participatie-treden overeenkomend met co-creatie, die in het grijs aangeduid staan in bovenstaand schema.

Aan de hand van vijf onderstaande pijlers zal er getracht worden om de structurele jongerenwerkingen op een correcte manier op de ladder te plaatsen.

- De aanleiding tot het project: door de ontstaansgeschiedenis van het project te bestuderen, kan men analyseren of jongeren deelgenomen hebben aan het opstellen van de doelstellingen van het project. Indien dat het geval is, dan wordt er gesproken over co-creatie, meer bepaald over de zesde trede, '*Adult-initiated, shared decisions with children*'.

- De betrokkenen bij het project: om een participatief project te doen slagen, moet de organisatie achter het project staan. Indien dat het geval is, kan ze macht en verantwoordelijkheid delen met de jongeren en is er sprake van een gelijkwaardige samenwerking tussen beide partijen. Die nauwe samenwerking kan men in bovenstaand schema terugvinden bij de zesde tot de achtste trede.
- De trekker van het project: de trekker van het project is en blijft *de sleutel tot het succes*. Een goede verstandhouding tussen de trekker en de jongeren is cruciaal voor een wederzijds vertrouwen en een succesvol eindresultaat. Ook deze pijler maakt deel uit van de treden die van toepassing zijn op co-creatie
- De kerngroep van het project: bij deze pijler wordt er voornamelijk de gedrevenheid van de jongeren gemeten. Er wordt geanalyseerd hoe gemotiveerd de jongeren zijn om met het project op een co-creatieve wijze aan de slag te gaan.
- De evaluatie van het project: dit is de laatste stap, waarbij het belangrijk is om de feedback van de jongeren en medewerkers van de instellingen in acht te nemen en pijnpunten zo snel mogelijk op te lossen. Die evaluatie is tevens een kans om zelf af te toetsen hoe participatief de werking werkelijk is.

Deze vijf pijlers zullen dan ook de basis vormen van het volgend onderzoek. Daarin zal per pijler bestudeerd worden wat de stand van zaken is van Vlaamse structurele jongerenwerkingen.

Deel II. Stem van het werkveld

In dit deel zullen de conclusies uit de literatuurstudie toegepast worden op de museale sector. In het eerste hoofdstuk zal de methode van het onderzoek verduidelijkt worden. Er werd gekozen om de gesprekspartners, die aan de casestudy hebben deelgenomen, voor te stellen. Daarna zal er een toelichting volgen van de casestudy, die bestaat uit diepte-interviews. Het tweede hoofdstuk zal zich toespitsen op de toetsing van de vijf aspecten – de aanleiding tot het project, de betrokkenen bij het project, de trekker van het project, de kerngroep van het project en de evaluatie van het project – op structurele jongerenwerkingen. Uiteindelijk zal dit resulteren in een conclusie waarbij de structurele jongerenwerkingen een plaats krijgen binnen de participatieladder. Daaruit kan men afleiden of die jongerenwerkingen wel deel uitmaken van co-creatie.

Hoofdstuk 1. Voorstelling van de casestudy

Zoals reeds aangegeven volgt er nu een toelichting van de onderzoeksopzet en een voorstelling van de deelnemende gesprekspartners.

1.1 Inleiding

Na een gedetailleerd overzicht van het concept jongerenparticipatie zal deze casestudy nadrukkelijk duiden hoe de Vlaamse structurele jongerenwerkingen participatief fungeren. Om te achterhalen welke structurele jongerenwerkingen er in Vlaanderen actief zijn, werd er aanvankelijk een overzicht gemaakt van de diverse participatieve jeugdwerkingen binnen de culturele sector. Die overkoepelende lijst bestaat uit initiatieven in musea, culturele centra en zelfstandige, culturele organisaties. In dit onderzoek zal de focus enkel op de museale werkingen liggen. Dit gereduceerde overzicht kan wederom de basis leggen voor projecten met duurzame jongerenparticipatie in Vlaamse musea. De volgende twaalf projecten die de voorbije jaren actief waren, en het Vlaams jongerenparticipatie landschap getekend hebben, haalden de selectie voor dit onderzoek: 'BELvue Bende', 'Brikl'Young', 'Jongbloed!', 'Jongeduldigaards', 'M.art', 'MAS in jonge handen', 'Museumnacht Antwerpen', 'Jongerenpodcast', 'Schoonvolk!', 'Untitled!', 'Young Entrepreneurs' en 'Young Voices'.

De twaalf structurele jongerenwerkingen kregen een e-mail met de vraag voor een diepte-interview met de projectleider. Negen van de twaalf bevraagde projectleiders reageerden positief op de uitnodiging; de drie anderen gingen er niet direct op in. Ondanks het versturen van herinneringsmails met de hulp van FARO, gingen 'Brikl'Young', 'Jongeduldigaards' en 'M.art' toch nog steeds niet in op het verzoek. In samenspraak met contactpersoon Hildegard Van Genechten (FARO) werd besloten om niet meer verder in te zetten op die drie werkingen, omdat ze ofwel niet meer actief zouden zijn, ofwel in een transitieperiode zouden zitten. Met de negen projectleiders werden gesprekken vastgelegd tussen november 2019 tot maart 2020. Vier van de negen projectleiders deden beroep op deskundige adviesraden over jongerenwerking in musea. Die externe organen geven musea advies en raad om hun werking te verbeteren¹⁰¹ en zullen in dit onderzoek als expert-partners benoemd worden. Drie van de expert-partners kregen tevens een uitnodiging voor een diepte-interview. AmuseeVous en De Veerman bevestigden hun deelname, maar Piazza dell'Arte ging er niet op in.

Voorafgaand aan de diepte-interviews werd er in samenspraak met FARO een lijst met mogelijke vragen opgesteld als leidraad. Alle gesprekspartners kregen zo dezelfde vragen voorgeschoteld, wat de vergelijking tussen de verschillende vormen van jongerenwerkingen vergemakkelijkte. De vijf aspecten – de aanleiding tot het project, de betrokkenen bij het project, de trekker van het project, de kerngroep van het project en de evaluatie van het project – vormden als basis voor de vragenlijst, die vervolgens aangevuld werd met bijkomende, verduidelijkende vragen. De uiteindelijke ambitie van de analyse van de diepte-interviews bestond erin om de participatiegraad van structurele jongerenwerkingen te kunnen bepalen. Dat zou het mogelijk maken om ze op onderstaande participatieladder te kunnen situeren.

1.2 Gesprekpartners

Allereerst zal elke gesprekspartner voorgesteld worden aan de hand van de drie volgende criteria: hun professioneel profiel, hun werkervaring met de structurele jongerenwerking en de beschrijving van de instelling verbonden aan het project. Hieronder zullen in alfabetische volgorde eerst de museummedewerkers en daarna de

¹⁰¹ VANROELEN, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, p.25.

medewerkers van de expert-partners aan bod komen. Ter verduidelijking kan bijlage 1.1 geraadpleegd worden om een schematische voorstelling te hebben van alle gesprekspartners.

1.2.1 An Sijsmans & An Van Hertum van 'Jongbloed!' in het KMSKA

Op 10/12/2019 werd in Antwerpen een dubbelinterview afgenomen met teamhoofd publiekswerking An Sijsmans en deskundige publiekswerking An Van Hertum. Sanne Van de Werf kreeg als medewerkers van het KMSKA de eindverantwoordelijkheid over de structurele jongerenwerking, maar aangezien ze niet meer werkzaam is in het museum, nam teamhoofd publiekswerking An Sijsmans haar plaats in voor het onderhoud. Deskundige publiekswerking An Van Hertum stond het interview bij, omdat ze momenteel nieuwe pistes voor de structurele jongerenwerking 'Jongbloed!' onderzoekt.¹⁰² 'Jongbloed!' was actief tussen 2011 en 2019 en bestond uit een groep van jongeren tussen 16 en 24 jaar met een passie voor kunst en musea. Deze werking ging op een eigen, unieke wijze om met de collectie van het KMSKA. Hun doel was om het museum aantrekkelijker te maken voor andere jongeren. In 2011 sloot het KMSKA de deuren voor renovatiewerken, waardoor de jongeren genoodzaakt waren allerlei activiteiten op gastlocaties, zoals het Rockoxhuis of de Fabiolazaal, te organiseren.¹⁰³ In de zomer van 2019 werd er besloten om een pauze in te lassen in de structurele jongerenwerking, door het continu verschuiven van de geplande heropening van het KMSKA. Op deze manier kon An Van Hertum onderzoeken welke richting 'Jongbloed!' het beste uit kon gaan bij de heropening van het KMSKA.¹⁰⁴ Het KMSKA is de afkorting van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen en is het kunsthistorisch museum van Antwerpen met een collectie van de Vlaamse primitieven tot moderne meesters en Vlaamse expressionisten. Naast het behoud en het beheer van kunstwerken staat het museum ook in voor wetenschappelijk onderzoek naar kunsthistorische aspecten.¹⁰⁵

¹⁰² Bijlage 2.2: SIJSMANS, An & VAN HERTUM, An, *An Sijsmans & An Van Hertum van Jongbloed! in het KMSKA*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 10 december 2019.

¹⁰³ Publiq, 'Vrijwilliger Jongbloed!', de jongerencrew van het KMSKA', 2014, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.publiq.be/nl/vacaturebank/vrijwilliger-jongbloed-de-jongerencrew-van-het-kmska.>; KMSKAblog, 6 augustus 2015, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://kmskablog.wordpress.com/tag/jongbloed/>.

¹⁰⁴ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

¹⁰⁵ KMSKA, 'Over het KMSKA', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.kmska.be/nl/over-kmska>.

1.2.2 Arne Vandelanotte van de ‘Jongerenpodcast’ van het Museum Hof van Busleyden

Publieksmedewerker Arne Vandelanotte werd op 26/02/2020 in Mechelen geïnterviewd over zijn functie als projectleider van de ‘Jongerenpodcast’. Arne Vandelanotte ontwierp, samen met medewerkers van de expert-partner De Veerman, een traject waarbij jongeren een luistertoer konden inspreken. Jongeren uit de derde graad van het middelbaar onderwijs aan dit projectmatig traject deelnemen. Het doel was om uit deze poel jongeren een kerngroep te ontwikkelen die zich later zou engageren in een structurele jongerenwerking, met als voornaamste objectief het geven van advies aan het Museum Hof van Busleyden.¹⁰⁶ Op die manier kon het museum, naast de vaste collectie, ook een aantrekkelijk aanbod voor jongeren creëren. Het museum wil namelijk op een innovatieve wijze de Bourgondische geschiedenis weergeven. Op deze manier wordt het mogelijk om als bezoeker te ontdekken, zodat bezoekers kunnen ontdekken hoe de Bourgondiërs de stad beleefden en hoe ze met hun macht omgingen.¹⁰⁷

1.2.3 Aurélie Cerf van de ‘BELvue Bende’ in het BELvue museum

Publieksmedewerker Aurélie Cerf sprak op 26/03/2020 via de telefoon over gecontacteerd omtrent de structurele jongerenwerking, de ‘BELvue Bende’, en haar samenwerking met expert-partner De Veerman.¹⁰⁸ Het BELvue museum gaf tussen 2014 en 2016 aan De Veerman de opdracht om de ‘BELvue Bende’ te leiden. De werking werd samengesteld uit Nederlands- en Franstalige jongeren tussen 18 en 25 jaar uit heel België. Deze jongeren engageerden zich op vrijwillige basis en zakten tweemaal per maand af naar Brussel voor een samenkomst. Het museum richtte de jongerenwerking werd enerzijds opgericht om het museum te adviseren bij hun vernieuwde museumparcours, en anderzijds om zelf activiteiten voor jongeren in het BELvue museum te organiseren.¹⁰⁹ Alle activiteiten mochten in het BELvue museum uitgevoerd worden. Het BELvue museum is een initiatief van de Koning

¹⁰⁶ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, Arne, *Arne Vandelanotte van de Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Mechelen, 26 februari 2020.

¹⁰⁷ Hofvanbusleyden, ‘Het nieuwe Museum Hof van Busleyden’, 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.hofvanbusleyden.be/over-het-museum>.

¹⁰⁸ Bijlage 2.4: CERF, Aurélie, *Aurélie Cerf van de BELvue Bende in het BELvue museum*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Leuven, 26 maart 2020.

¹⁰⁹ De Veerman, 01 december 2016, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.veerman.be/project.php?id=89>.

Boudewijnstichting om de Belgische geschiedenis, aan de hand van een thematische aanpak, aan de bezoeker voor te stellen. De zalen in het museum behandelen verschillende thema's, zoals de democratie en de scholenstrijd, die ze op een hedendaagse wijze willen toelichten.¹¹⁰

1.2.4 Inne Gheeraert van 'Untitled!' in Mu.ZEE

Op 03/03/20 vond de ontmoeting plaats met publieksmedewerker Inne Gheeraert in Oostende. Na een onderzoek door een stagiaire, naar de mogelijkheden om meer jongeren bij het museum te betrekken, kwam Inne Gheeraert op het idee om jongeren samen te laten bepalen hoe Mu.ZEE jongerenvriendelijker gemaakt kon worden.¹¹¹ Deze structurele jongerenwerking bestaat uit een groep van 16- tot 26-jarigen, die zich verenigd onder de naam 'Untitled!'. Ze proberen door middel van activiteiten het museum meer "jongeren-minded" te maken.¹¹² Mu.ZEE is de afkorting van het Kunstmuseum aan de Zee, dat moderne en hedendaagse beeldende kunst van verschillende Vlaamse kunstenaars aan zijn bezoekers aanbiedt. Mu.ZEE streeft ernaar om een open ruimte te zijn voor zowel het publiek als voor kunstenaars, zodat op een creatieve manier kan omgegaan worden met kunst.¹¹³

1.2.5 Liene Conard van 'MAS in jonge handen' in het MAS

Het interview van publieksmedewerker Liene Conard werd op 03/12/2019 in Antwerpen afgelegd. Na een geslaagde stage bij de dienst publiekswerking van het MAS, begon Liene Conard als publieksmedewerker voor het museum te werken. Samen met Annemie Geerts van expert-partner De Veerman richtte ze de structurele jongerenwerking 'MAS in jonge handen' op, na een grootschalig onderzoek (2006) naar de mogelijkheden om jongeren te betrekken in het MAS. Twee studies, namelijk KIES* en À la carte, vormden mee de basis van een eerste projectmatig experiment met jongeren uit de omgeving van Antwerpen. Na dat geslaagde experiment besloot

¹¹⁰ BELvue museum, Museum over België en zijn geschiedenis en centrum voor democratie, 'Over', 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.belvue.be/nl/about.>; Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum.*; Bijlage 2.10: GEERTS, Annemie & FILLET, Rone, *Annemie Geerts & Rone Fillet van De Veerman over de BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 03 december 2019.

¹¹¹ Bijlage 2.5: GHEERAERT, Inne, *Inne Gheeraert van Untitled! in Mu.ZEE*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Oostende, 03 maart 2020.

¹¹² Muzee, 'Welkom op de pagina van Untitled!', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.muzee.be/de/muzee/p1293/welkom-op-de-pagina-van-untitled.>

¹¹³ Muzee, 'Missie', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.muzee.be/nl/muzee/p303/missie.>

het museum om verder te investeren in jongeren, waarop 'MAS in jonge handen' ontstond. De groep 16- tot 26-jarigen kreeg tussen 2009 en 2019 de mogelijkheid om acties, evenementen en activiteiten in het MAS zelf te organiseren.¹¹⁴ Het MAS is de afkorting van Museum aan de Stroom en opende de deuren in 2011 naar aanleiding van de samensmelting van het Volkskundemuseum, het Nationaal Scheepvaartmuseum en het Vleeshuis. Het museum wou voornamelijk inzetten op de bevordering van de bezoekerservaring, door het museum om te toveren tot een ontmoetingsplaats waar nieuwe ervaringen uitgewisseld kunnen worden.¹¹⁵ Een van de doelstellingen van het museum is het afstemmen van het museum op de leefwereld en interesses van jongeren. Het integreren van jongeren in de museumwerking was dus een strategische keuze.

1.2.6 Lies Ledure & Nora De Wit van 'Schoonvolk!' in het MSK

Lies Ledure en Nora De Wit van de dienst publiekswerking werden op 27/02/2020 in Gent bevestigd omtrent hun deelname aan de structurele jongerenwerking 'Schoonvolk!'. Het duo wilde om jongeren te betrekken bij het museum om zo naast hun algemeen aanbod ook een doelgericht jongerenaanbod aan te kunnen bieden. De dienst publiekswerking van het MSK – Museum voor Schone Kunsten – werkt sinds 2018 samen met een vijftiental jongeren tussen de 16 en 24 jaar. Deze jongeren zetelen in 'Schoonvolk!' en omschrijven zich als volgt¹¹⁶:

"Schoonvolk! is het kersvers jongerencollectief van het MSK: schoon, jong volk dat staat te springen om de wereld een schop onder haar kont te geven, de slapende mens wakker te schudden en te bewijzen dat er op schone kunsten geen stof hoeft te liggen."¹¹⁷

Het MSK stelt schilderkunst, beeldhouwkunst en prentkunsten van de middeleeuwen tot de 20^e eeuw tentoon die de jongeren op een historische wijze met de huidige

¹¹⁴ Bijlage 2.6: CONARD, Liene, *Jeugd veroverd museum. MAS in jonge handen 2006-2018 een terugblik* [pdf], Antwerpen: MAS, geraadpleegd op 28 maart 2020, beschikbaar op: <https://www.mas.be/nl/jeugdverovermuseum>.

¹¹⁵ ANTWERPEN HESSENHUIS, *Het MAS in jonge handen: startnota voor de ontwikkeling van methodieken rond jongerenparticipatie aan musea*, Antwerpen: Antwerpen Hessenhuis, 2016, p. 3.

¹¹⁶ Mskgent, 'Schoonvolk!', 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.mskgent.be/nl/Schoonvolk>.

¹¹⁷ Mskgent, 'Schoonvolk!', 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.mskgent.be/nl/Schoonvolk>.

samenleving zullen trachten te verbinden.¹¹⁸

1.2.7 Monica Ho & Klaartje Patteet van de ‘Young Voices’ in het MoMu

Communicatiemedewerker Monica Ho en publieksmedewerker Klaartje Patteet deelden gedurende het diepte-interview op 19/02/2020 in Antwerpen hun ervaringen over de jongerenwerking ‘Young Voices’ in het MoMu. Ook publieksmedewerker Noëlle Opdebeek was bij het project betrokken, maar ze kon niet deelnemen aan het diepte-interview.¹¹⁹ De jongerencrew van het MoMu is een groep van elf jongeren tussen 19 en 29 jaar, die jongere kunstenaars in de mode en kunst een platform willen aanbieden. Aangezien het museum gesloten is voor renovatie- en uitbreidingswerken kozen de jongeren ervoor om zelf, zonder de hulp van volwassenen, een tentoonstelling in het najaar van 2019 op poten te zetten in de Antwerpse Bar Chapel.¹²⁰ Ze deden dit in naam van het MoMu, beter bekend als het ModeMuseum provincie Antwerpen. Om de werkperiode te overbruggen, organiseerde het ModeMuseum provincie Antwerpen tweejaarlijkse tentoonstellingen in unieke tentoonstellingsruimtes om de bezoeker een blik te werpen op modeontwerpers of mode-gerelateerde thema’s. Tijdens de renovatie-periode besloot de dienst publiekswerking van het museum om ‘Young Voices’ op te richten en actief in te zetten voor het museum.¹²¹

1.2.8 Naomi Vandebroeck van de ‘Young Entrepreneurs’ in het FOMU

Oud-Jongbloed!’er Naomi Vandebroeck werd als publieksmedewerker van het FOMU bevraagd op 05/03/2020 in Antwerpen aangaande het project dat ze in het voorjaar van 2020 door jongeren liet organiseren. Ze begeleidde samen met oud-Jongbloed!’er Marte Sommen vijf jongeren tussen de 20 en 25 jaar, bekend onder de naam ‘Young Entrepreneurs’. De structurele jongerenwerking organiseert jaarlijks het event *Nightwatch*.¹²² Dat is een avond waarbij het museum overgenomen wordt door

¹¹⁸ Mskgent, ‘Een greep uit de collectie’, 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.mskgent.be/nl/msk-leeft.>; Mskgent, ‘MSK Leeft’, 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.mskgent.be/nl/msk-leeft.>

¹¹⁹ Bijlage 2.8: HO, Monica & PATTEET, Klaartje, *Monica Ho & Klaartje Patteet van de Young Voices in het MoMu*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 19 februari 2020.

¹²⁰ Bijlage 1.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

¹²¹ Momu, ‘Museum and collection’, 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.momu.be/en/museum-collection.>

¹²² Bijlage 2.9: VANDENBROECK, Naomi, *Naomi Vandebroeck van de Young Entrepreneurs in het FOMU*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 05 maart 2020.

jonge kunstenaars tussen 16 en 26 jaar. Het betrekken van jongeren in de eventprogrammering van *Nightwatch* zou de avond naar een *next level* moeten tillen.¹²³ *Nightwatch* vind plaats in het FOMU, het Fotomuseum Antwerpen, waarin er gebruik wordt gemaakt van de tentoongestelde foto's om in dialoog te gaan met de bezoekers. Het FOMU beheert en verzamelt uniek fotomateriaal, dat op diverse tentoonstellingen in beeld wordt gebracht.¹²⁴

1.2.9 Annemie Geerts & Rone Fillet van De Veerman over de 'BELvue Bende', 'MAS in jonge handen' en de 'Jongerenpodcast'

Om nog een beter zicht op de werkingen van de 'BELvue Bende', 'MAS in jonge handen' en de 'Jongerenpodcast' te krijgen, gaven projectcoördinatoren Annemie Geerts en Rone Fillet van de expert-partner De Veerman uitleg over hun bijdrage aan deze projecten in een dubbelinterview op 3/12/2020 in Antwerpen. Annemie Geerts lichtte haar contributie als projectleider van 'BELvue Bende' en de opstart van 'MAS in jonge handen' toe. Rone Fillet stond haar bij in naam als toenmalig BELvue Bende-lid en begeleider van de 'Jongerenpodcast'.¹²⁵ Beiden werken ze voor de expert-partner De Veerman, die "heen en weer vaart tussen de kunsten en de maatschappij"¹²⁶, maar niettemin als expert-partner beschouwd kunnen worden. De organisatie werkt samen met diverse actoren in de culturele sector om vanuit de kunsteducatie verschillende doelgroepen, zoals jongeren, kennis te laten maken met het culturele domein.¹²⁷

1.2.10 Silke Leenen, Heleen De Grand & Ilka Tillekaerts van AmuseeVous over 'Museumnacht Antwerpen'

Communicatiemedewerker Silke Leenen en projectmedewerkers Heleen De Grande en Ilka Tillekaerts organiseren jaarlijks een activiteit met een structurele jongerenwerking voor het evenement Museumnacht Antwerpen. Deze drie dames van AmuseeVous werden op 09/12/2020 in Leuven geïnterviewd over hun begeleidende

¹²³ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

¹²⁴ Fomu, 'Missie & visie', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://fomu.be/missie-visie>.; FOMU fotomuseum, *Strategisch plan 2019-2023* [pdf], Antwerpen: FOMU, geraadpleegd op 28 maart 2020, beschikbaar op: https://fomu.be/uploads/FOMU_StrategischPlan_DEFINITIEF.pdf.

¹²⁵ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

¹²⁶ Veerman, 'Over De Veerman', 2020, geraadpleegd op 30 maart 2020, <https://www.veerman.be/overdeveerman.php>.

¹²⁷ Veerman, 'Over De Veerman', 2020, geraadpleegd op 30 maart 2020, <https://www.veerman.be/overdeveerman.php>.

rol bij de structurele jongerenwerking.¹²⁸ AmuseeVous staat binnen Bamm vzw namelijk in voor de doelgroep 16 tot 30 jaar en probeert door middel van verschillende initiatieven de culturele wereld jongerenvriendelijk te maken.¹²⁹ De jongerenwerking voor Museumnacht Antwerpen kreeg geen specifieke naam, waardoor er gedurende dit onderzoek telkens verwezen zal worden naar het evenement zelf. Het project is toegankelijk voor jongeren tussen de 16 en 30 jaar en organiseert een spelconcept dat in ieder Antwerpse museum gespeeld kan worden.¹³⁰

¹²⁸ Bijlage 2.11: LEENEN, Silke, DE GRANDE, Heleen & TILLEKAERTS, Ilka, *Silke Leenen, Heleen De Grand & Ilka Tillekaerts van AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Leuven, 09 december 2019.

¹²⁹ AmuseeVous, 'Wie zijn we', 5 maart 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.amuseevous.be/wie-zijn-we>.

¹³⁰ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

Hoofdstuk 2. Structurele jongerenwerkingen: hoe participatief werken ze?

In het tweede hoofdstuk van dit tweede deel zullen we de aspecten uit het theoretisch kader toepassen op de deelnemende structurele jongerenwerkingen. Gedurende de diepte-interviews werden de projectleiders van de volgende structurele jongerenwerking – ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum, ‘Jongbloed!’ van het KMSKA, ‘Jongerenpodcast’ van het Museum Hof van Busleyden, ‘MAS in jonge handen’ van het MAS, ‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous, ‘Schoonvolk!’ van het MSK, ‘Untitled!’ van Mu.ZEE, ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU en ‘Young Voices’ van het MoMu – bevroegd over de volgende topics: *de aanleiding tot de structurele jongerenwerking, de betrokkenen bij de structurele jongerenwerking, de trekker van de structurele jongerenwerking, de kerngroep van de structurele jongerenwerking en de evaluatie van de structurele jongerenwerking*. Op basis van die analyse kan als afsluiter een conclusie getrokken worden omtrent de stand van zaken in Vlaamse jongerenwerkingen.

Alle gesprekspartners, die verantwoordelijk zijn voor een structurele jongerenwerking, zullen verder in het onderzoek de benaming ‘trekker’ krijgen ongeacht hun functie binnen de instelling. Daartegenover zullen de andere gesprekspartners benoemd worden aan de hand van hun functie binnen het museum. En, ten slotte zal iedere geïnterviewde expert-partner telkens vermeld worden samen met de organisatie dat hij of zij vertegenwoordigt.

2.1 De aanleiding tot de structurele jongerenwerking

Volgens Roger Hart is het noodzakelijk om jongeren te integreren bij het bepalen van de doelstellingen vanaf de opstart van de structurele jongerenwerking, want die erkenning verhoogt het gevoel van eigenaarschap bij de jongeren.¹³¹ In dit onderdeel volgt een studie van het uitgangspunt van Roger Hart aan de hand van twee aspecten, namelijk de beweegredenen van de opstart van een nieuwe project alsook het concept en de doelstellingen van het project. Die twee onderzoekspistes worden afgetoetst bij elke deelnemende werking door het stellen van de volgende vragen: “Hoe is het project ontstaan? Hoe zijn jullie op het idee gekomen om het project op te starten? Of kwam

¹³¹ HART, Children’s participation, p. 5.

het initiatief van een externe speler?”¹³²

2.1.1 Bewegredenen voor de opstart van de structurele jongerenwerking

Alvorens een museum een structurele jongerenwerking kan opstarten, moet de instelling het potentieel daarvan inzien. Het idee van een structurele jongerenwerking vloeit voort uit een lacune, hoofdzakelijk opgericht wordt naar aanleiding van een (her)opening of ingeschakeld wordt voor de organisatie van een event.

2.1.1.1 Als remedie voor lacunes

De gesprekpartners van ‘Jongbloed!’ van het KMSKA, ‘Schoonvolk!’ van het MSK, ‘Untitled!’ van Mu.ZEE, ‘Young Voices’ van het MoMu en de ‘Jongerenpodcast’ van het Museum Hof van Busleyden gaven aan dat het opstarten van een structurele jongerenwerking een gevolg was van een zeer geringe interesse van de doelgroep jongeren voor het museumaanbod. Ze waren niet of onvoldoende geïnteresseerd door het aanbod dat het museum bood.

Het teamhoofd publiekswerking An Sijsmans en deskundige publiekswerking An Van Hertum van het KMSKA brachten tijdens het interview dat de intentie om een werking te beginnen inderdaad uit die gedachtegang is ontstaan. De afdeling publiekswerking merkte in 2010 op dat het museum jongeren vanaf 16 jaar enkel door middel van formele activiteiten vanuit het onderwijs kon bereiken. Om die reden besloot de afdeling om een aanbod te creëren voor de vrijetijdsbestedingen van jongeren, die op een participatieve wijzen aangepakt zou worden.¹³³

Ook in het MSK is het idee van een structurele jongerenwerking op verwante wijze ontstaan. Hun dienst publiekswerking kwam tot de constatactie dat het museum ondanks een uitgebreid aanbod voor kleuters, kinderen en volwassenen, maar weinig jongeren en jonge gezinnen aantrok.¹³⁴

Daarentegen bereikte Mu.ZEE wel jonge gezinnen, maar wanneer het er op aankwam om jongeren te betrekken, botsten de medewerkers tegen een muur. De dienst publiekswerking van Mu.ZEE besloot daarom om specifiek op de

¹³² Bijlage 2.1: Voorbereiding.

¹³³ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

¹³⁴ Bijlage 2.7: LEDURE, Lies & DE WIT, Nora, *Lies Ledure & Nora De Wit van Schoonvolk! in het MSK*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Gent, 27 februari 2020.

jongerendoelgroep in te zetten met als doel hun museumaanbod jongerenvriendelijker te maken.¹³⁵

De gesprekspartners van de ‘Young Voices’ van het MoMu gaven gedurende het diepte-interview aan dat de dienst publiekswerking ervaarde dat de workshops voor jongeren vanaf 13 jaar niet aantrekkelijk genoeg meer waren voor de doelgroep. Als alternatief werd een structurele jongerenwerking opgericht.¹³⁶

Ten slotte is er ook nog sprake van het Museum Hof van Busleyden, dat naast hun uitgebreide kinderaanbod merkte dat het aanbod voor jongeren ontbrak. In 2006 trachtte de dienst publiekswerking van het museum dat tekort op te lossen met het participatief project *Lift Me Up*. Hierin kregen de jongeren de volgende taak: “Doe u ding, maar baseer u op een stuk in het museum.”¹³⁷ De eerste editie van het project was succesvol, maar bij de tweede editie bleef het gehoopte succes uit: de jongeren sloegen er niet in om een toonmoment te organiseren. Toch besloot het museum om na de renovatiewerken in 2018 met de ‘Jongerenpodcast’ weer een nieuwe poging te wagen om de doelgroep jongeren bij het museum te betrekken.¹³⁸

2.1.1.2 Als grondslag voor (her)opening

De tweede motivatie om een structurele jongerenwerking op te starten werd aangegeven door de gesprekspartners van de ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum en ‘MAS in jonge handen’ van het MAS. Die twee musea gingen een samenwerking aan met jongeren naar aanleiding van hun (her)opening.

Het BELvue museum staat voornamelijk bekend als een museum dat veel jongeren over de vloer krijgt. Gedurende het diepte-interview erkende publieksmedewerker Aurélie Cerf dat twee op de drie bezoekers van het BELvue museum jonger dan 25 jaar zijn. Daarom vond het museum het belangrijk om, in 2016, jongeren te betrekken bij de oprichting van de nieuwe scenografie voor het museum. Zo kon het museum uitpakken met een vernieuwd parcours dat ook voor jongeren aantrekkelijk was.¹³⁹

Het MAS daarentegen zou een werking opstarten naar aanleiding van zijn

¹³⁵ Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

¹³⁶ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu.*; Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

¹³⁷ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

¹³⁸ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

¹³⁹ Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

opening. In 2011 was Antwerpen de Europese Jongerenhoofdstad, waardoor het MAS het cruciaal vond om jongeren deel te laten uitmaken van de opening van het nieuwe museum.¹⁴⁰

2.1.1.3 Als instrument voor het organiseren van evenementen

Bij andere gesprekspartners, zoals 'Young Entrepreneurs' van het FOMU en 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous, was het organiseren van specifieke culturele evenementen de voornaamste reden om een jongerenwerking op te starten.

De 'Young Entrepreneurs' kwamen tot stand vanuit de ambitie om de *take-over* van het museum tot een hoger niveau te tillen. Na een geslaagde editie van *Nightwatch* – een event waarbij jonge kunstenaars het museum overnemen – concludeerde de dienst publiekswerking dat het event teveel door het museum aangestuurd werd en dat de organisatie, onder hun begeleiding, beter in de handen van jongeren zou liggen.¹⁴¹

Verder is er ook 'Museumnacht Antwerpen'. Het evenement kende een uitzonderlijke opstart, omdat AmuseeVous geen onderdeel uitmaakt van de publiekswerkingen van een instellingen, maar wel de opdracht van Antwerpse musea kreeg om een jongerenwerking op te starten voor het event Museumnacht Antwerpen.¹⁴²

2.1.2 Concept en doelstellingen voor een structurele jongerenwerking

In de voorgaande literatuur werd bij de toelichting omtrent de aspecten aangehaald dat de publieksmedewerkers – die met jongeren op een participatieve wijze wensen te werken – een vooringenomen beeld hebben van de structurele jongerenwerking. Toch is het volgens onderzoeker Roger Hart belangrijk dat de deelnemende jongeren mee *brainstormen* over de ontwikkeling en de doelstellingen van het project.¹⁴³ Van museum tot museum verschillen de visies daaromtrent. Ze kunnen onderverdeeld worden in twee groepen: doelstellingen van het project opstellen in samenspraak met de jongeren of zonder de inbreng van de jongeren.

¹⁴⁰ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

¹⁴¹ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

¹⁴² Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

¹⁴³ HART, *Children's participation*, p. 5.

2.1.2.1 Doelstellingen opstellen met de jongeren

De eerste groep waarbij de instelling in samenspraak met de jongeren doelstellingen opstelt, bestaat uit 'Jongbloed!' van het KMSKA, 'Schoonvolk!' van MSK, 'Untitled' van het Mu.ZEE, 'Young Voices' van het MoMu en 'MAS in jonge handen' van het MAS.

Voor 'Jongbloed!' inspireerde trekker Sanne Van de Werf zich voornamelijk op de jongerenwerking de 'Blikopeners' van het Stedelijk Museum Amsterdam en de jongerenwerking van het *Tate* in Londen. Maar ze nam die voorbeelden niet blindelings over. Ze maakte een selectie van raadgevingen uit de twee werkingen en bracht ze over aan de jongeren om met hen samen de doelstellingen op te stellen.¹⁴⁴

Ook trekkers Lies Ledure en Nora De Wit van 'Schoonvolk!' gingen op zoek naar *good practices* en probeerden die succesverhalen naar hun eigen werkingen te vertalen. Na een halfjaar van gedachtewisselingen en overeenkomsten bereikten ze met de jongeren een akkoord over de doelstellingen van 'Schoonvolk!'.¹⁴⁵

Bij 'Untitled!' zocht een stagiaire naar werkbare tips om de basis te leggen voor een structurele jongerenwerking. Mu.ZEE volgde daarbij voornamelijk de adviezen van AmuseeVous op, omdat deze expert-partner in het verleden het museum reeds had doorgelicht in verband met jongerenvriendelijkheid.¹⁴⁶

Het MAS schakelde een onderzoeksteam in om uit te zoeken op welke manier er participatief kon omgegaan worden met jongeren. Uit de bevraging van tien jongeren vloeiden twee rapporten voort: KIES* met een reeks aanbevelingen voor de culturele sector en *A LA KARTE* met een focus op de toekomstige werking van het MAS. In die rapporten staan dat jongeren bekwaam zouden moeten zijn om één verdiep van het nieuwe museum in te richten. Dat werd op hoger niveau echter niet gunstig onthaald. Volgens de directie van het MAS kon een internationaal museum geen deel van de tentoonstellingsruimte laten inkleden door jongeren, zonder enige professionele bijstand. Toch was Antwerpen in 2011 Europese Jongerenhoofdstad, waardoor het ondenkbaar was om geen jongeren te betrekken bij het museum. De jongeren werden bijgevolg toevertrouwd om de kasten in de gang naast de roltrappen in te kleden. In die kasten mochten de jongeren kunstwerken tentoonstellen rond het thema 'over de grenzen heen'. Deze eerste specifieke opdracht maakte geen deel uit van 'MAS in jonge handen', maar bewees wel dat jongeren in staat waren om een kwalitatief

¹⁴⁴ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

¹⁴⁵ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

¹⁴⁶ Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

product af te leveren. Uit de groep vloeiden uiteindelijk twee jongeren door naar de structurele jongerenwerking, waar ze op een participatieve wijze hun eigen doelstellingen voor 'MAS in jonge handen' konden verwezenlijken.¹⁴⁷

Ten slotte gingen ook de communicatie- en publieksmedewerkers Monica Ho, Klaartje Patteet en Noëlle Opdebeek van het MoMu te rade bij andere nationale en internationale musea, die een eigen structurele jongerenwerking hadden, om vervolgens met de jongeren de doelstellingen van 'Young Voices' te bepalen.¹⁴⁸

2.1.2.1 Doelstellingen opstellen zonder jongeren

Bij de tweede groep wordt de inhoud voor de structurele jongerenwerking vastgelegd alvorens de jongeren erbij te betrekken. Die opvatting werd gedeeld door de 'Jongerenpodcast' van Museum Hof van Busleyden, 'BELvue Bende' van het BELvue museum, 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous en de 'Young Entrepreneurs' van het FOMU.

De 'Jongerenpodcast' volgt een gelijkaardig patroon als de structurele jongerenwerking van het MAS. Er werd geen voorstudie uitgevoerd, maar het museum stippelde wel een voortraject uit om van daaruit een kerngroep van jongeren te genereren. Bij dit voortraject hadden de jongeren van de 'Jongerenpodcast' geen enkel aandeel in het opstellen van de doelstellingen.¹⁴⁹

De 'BELvue Bende' ontstond nadat het BELvue museum meer jongeren bij het museum wou betrekken. Om hun doel te bereiken, had het museum jongeren binnengehaald om samen te kunnen nadenken over een vernieuwde, museale scenografie. Deze inspirerende uitwisselingen vormden een meerwaarde voor de heropening van het museum. Daarvoor deed het museum beroep op de expert-partner De Veerman, waarmee de doelstellingen voor de structurele jongerenwerking werd overlegd.¹⁵⁰ Het museum koos toen om zelf de doelstellingen van de werking op punt te stellen, maar in ruil daarvoor hadden de jongeren een duidelijke opdracht voor hun werking gekregen.

Ook de jongerenwerking van de 'Museumnacht Antwerpen' is doorheen de jaren geëvolueerd naar een vast stramien met vooropgestelde doelstellingen. Een

¹⁴⁷ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

¹⁴⁸ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

¹⁴⁹ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

¹⁵⁰ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

spelconcept vormt de basis van de activiteit van deze jongerenwerking. De deelnemende jongeren mochten het spelconcept dan zelf verder invullen door diverse opdrachten te ontwikkelen.¹⁵¹

Ten slotte behoort ook de ‘Young Entrepreneurs’ binnen deze groep, omdat de jongeren een duidelijk, succesvol evenement verderzetten. Het museum wou aan de jongeren de mogelijkheid bieden om de museum *take-over* ‘Nightwatch’ te organiseren.¹⁵²

Conclusie

Uit dit eerste aspect blijkt dat de motivaties om een structurele jongerenwerking op te starten zeer uiteenlopend kunnen zijn. Één van de aanleidingen hiervoor is het gebrek aan interesse van de doelgroep jongeren voor een instelling; een andere drijfveer is de wens om het organiseren van specifieke evenementen uit te besteden aan de jongeren. De integratie van jongeren bij het opstellen van de doelstellingen wordt wel sterk aangeraden vanuit de literatuur voor een positief verloop van de structurele jongerenwerking. Het valt op dat musea in Vlaanderen met een structurele jongerenwerking kunnen onderverdeeld worden in musea die jongeren integreren bij het opstellen van de doelstellingen en andere die dit weigeren te doen.

¹⁵¹ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

¹⁵² Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

2.2 De betrokkenen bij de structurele jongerenwerking

Hoewel het opzetten van een participatief traject meestal opgestart wordt vanuit de dienst publieksbemiddeling, is het belangrijk dat heel de organisatie achter het project staat. Alle museummedewerkers moeten het potentieel van de samenwerking met jongeren inzien. Dit onderdeel zal diepgaand het belang van de gedragenheid van het project binnen museale instelling bestuderen aan de hand van de volgende vragen: “Wie stond er achter het idee? Wie stond er niet achter het idee? Hoe hebben jullie andere collega’s overtuigd van het belang van de jongerenwerking? Hoe hebben jullie de raad van bestuur en de directie overtuigd? Was het voor de ene makkelijker dan voor de andere? Welke argumenten hebben jullie daarvoor gebruikt?”¹⁵³

Daarnaast volgt een studie over de expert-partners om alle betrokken partijen bij de structurele jongerenwerking in kaart te kunnen brengen. De volgende vragen dienen om de relatie tussen de dienst publiekswerking en de expert-partner te verduidelijken: “Kwamen jullie zelf met het idee van de werking, of werd deze door een externe partner op maat van het museum gemaakt? Volgden jullie voor de werking een algemeen model? Hebben jullie jullie geïnspireerd op een collega-museum/-organisatie?”¹⁵⁴ werden gesteld om de relatie tussen de dienst publiekswerking en de expert-partner te bestuderen.¹⁵⁵

2.2.1 Directie en museummedewerkers

Dit onderdeel beschrijft de relatie tussen de directie, de museummedewerkers en de structurele jongerenwerking. De directie van een culturele instelling stemt overeen met een groep personeelsleden, die de leiding hebben over het bedrijf. Binnen musea gaat het concreet over de algemeen directeur, de zakelijk onderdirecteur en de directiesecretaresse. Daarnaast zijn de museummedewerkers, meestal opgedeeld in departementen binnen het museum, de overige personeelsleden. Samen vormen ze het organiserend orgaan van het museum. De negen structurele jongerenwerkingen kunnen onverdeeld worden in twee groepen: de trekkers die doelgericht ingezet hebben op een goede verstandhouding en de trekkers die geen initiatieven hebben ondernomen om een verstandhouding op te bouwen tussen de jongeren en

¹⁵³ Bijlage 2.1: Voorbereiding.

¹⁵⁴ Bijlage 2.1: Voorbereiding.

¹⁵⁵ Bijlage 2.1: Voorbereiding.

museummedewerkers.

2.2.1.1 Met goede verstandhouding

Gedurende de diepte-interviews gaven de gesprekpartners van 'MAS in jonge handen' van het MAS en de 'Young Entrepreneurs' van het FOMU aan dat ze specifiek inzetten op de band tussen de jongeren en museummedewerkers. Door de jongeren via een meter- en peterproject aan museummedewerkers te koppelen, hoopten de musea een wederzijds vertrouwen op te bouwen.

'MAS in jonge handen' kende een gelijkaardig traject. Voormalig directeur Carl Depauw, en vervolgens huidig directeur Marieke van Bommel, schaalden zich heel hard achter 'MAS in jonge handen'. Deze steun stond volgens trekker Liene Conard mee aan de basis van het succes van de structurele jongerenwerking. Om de museummedewerkers meer voeling met 'MAS in jonge handen' te geven, bedacht trekker Liene Conard een meter- en peter-project. Met dit project werd elke participant rechtstreeks gekoppeld werd aan een museummedewerker. Dat idee oogde in theorie mooi, maar was volgens Liene minder succesvol in de praktijk.¹⁵⁶ In de praktijk verliep het creëren van een band tussen jongeren en museummedewerkers moeizaam. Daar waren diverse redenen voor: enerzijds waren de jongeren enkel na de werkuren beschikbaar, waardoor enige flexibiliteit van de museummedewerker vereist was, en anderzijds beschouwen de museummedewerkers de jongeren in de meeste gevallen als goedkope werkkrachten. Hoewel het geen geslaagd project was voor de meeste jongeren en museummedewerkers, waren er toch een paar succesvolle matches. De vertrouwensband tussen het hoofd van het curatorenteam en zijn petekindje was bijvoorbeeld zeer groot. Hij nam zijn petekindje immers naar de *Museum Award* en hij reikte de mogelijkheid aan om voor een thesisonderzoek een tentoonstelling voor het museum te realiseren.¹⁵⁷

Ook trekkers Naomi Vandenbroeck en Marte Sommen van de 'Young Entrepreneurs' voerden een gelijkaardig experiment uit met hun collega's, maar slaagden er ook niet in om meer verbondenheid te creëren. De opzet van het FOMU met 'Young Entrepreneurs' bestond erin om aan elke jongere een buddy toe te vertrouwen. Die buddy stond symbool voor een hele afdeling, zodat de jongere aan

¹⁵⁶ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

¹⁵⁷ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

een groep werd toegewezen en niet aan een individu. Toch nam geen enkele museummedewerker het initiatief om hun kennis op de jongeren over te brengen.¹⁵⁸

2.2.1.2 Zonder verstandhouding

De projecten 'Jongbloed!' van het KMSKA, 'Young Voices' van het MoMu, de 'BELvue Bende' van het BELvue museum, 'Schoonvolk!' van het MSK, 'Untitled!' van Mu.ZEE, de 'Jongerenpodcast' van Museum Hof van Busleyden en 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous zetten niet specifiek ingezet op de band tussen de museummedewerkers en de leden van de structurele jongerenwerking.

De algemeen directeur van het KMSKA was, volgens teamhoofd publiekswerking An Sijsmans, van meet af aan heel enthousiast over de structurele jongerenwerking. Hij nam geregeld deel aan activiteiten van 'Jongbloed!'. De medewerkers van andere afdelingen, daarentegen, engageerden zich minder voor de structurele jongerenwerking. Stelselmatig werd er wel gepoogd om, op specifieke aanvraag van de jongeren, andere museummedewerkers te betrekken en de jongeren de kneepjes van het vak te leren.¹⁵⁹

De museummedewerkers van het MoMu waren zeker en vast bereid om de jongeren van 'Young Voices' te ondersteunen, maar aangezien de trekkers niet konden inschatten welke medewerkers op welk moment ingeschakeld konden worden, ontstond er geen vertrouwensband tussen beide partijen.¹⁶⁰

In het BELvue museum werd de beslissing om jongeren bij het museum te betrekken gedragen door alle museummedewerkers. Die beslissing werd namelijk genomen tijdens een vergadering, waarop alle medewerkers aanwezig waren. Slechts één medewerker zag de meerwaarde van het samenwerken met jongeren niet in, maar dat weerhield publieksmedewerker Aurélie Cerf niet om het project uit te voeren.¹⁶¹

Het personeel van het MSK, daarentegen, had nood aan een duidelijke argumentatie om zich te laten overtuigen van de meerwaarde dat jongeren kunnen bieden binnen hun organisatie. Ze zagen die meerwaarde na verloop van tijd wel in. Naarmate het project vorderde, beseften alle personeelsleden dat 'Schoonvolk!' voor een positief imago van het museum zorgde.¹⁶²

¹⁵⁸ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

¹⁵⁹ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

¹⁶⁰ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

¹⁶¹ Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

¹⁶² Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

Bij Mu.ZEE was de situatie ingrijpender. Zowel directie als de museummedewerkers, voornamelijk de curatoren, stonden heel sceptisch ten opzichte van de samenwerking met jongeren.¹⁶³

Het Museum Hof van Busleyden bevindt zich momenteel nog in het prille begin van zijn traject, waardoor het draagvlak moeilijk te bepalen is. Doordat de jongeren, tot op de dag van vandaag, nog maar enkel een vaste opdracht kregen, kan er nog niet gemeten worden op welke manier de directie en museummedewerkers omgaat met jongeren die een evenement organiseren.¹⁶⁴

Ten slotte is er AmuseeVous die als externe partner voor de Vlaamse musea een structurele jongerenwerking bij elkaar bracht, waarvan geen enkele jongere in contact met de museummedewerkers van de verschillende Antwerpse musea kwam. In het kader van het evenement 'Museumnacht Antwerpen' bestaat de verbondenheid tussen de jongeren en de medewerkers dus niet.¹⁶⁵

2.2.2 Externe partners

Naast de interne betrokkenheid van museummedewerker bij de structurele jongerenwerking doen culturele instellingen soms ook beroep op expert-partners om hen met advies bij te staan. In dit onderdeel zullen drie cruciale expert-partners besproken worden: De Veerman, Piazza dell'Arte en AmuseeVous. Aangezien niet bij alle structurele jongerenwerkingen een expert-partner betrokken is, zullen in dit onderdeel slechts de structurele jongerenwerkingen die met expert-partner samenwerken, aanbod komen.

2.2.2.1 De Veerman

De gesprekpartners van zowel de 'BELvue Bende' van het BELvue museum als 'Jongerenpodcast' van het Museum Hof van Busleyden als 'MAS in jonge handen' van het MAS gaven gedurende het diepte-interview aan dat ze beroep deden op de expert-partner De Veerman.

De Veerman werd als expert-partner door het BELvue museum gecontacteerd om de trekkersrol van de 'BELvue Bende' op zich te nemen. De keuze voor De Veerman kwam grotendeels van de Koning Boudewijnstichting, die voor de subsidiëring van het

¹⁶³ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

¹⁶⁴ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

¹⁶⁵ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

museum instaat. Jan Blondeel, de projectverantwoordelijke voor de Koning Boudewijnstichting, werkte al eerder succesvol samen met De Veerman, waardoor de stichting aandrang op een samenwerking met de organisatie. Na een diepgaand overleg tussen de Koning Boudewijnstichting, de medewerkers van het BELvue museum en De Veerman kwamen ze overeen hoe de jongerenwerking er structureel uit moest zien en welke rol de Veerman, als trekker van het project, zou spelen. Zo moest Annemie Geerts van De Veerman bijvoorbeeld de 'BELvue Bende' begeleiden voor de ontwikkeling van audiogidsen, die ontworpen werden om op een interactieve manier het museum te bezoeken.¹⁶⁶

De knowhow van de expert-partner De Veerman werd tevens door het Museum Hof van Busleyden ingeroepen om de 'Jongerenpodcast' te begeleiden.¹⁶⁷ Rone Fillet van De Veerman brainstormde mee met de dienst publiekswerking van het Museum Hof van Busleyden over de indeling van het project. Door de ervaring die De Veerman vergaarde met de audiogidsen bij de 'BELvue Bende', koos het Mechels museum ervoor om hen ook een gelijkaardig project door hen te laten uitwerken.¹⁶⁸

Ten slotte deed ook het MAS beroep op de expert-partner De Veerman om bij de aanvang van 'MAS in jonge handen', samen met de trekker Liene Conard, de deelnemende jongeren door het project te loodsen. Op die manier kreeg Annemie Geerts van De Veerman eerst de opdracht om samen met de jongeren de kasten naast de roltrap in de gang in te richten en vervolgens om de jongeren kunsteducatieve methodieken aan te leren.¹⁶⁹

2.2.2.2 Piazza dell'Arte

Het MAS deed niet enkel beroep op De Veerman, maar ook op de expert-partner Piazza dell'Arte. Het KMSKA riep de expert-partner ook in om te helpen bij de structurele jongerenwerking.

Samen met De Veerman kreeg Piazza dell'Arte tevens de taak om met de jongeren de kasten naast de roltrap, in de gang naar het dak, in te richten.¹⁷⁰

Piazza dell'Arte speelde alsook een rol van betekenis bij de oprichting van Jongbloed!. Het KMSKA wendde zich tot deze Antwerpse vzw omwille van hun

¹⁶⁶ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museum podcast*.

¹⁶⁷ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

¹⁶⁸ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museum podcast*.

¹⁶⁹ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museum podcast*.

¹⁷⁰ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

achterban¹⁷¹, die perfect aansloot bij de gezochte doelgroep. De organisatie werd aangesproken om op projectmatige basis een zomerstage in het museum te organiseren. Op die manier kon het museum een eerste ervaring met jongeren uitbouwen en de meest enthousiaste en leergierigste jongeren rekruteren voor de structurele jongerenwerking van het museum. Na het organiseren van de zomerstage hielp Piazza dell'Arte via communicatiecampagnes ook met het aanwerven van jongeren voor de structurele jongerenwerking van het KMSKA.¹⁷²

2.2.2.3 AmuseeVous

Voor het organiseren van het evenement Museumnacht Antwerpen spraken talrijke Antwerpse musea collectief AmuseeVous aan. AmuseeVous kreeg zo de mogelijkheid om samen met jongeren een spelconcept voor het event te organiseren, dat in meerdere Antwerpse musea zou plaatsvinden.¹⁷³

Conclusie

De literatuur toont aan dat het succes van een structurele jongerenwerking aan de hand van het draagvlak vanuit het museum bepaald wordt. Daarnaast, volgens de diepte-interviews, worden er twee types verstandhoudingen tussen museummedewerkers en jongeren vastgesteld. Enerzijds wordt er doelgericht ingezet om tussen beide groepen een vertrouwensband op te bouwen. Dit wordt gezien als een vruchtbaar initiatief, maar in de praktijk blijkt het toch moeilijk te verwezenlijken. Anderzijds wordt er bewust voor gekozen om alle relaties tussen museumpersoneel en jongeren te vermijden. Binnen dit aspect wordt ook de betrokkenheid van expertpartners binnen verschillende musea aangehaald. Ze worden aangewend om hun expertise te delen en om de projectleider bij te staan.

¹⁷¹ Piazza dell'Arte wil zoals De Veerman via cultuureducatie jongeren betrekken bij kunstorganisaties. Door hun talrijke projecten met jongeren hebben ze al een heel netwerk van jonge vrijwilligers opgebouwd, die eenvoudig aangesproken kunnen worden voor nieuwe projecten. (Piazza, 'Missie en visie', 2020, geraadpleegd op 24 mei 2020, <https://www.piazza.me/over/missie-visie>.)

¹⁷² Bijlage 2.2; SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

¹⁷³ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

2.3 De trekker van de structurele jongerenwerking

De projectleider, oftewel trekker van het project, moet met de jongeren een goede verstandhouding opbouwen. Een vertrouwensband tussen beide partijen zorgt ervoor dat een gedeelde verantwoordelijkheid en macht de basis van het project kunnen vormen. Die vertrouwensrelatie zal bestudeerd worden door middel van de volgende vragen: “Wie was de trekker? Waren er meerdere trekkers? Op welke manier heeft die het aangepakt? Had de trekker hier enige ervaring mee? Indien er gebruik gemaakt werd van een externe trekkers: Wat zijn de voordelen en nadelen hieraan? Hoe is de wisselwerking gelopen met de trekker van het museum? Hoe wordt de samenwerking op lange termijn gezien? Op welke drempels is de trekker gebotst? Wat waren de persoonlijke successen van de trekker? Hoe werd de werking ingedeeld naar samenkomst-momenten? Wie heeft dat bepaald? Waarom werd voor deze momenten gekozen? Op welke manier werden de samenkomsten georganiseerd (indeling + locatie)? Wie was verantwoordelijk voor de invulling/het programma? Werd er enkel gewerkt naar één eindproject of was er ook tijd voor workshops, teambuilding...? Bij wie lag het projecteigenaarschap, bij de jongeren of de trekker? Wie droeg de eindverantwoordelijkheid? Welke medewerkers van het museum waren betrokken (publieksmedewerkers, directie, curator, wetenschappelijk medewerkers, onthaalmedewerkers)?”¹⁷⁴ Met die vragenlijst kon de aanpak en programma-indeling van de trekker achterhaald worden, alsook of er wel of niet sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de trekker en de jongeren.

2.3.1 Aanpak van de trekker

De aanpak van de trekker varieerde van project tot project, want de noden lagen bij de instellingen anders dan bij de jongeren. Dit deel toont aan dat de trekkers flexibel te werk moeten gaan en een doelgerichte, gepaste aanpak moeten uitkiezen voor elke werking. Vanuit de negen structurele jongerenwerkingen kunnen volgende vijf verschillende trekkersprofielen geïdentificeerd worden: de trekker als bemiddelaar, de trekker als coördinator, de trekker met een sturende rol, de trekker als beslissingsnemer en de expert-partner als trekker.

¹⁷⁴ Bijlage 2.1: Voorbereiding.

2.3.1.1 Trekker als bemiddelaar

Bij 'Jongbloed!' van het KSMKA en 'MAS in jonge handen' van het MAS trachten de trekkers voornamelijk als bemiddelaar op te treden.

Trekker Sanne Van de Werf was werkzaam als voltijds publieksmedewerker bij het KMSKA en heeft zich tijdens het achtjarig bestaan van 'Jongbloed!', halftijds geïnvesteerd als trekker voor de structurele jongerenwerking. Nadat het KMSKA in 2019 besloot om een pauze in te lassen wat 'Jongbloed!' betreft, koos Sanne Van de Werf ervoor om nieuwe professionele uitdagingen aan te gaan buiten de muren van het museum. Gedurende haar periode als trekker probeerde ze voornamelijk als bemiddelaar op te treden tussen de jongeren en de museummedewerkers. De jongeren hadden enthousiaste plannen, maar ze waren vaak niet realistisch of haalbaar, waardoor het de taak van de trekker was om de jongeren in te tomen. Haar taak bestond erin om telkens met een verfrissend aanbod naar buiten te komen, dat prikkelend genoeg was voor jongeren, zonder te vergeten dat het steeds overeen moest komen met de missie en visie van het museum. Bij het begin van elk werkjaar stelde ze als trekker alle opportuniteiten voor aan de jongeren, waaruit ze zelf de projecten die ze graag zouden uitvoeren, mochten kiezen. De sociale controle vanuit het museum bleef sterk aanwezig. Het was dus altijd wikken en wegen om de jongeren zowel voldoende vrijheid te geven als binnen een bepaald kader te laten handelen.¹⁷⁵

Liene Conard mocht na een stage bij het MAS in het museum aan de slag als publieksmedewerker. Als deel van haar takenpakket kreeg ze de verantwoordelijkheid over 'MAS in jonge handen' en op die manier werd ze bemiddelaar tussen de jongeren en de museummedewerkers. Zelf bestempelde ze haar trekkersrol als:

“grenzenbewaker, die ervoor zorgde dat de zotte ideeën er nog altijd waren, maar dat die een beetje gekaderd werden. De grenzen van het museum mochten dus gebogen worden, maar het moest wel haalbaar blijven.”¹⁷⁶

Liene Conard kon de functie makkelijk uitoefenen omdat ze dezelfde leeftijd had als de deelnemende jongeren. Ze werd dus niet als leidinggevende beschouwd, maar meer als schakel tussen hen en het museum. Als bemiddelaar streefde ze ernaar om voor de jongeren een vertrouwde omgeving te creëren. Ze vond het belangrijk dat de

¹⁷⁵ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

¹⁷⁶ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

jongeren onderling op elkaar konden rekenen, bouwen en vertrouwen, want zo'n vertrouwensband was voor haar de succesformule voor een mooi eindresultaat. Deze methodiek had ze zich toegeëigend dankzij haar vijfjarige ervaring als leiding bij de scouts.¹⁷⁷ Vooraleer Liene Conard de exclusiviteit als trekker kreeg, werd Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman ingeschakeld om op een innovatieve wijze technieken te bedenken die de creativiteit van de jongeren moesten stimuleren. Ze had als doelstelling om de verschillende thema's van het museum te benaderen op een kunstige manier en baseerde zich daarvoor op verschillende kunstdisciplines. Door muzikale opdrachten wilde Annemie Geerts aantonen dat de inhoud van een kunstwerk ook op een andere, actievere manier overgebracht kon worden, bijvoorbeeld, zoals het weergeven van de toon dat een afgebeeld voorwerp kan maken.¹⁷⁸

2.3.1.2 Trekker als coördinator

Trekker Inne Gheeraert van 'Untitled!' van Mu.ZEE zou graag evolueren naar een systeem waarbij één specifieke jongere meer verantwoordelijkheid en macht toegeëigend krijgt.

Ze kan maar vijf procent van haar fulltime job spenderen aan 'Untitled!'. Haar gebrek aan tijd om de jongeren te begeleiden, is ook de jongeren zelf niet ontgaan en werd gedurende een feedbackmoment aangekaart. Daarom zochten ze samen naar een oplossing. Één van de huidige deelnemende jongeren zou kunnen doorgroeien naar een trekkersrol. Die nieuwe trekker zou meer engagement moeten opnemen dan de andere jongeren en zou dan in ruil daarvoor een financiële bijdrage ontvangen. De publieksmedewerker zou nog steeds aanwezig zijn bij elke bijeenkomst, maar zou daarnaast meer taken uit handen kunnen geven aan de nieuw aangestelde trekker.¹⁷⁹ Het concept heeft veel vergelijkingen met de aanpak van de regio-coördinatoren bij AmuseeVous.

¹⁷⁷ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

¹⁷⁸ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

¹⁷⁹ Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

2.3.1.3 Trekker met een sturende rol

Gedurende de diepte-interviews met de trekkers van ‘Schoonvolk!’ van het MSK, ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU en ‘Young Voices’ van het MoMu werd het duidelijk dat ze graag meer verantwoordelijk op de jongeren wilden overdragen. In de praktijk moesten ze echter zelf nog aanzienlijk veel productie uitvoeren.

Trekkers Lies Ledure en Nora De Wit van ‘Schoonvolk!’ werken voor de dienst publiekswerking. Ze besteden veertig procent van hun tijd aan de begeleiding van de jongeren van ‘Schoonvolk!’. In samenspraak met de jongeren stelden de trekkers de doelstellingen van het project samen. Één van de vooropgestelde doelstellingen van ‘Schoonvolk!’ was dat alles in samenspraak met de jongeren moest gebeuren. Indien het museum een specifieke vraag van een opdrachtgever voor ‘Schoonvolk!’ kreeg, moesten de trekkers altijd eerst met de jongeren overleggen, alvorens er toezeggingen konden gedaan worden. Op die manier konden de trekkers nooit een beslissing nemen, zonder de jongeren ervan op de hoogte te stellen. De jongeren kregen daardoor de vrijheid om de keuze te maken aan welke projecten ze al dan niet deelnamen. Daarnaast mochten de jongeren ook met hun eigen voorstellen komen. Bij spontane concepten kregen de jongeren ook begeleiding van de trekkers, maar daarbij merkten Lies Ledure en Nora De Wit voornamelijk op dat de jongeren nood hadden aan logistieke ondersteuning bij de productie.¹⁸⁰

Zoals de trekkers van ‘Untitled!’ probeerde Naomi Vandebroeck van de ‘Young Entrepreneurs’ om de jongeren zo veel mogelijk vrijheid te verlenen. Het verschil met ‘Untitled!’ is dat de jongeren binnen een vast project met duidelijk vastgelegde doelstellingen moesten handelen. Toch kregen de jongeren binnen de vooraf bepaalde richtlijnen en deadlines alle vrijheid om te experimenteren met het in elkaar steken van het evenement *Nightwatch*. Zelf geeft trekker Naomi Vandebroeck aan dat er zeker en vast nog ruimte is om meer uit te proberen¹⁸¹:

“Ik denk dat we er nog heel veel mee kunnen experimenteren hoever we daarin gaan en als we dat radicaal zouden doortrekken, dan zou dat willen zeggen dat wij gewoon aan die mensen bij wijze van spreken een budget geven en dat zij zelf mogen kiezen wat ze doen in het museum.”¹⁸²

¹⁸⁰ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

¹⁸¹ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

¹⁸² Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

In de tussentijd probeert Naomi Vandenbroeck voornamelijk de administratieve taken van de jongeren zo veel mogelijk op zich te nemen. Vermits het FOMU een overheidsinstelling is, zijn de administratieve procedures omslachtig. Naomi Vandenbroeck nam die taken, die voor de jongeren irrelevant waren, dan ook van hen over.¹⁸³

De rol van trekkers voor ‘Young Voices’ werd achtereenvolgend waargenomen door communicatiemedewerker Monica Ho en publiekmedewerkers Klaartje Patteet en Noëlle Opdebeek. Ze hadden in dit project een ondersteunende rol, waardoor de jongeren hun eigen ideeën konden uitvoeren. Er werd geen kader aangereikt en geen grenzen bepaald waarbinnen de jongeren moesten opereren. Vanaf het moment dat de jongeren een project geselecteerd hadden, zoals het cureren van een eigen tentoonstelling, stonden de trekkers hen bij met raad en daad. Gedurende het diepte-interview gaven de trekkers aan dat, hoewel de jongeren alle vrijheid kregen, ze nog steeds veel moesten bijsturen en helpen bij de productie.¹⁸⁴

2.3.1.4 Trekkers als beslissingsnemer

De trekker van de ‘Jongerenpodcast’ van het Museum Hof van Busleyden nam de rol van beslissingsnemer in.

Aangezien het Museum Hof van Busleyden momenteel nog bezig is met hun voortraject, ‘Jongerenpodcast’, is er nog geen sprake van gedeelde verantwoordelijkheid met de jongeren. Het doel van de structurele jongerenwerking is om in de toekomst de jongeren een adviserende rol te laten innemen, maar waarbij de trekkers nog steeds de uiteindelijke beslissingen nemen.¹⁸⁵

2.3.1.5 Expert-partner als trekker

Bij de ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum en ‘Museumnacht Antwerpen’ stelden de instellingen externe expert-partners aan als trekkers.

Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman was niet enkel actief binnen ‘MAS in jonge handen’, maar speelde ook een wezenlijke rol bij de ‘BELvue Bende’. Het BELvue museum benaderde Annemie Geerts van De Veerman om de trekkersrol

¹⁸³ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

¹⁸⁴ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

¹⁸⁵ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

van de 'BELvue Bende' op zich te nemen.¹⁸⁶ Gedurende het project met de jongeren heeft ze voornamelijk geprobeerd om op een vernieuwende en creatieve manier te experimenteren met de jongeren. Samen met de jongeren bedacht ze als begeleider ludieke activiteiten zoals tijdens een postzegeltentoonstelling een tekenaar *live* postzegels te laten tekenen.¹⁸⁷ Gedurende het diepte-interview met publieksmedewerker Aurélie Cerf werd het duidelijk dat het volledig uit handen geven van de trekkersrol aan een expert-partner niet altijd even evident is. Aangezien de jongeren zich eerder aan Annemie Geerts gingen hechten, was er weinig voeling tussen het BELvue museum en de jongeren. Hierdoor leek de 'BELvue Bende' meer een project te zijn van De Veerman dan van het BELvue museum zelf.¹⁸⁸

Expert-partner AmuseeVous organiseerde voor allerlei Antwerpse musea de 'Museumnacht Antwerpen'. De organisatie laat een geëngageerde jongere de trekkersrol van het evenement op zich nemen. De rol van de trekker wordt binnen AmuseeVous omschreven als een regio-coördinator die het overzicht over een groep van jonge vrijwilligers bewaart. Die trekkersrol wordt, afhankelijk van de grootte van het event, ingevuld door twee of drie regio-coördinatoren die vervolgens in alle vrijheid het project begeleiden. De rol van AmuseeVous zelf is puur ondersteunend. De organisatie ziet erop toe dat de afspraken met de musea worden nageleefd.¹⁸⁹

2.3.2 Programma-indeling van het traject

Elke trekker heeft een eigen invulling gegeven aan de programma-indeling, toch is het mogelijk drie vormen te onderscheiden. Ten eerste is er sprake van de structurele jongerenwerkingen die enkel naar een eindresultaat toewerken. Ten tweede zijn er structurele jongerenwerkingen die, bovenop het streven naar het eindresultaat, ook workshops organiseren waarin de jongeren specifieke competenties kunnen opdoen. Ten derde zijn er ook structurele jongerenwerkingen die boven de twee voorgaande stellingen, zich ook doelbewust inzetten op teambuilding om de groepssfeer tussen de jongeren te stimuleren.

¹⁸⁶ Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

¹⁸⁷ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

¹⁸⁸ Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.; Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

¹⁸⁹ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

2.3.2.1 Gericht naar eindresultaat

De eerste groep van structurele jongerenwerkingen – ‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous, ‘Jongerenpodcast’ van Museum Hof van Busleyden, ‘Untitled!’ van Mu.ZEE en ‘Young Voices’ van het MoMu – heeft als enige doelstelling om naar een resultaat toe te werken.

De trekkersrol van ‘Museumnacht Antwerpen’ werd toevertrouwd aan een regio-coördinator die met de andere jongeren samenwerkte naar het vooropgesteld eindresultaat. Binnen dit project was het uitwerken van een spelconcept hun doelwit, dat in diverse Antwerpse musea moest plaatsvinden.¹⁹⁰

Aangezien de ‘Jongerenpodcast’ nog in een voortraject zat, werd er enkel doelbewust gewerkt naar het eindresultaat toe, namelijk het inspreken van de audiogidsen. Het doel voor de toekomstige structurele jongerenwerking is ook om doelgericht naar een eindresultaat toe te werken.¹⁹¹

De trekker van ‘Untitled’ Inne Gheeraert besloot na veel geëxperimenteer dat het ideale moment voor een samenkomst op een zondag tussen 11.00 en 13.00 uur in Oostende viel. Voor hoognodige besprekingen werd er op een weekavond in de Vooruit in Gent afgesproken. De jongeren kozen er doelbewust voor om doelgericht naar een eindproduct, zoals een eigen tentoonstelling, te werken. De trekker zelf dacht nog niet aan teambuilding of workshops, wegens de drukte van de afgelopen jaren.¹⁹²

Ten slotte is er ook nog sprake van de trekkers van ‘Young Voices’, Monica Ho, Klaartje Patteet en Noëlle Opdebeeck, die wel het doel hadden om opleidingen en teambuildings te organiseren, maar daar niet in slaagden. De trekkers vonden het moeilijk om alle jongeren samen te krijgen, waardoor ze op die weinige momenten liever aan hun tentoonstelling werkten.¹⁹³

2.3.2.2 Gericht naar eindresultaat via workshops

De tweede groep bestaat uit ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum, ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU en ‘Jongbloed!’ van het KMSKA, die naast het doelgericht samenwerken, ook inzetten op workshops. Tijdens de workshops konden de jongeren specifieke competenties, zoals communicatiestrategieën opdoen, om de

¹⁹⁰ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

¹⁹¹ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

¹⁹² Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

¹⁹³ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

structurele jongerenwerking naar een hoger niveau te tillen.

De 'BELvue Bende' kwam één of twee keer per maand samen om de organisatie van hun activiteiten rond te krijgen. Trekker Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman maakte daarbij ook geregeld tijd voor workshops, zoals bezoek brengen aan musea om inspiratie te halen voor hun scenografie.¹⁹⁴

Trekkers Naomi Vandenbroeck en Marte Sommen van 'Young Entrepreneurs' hebben gedurende het traject specifiek ingezet op masterclasses om de deelnemende jongeren klaar te stomen voor hun organiserende taken. De trekkers waren van mening dat de masterclasses als inspiratie konden dienen, maar de jongeren vonden dat dit initiatief te vroeg werd georganiseerd, waardoor ze, vooraleer ze elkaar kenden, al creatief moesten nadenken over de uitvoering van het project.¹⁹⁵

Trekker Sanne Van de Werf van 'Jongbloed!' nodigde geregeld collega's van andere diensten uit om de deelnemende jongeren workshops aan te bieden over vakgebieden die ze kunnen bestuderen om hun structurele jongerenwerking sterker te maken. Meestal hadden de jongeren elkaar nog nooit ontmoet voordat ze in de structurele jongerenwerking stapten. Door het organiseren van teambuildings, konden de jongeren elkaar op een aangename manier leren kennen en hun mening in een veilige plek vrij uiten.¹⁹⁶

2.3.2.3 Gericht naar eindresultaat via workshops en teambuilding

De derde, en laatste, groep, die uit 'MAS in jonge handen' van het MAS en 'Schoonvolk!' van het MSK bestaat, zet naast het doelgericht samenwerken en de workshops ook in op teambuildings om de groepssfeer te bevorderen.

Trekker Liene Conard van 'MAS in jonge handen' vond het uiterst belangrijk dat er een groepsdynamiek heerste in de structurele jongerenwerking:

“Ik ben ervan overtuigd dat een goede groepsdynamiek zorgt om voor betere resultaten te bereiken.”¹⁹⁷

¹⁹⁴ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

¹⁹⁵ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

¹⁹⁶ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

¹⁹⁷ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

Liene Conard focust zich gedurende de samenkomsten op het brainstormen, maar ook op een gezellige manier om samen te zijn. Zo leren ze elkaar beter kennen, wat het succes van de jongerenwerking garandeert. De bijeenkomsten van 'MAS in jonge handen' varieerden dus tussen vergaderingen, teambuildings en workshops.¹⁹⁸

In tegenstelling tot Liene Conard hadden de trekkers Lies Ledure en Nora De Wit van 'Schoonvolk!' in het begin van het jaar een duidelijke agenda met maandelijkse afspraken voorgelegd. Gedurende die bijeenkomsten werd er doelgericht naar het eindproduct gewerkt. Daarbovenop kregen de jongeren de mogelijkheid om de opleidingen voor de museumgidsen mee te volgen, zodat ze inhoudelijk meer kennis vergaarden over de tentoonstellingen. Deze vorm van bijscholing bevindt zich in het interesseveld van de jongeren, waardoor ze er ook massaal op aanwezig waren. Ten slotte wordt ook jaarlijks een kerstfeestje georganiseerd om op een gezellige manier aan de groeps sfeer te werken.¹⁹⁹

Conclusie

Uit deze enquête blijkt dat iedere jongerenwerking, en iedere trekker inbegrepen, zijn unieke stijl ontwikkeld heeft doorheen de jaren. Een aantal van die trekkers nemen overwegend de rol van bemiddelaar op tussen de jongeren en het museum om een verwacht eindresultaat af te leveren. Andere trekkers nemen eerder een sturende rol in, waarbij ze de jongeren voornamelijk begeleiden. Zelfs aan expert-partners wordt er gevraagd om de trekkersrol van de structurele jongerenwerking op zich te nemen. De programma-indeling van een werking verschilt ook naargelang de trekker. Hierdoor kunnen drie conclusies getrokken worden. Er zijn de trekkers die met hun jongeren samen naar het eindresultaat toe werken; er zijn trekkers die focussen op het eindresultaat maar die tegelijkertijd workshops organiseren zodat de jongeren hun kennis kunnen uitbreiden; en er zijn trekkers die bovenop de twee vorige programma-invullingen, doelgericht aan het groepsgevoel werken door teambuildings te organiseren.

¹⁹⁸ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

¹⁹⁹ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

2.4 De kerngroep van de structurele jongerenwerking

Als vierde aspect is de bevraging van alle gesprekspartners omtrent de kerngroep, meer bepaald de jongeren die deelnemen aan een structurele jongerenwerking, door middel van de volgende vragen getoetst: “Welke doelgroep hadden jullie voor ogen? Waarom hebben jullie specifiek gekozen voor deze doelgroep? Wat was jullie doel met deze doelgroep? Zijn de doelgroepen in de loop van het traject misschien gewijzigd of veranderd in de loop van het traject? Zo ja, in welke zin dan? Voor welke termijn engageren jullie jongeren (jaarlijks, projectmatig, structureel,...?) Hebben jullie nog contact met de voorgaande deelnemers?”²⁰⁰ Met het analyseren van de verschillende interviews werden de dynamiek en het engagement van de deelnemende jongeren bestudeerd aan de hand van drie volgende pijlers: de groepsleden en groepsdynamiek, de activiteiten en de alumniwerking van de structurele jongerenwerking.

2.4.1 Groepsleden van de structurele jongerenwerking

De samenstelling van de structurele jongerenwerking kwam in twee verschillende vormen tot stand. Enerzijds organiseerden bepaalde musea, alvorens de structurele jongerenwerking op te starten, een voortraject. Anderzijds gingen andere musea direct de uitdaging aan om met jongeren in zee te gaan, zonder de doelgroep op voorhand te leren kennen. Het profiel van de deelnemende jongeren zal in dit deel geanalyseerd worden om te weten of de grootste groep jongeren, die zich in de culturele sector op vrijwillige basis engageert, overeenstemt met de conclusie uit Nederlands onderzoek van ‘Aan de slag met de omgevingswet’. Dit onderzoek stelt namelijk dat Nederlandse vrijwilligers in de culturele sector voornamelijk hoogopgeleide autochtone vrouwen zijn.²⁰¹

²⁰⁰ Bijlage 2.1: Voorbereiding.

²⁰¹ Aan de slag met de omgevingswet, ‘Jongerenparticipatie’, 2019, geraadpleegd op 1 november 2018, <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/inspiratiegids/praktische/werkvormen/jongerenparticipatie/>.

2.4.1.1 Met een voortraject

Ten eerste is er sprake van werkingen die voortrajecten organiseerden met als doel om de jongeren te leren kennen, alvorens een structurele jongerenwerking van start kan gaan. Het gaat dan concreet om ‘Jongbloed!’ van het KMSKA, ‘MAS in jonge handen’ van het MAS en de ‘Jongerenpodcast’ van Museum Hof van Busleyden.

Vooraleer ‘Jongbloed!’ ontstond, organiseerde Piazza dell’Arte in opdracht van het museum een zomerstage met jongeren. Na die positieve ervaring met de vrijwilligers besloot het KMSKA om in 2011 een vaste, structurele jongerenwerking op te richten. Samen met Piazza dell’Arte en een Antwerps marketingbureau lanceerde het KMSKA in 2011 een duidelijke oproep voor jongeren tussen de 16 en 26 jaar. Voor dit initiatief maakte het marketingbureau een promotiefilmpje en verspreidde ballonnen in de vorm van honden over heel de stad Antwerpen. De combinatie van die twee acties zorgde voor veel zichtbaarheid en werd daarenboven door de media opgepikt, waardoor het KMSKA probleemloos een tien- à vijftiental jongeren kon interesseren voor de structurele jongerenwerking. Vier van die vijftien jongeren hadden ook al deelgenomen aan de zomerstage. Dat zorgde voor een snelle start, omdat een groot deel van de jongeren al vertrouwd was met de werkwijze. Per slot van rekening telde ‘Jongbloed!’ voornamelijk studenten, die ook graag de werking van een museum achter de schermen beter wilden ervaren. De meesten volgen immers een (kunst)historische opleiding en konden met dit project hun curriculum vitae aanvullen. Ze hoopten dat ze met die ervaring sneller een functie in de culturele sector konden vinden. Alle jongeren van ‘Jongbloed!’ engageerden zich voor minstens één werkjaar – van september tot het begin van de zomer – waarna ze zelf konden beslissen om hun engagement te verlengen. Na de zomer volgde er telkens een oproep voor nieuwe leden om het verloop op te vangen. Na een schriftelijke sollicitatie werden nieuwe potentiële leden uitgenodigd voor een kennismakingsavond, waarbij de *anciens* een gesprek met de nieuwe kandidaten konden voeren. Aansluitend werd er besloten welke jongeren het beste bij de groep zouden passen. Die nieuwe geëngageerde groep zou dan op een evenwichtige wijze aan diverse projecten kunnen werken.²⁰²

Met dezelfde doelstelling werd ‘MAS in jonge handen’ opgericht. In tegenstelling tot ‘Jongbloed’ werd het voortraject van ‘MAS in jonge handen’ georganiseerd in een educatieve context en niet als een vrijetijdsbesteding. Jongeren uit het middelbaar

²⁰² Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

onderwijs mochten gedurende hun lesuren aan de opbouw van de tentoonstelling werken. De expositie vond plaats in de gangkasten van het museum die naar het dak leiden. Na dit vruchtbaar experiment besloot het MAS om een eigen structurele jongerenwerking op te starten met jongeren tussen 15 en 25 jaar die tijdens hun vrije tijd actief zouden zijn. Trekker van 'MAS in jonge handen', Liene Conard, gaf daarbij aan dat de leeftijd verschoven werd van 16 naar 26 jaar, omdat een 15-jarige geen vrijwilligerscontract mag afsluiten. Ondersteund door een grootschalige communicatiecampagne voor de opening van het MAS kon de toekomstige structurele jongerenwerking genieten van extra visibiliteit, waardoor er in een mum van tijd geëngageerde jongeren gerekruteerd werden. Via het voortraject in het MAS stroomden er namelijk twee jongeren door naar 'MAS in jonge handen'. De leden mochten voor zolang als dat ze dat zelf wilden, deel blijven uitmaken van 'MAS in jonge handen'. Tijdens de communicatiecampagne lag de focus voornamelijk op 16- tot 19-jarigen, in de hoop dat deze jongeren zo lang mogelijk betrokken zouden blijven bij de structurele jongerenwerking. Het gemiddelde engagement aan de werking bedroeg ongeveer vier jaar met uitzondering van één lid dat zich tien jaar toewijdde aan de structurele jongerenwerking. Hoewel de groep 18- tot 22-jarigen het meest representatief was, keek de trekker erop toe dat alle leeftijden in de werking vertegenwoordigd waren: "De 16- tot 18-jarigen hadden een heel andere inhoudelijke invulling dan de 18- tot 22-jarigen."²⁰³ Een mix van 16- tot 18-jarigen, die meer fantasie hebben en hun creativiteit de vrije loop laten gaan, en de jongeren boven de 18 jaar, die door hun studierichting al gevormd zijn, is volgens de trekker de ideale combinatie.²⁰⁴

Welbeschouwd organiseerde ook het Museum Hof van Busleyden een voortraject. Hoewel er bij het KMSKA en MAS ondertussen reeds een structurele jongerenwerking actief is, is het Museum Hof van Busleyden nog niet vergevorderd in de ontwikkeling van zijn structurele jongerenwerking. De 'Jongerenpodcast', die met het voortraject overeenkomt, moest een kern van jongeren verenigen voor hun toekomstige structurele jongerenwerking. Gauw bleek dat het zoeken naar jongeren voor zijn voortraject het makkelijkste was via onderwijsinstellingen. Gedurende vier dagen verwelkomde het museum jongeren uit de laatste graad van verschillende Vlaamse middelbare scholen. Tijdens die rekruteringsdagen, ook bekend als de Maakdagen,

²⁰³ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

²⁰⁴ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

schreven de jongeren verhalen over bepaalde kunstwerken uit de collectie van het Museum Hof van Busleyden. Uit die groep jongeren engageerden negen onder hen zich om de verzonden verhalen te *finetunen* en in te spreken. Ze kwamen er slechts vijfmaal voor samen, waardoor er geen hechte band opgebouwd kon worden.²⁰⁵

2.4.1.2 Zonder een voortraject

De tweede groep, waaronder ‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous, ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum, ‘Schoonvolk!’ van het MSK, ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU, ‘Young Voices’ van het MoMu en ‘Untitled!’ van Mu.ZEE vallen, begon direct met het opstarten van de structurele jongerenwerking zonder eerst kennis te maken met de doelgroep.

Het ontstaan van ‘Museumnacht Antwerpen’ was niet te achterhalen, want het concept bestond voordat de gesprekpartners van ‘AmuseeVous’ actief waren. Nochtans bleek het concept toegankelijk te zijn voor jongeren tussen de 16 en 26 jaar. Aangezien het event zich in de zomer afspeelt, zijn het hoofdzakelijk jonge Antwerpenaars tussen 20 en 23 jaar die zich hiervoor engageren.²⁰⁶

In 2014 lanceerde het BELvue museum een oproep voor tweetalige 18- tot 25-jarigen uit heel België via hun website en hun eigen sociale mediakanalen. Op die manier bereikte het museum enkel jongeren die het BELvue museum reeds kenden of al in de culturele sector actief waren. Daarnaast werd aan elke sollicitant gevraagd om zijn curriculum vitae en motivatiebrief in te zenden, waardoor de groep bestond uit hooggeschoolde jongeren.²⁰⁷ Voor een vloeiende communicatie tussen de jongeren was een basiskennis van zowel Nederlands als Frans noodzakelijk. Die taalbarrière voelde echter niet aan als een drempel, aldus Rone Fillet.²⁰⁸

“Ik denk misschien dat er een paar Franstaligen waren die in het begin wat minder Nederlands konden, maar dat zorgde ervoor dat er extra motivatie was om Nederlands te leren. Die vonden dat het in Nederlands mocht. En desnoods moest je het dan maar driemaal uitleggen, maar gewoon niet in het Frans zeggen, zodat ze konden leren. Dat zorgde ook meer voor een groepsband, dan moesten wij allemaal

²⁰⁵ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

²⁰⁶ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

²⁰⁷ Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

²⁰⁸ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

Nederlands gepraat hebben.”²⁰⁹

De potentiële drempel van het taalverschil vormde voor de jongeren een extra drijfveer om het project te verwezenlijken. Ze deden hierdoor extra inspanningen, die zich dan weer uitten in meer verbondenheid en een groter engagement. De jongeren werkten altijd in een hartelijke sfeer samen, namen het project *au sérieux* en zagen de ‘BELvue Bende’ als een springplank naar de culturele sector. Ze handelden als een klein museumteam, dat elk moment de museumwerking kon overnemen, indien dat nodig was. De groepsdynamiek was heel positief en de jongeren werden als voorlopers gezien volgens de trekker Annemie Geerts:

“Één zootje ongeregeld met goede ideeën, die soms te zot waren en die te ver stonden van wat het museum al kende, maar die wel een nieuw publiek zou binnenbrengen.”²¹⁰

Het grote verschil met de professionele museumwerking was vooral hun chaotische timing: twee dagen voor een event zochten ze nog druk naar artiesten om een optreden te verzorgen en moesten ze nog dringende mails uitzenden. De jongeren studeerden overdag en konden zich enkel in hun vrije tijd met de jongerenwerking bezighouden, wat hun chaotische planning verklaart.²¹¹

Het MSK deed voor zijn jongerenwerking ‘Schoonvolk!’ een oproep op de sociale media. Uit de honderdvijftig sollicitaties werden er maar tien geselecteerd. Gedurende de selecties werd er nauwlettend naar de leeftijden en studierichtingen van de participanten gekeken, zodat er ook in deze werking sprake was van diversiteit. Na één jaar merkten de tien jongeren op dat ze nood hadden aan een uitbreiding, omdat in examenperiodes er te weinig jongeren beschikbaar waren om de projecten verder op te volgen. In hun tweede werkjaar telde ‘Schoonvolk!’ vijftien geëngageerde jongeren tussen de 16 en 26 jaar, die onderverdeeld werden in meerdere teams. Gedurende de onderlinge vergaderingen werd snel duidelijk dat met vijftien tot een compromis komen te moeilijk was. Daarom werd er besloten om de vergaderingen per

²⁰⁹ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

²¹⁰ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

²¹¹ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

deelteam van drie à vier jongeren te laten doorgaan.²¹²

De diversiteit die ‘Schoonvolk!’ nastreefde, werd ook bij het FOMU een voorwaarde om hun structurele jongerenwerking op te starten. Het FOMU vond het belangrijk om een project op poten te zetten dat het beeld van de “homogene, witte, hoogopgeleide cultuurprofessional”²¹³ zou doorbreken. De verspreiding van de vacature op de sociale media en via jeugdplatformen hielpen hier niet bij.²¹⁴

“Op een gegeven moment waren we van plan om het af te blazen, want we hadden maar vier sollicitanten die ook allemaal heel homogeen waren en we dachten van: ja, oké, maar dit is niet de bedoeling van het traject en we kunnen moeilijk mensen gaan uitvinden.”²¹⁵

Door in milieus, waarvoor het museum niet direct toegankelijk was, te gaan ronselen, schreven twintig kandidaten zich in. Daaruit werden vijf jongeren met niet voor de hand liggende profielen gekozen om zich in het organiserend team van de werking te integreren. Alle geselecteerde jongeren waren tussen 20 en 25 jaar omdat FOMU een bepaalde professionaliteit vereiste om zowel met de medeorganisatoren als met de museummedewerkers te kunnen werken.²¹⁶

De zoektocht naar diverse groep jongeren verliep bij het MoMu vlotter, maar de beoogde doelgroep werd niet helemaal verworven. Het oorspronkelijke idee om een groep van 16- tot 26-jarigen aan te trekken, verschoof uiteindelijk naar een selectie van 19- tot 29-jarigen, weliswaar met een geslaagde mengelmoes qua leeftijd, geslacht, studies en achtergrond. Alle jongeren werkten in harmonie samen, maar de trekkers merkten desondanks op dat niemand de leiding van de groep op zich durfde te nemen.²¹⁷

De laatste jongerenwerking in deze subparagraaf is het uitzonderlijke ‘Untitled!’. Deze werking volgde het advies van ‘Publiq’ om met een kerngroep te beginnen en daarna losse vrijwilligers voor specifieke projecten in te roepen. Naar aanleiding van een eerste oproep die Mu.ZEE via Facebook en andere jeugdkanalen verspreidde,

²¹² Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

²¹³ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

²¹⁴ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

²¹⁵ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

²¹⁶ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

²¹⁷ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

schreven elf jongeren zich in om aan een brainstorm deel te nemen die zou moeten leiden naar een methode om het museum jongerenvriendelijk te maken. Die eerste kerngroep bedacht een model en activiteiten voor de structurele jongerenwerking. Toen uit de brainstorm de eerste activiteit, een promofilmje, naar voren kwam, waren alle jongeren enthousiast om hun werking in beeld te brengen. Daarna hebben ze besloten om een tentoonstelling te organiseren met de collectie van Mu.ZEE. Daarvoor werd opnieuw een oproep gelanceerd om de jongerengroep uit te breiden. Er schreven zich weer twintig jongeren in om hieraan mee te werken. De kerngroep besliste om ze allemaal te laten helpen. Deze uitgebreide groep werd onderverdeeld in drie subgroepen, die elk een eigen tentoonstelling op til moesten zetten. In kleinere groepen gingen ze aan de slag om een eigen vernissage te organiseren, hetgeen uitmondde in drie gezellige avonden, waar zowel de trekker als de jongeren enorm van genoten hadden.²¹⁸

2.4.2 Activiteiten van de structurele jongerenwerking

Elke structurele jongerenwerking kent zijn eigen programma-indeling en, bijgevolg, zijn eigen activiteiten. De diepte-interviews tonen duidelijk aan dat de negen structurele jongerenwerkingen onder te verdelen zijn in twee groepen, namelijk de werkingen die één project per jaar realiseren en de werkingen die meerdere projecten per jaar tot stand brengen.

2.4.2.1 Één project

De deelnemende jongeren van 'Young Entrepreneurs' van het FOMU, 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous, 'Jongerenpodcast' van het Museum Hof van Busleyden en 'Young Voices' van het MoMu werkten gedurende een volledig werkjaar naar één eindproduct toe. Deze jongerenwerkingen konden op hun beurt ingedeeld worden in twee methoden. De jongeren die een duidelijk project met vooropgesteld einddoel kregen, waarbinnen ze zelf mogen experimenteren. Het gaat over 'Young Entrepreneurs', 'Museumnacht Antwerpen' en 'Jongerenpodcast'. En de jongeren die alle vrijheid kregen om zelf een einddoelstelling te bepalen. Het betreft 'Young Voices'.

²¹⁸ Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

Jongeren die zich engageerden bij ‘Young Entrepreneurs’, kozen doelbewust om het event *Nightwatch* te organiseren.²¹⁹

De jongeren die zich aansloten bij AmuseeVous voor de ‘Museumnacht Antwerpen’ wisten op voorhand dat ze binnen een vaststaand spelconcept opdrachten mochten verzinnen.²²⁰

Jongeren die deelnamen aan de ‘Jongerenpodcast’ wisten precies dat ze teksten moesten kunnen schrijven om die vervolgens in te spreken voor een audiotour.²²¹

Ten slotte is er nog ‘Young Voices’. Deze jongeren werkten enkel naar het event ‘MONU’ toe: een multidisciplinaire en hedendaagse tentoonstelling gericht op inclusiviteit met als doel jonge kunstenaars uit verschillende kunstrichtingen een stem en platform te bieden zoals mode, fotografie, etc. Als praktijkvoorbeeld is er het event *Nightwatch* dat slechts één dag, van middaguur tot middernacht liep. Aangezien het museum in verbouwing was, werd het evenement georganiseerd in Bar Chapel, een oude kapel die omgetoverd werd tot café in Borgerhout, Antwerpen.²²²

2.4.2.2 Meerdere projecten

De tweede groep jongerenwerkingen bestaat uit ‘MAS in jonge handen’ van het MAS, ‘Schoonvolk!’ van het MSK, ‘Jongbloed!’ van het KMSKA, ‘Untitled!’ van Mu.ZEE en ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum, die hun jongeren de mogelijkheid bieden om verschillende projecten uit te voeren.

‘MAS in jonge handen’ groeide uit tot een structurele jongerenwerking die hun eigen programma mocht samenstellen. Na het voortraject, waarbij jongeren de kasten naast de roltrappen in de gang mochten inrichten, kregen de jongeren alle vertrouwen en vrijheid om hun eigen ideeën uit te werken. Ze hadden namelijk bewezen dat ze ook een hoog kwaliteitsniveau konden bereiken. Bij elk begin van een werkjaar kozen de jongeren in samenspraak met trekker Liene Conard welke focus er gelegd zou worden omtrent de activiteiten. Indien er vragen vanuit het museum kwamen, werd er altijd gekeken hoe de probleemstelling binnen de doelstellingen van ‘MAS in jonge handen’ kon beantwoord worden. Zo kwam bijvoorbeeld de vraag vanuit het MAS of ‘MAS in jonge handen’ zou meewerken aan de tentoonstelling ‘Feest’. De jongeren

²¹⁹ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

²²⁰ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

²²¹ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

²²² Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

besloten daarbij om deel te nemen en een onderdeel van de tentoonstelling in te richten rond de thema's waarbij jongeren betrokken werden, namelijk Pride en Chrysostomos.²²³

Ook de leden van 'Schoonvolk!' kregen regelmatig de vraag vanuit het MSK om deel te nemen aan hun tentoonstellingen. Samen met trekkers Lies Ledure en Nora De Wit bekeken de jongeren de haalbaarheid van de aanvraag en besloten om een nocturne voor de Van Eyck tentoonstelling te organiseren.²²⁴

Met 11 leden tussen 16 en 24 jaar werd de structurele jongerenwerking 'Jongbloed!' opgestart in 2011 op het moment dat het gebouw van het KMSKA gerenoveerd werd. Hierdoor had de structurele jongerenwerking geen vaste ontmoetingsplek om activiteiten te organiseren. Door de aanslepende werken in het KMSKA zocht trekker Sanne Van de Werf naar gastlocaties en -activiteiten voor 'Jongbloed!'. Daarom werd er op initiatief van de federale overheid besloten om van het M KHA (Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen) een vaste gastlocatie te maken voor 'Jongbloed!'. Er werd een samenwerking van twee jaar opgesteld met M KHA maar het bundelen van de krachten zorgde voor meer werk voor trekker Sanne Van de Werf, waardoor de samenwerking werd stopgezet. Unaniem kozen alle jongeren om verder projecten te organiseren voor het KMSKA op gastlocaties, maar niet meer als gast bij M KHA. De jongeren kregen veel voldoening uit het organiseren van de jongerennocturne, want ze mochten zelf brainstormen over de inhoud en de realisatie van de nocturne. Naar aanleiding van de Europees Jongerenhoofdstad Antwerpen werd het event in het Rocokxshuis georganiseerd en in 2011 tentoongesteld.²²⁵

De structurele jongerenwerking 'Untitled!' zag het daglicht dankzij een brainstorm tussen jongeren en trekker Inne Gheeraert. Samen besloten ze welke activiteiten ze zouden organiseren. In eerste instantie werd een promotiefilmpje opgenomen, waarin de jongeren hun doelstellingen voorstelden aan het grote publiek. Daarna werd er een open call voor nieuwe leden georganiseerd om de doelstelling met hun tentoonstelling te kunnen realiseren. Het doel was om rond de collectie van het museum te werken en hiervoor gebruik te maken van beeld, geluid, installaties en performances. Aangezien er een groot aantal jongeren aan 'Untitled!' deelnam, werd ervoor gekozen

²²³ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

²²⁴ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

²²⁵ Bijlage 2.2 SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

om drie tentoonstellingen te organiseren. Bij elke tentoonstelling werd er een andere vernissagedatum voorzien. De eerste zomernocturne werd in juli 2019 op poten gezet, die tevens de aftrap was voor de hele tentoonstellingsreeks. De volgende vernissage werd er september 2019 en de laatste vond plaats in november 2019. In de zomer namen de jongeren van 'Untitled!' deel aan *Art United* op de festivalweide van Pukkelpop, waar ze (muziek)performances organiseerden.²²⁶

Als laatste werking is er 'BELvue Bende'. Die structurele jongerenwerking vormt een uitzondering in deze onderverdeling, omdat ze vooraf een duidelijke opdracht kreeg. Het thema werd als volgt omschreven: werk de komende twee jaar rond de vernieuwde scenografie van het museum. Niettemin konden de jongeren hiernaast hun eigen activiteiten in het museum organiseren. De zoektocht naar een vernieuwde scenografie voor het BELvue museum eindigde in de kantoorgebouwen van expert-partner De Veerman, waar er één zaal uit het museum nagebouwd en gepresenteerd werd door het scenografisch team, Piece Monté.²²⁷ Daarbij werkten de museummedewerkers van het BELvue museum samen, waardoor nuttige tips van de jongeren meegenomen werden naar de uiteindelijke uitwerking van de scenografie van het museum.²²⁸ Daarnaast organiseerden de jongeren ook andere culturele activiteiten, zoals het event *Museum Night Fever*. Later werd er geëxperimenteerd met audiovisuele media om meer jongeren aan te trekken en werd er op de 'postzegeltentoonstelling over België, Congo en Tervuren' activiteiten georganiseerd, zoals de mogelijkheid om je eigen postzegel te laten ontworpen.²²⁹

2.4.3 Alumniwerking van de structurele jongerenwerking

De jongeren die deelnemen aan structurele jongerenwerkingen kunnen niet eeuwig actief blijven. Ze kunnen te oud zijn, of een ander engagement aangegaan zijn, waardoor de jongeren besluiten om zich niet langer in hun vrije tijd in te zetten voor de structurele jongerenwerking. Maar ze kunnen in een alumniwerking terechtkomen om nog een band met het museum te behouden. Dit onderdeel is in vier types onderverdeeld: een eventuele toekomstige alumniwerking, een doordachte alumniwerking, een passieve alumniwerking en structurele jongerenwerkingen zonder

²²⁶ Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

²²⁷ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

²²⁸ Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

²²⁹ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

alumniwerking.

2.4.3.1 Doordachte alumniwerking

De trekker van 'Jongbloed!' van het KMSKA plande doelbewust een alumniwerking, om de uittredende jongeren toch betrokken te houden met het museum.

Naast de structurele jongerenwerking 'Jongbloed!' is er ook sprake van hun alumniwerking 'Bloed!verwanten'. Trekker Sanne Van de Werf vond het namelijk zonde dat de jongeren die afvloeiden volledig uit de werking verdwenen. Omdat ze een enorme kennis omtrent de werking bezaten en interessante projecten bleven uitvoeren. Daarom werden ze verenigd in een alumniwerking, waarmee twee keer per jaar een uitstap werd gepland. Op die manier konden de huidige Jongbloed!ers in contact blijven met hun vroegere groepsleden.²³⁰

2.4.3.2 Passieve alumniwerking

Bij 'MAS in jonge handen' van het MAS werd er ook een project rond alumniwerking voorzien maar dit bleek minder eenvoudig dan gedacht.

De alumniwerking van 'MAS in jonge handen' staat op een laag pitje. Trekker Liene Conard vond het te uitdagend om al die jongeren samen te brengen, want de meeste jongeren waren ondertussen al getrouwd of hadden kinderen, waardoor ze andere prioriteiten hadden dan samenkomen met de oude leden van 'MAS in jonge handen'. Nochtans had Liene Conard wel opgemerkt dat een oud-lid van 'MAS in jonge handen' die persoonlijk aangesproken werd voor een studiedag of om zijn ervaring te delen, onmiddellijk mee instemde omdat hij of zij zich vereerd voelde.²³¹

2.4.3.3 Toekomstige alumniwerking

'Schoonvolk!' van het MSK en 'Untitled!' van Mu.ZEE hebben geen alumniwerking. Nochtans bekenden de trekkers tijdens het diepte-interview dat ze de toegevoegde waarde van een alumniwerking inzagen.

De trekkers van 'Schoonvolk!' hebben nog niet geïnvesteerd in een alumniwerking, want er zijn nog geen deelnemende jongeren afgevallen. Dit zal pas komende zomer, in 2020, aan de orde zijn, waardoor het opzetten van een alumniwerking een

²³⁰ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

²³¹ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

interessant initiatief zou kunnen zijn als vervolg voor de structurele jongerenwerking van het MSK. Ondertussen is er wel één jongere doorgestroomd als gids voor het museum. Aangezien die museumfunctie door verschillende jongeren geambieerd wordt, zou deze museumtaak eventueel opgenomen worden in de alumniwerking.²³²

De trekker van 'Untitled!', Inne Gheeraert, had nog nooit eerder nagedacht over het opstarten van een alumniwerking, maar tijdens het diepte-interview leek zij wel overtuigd te zijn door het concept.²³³

2.4.3.4 Geen alumniwerking

'BELvue Bende' van het BELvue museum, 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous, 'Young Voices' van het MoMu, 'Young Entrepreneurs' van het FOMU en 'Jongerenpodcast' van het Museum Hof van Busleyden hebben geen belangstelling voor een alumniwerking.

De 'BELvue Bende' hecht geen groot belang aan een alumniwerking. Alhoewel het BELvue museum contact tracht te houden met de leden van de structurele jongerenwerking, door de leden een gratis toegang tot het museum verlenen en hen jaarlijks uit te nodigen op het kerstfeestje, is er toch geen sprake van een groepsgevoel tussen de ex-leden van de 'BELvue Bende'.²³⁴

Daarnaast genieten de jongeren die deelnemen aan 'Museumnacht Antwerpen' ook niet van een alumniwerking. AmuseeVous poogt een goed contact te houden met zijn vrijwilligers, maar houdt zich niet bezig met het onderhouden van een groepsgevoel voor één specifiek project.²³⁵

'Young Voices' heeft zijn eerste evenement achter de rug, waardoor er nog niet werd nagedacht over een alumniwerking. Het MoMu koestert eerder de hoop dat de jongeren bij een volgende editie graag willen deelnemen en niet afhaken, waardoor ze alumni worden.²³⁶

Net zoals 'Young Entrepreneurs' werd er nog niet nagedacht over het betrekken van de ontslagnemende jongeren bij het museum door middel van een alumniwerking, want hun eerste activiteit nog maar net afgelopen is.²³⁷

²³² Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

²³³ Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

²³⁴ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

²³⁵ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

²³⁶ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

²³⁷ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

Ten slotte is er nog sprake van ‘Jongerenpodcast’. De trekker van de structurele jongerenwerking had nog niet nagedacht over een alumniwerking, aangezien hun eerste activiteit nog niet uitgevoerd werd.²³⁸

Conclusie

De titel van dit hoofdstuk verwijst naar twee verschillende vormen van jongerenwerkingen in Vlaanderen. Een eerste groep initieerde een voortraject om jongeren aan te trekken; de tweede groep rekruteert jongeren rechtsreeks via sociale media om op een participatieve wijze samen te werken. Uit de literatuurstudie komt het profiel duidelijk naar voor van de jongeren die zich voor alle vormen van structurele jongerenwerking engageren. Grotendeels zijn ze vrouwelijk, hoogopgeleid, en meestal van autochtone afkomst. In de toekomst zal er doelbewust gezocht worden naar inclusieve jongeren om zo een multiculturele maatschappij te integreren in de culturele sector. In dit hoofdstuk blijkt dat de doelstelling van elk project afhankelijk is van elk structurele jongerenwerking en dus verschillend is. Vanuit het museum wordt er aan de jongeren gevraagd om ofwel een bepaalde periode aan één project te werken, ofwel meerdere projecten op een langere periode op te zetten en uit te voeren. Het laatste deel van dit hoofdstuk rondt af met jongeren die beslissen om de structurele jongerenwerking te verlaten. In dit geval kunnen ze in een alumniwerking terechtkomen om zo hun band met het museum te behouden, alhoewel een alumniwerking niet in elk musea voorzien is.

²³⁸ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

2.5 De evaluatie van de structurele jongerenwerking

Ten slotte werd er gedurende de diepte-interviews gekeken naar de evaluatie van de structurele jongerenwerking. Om die inschatting op een gefundeerde manier aan te pakken, is het noodzakelijk om te analyseren hoe de structurele jongerenwerking doorheen de tijd evolueert, hoe de werking zichzelf heruitvindt, en wat het in de toekomst zal worden. Om op die verschillende facetten een antwoord te kunnen bieden, werden de gesprekspartners onderworpen aan de volgende vragen: Op welke manier hebben jullie evaluaties doorgevoerd over het project? Hebben jullie aan tussentijdse evaluaties gedaan? Is er ooit een formele evaluatie geweest op het einde van het project? Welke resultaten zijn daar uitgekomen? Is ook de trekker geëvolueerd? Zijn daar – vanuit de jongeren – ook bepaalde drempels uitkomen? Wat waren de succesfactoren? Waarom zijn jullie blijven doorgaan? Waaruit hebben jullie geleerd? Hoe heb je het hele traject ervaren als trekker? Wat waren min- en pluspunten?

2.5.1 Evaluatieaanpak van de structurele jongerenwerking

Een evaluatie wordt meestal vanuit het standpunt van de trekker van het project geïnitieerd om de min- en pluspunten van de structurele jongerenwerking af te toetsen. Gedurende de diepte-interviews konden er vijf verschillende methodieken achterhaald worden, namelijk geen evaluatie, een evaluatie per project, een evaluatie na afloop van het project, een jaarlijkse evaluatie en een jaarlijkse- en tussentijdse evaluatie.

2.5.1.1 Zonder evaluatie

De ‘Jongerenpodcast’ van het Museum Hof van Busleyden heeft als enige werking nog geen evaluatie doorgevoerd.

Het Museum Hof van Busleyden zou een structurele jongerenwerking op lange termijn oprichten, maar er werd nog niet in detail nagedacht over de evaluatietechnieken om hun doel te bereiken. De trekker Arne Vandelanotte van de ‘Jongerenpodcast’ kondigde wel aan dat het voortraject van hun structurele jongerenwerking nog zal moeten evolueren om een goede basis te vormen voor hun toekomstige adviesraad.²³⁹

²³⁹ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

2.5.1.2 Één evaluatie per project

‘Schoonvolk!’ van het MSK, ‘Young Voices’ van het MoMu, ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU en ‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous werden na elk project geëvalueerd, maar met de verscheidenheid dat ‘Schoonvolk!’ van het MSK verschillende activiteiten per jaar organiseert en ‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous, ‘Young Voices’ van het MoMu en ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU gedurende enkele maanden naar één activiteit toe werken.

‘Schoonvolk!’ voert na elke activiteit een evaluatie uit met de jongeren. Zo kunnen de jongeren leren uit hun vergissingen en kunnen ze ervoor zorgen dat het volgend project beter tot stand komt. Die evaluaties vinden uitsluitend plaats tussen de trekkers en de jongeren van de structurele jongerenwerking. Er zijn nog geen andere museummedewerkers betrokken geweest bij de evaluatie, maar trekkers Lies Ledure en Nora De Wit staan zeker open voor feedback van andere museummedewerkers.²⁴⁰

De trekkers van de ‘Young Voices’ organiseerden een evaluatie op het einde van hun eerste en enige activiteit. Die evaluatie zou ze graag meenemen naar een volgend project met jongeren.²⁴¹

Trekker Naomi Vandebroeck van ‘Young Entrepreneurs’ zette ook een evaluatie op nadat het evenement afgelopen was, maar gaf duidelijk aan dat ze naar de toekomst toe meer tussentijdse evaluatie wou doorvoeren, zodat er sneller ingespeeld kan worden op frustraties of werkpuntjes. De evaluatie die plaatsvond na *Nightwatch* bestond uit een bevraging van zowel de museummedewerkers, de deelnemende kunstenaars als de deelnemende, organiserende jongeren. Gedurende die evaluaties werd voornamelijk ingezet op het gevoel van *safe space*²⁴² voor alle deelnemende partijen over het hele proces.²⁴³

Ten slotte is er nog het evenement ‘Museumnacht Antwerpen’, waarvoor er maandenlang naar één eindproject toegewerkt werd, namelijk die ene zomeravond waarop de meeste Antwerpse musea hun deuren gedurende de avond openen voor het grote publiek. Aangezien het event jaarlijks doorgaat, kan enkel een jaarlijkse evaluatie plaatsvinden. Die nabespreking wordt door AmuseeVous in drie

²⁴⁰ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

²⁴¹ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

²⁴² *Safe Space* werd gedurende het diepte-interview aangehaald door Naomi Vandebroeck als een vertrouwd gevoel waarbij de bezoekers zich veilig en welkom voelen. (Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.)

²⁴³ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

verschillende stappen georganiseerd. In de eerste stap werd er gepoogd om al de jongeren in levenden lijven te ondervragen over de voorbije editie van de structurele jongerenwerking, maar hiervoor werd snel overgeschakeld naar een bevraging via mail, omdat het niet haalbaar is om al de deelnemende jongeren op hetzelfde moment samen te krijgen. In de tweede stap werden alle ontvangen reacties verzameld door de regio-coördinatoren, en werden gedurende een evaluatievergadering met de medewerkers van de expert-partner AmuseeVous besproken. Tijdens die evaluatievergadering werden de regio-coördinatoren ook geëvalueerd over hun samenwerking met expert-partner AmuseeVous. In de derde stap werden de musea bevroegd omtrent de uitwerking en de samenwerking met de jongeren.²⁴⁴ Op de feedback van de musea wordt ingewerkt naar een volgende editie toe:

“We weten ondertussen met zo veel jaar daarmee samen te werken, dat die musea graag iets hebben: je mag iets komen doen, maar we willen niet te veel samenwerken. Dus we weten dat we een concept nodig hebben, waar ze niet continu moeten bijzitten, want ze hebben zelf een eigen programma.”²⁴⁵

2.5.1.3 Één evaluatie na afloop van het project

De ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum vormt een unicum op het vlak van evaluatie. De ‘BELvue Bende’ werd namelijk pas op het einde van hun bestaan geëvalueerd.

Gedurende het diepte-interview kondigde Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman aan dat gedurende de drie actieve jaren van de ‘BELvue Bende’ nooit een evaluatie is doorgegaan. De jongeren werden enkel samengeroepen om de afgelopen prestaties te analyseren, toen het BELvue museum besloot om een pauze in te lassen. Tijdens die evaluatie konden noch de publieksmedewerker Aurélie Cerf, noch andere museummedewerkers aanwezig zijn, omdat de evaluatie niet kon doorgaan tijdens de kantooruren. Aangezien jongeren zich in hun vrije tijd engageerden, konden ze zich alleen ‘s avonds of in het weekend vrijmaken. De evaluatie vonden dus buiten de dagelijkse kantooruren plaats, waardoor de medewerkers niet in het museum aanwezig waren. Bovendien heeft Annemie Geerts

²⁴⁴ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

²⁴⁵ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

van de expert-partner De Veerman nooit vernomen of het BELvue museum de resultaten van die evaluatie aanwende voor andere initiatieven.²⁴⁶ Publieksmedewerker Aurélie Cerf gaf gedurende het diepte-interview aan dat ze zich noch de evaluatie noch eventuele feedback van de jongeren kon herinneren.²⁴⁷

2.5.1.4 Één jaarlijkse evaluatie

‘Untitled!’ van Mu.ZEE is de enige structurele jongerenwerking die enkel op het einde van elk werkjaar een evaluatie inplant, maar richt zich niet specifiek op tussentijdse evaluaties.

Na de eerste vernissage van ‘Untitled!’ stuurde de trekker Inne Gheeraert een vrijblijvende bevraging via mail naar de deelnemende jongeren. Hier gingen weinig jongeren op in, waardoor trekker Inne Gheeraert, na een jaar intensief werken aan een filmpje en drie vernissages, besliste om doelbewust een evaluatie in te plannen om de plus- en minpunten van de structurele jongerenwerking te overwegen.²⁴⁸

2.5.1.5 Jaarlijkse- en tussentijdse evaluatie

Als laatste zijn er nog ‘Jongbloed!’ van het KMSKA en ‘MAS in jonge handen’ van het MAS die beide zowel gedurende het jaar een tussentijdse evaluatie afnemen als op het einde van het werkjaar de competenties, die de jongeren opgedaan hebben, testen.

De leden van ‘Jongbloed!’ kregen zowel gedurende het jaar als op het einde van een werkjaar een vragenlijst voorgeschoteld over de structurele jongerenwerking en de trekker. Dusdanig kreeg trekker Sanne Van de Werf respons over haar aanpak en kon ze die bijschaven. Bovenop de evaluatie van de trekker, werden de jongeren op het einde van het werkjaar ook geëvalueerd rondom hun competenties. Voor die evaluatie werd gebruik gemaakt van het OSCAR-systeem van FARO, waardoor de jongeren zichzelf algemene en persoonlijke competenties konden toe-eigenen.²⁴⁹

De leden die deelnamen aan ‘MAS in jonge handen’ kende een soortgelijke evaluatieaanpak. Voor hun tussentijdse evaluaties werden specifieke vergaderingen georganiseerd om op dat moment de projecten en activiteiten te beoordelen. Op het

²⁴⁶ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcas*.

²⁴⁷ Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

²⁴⁸ Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

²⁴⁹ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

einde van het jaar werd er een COMPAS – competentiepaspoort – aan de jongeren uitgedeeld, waarop een aantal basis- en specifieke competenties per deelnemer werden omschreven.²⁵⁰

2.5.2 Toekomst van de structurele jongerenwerking

Het afnemen van een evaluatie bepaalt mee de toekomst van de werking en in welke mate zijn voortbestaan nog gunstig is. De structurele jongerenwerkingen zullen in dit onderdeel drie richtingen uitgaan: ze schorten zich op, ze heroriënteren zich of ze zetten een succesformule voort.

2.5.2.1 Structurele jongerenwerkingen zonder toekomst

Zowel de ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum, ‘Jongbloed!’ van het KMSKA, als ‘MAS in jonge handen’ van het MAS werden stopgezet. Het BELvue museum en het MAS wilden nieuwe uitdagingen aangaan en gingen hiervoor opzoek naar nieuwe projecten en invullingen.

Na het lezen van het thesisonderzoek van een lid van de ‘BELvue Bende’ besloot het BELvue museum om in 2016 een punt te zetten achter de huidige structurele jongerenwerking. Het thesisonderzoek concludeerde eerder de integratie van Brusselse jongeren in het museum en niet langer tweetalige jongeren vanuit heel België.²⁵¹ Het BELvue museum vond dit nieuw concept een pertinente piste en besloot om het over een andere boeg te gooien. Publieksmedewerker Aurélie Cerf lichtte toe dat er een nieuw participatief traject met jongeren tussen 14 en 18 jaar werd opgestart. Onder leiding van de Foyer vzw werd een groep van 14 tot 18-jarigen uit Molenbeek naar het BELvue museum gehaald. Het is onder de naam van ‘multiBEL!’ dat de nieuwe jongerenwerking deel uit maakte van het BELvue museum, waarvoor ze de afgelopen twee jaar verschillende projecten in het museum hebben uitgevoerd.²⁵²

Ook ‘Jongbloed!’ werd beëindigd om te overleggen over de toekomst van de structurele jongerenwerking. In de zomer van 2018 meldde de trekker Sanne Van de Werf dat de structurele jongerenwerking voor onbepaalde duur gepauzeerd werd, omdat de heropening van het KMSKA voor onbepaalde tijd uitgesteld was. Daags voor het beëindigen van de structurele jongerenwerking ontwikkelden de leden van

²⁵⁰ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

²⁵¹ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museum podcast*.

²⁵² Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

Jongbloed! en Bloed!verwanten een SWOT-analyse over de toekomst van de structurele jongerenwerking. In de SWOT-analyse kwam het thema diversiteit heel duidelijk naar voor, waardoor deskundige publiekswerking van KMSKA An Van Hertum momenteel diverse gesprekken aangaat met jeugdorganisaties in de stad Antwerpen. Het doel hiervan is om een eventuele samenwerking op poten te zetten, zodat er tegen de heropening van het museum toch een structurele jongerenwerking aanwezig is, die bovendien de diversiteit van de Antwerpse jongeren weerspiegelt.²⁵³

‘MAS in jonge handen’ was tien jaar lang een groot succes, maar toch besloot trekker Liene Conard om in 2019 een pauze in te laten vallen en om rustig over de toekomst van de structurele jongerenwerking na te denken. De structurele jongerenwerking had volgens haar een hoogtepunt bereikt, waardoor het tijd was voor een nieuwe invulling.²⁵⁴ Ten tijde van het diepte-interview, dat in 2019 plaatsvond, werd de nieuwe invulling nog niet toegelicht. Maar op 6 februari 2020 deelde het MAS via een persbericht hun toekomstige plannen mee. Het nieuwe pad dat bewandeld wordt, wil jongeren met een kritische blik naar kunst doen kijken. Elke jongere zal in de toekomst, dankzij het kritisch denken, een genuanceerde keuze moeten maken omtrent kunstwerken die een plaats krijgen in het MAS.²⁵⁵

2.5.2.2 Structurele jongerenwerkingen met heroriëntering

‘Untitled’ van Mu.ZEE, ‘Schoonvolk!’ van MSK, ‘Young Voices’ van MoMu en ‘Jongerenpodcast’ van Museum Hof van Busleyden willen graag verder bouwen op de basis die ze nu hebben, maar toch willen ze hieraan een aantal aanpassingen doorvoeren.

Trekker Inne Gheeraert van ‘Untitled!’ wil in de toekomst verder werken zoals de huidige structurele jongerenwerking actief is, maar weliswaar met meer ondersteuning. Die ondersteuning zou voor Inne Gheeraert idealiter voortvloeien uit de kerngroep. Één lid van ‘Untitled!’ zal zich dan meer moeten engageren om vervolgens doorstromen naar een trekkersrol met meer verantwoordelijkheden. Hiertegenover zou een financiële vergoeding staan, zodat de jongere, in de trekkersrol, beloond wordt voor de extra inspanningen.²⁵⁶

²⁵³ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

²⁵⁴ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

²⁵⁵ MAS, ‘MAS in Jonge Handen breekt uit’, 6 februari 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.mas.be/nl/pagina/mas-jonge-handen-breekt-uit>.

²⁵⁶ Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

Ook bij ‘Schoonvolk!’ wordt er nagedacht om de huidige succesformule een beetje aan te passen. Naast het MSK opent binnenkort GUM (het Gents Universiteitsmuseum), waarin de jongeren voornamelijk een adviserende rol hebben. Dit gloednieuwe project brachten de trekkers Lies Ledure en Nora De Wit aan het denken over een andere richtlijn voor ‘Schoonvolk!’. De jongeren waren niet altijd even enthousiast over de uitvoering van hun projecten, maar hadden altijd een mening en advies klaar om nieuwe ideeën aan te wenden. Die nieuwe piste wilden de publieksmedewerkers samen met de jongeren bekijken na de *Late Night Van Eyck* nocturne van 4 maart 2020.²⁵⁷

Verder zou het MoMu ook dezelfde methodiek van het GUM willen volgen. Vanuit ‘Young Voices’ zouden ze graag een aantal jongeren rekruteren voor een vaste advieswerking. Aangezien het museum momenteel nog in renovatie is, zijn daar nog geen concrete stappen voor ondernomen, maar de publieks- en communicatiemedewerkers hopen alvast dat er een paar jongeren willen doorstromen.²⁵⁸

Ten slotte is er sprake van het Museum Hof van Busleyden die vanuit ‘Jongerenpodcast’, jongeren wil aanstellen om het museum te adviseren. Zo kan het museum, vóór hun besluitvorming, eerst met jongeren overleggen.²⁵⁹

2.5.2.3 Structurele jongerenwerking als succesformule

‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous en ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU zitten momenteel op een succesformule die ze graag willen behouden.

Volgens AmuseeVous kent de structurele jongerenwerking een succesverhaal met ‘Museumnacht Antwerpen’, die ze graag willen verder organiseren.²⁶⁰

Trekker Naomi Vandenbroeck van ‘Young Entrepreneurs’ zou de huidige formule van *Nightwatch* graag verderzetten, maar wacht de feedback van de deelnemende jongeren af.²⁶¹

²⁵⁷ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

²⁵⁸ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

²⁵⁹ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

²⁶⁰ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

²⁶¹ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

Conclusie

Uit dit vijfde analyse aspect kunnen conclusies getrokken worden rond de evaluatieaanpak van de trekker en het toekomstperspectief van de structurele jongerenwerkingen. De evaluatieaanpak uit zich op diverse manieren, vindt op verschillende momenten plaats en blijft vooral heel belangrijk voor de voortzetting van de structurele jongerenwerking. Dankzij de feedback en aanbevelingen uit de evaluaties kan de trekker de toekomstige vorm van zijn structurele jongerenwerking profileren of eventueel het opschorten van de structurele jongerenwerking overwegen. De ene broedt op een succesformule, terwijl de andere beseft dat grondige wijzigen nodig zijn om de structurele jongerenwerking terug succesvol te maken.

Deel III. Stem van de deelnemers

Onderzoeker Roger Hart definieert een participatief traject als een samenwerking tussen jongeren en volwassenen met een gemeenschappelijk doel.²⁶² De volwassenen hebben reeds in 'Deel II' hun stem kunnen laten horen. In dit derde deel zal de stem van de jongeren worden weergegeven, zodat de structurele jongerenwerking vanuit beide actorengroepen bekeken wordt.

Allereerst zal een korte toelichting over de methodiek geboden worden. Het standpunt en de mening van de jongeren zullen vervolgens worden voorgesteld aan de hand van vijf aspecten: de aanleiding tot het project, de betrokkenen bij het project, de trekker van het project, de kerngroep van het project en de evaluatie van het project. Het hoofdstuk zal afgesloten worden met een conclusie, waarin de structurele jongerenwerking op de voorgestelde participatieladder werd geplaatst. Dit zal gebeuren door de visie van de jongeren aan dit deel toe te voegen.

Hoofdstuk 1. Voorstelling van de enquête

In dit eerste onderdeel wordt de onderzoeksopzet toegelicht en gevolgd door een korte uitleg omtrent de respondenten van de online enquête.

1.1 Inleiding

Om de ervarings- en praktijkkennis van de jongeren over de structurele jongerenwerkingen in dit onderzoek te kunnen bijvoegen, was het belangrijk om met hen in contact te komen. Vanwege de Algemene Verordening Gegevensbescherming²⁶³ waren de gesprekspartners, opgelijst in 'Deel II. De stem van het werkveld' niet gemachtigd om de persoonsgegevens van de betrokken deelnemers door te geven zonder hun expliciete goedkeuring. Daarom werden de respondenten door de trekkers per e-mail benaderd. Een gestandaardiseerde vragenlijst werd opgesteld, onder de vorm van een online enquête²⁶⁴, en doorgestuurd

²⁶² FONDSE, *Onderzoek naar de politieke participatie van gemeentelijke jongerenraden*, p. 6.

²⁶³ De Algemene Verordening Gegevensbescherming, beter bekend als de GDPR-wetgeving, is een geheel van regels om de persoonsgegevens van Europese burgers beter te beschermen. Het gaat in dit geval om bedrijven die geen recht meer hebben om informatie waarmee personen geïdentificeerd kunnen worden zomaar te verspreiden. (gdpr-eu, 'Wat is GDPR? General Data Protection Regulation', 2017, geraadpleegd op 5 april 2020, <https://gdpr-eu.be/wat-is-gdpr/>.)

²⁶⁴ Bijlage 3. Online enquête.

naar elke gesprekspartner van de diepte-interviews om die vervolgens naar de participanten te sturen. Indien de jongeren, bovenop de online enquête, hun deelname aan de structurele jongerenwerking wilden toelichten, werd hen de mogelijkheid geboden om rechtstreeks via mail contact op te nemen.

Uiteindelijk vulden vijftientig jongeren anoniem de online enquête in over de vijf, reeds vermelde aspecten: aanleiding tot het project, betrokkenen bij het project, trekker van het project, kerngroep van het project en de evaluatie van het project. Uit de vijftientig respondenten stemden er ten slotte twee jongeren in om later gecontacteerd te worden voor een persoonlijk gesprek. De dertientig overblijvende jongeren die hun contactgegevens niet kenbaar maakten, konden dus niet gecontacteerd worden voor een diepgaandere *video call*. Het aantal bereidwillige jongeren vormden bij deze een te gering panel om diepgaande gesprekken met de jongeren aan te gaan en die vervolgens te kunnen vergelijken.

1.2 Enquête-afnemers

De vijftientig jongeren, uit zeven verschillende structurele jongerenwerkingen, die aan de online enquête deelnamen, zullen hieronder beschreven worden als respondenten:

- één respondent uit de BELvue bende van het BELvue museum
- tien respondenten uit Jongbloed! van het KMSKA
- twee respondenten uit MAS in jonge handen van het MAS
- één respondent uit Museumnacht Antwerpen georganiseerd door AmuseeVous
- twee respondenten uit de Young Entrepreneurs
- zes respondenten uit Schoonvolk! van MSK
- drie respondenten uit Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden

Om de anonimiteit van de respondenten te garanderen, werden hun antwoorden per structurele jongerenwerking en per deelvraag door elkaar gehaald. Op die manier zal het onmogelijk zijn om aan de hand van de persoonlijke achtergrond te achterhalen wie welk antwoord gaf.

Hoofdstuk 2. Structurele jongerenwerkingen: hoe denken jongeren erover?

Gedurende de diepte-interviews werden er vijf aspecten – aanleiding tot het project, betrokkenen bij het project, trekker van het project, kerngroep en evaluatie – overlopen. Die technieken werden eveneens in de online enquête aangehaald, zodat een genuanceerde beoordeling van de structurele jongerenwerking mogelijk was. Door de jongeren ook een stem te geven, kan bovendien beoordeeld worden of de indrukken die de projectleiders hebben van de structurele jongerenwerkingen, overeenkomen met het gevoel dat de jongeren overhouden aan hun deelname.

Ten aanzien van het online onderzoek is het belangrijk om op te merken dat de vijftientig jongeren die de online enquête invulden slechts tot zeven verschillende structurele jongerenwerkingen behoren. De oproep bleef dus onbeantwoord door de jongeren van 'Untitled' van Mu.ZEE en 'Young Voices' van MoMu. Hierdoor zullen enkel de antwoorden van 'BELvue Bende' van het BELvue museum, 'Jongbloed!' van het KSMKA, 'Jongerenpodcast' van het Museum Hof van Busleyden, 'MAS in jonge handen' van het MAS, 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous, 'Schoonvolk!' van MSK en 'Young Entrepreneurs' van het FOMU vergeleken kunnen worden. Van deze zeven structurele jongerenwerkingen zijn enkel de opvattingen van 'Jongbloed!' van het KSMKA en 'Schoonvolk!' van MSK representatief, omdat ze een tekend aantal respondenten hebben. Dit in tegenstelling tot de vijf andere structurele jongerenwerkingen, die maar één tot drie respondenten telt, maar waarbij hun mening ook waardevol is voor het onderzoek.

2.1 De aanleiding tot de structurele jongerenwerking

Als eerste aspect werden de jongeren bevraagd omtrent de opstart van de structurele jongerenwerking, aan de hand van drie interviewvragen: "Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog? Heb je samen met de andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen? Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?" Deze interviewvragen werden opgesteld vanuit de conclusie van onderzoeker Roger Hart die getrokken werd in de toelichting van de aspecten uit de literatuurstudie. Hierin stelde Hart dat jongeren die deelnemen aan participatieve

projecten ook de doelstellingen ervan moeten opstellen. Deze bijdrage zou volgens hem voor de jongeren het gevoel van eigenaarschap over het project vergroten. Er kunnen dan ook twee groepen onderscheiden worden binnen dit analyse aspect, namelijk de projectdoelstellingen die in samenspraak met de jongeren werden opgesteld en de vooropgestelde projectdoelstellingen.

2.1.1 Relatie tussen projectdoelstellingen en jongeren

De gesprekpartners van ‘Jongbloed!’ van het KMSKA, ‘Schoonvolk!’ van MSK en ‘MAS in jonge handen’ van het MAS gaven aan dat het opstellen van de doelstellingen voor het project in samenspraak met de jongeren heeft plaatsgevonden.

Teamhoofd publiekswerking An Sijsmans van het KMSKA gaf gedurende het diepte-interview aan dat de trekker van het project, Sanne Van de Werf, samen met de jongeren de doelstellingen van het project bepaalde.²⁶⁵ De structurele jongerenwerking ‘Jongbloed!’ was acht jaar lang actief, en dat verklaart waarom niet alle participanten de opstart hebben meegemaakt. Uit die jongerenwerking waren slechts twee van de tien respondenten aanwezig bij het ontstaan. Toch vermeldden vijf van de tien respondenten in de online enquête dat ze mee instonden voor het opstellen van hun doelstellingen.²⁶⁶ Hoewel niet alle respondenten de opstart van de structurele jongerenwerking werkelijk meemaakten, gaven ze toch aan dat ze de mogelijkheid kregen om mee de doelstellingen op te stellen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er te allen tijden aan de doelstellingen gesleuteld kon worden. Als voornaamste doelstelling gaven de respondenten aan dat ze de toegankelijkheid voor jongeren tot het museum wilden aanpakken, door musea jeugd vriendelijker te maken, zodat ze kunnen laten zien dat musea ook *fun* kunnen zijn.²⁶⁷

Ook trekkers Lies Ledure en Nora De Wit van het MSK verklaarden gedurende het diepte-interview dat ze in samenwerking met de jongeren de doelstellingen van het project hebben bepaald.²⁶⁸ Aangezien ‘Schoonvolk!’ slechts een jaar actief was, hebben alle respondenten het ontstaan van de structurele jongerenwerking meegemaakt. Nochtans waren de meningen omtrent het opstellen van de doelstelling

²⁶⁵ Bijlage 2.3: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

²⁶⁶ Bijlage 3.3: Aanleiding tot het project.

²⁶⁷ Bijlage 3.3: Aanleiding tot het project.

²⁶⁸ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

hierin verdeeld: drie respondenten zeiden dat ze een aandeel hadden in het bepalen van de doelstellingen, terwijl de drie andere respondenten niet het gevoel hadden dat ze een bijdrage konden leveren aan het opstellen van de doelstellingen. Als doelstelling werd er voornamelijk gestreefd naar het betrekken van een jong, divers publiek, en om als structurele jongerenwerking meer autonomie te kunnen verwerven. Daarbovenop werd door één van de respondenten ook meegegeven dat het mogelijk was om de doelstellingen continu bij te sturen. Een concreet voorbeeld hiervan is de bijeenkomst van een aantal leden van ‘Schoonvolk!’ zonder het medeweten van de trekkers. Gedurende die bijeenkomst werd er nagedacht over de toekomst van ‘Schoonvolk!’ en de jongeren hebben er gebruik van gemaakt om hun nieuwe doelstellingen aan de trekkers voor te leggen. Ze wilden meer inspraak en autonomie om meer aandacht voor minderheidsgroepen te kunnen geven en wilden daarnaast een duidelijke interne taakverdeling onder hen.²⁶⁹ Die nieuwe, interne taakverdeling werd gedurende het diepte-interview aangehaald als een doelstelling waar de jongeren zelf om gevraagd hadden.²⁷⁰

Na die twee structurele jongerenwerkingen, waarbij de jongeren gedurende hun deelname aan de doelstellingen konden werken, kwam dit fenomeen ook gedurende het diepte-interview met trekker Liene Conard van het MAS aan bod. In het begin van elk werkjaar dacht Liene Conard in overleg met de jongeren na over de doelstellingen van ‘MAS in jonge handen’ en welke focus er gelegd kon worden.²⁷¹ Die stelling kan bevestigd worden door de resultaten uit de online enquête: twee respondenten vermelden dat ze niet aanwezig waren bij de opstart van ‘MAS in jonge handen’, maar integendeel mochten ze sleutelen aan de doelstellingen. Er werd bijvoorbeeld geopperd voor meer inbreng en verantwoordelijkheden van de jongeren in het MAS.²⁷²

2.1.2 Vooropgestelde projectdoelstellingen

De jongeren die deelnamen aan ‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous, ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum, de ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU en ‘Jongerenpodcast’ van Museum Hof van Busleyden kregen minder vrijheid en moesten aan de slag met een duidelijke opdracht met vaste, vooropgestelde

²⁶⁹ Bijlage 3.3: Aanleiding tot het project.

²⁷⁰ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

²⁷¹ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

²⁷² Bijlage 3.3: Aanleiding tot het project.

doelstellingen.

Hoewel de jongeren, die deelnamen aan ‘Young Entrepreneurs’, zelf geen activiteit mochten bedenken, hebben trekkers Naomi Vandenbroeck en Marte Sommen de jongeren sterk aangezet om zelf doelstellingen op te stellen.²⁷³ De twee respondenten gaven aan dat ze aanwezig waren bij de opstart van de structurele jongerenwerking en voornamelijk de focus wilden leggen op inclusiviteit. Met inclusiviteit doelden de jongeren op het betrekken van verschillende nationaliteiten die op het Belgisch grondgebied wonen. Daarbovenop streefden de respondenten er ook naar om meer bezoekers te generen, waarin ze volgens de online enquêtegegevens ook effectief slaagden en waarop de respondenten enorm fier waren.²⁷⁴

Bij AmuseeVous, daarentegen, kregen de jongeren die deelnamen aan de ‘Museumnacht Antwerpen’ niet de mogelijkheid om hun eigen doelstellingen binnen een vastliggend project op te stellen.²⁷⁵ De respondent van die structurele jongerenwerking, die niet van bij de opstart van ‘Museumnacht Antwerpen’ aanwezig was, beaamde die stelling door aan te geven dat er geen inspraak mogelijk was op vlak van doelstellingen.²⁷⁶

Voor de ‘BELvue Bende’ ligt het in dezelfde lijn als voor ‘Museumnacht Antwerpen’. Trekker Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman gaf tijdens het diepte-interview over de ‘BELvue Bende’ aan dat de doelstellingen van het project enkel in samenwerking met het BELvue museum en de Koning Boudewijnstichting werden opgesteld. Jongeren hadden hier dus geen aandeel in.²⁷⁷ De enige respondent van die werking bevestigde dit.²⁷⁸

De ‘Jongerenpodcast’ is daarentegen een grote uitzondering in die opsomming. Het project ‘Jongerenpodcast’ vormt een voortraject, waaruit het museum hoopt een kerngroep te verzamelen voor de effectieve structurele jongerenwerking. Hierdoor kregen de jongeren die deelnamen aan dit voortraject een concrete opdracht om uit te voeren, waarbij het voor hen niet mogelijk was om mee de doelstellingen van het project uit te denken.²⁷⁹ Toch hadden de drie respondenten het gevoel dat ze mee konden instaat voor de invulling van het project, door zelf teksten te verzinnen, te

²⁷³ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

²⁷⁴ Bijlage 3.3: Aanleiding tot het project.

²⁷⁵ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

²⁷⁶ Bijlage 3.3: Aanleiding tot het project.

²⁷⁷ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

²⁷⁸ Bijlage 3.3: Aanleiding tot het project.

²⁷⁹ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

schrijven en in te spreken voor de audiogidsen van het museum.²⁸⁰

Conclusie

Zoals in het tweede deel 'Stem van het werkveld' kan de aanleiding voor een structurele jongerenwerking in twee groepen onderverdeeld worden: de jongeren die de toestemming krijgen om zelf de doelstellingen van het project te bepalen en de groep jongeren waarvan de projectleider de doelstelling zelf bepaalt, alhoewel de jongeren toch het gevoel hebben dat ze hun eigen doelstellingen mogen nastreven.

²⁸⁰ Bijlage 3.3: Aanleiding tot het project.

2.2 De betrokkenen bij de structurele jongerenwerking

Dit tweede analyse aspect peilde de gedragenheid vanuit het museum naar de structurele jongerenwerking. Door middel van de volgende enquêtevragen konden de respondenten hun meningen hieromtrent weergeven: “Heb je ooit contact gehad met collega’s van andere diensten? Indien ja, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee? Heb je ooit contact gehad met directieleden gedurende je deelname? Daarnaast werd de respondenten ook gevraagd of er beroep gedaan werd op expert-partners om het museum en de structurele jongerenwerking bij te staan: Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?” De deelnemende structurele jongerenwerkingen kunnen onverdeeld worden in twee categorieën: de trekkers die doelbewust inzetten op een gedragenheid tussen de jongeren en de museummedewerkers, en de trekkers die daar niet doelbewust op inzetten.

2.2.1 Meter- en peterproject

De trekkers van ‘Jongbloed!’ van het KMSKA, ‘MAS in jonge handen’ van het MAS en de ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU zetten specifiek in om een netwerk te creëren tussen de jongeren en de andere museummedewerkers. Ze deden dit door middel van een meter- en peterproject, waarbij de jongere een museummedewerker als meter of peter kreeg, oftewel buddyproject, waarbij een jongere een hele museumafdeling toegewezen kreeg.

Het teamhoofd publiekswerking An Sijsmans van het KMSKA vertelde tijdens het diepte-interview dat de directeur heel enthousiast was over de structurele jongerenwerking. Ze stelde dat de directeur vaak aanwezig was op de activiteiten of evenementen, georganiseerd door de jongeren van ‘Jongbloed!’.²⁸¹ Zeven op de tien respondenten bevestigden inderdaad dat ze contact hadden met de directeur, terwijl de drie anderen de verklaring van An Sijsmans verworpen.²⁸² Het doel was om de museummedewerkers beter te betrekken bij de activiteiten van de structurele jongerenwerking. Toch ontbrak er, volgens An Sijsmans, een reële enthousiasme en engagement van alle museummedewerkers voor de verbondenheid tussen de

²⁸¹ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

²⁸² Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

jongeren en de museummedewerkers. Daarentegen antwoorden de respondenten, op de vraag over hun relatie met de andere diensten of werknemers van de instelling, dat ze een positief contact hadden met de communicatiedienst, het conservator-team, de curator en de grafisch ontwerper.²⁸³ De respondenten gaven bij de vraag over de museummedewerkers aan dat ze een positief contact hadden met de communicatiedienst, het conservator team, de curator en de grafisch ontwerper. Één respondent voegde hieraan toe dat er ook een meter- en peterproject geïnitieerd werd. De respondent omschreef die ervaring als “uitdagend en leuk, maar zeer intimiderend”²⁸⁴, waardoor er toch niet zo veel interactie tussen de twee partijen plaatsvond.²⁸⁵ An Sijsmans van het KMSKA voegde daar nog aan toe dat ze beroep deden op Piazza dell’Arte om leden voor de structurele jongerenwerking te rekruteren.²⁸⁶ Aangezien die aanwervingen uitgevoerd werden vooraleer de structurele jongerenwerking opgericht was, is het vanzelfsprekend dat de respondenten zich die expert-partner niet herinneren. Echter, de respondenten gaven aan dat ze zich een samenwerking met kunstbemiddelaar Janien Prummel en met museummedewerkers Wens en Babette Cooijmans van het M KHA herinnerden.²⁸⁷

Ook trekker Naomi Vandenbroeck van het FOMU experimenteerde met een variant van het meter- en peterproject, hetgeen de benaming buddy-project kreeg. Als buddy kregen de vijf deelnemende jongeren van de ‘Young Entrepreneurs’ een ondersteuning van een volledige dienst uit het museum toegewezen. Op die manier kregen de participanten meerdere museummedewerkers toegewezen bij wie ze te rade konden gaan. Trekker Naomi Vandenbroeck functioneerde hier als bemiddelaar tussen de twee partijen, waardoor het voor de jongeren een minder hoge drempel was. Tijdens het verloop van het project merkte Naomi Vandenbroeck op dat het geen goed idee was om jongeren aan een hele museumafdeling toe te wijzen, omdat er geen enkele museummedewerker de verantwoordelijkheid opnam om de jongeren te begeleiden.²⁸⁸ Nochtans gaven de respondenten aan dat ze een positieve ervaring hadden met hun buddy, die weliswaar meer structuur nodig hadden.²⁸⁹

Ten slotte is er nog ‘MAS in jonge handen’, waarbij trekker Liene Conard een peter-

²⁸³ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

²⁸⁴ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

²⁸⁵ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

²⁸⁶ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

²⁸⁷ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

²⁸⁸ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

²⁸⁹ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

en meterproject tussen de jongeren en de museummedewerkers opzette. In tegenstelling tot het buddy-project van de ‘Young Entrepreneurs’, kregen de jongeren van ‘MAS in jonge handen’ een rechtstreekse museummedewerkers toegewezen. Dit werd door de trekker Liene Conard niet als een succesverhaal gezien, maar toch kende het buddy-project een aantal positieve samenwerkingen.²⁹⁰ Gedurende de online enquête reageerden de twee respondenten niet op de vraag rond dit project. Ze gaven wel aan dat ze contact met de directie hadden, maar dat het moeilijk was om een vertrouwensband op te bouwen met de museummedewerkers. Het heeft hen veel tijd gekost om het vertrouwen van de museummedewerkers te winnen.²⁹¹ Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman stond, gedurende de eerste twee jaar van het bestaan van ‘MAS in jonge handen’, in voor de begeleiding van die jongeren²⁹², maar de respondenten herinnerden zich de samenwerking met De Veerman niet.²⁹³ Dit kan mogelijk te wijten zijn aan de secundaire rol dat Annemie Geerts van De Veerman speelde, ter aanvulling van Liene Conard die de aangewezen trekker vanuit het museum zelf was.

2.2.2 Verhouding tussen museummedewerkers en jongerenwerkingen

De trekkers van de ‘Jongerenpodcast’ van Museum Hof van Busleyden, de ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum, ‘Schoonvolk!’ van het MSK en ‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous zetten niet specifiek in op het creëren van een vertrouwensband tussen de jongeren en de andere museummedewerkers.

Het duo trekkers Lies Ledure en Nora De Wit van ‘Schoonvolk!’ haalde tijdens het diepte-interview aan dat ze voor de uitwerking van een structurele jongerenwerking veel overtuigingskracht nodig hadden bij de andere museummedewerkers. Naarmate de jongeren succesvollere activiteiten organiseerden, begonnen de museummedewerkers de meerwaarde van de jongeren in te zien.²⁹⁴ Die houding komt duidelijk aanbod gedurende de online enquête, waarbij de respondenten aangeven dat ze enkel in contact kwamen met de communicatiedienst, bewakers en gidsen.²⁹⁵ Die groep van museummedewerkers valt onder de dienst publieksbemiddeling, waaronder

²⁹⁰ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

²⁹¹ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

²⁹² Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

²⁹³ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

²⁹⁴ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

²⁹⁵ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

ook de structurele jongerenwerking terug te vinden is. Dit laat zien dat de jongeren niet in contact met andere afdelingen van het museum komen. Voor ‘Schoonvolk!’ werd er geen expert-partner in huis gehaald, wat verklaart waarom de respondenten geen allusie maakten in de online-enquête.²⁹⁶

Aangezien de ‘Jongerenpodcast’ een voortraject is, werd er absoluut niet ingezet op een relatie tussen de jongeren en de museummedewerkers.²⁹⁷ De drie respondenten gaven gedurende de online enquête duidelijk aan dat ze ooit wel in contact kwamen met de directie of museummedewerkers, maar dat er niet specifiek ingezet werd op een band tussen beiden.²⁹⁸ Zowel trekker Arne Vandelanotte als de respondenten vertelden dat er een stemcoach werd ingeschakeld als expert-partner om de jongeren voor te bereiden op het inspreken van de podcast.²⁹⁹ De drie respondenten vermelden dat ze ooit in contact kwamen met de directie of museummedewerkers, maar dat er niet specifiek ingezet werd op een band tussen beiden.

Publieksmedewerker Aurélie Cerf van de ‘BELvue Bende’ wees tijdens het diepte-interview erop dat er vanuit de museummedewerkers een grote gedragenheid bestond omtrent de oprichting van de ‘BELvue Bende’. Het idee om een structurele jongerenwerking op te zetten, ontstond namelijk vanuit een grote brainstorm met alle museummedewerkers.³⁰⁰ De respondent van de ‘BELvue Bende’ duidde aan dat er wel degelijk contact was met de directie en medewerkers, maar benadrukte met klem de deelname van een medewerker van de expert-partner De Veerman in het bijzonder.³⁰¹ Het was de expert-partner Annemie Geerts die door het BELvue museum werd gevraagd om de trekkersrol van de structurele jongerenwerking op zich te nemen.³⁰²

De unieke rol van een expert-partner als trekker is ook terug te vinden bij ‘Museumnacht Antwerpen’. Doordat AmuseeVous de structurele jongerenwerking van a tot z leidde, kwamen de jongeren nooit rechtstreeks in contact met museummedewerkers waarvoor ze activiteiten organiseerden.³⁰³ Volgens de

²⁹⁶ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.; Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project

²⁹⁷ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

²⁹⁸ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

²⁹⁹ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.; Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

³⁰⁰ Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

³⁰¹ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

³⁰² Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

³⁰³ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

respondenten was er noch met de directie noch met de museummedewerkers contact.³⁰⁴ Het unieke aan AmuseeVous is dat de deelnemende jongeren begeleid worden door een geëngageerde jongere, die op wel occasioneel in contact komt met museummedewerkers.³⁰⁵

Conclusie

Dit besluit betreft het draagvlak van de museummedewerkers over de structurele jongerenwerking. Opmerkelijk is dat de jongeren, ondanks een aantal pogingen om een vertrouwensband op te bouwen, geen gevoelsband hebben verworven met de museummedewerkers. Daarentegen bestaat er wel een sterke band tussen de jongeren en de expert-partners. Dit is deels te danken aan hun constructieve samenwerking, die gericht was op het bereiken van een gunstig eindresultaat voor de werking.

³⁰⁴ Bijlage 3.4: Betrokkenen bij het project.

³⁰⁵ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

2.3 De trekker van de structurele jongerenwerking

Aan de hand van de volgende vragen werd de aanpak van de trekker bestudeerd: “Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed) Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde? Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging? Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde? Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf? Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?” De aanpak van de trekker is namelijk cruciaal voor een positieve groepsgebondenheid, hetgeen mee een productieve aanpak naar het eindresultaat kan genereren. Er kunnen dan ook vier type trekkers ontdekt worden: de trekker als bemiddelaar, de expert-partner als trekker, de trekker met een sturende rol en de trekker als beslissingsnemer.

2.3.1 *Trekker als bemiddelaar*

De trekkers bij ‘Jongbloed!’ van het KSMKA en ‘MAS in jonge handen’ van het MAS opereerden voornamelijk als bemiddelaar.

Sanne Van de Werf van ‘Jongbloed!’ superviseerde hoofdzakelijk al de projecten die door de participanten voorgesteld werden. Concreet werd op het begin van het werkjaar een lijst opgesteld, door Sanne Van de Werf, met alle komende evenementen, die volledig overeenkomt met de missie en visie van het KMSKA. De deelnemende jongeren konden dus uit die lijst aan voorstellen kiezen.³⁰⁶ De respondenten ervaarden dit niet als een belemmering en hadden het gevoel dat de trekker hun mening apprecieerde en aan de slag met hun feedback ging. Toch benadrukte één respondent dat de concepten door de participanten wel uitgevoerd werden, maar dat veel productiewerk uit hun handen werd genomen. Hierdoor konden de deelnemende jongeren aan ‘Jongbloed!’ nooit het hele proces ervaren. Die feedback werd alvast gedurende het diepte-interview met teamhoofd publiekswerking An Sijsmans aangehaald als een werkpunt naar de trekker toe.³⁰⁷

Net zoals bij het KMSKA, probeerde trekker Liene Conard, de trekker bij ‘MAS in jonge handen’, vooral op te treden als bemiddelaar tussen de jongeren en het museum.³⁰⁸ Die rol werd door de respondenten niet specifiek aangehaald gedurende de online enquête. Nochtans waren de respondenten van mening dat de trekker hun

³⁰⁶ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

³⁰⁷ Bijlage 3.5: Trekker van het project.

³⁰⁸ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

denkwijze apprecieerde, dat ze met hun feedback aan de slag ging en dat de jongeren de vrijheid hadden om hun eigen activiteiten te organiseren.³⁰⁹

2.3.2 Expert-partner als trekker

De trekkersrol bij de 'BELvue Bende' van het BELvue museum en 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous werden ingevuld door een expert-partner.

Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman probeerde op een experimenterende wijze haar rol als trekker in te vervullen. Op een doelgerichte, maar creatieve wijze, werd er samen naar een eindresultaat toe gewerkt.³¹⁰ De enige respondent van de 'BELvue Bende' had met die aanpak de indruk dat iedereen voldoende vrijheid genoot om verschillende activiteiten op te zetten.³¹¹

Vervolgens is er sprake van het jaarlijks terugkerend evenement 'Museumnacht Antwerpen', waarbij de jongeren geleid worden door een regio-coördinator, die zelf een geëngageerde jongere is. De trekkersrol zal dus bij elke editie door een ander individu ingevuld worden. Hiermee wordt duidelijk aangegeven dat de medewerkers van AmuseeVous alle verantwoordelijkheid uit handen geven aan één jongere, die een begeleidende rol heeft.³¹² De respondent van die werking gaf aan dat de groeps sfeer goed zat, waardoor er kon vanuit gegaan worden dat de formule met een regio-coördinator werkte.³¹³

2.3.3 Trekker met een sturende rol

Bij 'Schoonvolk!' van het MSK en 'Young Entrepreneurs' van het FOMU had de trekker voornamelijk een sturende rol.

Trekkers Lies Ledure en Nora De Wit van 'Schoonvolk!' ging respectvol om met de meningen van de participanten, waarbij ze nooit een beslissing namen zonder dit in overleg te doen met de jongeren.³¹⁴ De respondenten van 'Schoonvolk!' voelden zich gewaardeerd om hun opinie, want er werd met hun feedback degelijk rekening gehouden en ze kregen alle vrijheid om hun eigen activiteiten te kunnen organiseren.³¹⁵

³⁰⁹ Bijlage 3.5: Trekker van het project.

³¹⁰ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

³¹¹ Bijlage 3.5: Trekker van het project.

³¹² Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

³¹³ Bijlage 3.5: Trekker van het project.

³¹⁴ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

³¹⁵ Bijlage 3.5: Trekker van het project.

Dankzij de trekker Naomi Vandenbroeck van de 'Young Entrepreneurs' werden de jongeren bevrijd van onnodige administratieve taken, zoals administratieve aanvraagprocedures voor financiering. Op die manier konden de jongeren zich focussen op de uitwerking van het project. Daarnaast probeerde Naomi Vandenbroeck ook een luisterend oor te zijn voor de jongeren en hen te steunen tijdens het project. Dit resulteerde in een persoonlijke- en een individuelere aanpak per deelnemende jongeren,³¹⁶ wat ervoor zorgde dat de twee respondenten zich gewaardeerd voelden door de trekker.³¹⁷

2.3.4 Trekker als beslissingsnemer

De trekkers van 'Jongerenpodcast' van Museum Hof van Busleyden hanteerde een rol als beslissingsnemer in het project met de jongeren.

Trekker Arne Vandelanotte van 'Jongerenpodcast' nam zelf alle beslissingen omtrent de uitvoering van 'Jongerenpodcast'. De drie respondenten ervoeren dit niet als beklemmend en hadden toch het gevoel dat hun mening werd geapprecieerd.³¹⁸

Conclusie

De meeste respondenten zijn meer dan positief over hun eigen trekker. Ze vonden dat hun mening werd geapprecieerd, dat er met hun feedback aan de slag werd gegaan en dat ze de vrijheid kregen om hun eigen activiteiten te organiseren.

³¹⁶ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

³¹⁷ Bijlage 3.5: Trekker van het project.

³¹⁸ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

2.4 De kerngroep van de structurele jongerenwerking

In dit vierde onderdeel wordt er gekeken naar de kerngroep van de structurele jongerenwerkingen. Het atypisch karakter van dit analyse aspect is dat alle respondenten in hun globaliteit bekeken werden, om zo te kunnen achterhalen of de resultaten van Nederlandse onderzoek van ‘Aan de slag met de Omgevingswet’ omtrent de profielschets van jongeren ook representatief is voor Vlaanderen. Volgens dit Nederlandse onderzoek zijn de meeste jongeren die zich in de culturele sector engageren namelijk vrouwelijk, hoogopgeleid en autochtoon.³¹⁹ Aangezien niet alle deelnemende jongeren de online enquête invulden, moet er wel rekening gehouden worden dat de conclusies uit dit onderdeel representatief zijn, maar niet allesomvattend.

2.4.1 Geslacht

Het geslacht is het eerste criterium. Hiervoor werd de respondenten de volgende vraag gesteld: Wat is jouw geslacht?³²⁰

Bij de respondenten is er duidelijk een vrouwelijk overwicht op te merken, met tweeëntwintig vrouwen en drie mannen.³²¹

2.4.2 Opleidingsniveau

Vervolgens speelt het opleidingsniveau een belangrijke rol in de stelling. Hiervoor werd de respondenten gevraagd wat hun niveau van opleiding was en of ze een (kunst)historische studie gevolgd hadden.³²² Om de motivatie voor hun deelname te verklaren, werden ook de volgende vragen gesteld: “Op welke manier heb je de werking leren kennen? Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking? Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?”³²³

Uit de verschillende antwoorden blijkt dat de jongeren ofwel nog les in het hoger onderwijs volgden, ofwel in het bezit waren van een professionele- of academisch

³¹⁹ Aan de slag met de omgevingswet, ‘Jongerenparticipatie’, 2019, geraadpleegd op 1 november 2018, <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/inspiratiegids/praktische/werkvormen/jongerenparticipatie/>.

³²⁰ Bijlage 3.1: Persoonlijke achtergrond.

³²¹ Bijlage 3.1: Persoonlijke achtergrond.

³²² Bijlage 3.1: Persoonlijke achtergrond.

³²³ Bijlage 3.2: Deelname.

bachelorsdiploma, masterdiploma of doctoraatsdiploma.³²⁴ Op de vijftientig respondenten zijn er acht die een (kunst)historische opleiding gevolgd hebben, vijf die enkel een paar (kunst)historische vakken hebben gevolgd en negen die geen (kunst)historische opleiding hebben gevolgd.³²⁵ De jongeren die deelnamen aan ‘Jongerenpodcast’ van het Museum Hof van Busleyden vormen hierin een uitzondering, omdat het museum een samenwerking aanging met jongeren uit de laatste graad van het secundair onderwijs die dusdanig nog geen diploma in handen hebben, maar die wel actief deelnemen aan een opleiding in het deeltijds kunstonderwijs. De bedoeling van de trekker Arne Vandelanotte is, om naarmate de structurele jongerenwerking opgestart kan worden, meer jongeren tussen de 18 en 26 jaar aan te trekken.³²⁶ Hieruit valt dus op dat de jongeren hoogopgeleid zijn, maar in de meeste gevallen geen specifieke achtergrond hebben binnen de kunsten.

Hun motivaties om aan structurele jongerenwerkingen deel te nemen, kunnen volgens de online enquêtegegevens onderverdeeld worden in drie categorieën: jongeren wilden graag de werking van een museum ontdekken, de meerwaarde die ze zelf kunnen bieden aan het museum exploreren en experimenteren met kunst.³²⁷

2.4.3 Cultuur en afkomst

Als laatste criterium is de afkomst van de jongeren bepalend. Hiervoor werden de volgende twee vragen gesteld: “Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig? Wat is je moedertaal?” Er werd gepeild naar de moedertaal om een idee te vormen over het aandeel autochtone- en allochtone deelnemers. In de toelichting van de aspecten in de literatuurstudie werd namelijk aangehaald dat de meeste deelnemers autochtone jongeren zijn.³²⁸ Toch probeerden ‘Young Voices’ van het MoMu, ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU en ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum verandering te brengen in die vooronderstelling. In dit onderzoek is er sprake van autochtone jongeren die in België opgegroeid zijn met een westerse achtergrond.³²⁹

Het MoMu heeft bewust een communicatiemedewerker met migratieachtergrond ingezet als trekker om een diversere groep jongeren te kunnen aantrekken.³³⁰ Volgens

³²⁴ Bijlage 3.1: Persoonlijke achtergrond.

³²⁵ Bijlage 3.1: Persoonlijke achtergrond.

³²⁶ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

³²⁷ Bijlage 3.2: Deelname.

³²⁸ Bijlage 3.1: Persoonlijke achtergrond.

³²⁹ Bijlage 3.1: Persoonlijke achtergrond.

³³⁰ Bijlage 3.1: Persoonlijke achtergrond.

MoMu is het een opzet waarin ze zeker en vast geslaagd zijn, maar die door de online enquête niet bevestigd kon worden.³³¹

Ook bij het FOMU speelde inclusiviteit een belangrijke rol. Trekker Naomi Vandenbroeck wilde het traject met de jongeren zelfs stopzetten, omdat de groep aangetrokken jongeren niet diverse genoeg was.³³²

Het BELvue museum nam op dit vlak zelfs het voortouw. In 2014 was het doel van publieksmedewerker Aurélie Cerf om een inclusieve 'BELvue Bende' samen te stellen, maar wegens hun communicatieaanpak schreven enkel hoogopgeleide autochtone jongeren zich in voor dit traject. Voor het volgende participatief traject paste het BELvue museum zijn communicatietechniek aan en zette ze specifiek in op diversiteit. Ze namen hiervoor ook contact op met vzw Foyer om zo makkelijker jongeren van allochtone afkomst te benaderen. Hieruit vloeide een succesvolle samenwerking voort, die allochtone jongeren actief aan de slag liet gaan met de collectie van het BELvue museum.³³³

Conclusie

Binnen de kerngroep van de structurele jongerenwerking werd er voornamelijk gekeken naar het profiel van jongeren die in hun vrije tijd aan participatie doen. De stelling dat die jongeren vaak vrouwelijk, autochtoon en hoogopgeleid zijn, wordt in dit onderdeel bevestigd. Een aanzienlijk deel van de participanten zijn Vlaamse en Brusselse jongeren. In dat opzicht heeft Vlaanderen een opmars gemaakt met het doelbewust inzetten op meer inclusie, waardoor niet enkel autochtone jongeren zich aanbieden.

³³¹ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

³³² Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

³³³ Bijlage 2.4: CERF, *BELvue Bende in het BELvue museum*.

2.5 De evaluatie van de structurele jongerenwerking

Ook de evaluatieaanpak van de trekkers werd bestudeerd door het stellen van de volgende vragen: “Heb je ooit – mondeling of schriftelijke – een evaluatie gehad of ingevuld? Wanneer vonden de evaluaties plaats? Heb je ooit de indruk gehad dat je feedback gebruikt werd om de werking te verbeteren? Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het museum?” Het analyseren van de onderzoeksgegevens omvat verschillende onderdelen: geen evaluatie, een evaluatie per project, een evaluatie ter afloop en tussentijdse- en jaarlijkse evaluaties.

2.5.1 Zonder evaluatie

De trekker van ‘Jongerenpodcast’ van het Museum Hof van Busleyden heeft geen evaluatie bij de jongeren afgenomen.

Vermits het project van de ‘Jongerenpodcast’ op het moment van de diepte-interviews en online enquête nog lopende was, had er zich ook geen evaluatie voorgedaan. De respondenten konden daarom niet antwoorden op de vragen omtrent de evaluatie.

2.5.2 Één evaluatie per project

Jongeren die deelnamen aan ‘Museumnacht Antwerpen’ door AmuseeVous, ‘Young Entrepreneurs’ van het FOMU en ‘Schoonvolk!’ van het MSK kregen van hun trekkers enkel een evaluatie na afloop van elke activiteit. Bij beide projecten werkten de jongeren lange tijd naar één einddoel toe.

De expert-partner AmuseeVous deed op het einde van het project altijd een driedelige evaluatie. Ten eerste kregen alle deelnemende jongeren een evaluatieformulier, dat vervolgens door de regio-coördinatoren en medewerkers van AmuseeVous overlopen werd. Ten tweede werden de regio-coördinatoren aan een evaluatie onderworpen omtrent hun samenwerking met de AmuseeVous-medewerkers. Ten derde konden de musea feedback geven aan AmuseeVous over de samenwerking en het eindresultaat van de structurele jongerenwerking.³³⁴ De enige respondent bevestigde alvast de evaluatiepraktijk rond de deelnemende jongeren.³³⁵

³³⁴ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

³³⁵ Bijlage 3.7: Evaluatie van het project.

Trekker Naomi Vandenbroeck overwoog na afloop van het project om een grootschalig evaluatieplan op te zetten, hetgeen op het moment van het afname van het diepte-interview nog niet gebeurd was. In het evaluatieplan wordt erop aangedrongen dat de deelnemende jongeren een evaluatie afleggen nadat een algemene inschatting met de museummedewerkers gedaan werd.³³⁶ De twee respondenten hadden het gevoel dat er tussentijdse evaluaties waren, wat de woorden van de trekker confirmeren.³³⁷ Naomi Vandenbroeck gaf in haar diepte-interview aan dat ze in de komende jaren dit graag nog efficiënter zou willen doen, maar blijkbaar deed ze het onbewust beter dan ze zelf had verwacht.

Trekkers Lies Ledure en Nora De Wit van ‘Schoonvolk!’ gaven aan dat er geregeld een evaluatie plaatsvond, om snel uit fouten te kunnen leren.³³⁸ Toch gaven vijf van de respondenten aan dat ze de indruk hadden dat er pas na een aantal activiteiten een evaluatie plaatsvond. Één respondenten had inderdaad wel het gevoel dat er een officieuze tussentijdse evaluaties gebeurden, waardoor het mogelijk was om verder te bouwen op kennis.³³⁹

2.5.3 Één evaluatie ter afloop

Bij de ‘BELvue Bende’ van het BELvue museum werd pas een evaluatie afgenomen op het einde van het project.

Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman voerde pas op het einde van de structurele jongerenwerking, de ‘BELvue Bende’, een evaluatie uit.³⁴⁰ De enige respondent van de ‘BELvue Bende’ benadrukte dat er nooit een officieel evaluatiemoment plaatsvond, maar dat de trekker met feedback van de jongeren wel aan de slag ging.³⁴¹

2.5.4 Jaarlijkse- en tussentijdse evaluatie

De trekkers van ‘Jongbloed!’ van het KMSKA en ‘MAS in jonge handen’ van het MAS evalueerden het project zowel na elke activiteit als op het einde van het werkjaar.

Teamhoofd publiekswerking An Sijsmans gaf gedurende het diepte-interview aan

³³⁶ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

³³⁷ Bijlage 3.7: Evaluatie van het project.

³³⁸ Bijlage 2.7: LEDURE & DE WIT, *Schoonvolk! in het MSK*.

³³⁹ Bijlage 3.7: Evaluatie van het project.

³⁴⁰ Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

³⁴¹ Bijlage 3.7: Evaluatie van het project.

dat trekker Sanne Van de Werf poogde om regelmatig de projecten te evalueren.³⁴² De tien respondenten bevestigden dat zowel na elk project als op het einde van een werkjaar een evaluatie plaatsvond.³⁴³

Ook trekker Liene Conard van 'MAS in jonge handen' beweerde dat gedurende de tien jaar er zowel evaluaties na de projecten als op het einde van het jaar plaatsvonden.³⁴⁴ De twee respondenten van 'MAS in jonge handen' gaven hierop een verschillend antwoord, waardoor het niet mogelijk is om te controleren of de evaluatieaanpak van Liene Conard ook effectief zo verliep.³⁴⁵

Conclusie

De manier waarop de evaluaties uitgevoerd worden is zeer uiteenlopend volgens de online enquête. De evaluaties worden op willekeurige momenten uitgevoerd door de projectleiders. Gedurende de evaluatie wordt er wel naar de jongeren geluisterd en wordt hun mening gewaardeerd. Volgens de jongeren vinden evaluaties regelmatig plaats en kan de structurele jongerenwerking dankzij die evaluaties naar een hoger niveau getild worden.

³⁴² Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

³⁴³ Bijlage 3.7: Evaluatie van het project.

³⁴⁴ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

³⁴⁵ Bijlage 3.7: Evaluatie van het project.

Hoofdstuk 3. Structurele jongerenwerkingen op de participatieladder

In dit laatste hoofdstuk van het derde deel wordt zowel de mening van de trekkers als de deelnemende jongeren samengenomen en toegelicht. Dit werd mogelijk gemaakt dankzij diepte-interviews met gesprekspartners en online enquêtes met de jongeren. Dat maakt dat die beide groepen cruciaal zijn om de juiste participatiegraad van de structurele jongerenwerkingen te bepalen. Uit die veelheid aan verzamelde informatie blijkt voornamelijk dat de aspecten 'de kerngroep van het project' en 'de evaluatie van het project' een representatief beeld schetsen rond de participatieladder van Roger Hart. Het analyse aspect 'de trekker van het project' bepaalt verder de nuance van Harry Shier bepaalt. Naast de participatiegraad focust dit onderzoek ook op de co-creatie van de structurele jongerenwerking, waarbij hoofdzakelijk de aspecten 'de aanleiding tot het project' en 'de betrokkenen bij het project' doorslaggevend zijn.

In dit luik zal elke Vlaamse structurele jongerenwerking, die aan dit onderzoek deelgenomen heeft, beoordeeld worden op hun participatiegraad.

	Nina Simon	Roger Hart	Harry Schier	Jongerenwerking
	Niveau	Trede	Nuance	
Schijn-participatie		1. <i>Manipulation</i>		
		2. <i>Decoration</i>		
		3. <i>Tokenism</i>		
Participatie	1. <i>Contributory project</i>	4. <i>Assigned but informed</i>	1. <i>Opening</i> 2. <i>Opportunities</i> 3. <i>Obligations</i>	
	2. <i>Collaborative project</i>	5. <i>Consulted and informed</i>	1. <i>Opening</i> 2. <i>Opportunities</i> 3. <i>Obligations</i>	BELvue Bende
	3. <i>Co-creative project</i>	6. <i>Adult-initiated, shared decisions with children</i>	1. <i>Opening</i>	
			2. <i>Opportunities</i>	Jongerenpodcast Jongbloed!
			3. <i>Obligations</i>	Schoonvolk!
				Young Entrepreneurs Young Voices Museumnacht Antwerpen
	7. <i>Child-initiated and directed</i>		1. <i>Opening</i>	
			2. <i>Opportunities</i>	BELvue Bende
			3. <i>Obligations</i>	MAS in jonge handen Untitled!
	4. <i>Hosted project</i>	8. <i>Child-initiated, shared decisions with adults</i>	1. <i>Opening</i>	
			2. <i>Opportunities</i>	
			3. <i>Obligations</i>	

3.1 'BELvue Bende' van het BELvue museum

Om te beginnen zal de positie van de 'BELvue Bende' van het BELvue museum bepaald worden. Bij de 'BELvue Bende' kregen de jongeren twee verschillende opdrachten toegewezen wat de werking op twee verschillende niveaus plaatst.

De eerste opdracht voor 'BELvue Bende' ging om het adviseren van het museum personeel omtrent een vernieuwde scenografie bij de heropening van het BELvue museum. De museummedewerkers vonden het namelijk belangrijk om advies van de doelgroep in te willigen. Dit komt grotendeels doordat de doelgroep jongeren het representatiefst is voor het museum.

Volgens de participatieladder van Roger Hart is er bij die opdracht sprake van de vijfde trede, '*consulted and informed*'. De jongeren presenteerden in samenwerking met de trekker hun *tips & tricks* aan het museum personeel. Zo kon er op een effectieve manier aan de slag gegaan worden met aanbevelingen die hebben geleid tot een aantrekkelijk resultaat voor de heropening van het museum.

Daarnaast kan die vijfde trede verfijnd worden tot de nuance '*obligation*'. Het aanstellen van een externe trekker, met ervaring in de kunsteducatie, was een bewijs dat het BELvue museum het noodzakelijk vond dat er allerhande methodieken en technieken werden ingezet om de jongeren hun mening te laten geven. Hoewel de verstandhouding tussen het BELvue museum en de expert-partner De Veerman niet altijd vlot liep, waren de deelnemende jongeren enthousiast over de samenwerking. Ze hadden vaak het gevoel dat hun mening geapprecieerd werd. Dit kwam doordat niet enkel de mening van de jongeren gevraagd werd, maar ook omdat ze daadwerkelijk aan het werk konden gaan.

Er kan in dit geval niet gesproken worden van 'co-creatie' omdat de jongeren noch inspraak hadden in het project dat uitgevoerd moest worden noch de uitvoering van het project op zich konden nemen.

De tweede opdracht bestond erin om op eigen initiatief diverse projecten te organiseren om het BELvue museum bij de doelgroep jongeren beter onder de aandacht te brengen.

Die opdracht kan gepositioneerd worden op de zevende trede, '*child-initiated and directed*'. Hierin kregen de jongeren, onder begeleiding van trekker Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman, de vrijheid om hun eigen activiteiten te

organiseren, zowel in het museum als op gastlocaties.

Door doelbewust de hulp van Annemie Geerts van de expert-partner De Veerman in te schakelen, toont het BELvue museum aan dat de structurele jongerenwerking op de nuance van *'opportunities'* gepositioneerd kan worden. De trekker Annemie Geerts reikte de jongeren diverse *tools* aan om hun eigen ideeën uit te voeren.

Op de vraag of het project binnen het concept van 'co-creatie' past, kan gesteld worden dat de jongeren op een co-creatieve wijze de projecten van begin tot einde uitvoerden. Er kan zeker gesteld worden dat elke activiteit, project of evenement van de 'BELvue Bende' telkens een co-creatie is tussen de trekker en de jongeren.

3.2 'Jongerenpodcast' van het Museum Hof van Busleyden

Het Museum Hof van Busleyden startte 'Jongerenpodcast' als voortraject voor zijn structurele jongerenwerking om de doelgroep te leren kennen. Het vormde een voorbereiding op de toekomstige structurele jongerenwerking, die voornamelijk als adviesraad zou fungeren. Indien het project beoordeeld wordt op de ideeën voor de toekomstige structurele jongerenwerking, kan er gesteld worden dat die zich op de vijfde trede, *'consulted and informed'*, van de participatieladder van Roger Hart bevindt. Het museum wilde vooral advies bij de jongeren inwinnen, zonder de verantwoordelijkheid en uitvoering voor de productie aan hen te delegeren.

Indien enkel het voortraject beoordeeld wordt, kan het project op de zesde trede, *'adult-initiated shared decisions with children'*, gepositioneerd worden. In dit voortraject hadden de jongeren geen aandeel in de doelstellingen van het project, maar konden binnen een voorgesteld stramien wel experimenteren met het bedenken, schrijven en inspreken van verhalen voor audiotours in het museum. Tijdens de online enquête gaven de jongeren aan dat ze wel effectief inspraak hadden en zelf het eindresultaat konden beïnvloeden binnen het opgegeven project.

Verder speelde ook de trekker een cruciale rol in het bepalen van de nuance volgens Harry Schier. Trekker en museummedewerker Arne Vandelanotte stond in voor de begeleiding van de jongeren en riep hiervoor de hulp van de expert-partner De Veerman en een stemcoach in. Door expert-partners in te schakelen om ervoor te zorgen dat de jongeren de gepaste begeleiding kregen, kan er gesproken worden van de *'opportunities'*, want de mening van de jongeren wordt altijd gehoord en gerespecteerd.

Het voortraject kan hier niet bestempeld worden als *'co-creation'*, want de jongeren kregen een vooropgestelde opdracht. Ze konden de uitvoering naar eigen zeggen beïnvloeden, maar het duidelijk eindresultaat werd altijd vooropgesteld werd vanuit het museum.

3.3 'Jongbloed!' van het KMSKA

Nadat de dienst publiekswerking van het KMSKA concludeerde dat hun aanbod niet aantrekkelijk genoeg meer was voor jongeren, besloot het museum contact op te nemen met expert-partner Piazza dell'Arte voor advies. Er werd eerst een zomerstage met jongeren in het museum georganiseerd om kennis te maken met doelgroep en van hieruit werd een structurele jongerenwerking opgestart.

Na de zomerstage werd met een groep jongeren *'Jongbloed!'* opgericht. Die jongerenwerking kan op de zesde trede van de participatieladder van Roger Hart, *'adult-initiated, shared decisions with children'*, geplaatst worden. Tijdens het diepte-interview met trekker Sanne Van de Werf werd er duidelijk dat ze bij de opstart van het project een waaier aan mogelijkheden had voorgesteld, waaruit de jongeren dan konden kiezen. Dit uitgebreide aanbod lag wel in lijn met de missie en visie van het museum. In het bovenstaande ligt de nadruk op de trede *'adult-initiated'* want het initiatief kwam duidelijk vanuit de volwassenen.

Trekker Sanne Van de Werf trachtte voornamelijk om als bemiddelaar tussen het museum en de jongeren een fris aanbod te bieden. Haar poging loopt gelijk met het niveau van *'opportunite's'*, want de trekker vond het beduidend dat de jongeren, zonder bijzondere eisen van haar kant, aan de besluitvorming zouden deelnemen.

Die, door de trekker gehanteerde methodiek, kan zeker verwijzen naar een *'co-creative project'*. Het initiatief werd wel door volwassenen genomen, maar de jongeren hadden hierin een aanzienlijk aandeel.

3.4 'Schoonvolk!' van het MSK

'Schoonvolk!' is een structurele jongerenwerking die zelf diverse projecten in het MSK mocht opzet om het museum aantrekkelijker naar jongeren te maken.

De jongerenwerking kan op de zesde trede, *'adult-initiated shared decisions with children'*, van de participatieladder van Roger Hart geschikt worden. Toen het MSK opmerkte dat hun aanbod niet langer aantrekkelijk was voor de doelgroep jongeren,

besloot het museum om een jongerenwerking op te starten, waarvan de invulling volledig in handen van de jongeren zou liggen. De trekkers Lies Ledure en Nora De Wit vonden het namelijk noodzakelijk dat de jongeren alle beslissingen namen onder hun begeleiding, waardoor de werking eigenlijk op de zevende trede, *'child-initiated and directed'*, gepositioneerd konden worden. Maar, in de praktijk werd er veel productie en uitwerking door de trekkers verzorgd, waardoor de overhand nog steeds door de volwassenen uitgevoerd werd.

De trekkers vonden het belangrijk dat alle jongeren het gevoel koesterden dat ze gewaardeerd werden en dat ze al hun creatieve ideeën kwijt konden gedurende de bijeenkomsten. Die trekkersrol verwijst duidelijk naar de nuance *'obligation'*, waarbij Lies Ledure en Nora De Wit ook effectief de deelname van de jongeren aan de besluitvorming als vereiste aanzagen.

De standpunten van de trekkers en de diverse ideeën van de jongeren, die niet altijd tot uitvoer kwamen, tonen aan dat er op een *'co-creatieve wijze'* wordt samengewerkt tussen beide partijen.

De toekomstperspectieven van *'Schoonvolk!'* bevinden zich wel op een andere trede. Gedurende het diepte-interview vertelden de trekkers dat ze overwogen om ook naar de vijfde trede van de ladder te gaan, namelijk *'consulted and informed'*. Doordat veel productie en uitvoering in handen van de trekkers blijven, zouden ze de jongeren graag enkel inschakelen als adviesraad. Het museum personeel zou dan zelf instaan voor de uitvoering van de ideeën van de jongeren.

3.5 'Young Entrepreneurs' van het FOMU

De jongeren wisten op voorhand dat ze gerekruteerd werden voor de organisatie van *Nightwatch* en dit evenement naar een *next level* moesten tillen.

Alle leden van de *'Young Entrepreneurs'* kregen de mogelijkheid om hun eigen stempel te drukken op een bestaand evenement. Ze legden voornamelijk de focus op diversiteit binnen de kunstenaars en kunstuitingen tijdens het evenement. Die structurele jongerenwerking bevindt zich hierdoor op de zesde trede van de participatieladder van Roger Hart, *'adult-initiated, shared decisions with children'*. De jongeren wezen tijdens de online enquête erop dat ze hun eigen ideeën volwaardig konden doorvoeren.

Verder kan de aanpak van de trekkers Naomi Vandenbroeck en Marte Sommen gezien worden als een '*obligation*'. De trekkers formuleerden in hun doelstellingen dat de jongeren zelf een eigen invulling diende te geven aan het project.

Op die manier kan er gesteld worden dat er op een 'co-creatieve' manier samengewerkt wordt tussen de jongeren en de volwassenen. Het initiatief ontstond bij de volwassenen, maar de jongeren werden bij elke beslissing betrokken.

3.6 'Young Voices' van MoMu

De jongeren van 'Young Voices' kregen van het MoMu alle vrijheid om een eigen project te ontwerpen en te realiseren. De manier waarop dit project geïnitieerd werd, positioneert de structurele jongerenwerking op de achtste trede, '*child-initiated shared decisions with adults*'. In de praktijk was het veel moeilijker om dit effectief te verwezenlijken.

De trekkers van het project merkten al snel op dat de jongeren toch nood hadden aan sturing en leiderschap om beslissingen te nemen. Hierdoor bevindt het project zich eerder op de zesde trede van de participatieladder van Roger Hart, '*adult-initiated, shared decisions with children*'. De extra sturing bij de productie en de verwerking van het project kwam voornamelijk in de handen van de trekkers terecht. Dit wijst op dat de jongeren niet zozeer verantwoordelijkheid wouden nemen.

Toch trachtten de trekkers om voornamelijk alle beslissingen omtrent het project in de handen van de jongeren te leggen om op die manier deel te nemen aan het besluitvormingsproces. Die opzet was volgens de trekkers echt een vereiste om het project te laten slagen. Daarom kan er hier gesproken worden over de '*obligation*'.

Hoewel niet alles in handen lag van de jongeren, toch ging het om co-creatie want beide partijen namen namelijk samen beslissingen en werkten naar een eindproduct toe.

3.7 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous

AmuseeVous brengt elke jaar een groep jongeren samen om de Museumnacht Antwerpen te organiseren. Gedurende dit wederkerend evenement openen de meest Antwerpse musea hun deuren in de avond voor het grote publiek.

Zelfs als AmuseeVous veel verantwoordelijkheid in de handen van de jongeren legt, kan het niet genegeerd worden dat jongeren de verantwoordelijkheid kregen om

een heel project uit te werken. Die structurele jongerenwerking kan dus op de zesde trede, '*adult-initiated shared decisions with children*', geplaatst worden.

De trekkersrol van dit project blijft uitzonderlijk. Hoewel de expert-partner AmuseeVous gevraagd werd om de structurele jongerenwerking te leiden, namen de medewerkers van die organisatie die rol niet op zich. De trekkersrol wordt hier opgenomen door één of meerdere jongeren uit de groep, die meer betrokken voor dit project wilden toe-eigenen. Op die manier gingen gaat de geëngageerde jongeren samenwerken met overige jongeren voor de organisatie van het evenement. Om die reden kan het project op de nuance van *obligation* geplaatst worden.

Aangezien alle jongeren binnen de vooropgestelde opdracht de vrijheid kregen om die in te vullen, kan er gesproken worden van een '*co-creative projec*t'. Zowel de jongeren als de volwassenen hebben een aanzienlijk aandeel in de uitvoering van het project van de structurele jongerenwerking.

3.8 'MAS in jonge handen' van MAS

In tegenstelling tot veel andere structurele jongerenwerkingen werd, alvorens 'MAS in jonge handen' werd opgestart, een grondige, diepgaande voorstudie uitgevoerd. Aan de hand van de voorstudie werd een voortraject uitgestippeld als begeleiding bij de opening van het MAS. Daaruit stroomde de structurele jongerenwerking voort, waarin jongeren hun eigen keuzes mochten maken.

'MAS in jonge handen' positioneert zich op de zevende trede van de participatieladder, '*child-initiated and directed*'. De jongeren kregen volledig de mogelijkheid om per jaar hun koers te bepalen en hierin hun eigen activiteiten te definiëren. Elk initiatief werd dus door de jongeren opgezet.

Aangezien de aangestelde trekker Liene Conard als een vereiste zag dat de jongeren deelnamen aan het besluitvormingsproces, kan die jongerenwerking op de trede van '*obligation*' geplaatst worden.

Vermits de trekker door de jongeren gezien werd als effectief één van hen, waardoor het museum telkens zijn eigen medewerkers mee in het project had, kan er hier zonder twijfel van 'co-creatie' gesproken worden.

3.9 'Untitled!' van Mu.ZEE

De publieksmedewerker van Mu.ZEE besloot, na een intensief opzoekwerk door een stagiair, om een structurele jongerenwerking op te starten, die het museum aantrekkelijker zou moeten maken bij jongeren.

'Untitled!' zal daarom op de zevende trede, '*child-initiated and directed*', geplaatst worden. De jongeren, die hieraan deelnemen, krijgen de kans om hun eigen ideeën uit te voeren. Op die manier kozen de jongeren volledig zelf welke projecten uitgevoerd werden en stonden ze zelf in voor de uitvoering.

Vermits de trekker slechts vijf percent van haar jobtime aan de structurele jongerenwerking kan spenderen, is het een voorwaarde dat de jongeren alles zelf initiëren, maar dat ze ook kunnen berusten op de expertise van de trekker. Binnen de zevende trede is er in dit geval dus sprake van de nuance '*obligation*'.

De laatste werking kan dus ook als een 'co-creatie' opgevat worden, omdat de trekker nog steeds nauw betrokken blijft en zijn advies geeft, maar tegelijkertijd moeten de jongeren hun eigen ideeën kunnen uitvoeren.

Deel IV. Toekomstvisie van structurele jongerenwerkingen

Ter aanvulling van de bestudering van de vijf aspecten zal in dit hoofdstuk de visie op de toekomst van structurele jongerenwerkingen in kaart gebracht worden. Vooraleer naar de toekomstperspectieven van de structurele jongerenwerkingen gekeken kan worden, moet eerst en vooral het gevoel van projecteigenaarschap bij de participanten verkend worden. Dankzij aanbevelingen van de respondenten rond de duurzaamheid van een structurele jongerenwerkingen kan een reeks duurzame tips opgesteld worden. Die tips zouden in een later stadium als advies naar de culturele sector toe gebruikt kunnen worden.

De reden om duurzame tips in te zamelen had tot doel om met één specifieke jongerenwerking hiermee aan de slag te gaan en een duurzaam model voor structurele jongerenwerkingen op te bouwen. Met behulp van werkmethodeken, bedacht door expert-partner AmuseeVous en De Ambrassade, zouden de participanten debatteren over een dergelijk model. Maar, alvorens contact opgenomen kon worden met de trekkers 'Schoonvolk!' brak de corona pandemie uit. Om de verspreiding van het Covid-19 in te dammen voerde België op 18 maart 2020 een *lockdown* in die de bewegingsvrijheid van mensen beperkte, zodat alleen noodzakelijke verplaatsingen toegestaan werden. Hierdoor was het onmogelijk om de jongeren van 'Schoonvolk!' samen te brengen en te laten debatteren over een duurzaam model.

Hoofdstuk 1. Projecteigenaarschap van de jongeren

Vooraleer naar de toekomst van de structurele jongerenwerkingen gekeken kan worden, moet eerst en vooral het gevoel van projecteigenaarschap bij de huidige leden van structurele jongerenwerkingen bestudeerd worden.

Het doel van jongerenparticipatie, en ook van co-creatie, is het betrekken van jongeren in een project waarmee ze een gevoel van eigenaarschap ontwikkelen. Dit noemt projecteigenaarschap. De participant voelt dat hij invloed kan hebben op het project en dat er naar hem wordt geluisterd. Eigenaarschap impliceert dat de jongeren zich verantwoordelijk voelen voor het project, wat voor zelfvertrouwen en gevoel van trotsheid zorgt. Projecteigenaarschap uit zich op verschillende wijzen, namelijk door projecten en activiteiten kenbaar te maken, via sociale media of via mond-tot-

mondreclame, of door vrienden te overtuigen om naar de georganiseerde activiteiten te komen.

Dit gevoel kwam ook gedurende de diepte-interviews als belangrijk element aan bod, om een project te laten slagen. Het eigenaarschapsgevoel van de jongeren werd aan de hand van hun beoordelingen en hun digitale voetafdruk³⁴⁶ op een schaal van één tot tien gemeten. De jongeren gaven de volgende kernwoorden door om hun deelname aan de structurele jongerenwerking te omschrijven: “gezellig, inspirerend, leerrijk, verrijkend, van onschatbare waarden, geweldig, ongelooflijk, voldoening, uitdagend en zoekend”.³⁴⁷

1.1 Ongekende graad van projecteigenaarschap

Aangezien er geen enkele jongere van ‘Young Voices’ van het MoMu of ‘Untitled!’ van Mu.ZEE aan de online enquête deelnam, is het onmogelijk om het projecteigenaarschap bij die jongeren te meten.

De trekkers van ‘Young Voices’ van het MoMu vonden projecteigenaarschap uiterst belangrijk. Hierdoor lag de beslissing omtrent de inhoud van het project volledig in de handen van de jongeren zelf. Hiermee hoopten de trekkers om dat gevoel van projecteigenaarschap te bevorderen, maar helaas kon het niet bij de jongeren zelf gecontroleerd worden.³⁴⁸

Ook bij ‘Untitled!’ van Mu.ZEE werd er specifiek ingezet op het gevoel van projecteigenaarschap bij de jongeren. Daarom kregen de jongeren een volledige carte blanche voor de invulling van het programma.³⁴⁹ Die stelling valt dus niet te controleren.

1.2 Gemiddelde graad van projecteigenaarschap

De trekker van ‘MAS in jonge handen’ van het MAS zette doelbewust in op projecteigenaarschap, maar dit kwam niet altijd tot uiting bij de jongeren.

Bij de projecten van ‘MAS in jonge handen’ werd de eindverantwoordelijkheid altijd aan de jongeren zelf toevertrouwd, waardoor trekker Liene Conard ervan overtuigd

³⁴⁶ De digitale voetafdruk staat symbool voor alle sporen die op het internet worden achtergelaten.

³⁴⁷ Bijlage 3.2: Deelname.; Bijlage 3.6: Kerngroep van het project.

³⁴⁸ Bijlage 2.8: HO & PATTEET, *de Young Voices in het MoMu*.

³⁴⁹ Bijlage 2.5: GHEERAERT, *Untitled! in Mu.ZEE*.

was dat het projecteigenaarschap volledig bij de jongeren lag.³⁵⁰ Nochtans gaven de twee respondenten zeer uiteenlopende scores. Terwijl de ene een acht gaf, hetgeen het projecteigenaarschap inderdaad weerspiegelt, was de score van de andere maar een vijf. Die lage score geeft eerder het gevoel dat volgens de respondent het project in handen van de trekker zelf was. Beide respondenten van 'MAS in jonge handen' gaven mee dat ze uitsluitend via de sociale media hun omgeving inlichten van hun participatie aan de structurele jongerenwerking.³⁵¹

1.3 Hoge graad van projecteigenaarschap

Bij de 'BELvue Bende' van het BELvue museum, 'Jongbloed!' van het KMSKA, 'Young Entrepreneurs' van het FOMU, 'Museumnacht Antwerpen' door AmuseeVous, 'Schoonvolk!' van het MSK en 'Jongerenpodcast' van het Museum Hof van Busleyden kwamen de inspanningen van trekkers om het projecteigenaarschap te bevorderen ook effectief tot uiting bij de jongeren.

Hoewel Annemie Geerts van expert-partner De Veerman, in naam van het BELvue museum, het participatieve project trok, is ze er toch van overtuigd dat het projecteigenaarschap volledig bij de jongeren van de 'BELvue Bende' zelf lag.³⁵² De respondent van de 'BELvue Bende' schatte het gevoel van eigenaarschap met een acht op tien in, omdat hij/zij het project volledig bezat. De participanten maakten zowel via de sociale media als door mond-tot-mondreclame hun deelname kenbaar.³⁵³

Volgens teamhoofd publiekswerking An Sijsmans van het KMSKA voelden de jongeren van 'Jongbloed!' zich ook eigenaar over de projecten, maar ze konden nooit de projecten volledig verwezenlijken.³⁵⁴ Toch gaven alle respondenten van 'Jongbloed!' een score tussen zeven en tien op tien op het gevoel van eigenaarschap, wat bewijst dat ze heel trots waren op hun projecten. Uit die gegevens van de online enquête blijkt dat de twee respondenten zowel via mond-tot-mondreclame als via de sociale media laten zien hoe fier dat ze op hun projecten waren. Vijf respondenten spraken met hun vrienden en kennissen over hun deelname en twee hiervan gebruikten de sociale media hiervoor.³⁵⁵

³⁵⁰ Bijlage 2.6: CONARD, *MAS in jonge handen in het MAS*.

³⁵¹ Bijlage 3.2: Deelname.; Bijlage 3.6: Kerngroep van het project.

³⁵² Bijlage 2.10: GEERTS & FILLET, *BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*.

³⁵³ Bijlage 3.2: Deelname.; Bijlage 3.6: Kerngroep van het project.

³⁵⁴ Bijlage 2.2: SIJSMANS & VAN HERTUM, *Jongbloed! in het KMSKA*.

³⁵⁵ Bijlage 3.2: Deelname.; Bijlage 3.6: Kerngroep van het project.

Voor de trekkers Naomi Vandenbroeck en Marte Sommen van het de 'Young Entrepreneurs' van het FOMU werd het projecteigenaarschap vooral duidelijk geuit op de avond zelf van het event *Nightwatch*, aangezien er toen door zowel door de jongeren als hun vrienden continue foto's gepost om het evenement aandacht te geven.³⁵⁶ Dit toont aan hoe fier de jongeren waren op het eindresultaat. Een fierheid dat op diverse wijzen werd getoond: terwijl de ene respondent zijn deelname via sociale media communiceerde, gebruikte de andere mond-tot-mondreclame bij vrienden en familie om hun deelname aan de avond kenbaar te maken.³⁵⁷

De medewerkers van AmuseeVous gaven aan dat het projecteigenaarschap in tegenstelling tot vroeger veel meer bij de vrijwilligers lag.³⁵⁸ Hetgeen ook blijkt uit de score van acht op tien dat de respondent van de structurele jongerenwerking weergaf.³⁵⁹ Op vlak van de digitale sporen die jongeren achterlaten, licht, gedurende het diepte-interview, de communicatiemedewerker Silke Leenen haar strategie toe: "Ik vind het veel authentieker als de jongeren het zelf doen, dat ze fier zijn en dat ze zelf gaan delen."³⁶⁰ Toch gaf de respondent een score van negen op tien, waarbij hij of zij aangaf dat zijn of haar deelname voornamelijk via de sociale media werd meegedeeld.³⁶¹

De trekkers Lies Ledure en Nora De Wit van het MSK hebben tijdens het diepte-interview niets verklapt over het eigenaarschapsgevoel van de jongeren van 'Schoonvolk!', maar uit de online enquête gegevens kan geconcludeerd worden dat drie respondenten een score tussen acht en tien op tien gaven wat betreft hun gevoel van eigenaarschap. Dit gevoel uitte ze voornamelijk door hun deelname aan de structurele jongerenwerkingen kenbaar te maken zowel via de sociale media als door mond-tot-mondreclame. Slechts één respondent communiceert via de sociale media terwijl de twee anderen aan mond-tot-mondreclame toepasten.³⁶²

Trekker Arne Vandelanotte van de 'Jongerenpodcast' van Museum Hof van Busleyden gaf gedurende het diepte-interview aan dat er niet specifiek werd ingezet op projecteigenaarschap.³⁶³ Toch gaven de drie respondenten een score van acht,

³⁵⁶ Bijlage 2.9: VANDENBROECK, *Young Entrepreneurs in het FOMU*.

³⁵⁷ Bijlage 3.2: Deelname.; Bijlage 3.6: Kerngroep van het project.

³⁵⁸ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

³⁵⁹ Bijlage 3.2: Deelname.; Bijlage 3.6: Kerngroep van het project.

³⁶⁰ Bijlage 2.11: LEENEN, DE GRANDE & TILLEKAERTS, *AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*.

³⁶¹ Bijlage 3.2: Deelname.; Bijlage 3.6: Kerngroep van het project.

³⁶² Bijlage 3.2: Deelname.; Bijlage 3.6: Kerngroep van het project.

³⁶³ Bijlage 2.3: VANDELANOTTE, *Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*.

negen en tien op tien omtrent hun gevoel van projecteigenaarschap. Het communiceren omtrent hun deelname was zowel via de sociale media als mond-tot-mondreclame.³⁶⁴

Conclusie

Hoewel Roger Hart stelde dat projecteigenaarschap van start moest gaan bij het opstellen van de doelstellingen, bewijst dit onderdeel toch dat andere parameters ook een belangrijke rol kunnen spelen in het gevoel van projecteigenaarschap.

³⁶⁴ Bijlage 3.2: Deelname.; Bijlage 3.6: Kerngroep van het project.

Hoofdstuk 2. Duurzaamheid en structurele jongerenwerkingen

Als afsluiter van de online enquête kregen alle respondenten de vraag om vanuit hun ervaringen aanbeveling te doen om dergelijke participatieve trajecten duurzamer te maken. De verschillende tips werden opgelijst en onderverdeeld per categorie vanuit de enquêtegegevens van de verschillende jongerenwerkingen. Op die manier zal in dit laatste onderdeel een lijst met bruikbare tips voorgesteld worden om een duurzame jongerenwerking op te bouwen. Volgens de respondenten zorgen de volgende suggesties³⁶⁵ voor een ideale werkwijze om jongeren aan te trekken en om hun enthousiasme te stimuleren tijdens hun participatie.

2.1 De aanleiding

- Tip 1: Betrek meer jongeren bij het opstellen van de doelstellingen om de haalbaarheid beter te kunnen inschatten.
- Tip 2: Leg de lat zo hoog mogelijk, maar houd de drempel laag.
- Tip 3: Laat de jongeren zelfs beslissingsrecht in eigen handen te leggen.

2.2 De betrokkenen

- Tip 4: Zet een vlottere communicatie tussen de jongeren en de andere museummedewerkers op.
 - Daarbij aanvullend: Laat de jongeren een nuttige bijdragen leveren voor andere museumafdelingen.
- Tip 5: Geef de jongeren het gevoel dat ze welkom zijn en dat ze effectief een meerwaarde betekenen voor het museum.

2.3 De trekker

- Tip 6: Werk samen met een trekker die naar de jongeren luistert, die voldoende tijd een hen besteedt en die samen hun ideeën uitwerkt.
- Tip 7: Werk samen met een trekker die gestructureerde vergaderingen organiseert, zodat er duidelijkere plannen zijn en er een betere communicatie uit voortkomt.

³⁶⁵ Bijlage 3: Online enquête

- Tip 8: Werk samen met een projectleider die slagkracht heeft binnen het museum, zodat de jongeren ook effectief kunnen functioneren als een structurele jongerenwerking en zo een meerwaarde voor de instelling kunnen betekenen.
- Tip 9: Werk samen met een trekker die wekelijks tijd kan vrijmaken om met de jongeren te kunnen vergaderen.

2.4 De kerngroep

- Tip 10: Schep duidelijkheid op vlak van verwachtingen ten opzichte van alle partijen: de jongeren, de trekkers en de externe spelers.
 - Hiermee samenhangend: geef de jongeren duidelijke taakomschrijvingen, zodat er geen tijd verloren wordt aan het uitvinden van de eigen rol.
- Tip 11: Zet in op een goede groepssfeer alvorens over te gaan naar de inhoud van het project.
- Tip 12: Leg de nadruk op het projecteigenaarschap door middel van een vrijwilligersvergoeding, hun mening te vragen en ook te verwerken en de jongeren uit te nodigen op personeelsfeesten,...
- Tip 13: Vorm geen te grote groepen, want anders neemt de productiviteit neemt af.
- Tip 14: Breng verschillende structurele jongerenwerkingen met elkaar in contact, zodat ze van elkaar kunnen leren.
 - Hiermee samenhangend: stel een platform met *tips and tricks* op, zodat musea, die nog opzoek zijn, daar hun inspiratie kunnen opdoen.

2.5 De evaluatie

- Tip 15: Plan meerdere evaluaties doorheen het jaar in en voer op het einde van elk jaar een grote evaluatie, waarbij ook gepeild wordt naar het engagement van de deelnemers voor het volgende werkjaar.

Deel V. Conclusie

Sinds 2014 hecht de Vlaamse Overheid meer belang aan jongerenparticipatie in de culturele sector. Om de stand van zaken op te maken werden voor opdrachtgever FARO in deze masterthesis twee onderzoeksvragen onderzocht: 'Hoe participatief zijn museale structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen? En hoe passen ze binnen het concept van co-creatie?'

Om deze twee vragen te beantwoorden, baseert dit onderzoek zich op het besluit van de bachelorproef 'VANROELEN, Eulaly, *Jongerenparticipatie in kleine musea, bachelorproef*, Brussel: Vrije Universiteit Brussel, 2019.', waarin de haalbaarheid tot participatie van kleine musea in Vlaanderen werd gedefinieerd. Hierin kwamen twee belangrijke inzichten naar voor: ofwel hebben kleine musea geen *knowhow* in huis ofwel kennen ze geen *good practices*. Voor het huidig onderzoek werd er samen met FARO een grootschalige studie naar museale structurele jongerenwerkingen in Vlaanderen opgezet. Middels diepte-interviews met de projectleiders en één online enquête met de deelnemende jongeren worden negen significante structurele jongerenwerkingen bevraagd. Hiermee werd getracht om te achterhalen wat de toegevoegde waarde is voor de jongeren in de structurele jongerenwerkingen, alsook hun visie op een langdurig bestaan van een structurele jongerenwerking. Daartoe werd een reeks duurzame tips door de deelnemende jongeren opgesteld. Wegens de COVID-19-pandemie werden de adviezen niet afgetoetst maar kunnen zonder twijfel (verder) aanvullend onderzocht worden.

Aan de hand van vijf aspecten, die een cruciale rol in de ontwikkeling van de structurele jongerenwerkingen spelen, is er naar een antwoord gezocht op de onderzoeksvragen.

Het onderzoek toont dat bij de aanleiding tot een structurele jongerenwerking de projectleiders alle vrijheid bieden aan de jongeren om hun eigen ideeën te uiten. Daarentegen zijn de jongeren niet gehecht aan die vrijheid, maar beamen wel de mogelijkheid om op een co-creatieve manier samen met professionals uit het veld aan de slag te gaan. Dergelijke projecten zijn meestal hun eerste kennismaking met het werkveld en bieden een kans om hun horizon te verbreden.

Uit de interviews blijkt dat het betrekken van een expert-partner gunstig is voor de structurele jongerenwerking en dat het netwerk van de expert-partner ook zinvol is.

Door de begeleiding op zich te nemen, kan de expert-partner enthousiaste jongeren treffen en die voor de structurele jongerenwerking aanreiken.

Opmerkelijk is ook dat de trekkers van de structurele jongerenwerkingen niet enkel enthousiasme moeten opwekken, maar vooral voldoende tijd moeten kunnen uittrekken voor de begeleiding van de doelgroep. De jongeren nemen voornamelijk deel om ervaring op te doen.

Alle onderzoeksgegevens wijzen aan dat er zich op Vlaams niveau een tendens aftekent, waarbij de integratie van inclusieve jongeren één van de voorwaarden is om een project op te starten. Tevens is de bewustwording van het leven in een multiculturele samenleving alvast doorgedrongen tot in de culturele sector.

Ten slotte is het uitvoeren van evaluaties binnen de werking even voordelig voor de instellingen, als voor de medewerkers en de jongeren, omdat zo onderliggende frustraties sneller worden weggewerkt en de structurele jongerenwerking vlot naar een hoger niveau wordt getild.

Uit de diepte-interviews en de online enquête is aangetoond dat Vlaamse musea zowel op een participatieve als een co-creatieve wijze aan de slag gaan met jongeren. Elke beoordeelde structurele jongerenwerking bevindt zich minstens op de zesde trede, *'adult-initiated, shared decisions with children'*, van de participatieladder van Roger Hart. Dit impliceert volgens de participatieladders van Nina Simon dat structurele jongerenwerkingen op het niveau van 'co-creatie' werken. Anderzijds blijkt uit de gesprekken met de projectleiders dat de tendens voor toekomstige structurele jongerenwerkingen eerder naar een adviesraad evolueert, waarbij er naar de mening en visie van jongeren gepeild wordt, zonder hen bij de uitvoering van het proces te betrekken. Dit beduidt dat jongerenwerkingen in Vlaanderen in de nabije toekomst eerder participatief zullen worden dan co-creatief, omdat er minder samenwerkingen aangegaan zullen worden.

Het samenwerken met jongeren op een participatief en co-creatief niveau is zeker een aanrader, maar moet genoeg ondersteuning krijgen vanuit het werkveld zodat het op een organische wijze kan uitgroeien.

Dankwoord

Met het schrijven van dit dankwoord sluit ik vijf spannende jaren af. De periode aan de Vrije Universiteit Brussel heeft mijn leven zowel intellectueel als emotioneel enorm verrijkt. Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om een aantal personen te bedanken zonder wie dit thesisonderzoek niet plaats had kunnen vinden.

Een oprechte en zeer respectvolle dankjewel aan Prof. dr. Karin Nys, promotor van dit thesisonderzoek, die me gedurende twee jaar de nodige steun en hulp geboden heeft om van mijn passie voor jongerenparticipatie een wetenschappelijk en academisch relaas te maken.

Verder wil ik Hildegard Van Genechten bedanken, die vanuit FARO mee brainstormde over het thema, die dankzij haar kritisch blik me altijd de nodige begeleiding verschafte en die talrijke aanbevelingen deed om mijn inzichten te verrijken.

Ik betuig evenzeer mijn dank aan Olga Van Oost en Alexander Vander Stichele, die ook vanuit FARO hun expertise voor het voeren van een kwalitatieve analyse deelden, om dit onderzoek op een diepgaande wijze te kunnen voeren.

Vervolgens wil ik in het bijzonder alle gesprekspartners bedanken voor het mede mogelijk maken van dit onderzoek.

Aan de ene kant alle projectleiders en expert-partners, die op een enorm open en aangename wijze hun projecten hebben toegelicht: An Lavens (Belvue Museum), An Sijsmans (KMSKA), An Van Hertum (KMSKA), Annemie Geerts (De Veerman), Arne Vandelanotte (Hof van Busleyden), Aurélie Cerf (Belvue Museum), Heleen De Grande (AmuseeVous), Ilka Tillekaerts (AmuseeVous) , Inne Gheeraert (Mu.ZEE), Klaartje Patteet (MoMu), Liene Conard (MAS), Lies Ledure (MSK) , Monica Ho (MoMu), Noami Vandenbroeck (FoMu), Nora De Wit (MSK), Rone Fillet (De Veerman) en Silke Leenen (AmuseeVous).

Aan de andere kant alle bereidwillige respondenten die met grote zorg deelnamen aan de online enquête.

Ten slotte wil ik graag mijn ouders en mijn nauwe vriendkring bedanken: mijn ouders voor onvoorwaardelijke steun gedurende dit hele proces, voor de logistieke mogelijkheden om in heel Vlaanderen te kunnen reizen en om tot op de eindmeet mijn

eindeloos lange teksten onder controle te houden; mijn vrienden voor de introductie tot participatie, diepgaande gesprekken over jongerenparticipatie en de talrijke aanbevelingen om tot dit eindproduct te komen.

Bedankt allemaal!

Eulaly

COVID-19

Gedurende het schooljaar 2019-2020 brak het virus COVID-19 uit, waardoor België als voorzorgsmaatregel, om de verspreiding van het virus tegen te gaan, een *lockdown* afkondigde. In de periode 16 maart 2020 tot 30 juni 2020 mochten Belgen alleen nog noodzakelijke verplaatsingen uitvoeren, waardoor de laatste fase van dit onderzoek niet in uitvoer kon gaan. Na de analyse van de structurele jongerenwerkingen, was het de bedoeling om met één specifieke structurele jongerenwerking samen te zitten om een duurzaam model op te bouwen. Die laatste fase van het onderzoek zal daarom voorgesteld worden als aanzet tot nieuw onderzoek.

Bibliografie

Monografieën en naslagwerken

ANTWERPEN HESSENHUIS, *Het MAS in jonge handen: startnota voor de ontwikkeling van methodieken rond jongerenparticipatie aan musea*, Antwerpen: Antwerpen Hessenhuis, 2016.

ARIYARATNE, Ahangamage Tudor, 'Beyond development communication: Case study on Sarvodaya, Sri Lanka', in: JAYAWEERA, N. & AMUNUGAMA, S. (eds), *Rethinking development communication*, Singapore: Asian Mass Communication Research and Information Center, 1987.

ARNSTEIN, Sherry, R., 'A ladder of citizen participation', *Journal of the American Institute of Planners*, 35 (4), 1969.

BARBER, T., 'Participation, citizenship, and well-being: engaging with young people, making a difference', *Young*, 17, 2009.

BESSANT, Judith, 'Mixed messages: youth participation and democratic practice', *Australian Journal of Political Science*, 39 (2), 2019.

BLACK, Graham, *The Engaging Museum: Developing Museums for Visitor Involvement*, Londen & New York: Routledge, 2005.

BONOLI, G., 'The politics of the new social policies: providing coverage against new social risks in mature welfare states', *Policy & Politics*, 33 (3), 2005.

BROEKMAN, H., *Handboek opbouwwerk. Methoden, technieken en terreinen*, Den Haag: Dr. Gradus Hendriks-stichting, 2004.

CHECKOWAY, B., ALLISON, T. & MONTOYA, C., Youth participation in public policy at the municipal level. *Children and Youth Services Review*, 27, 2005.

CHECKOWAY, Barry, 'What is youth participation', *Children and Youth Services Review*, 33, 2011.

DE GROOF, Jan, SCHECK, W. Michaël & PENNEMAN, Hilde, *Cultuurparticipatie: opleiding – vorming – begeleiding*, Leuven-Apeldoorn: Garant, 2001.

DELVA, Paul, et al. *Voorstel van decreet houdende de ondersteuning van de professionele kunsten*, Brussel: Vlaams Parlement, 2013.

Dienst Beroepsopleiding, *Competentieleren: een gedachte-experiment rapport*, Brussel: Dienst Beroepsopleiding, 2008.

EDELENBOS, J. & MONNIKHOF, R., *Lokale interactieve beleidsvorming*, Utrecht: Lemma, 2001.

ENGELEN, E., & Hemerijck, A., *Van sociale bescherming naar sociale investering: zoektocht naar een andere verzorgingsstaat*, Den Haag: Boom Lemma uitgevers, 2007.

ESENWEIN, J. Berg & CARNEGIE, Dale, *The Art of Public Speaking*, South Carolina: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2014.

FONDSE, Ellen, *Gemeentelijke jongerenraden: een serieuze stem?! Onderzoek naar de politieke participatie van gemeentelijke jongerenraden*, Utrecht: Universiteit Utrecht, 2002.

HART, Roger A., 'Children's participation from tokenism to citizenship', *Innocenti Essays*, no° 4, Florence: UNICEF International Child Development Centre, 1992.

HART, Roger, Stepping back from 'The ladder': Reflections on a model of participatory work with Children, in: Jensen, Reid (ed.), *Participation and learning: developing perspectives on education and the environment, health and sustainability*, Californië: Sage 2008.

JAMES, Allison & PROUT, Alan (red.), 'Constructing and Reconstructing Childhood', *Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*, Basingstoke: Falmer Press, 1990.

MACIONIS, J., PEPPER, B. & VAN DER LEUN, J., *De samenleving: kennismaking met de sociologie*, Amsterdam: Pearson Education, 2010.

SHIER, Harry, 'Pathways to Participation: Openings, Opportunities and Obligations. A New Model for Enhancing Children's Participation in Decision-making, in line with Article 12.1 of the United Nations Convention on the Rights of the Child', *Children & Society*, 15, 2001.

SIMON, Nina, *The Participatory Museum 2.0*, Sante Cruz: MUSEUM 2.0, 2010.

SINCLAIR, R., 'Participation in practice: making it meaningful, effective and sustainable', *Children & Society*, 18, 2004.

SMITS, Wendy & STEVENS, Frank, *Maatschappelijke participatie van jongeren. Bewegen in de sociale, vrijetijds- en culturele ruimte. Samenvatting en beleidsaanbevelingen*, masterthesis, Brussel: Vrije Universiteit Brussel, 2004.

SMITS, Wendy, 'It runs in the family? Sociale overerving van participatiepatronen', in: LIEVENS, John & WAEGE, Hand (red), *Participatie in Vlaanderen 2. Eerste analyses van de participatiesurvey 2009*, Leuven: Acco, 2009.

VAN DE KERKHOF, Chantalle, VAN BEEK, A., WEYERS, J. & KNEEPKENS, C., *Handreiking jongerenparticipatie*, Den Bosh: K2 Adviesbureau voor Jeugdvragestukken, 2010.

VAN HOORIK, I., *(Hoe) werkt talentontwikkeling bij risicojongeren?*, Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut, 2001.

VAN LEEUWEN, J. & ROCK, T., *Nina Simons 'Participatory Museum'. Rode draden en commentaar*. Brussel: FARO, 2013.

VAN OOST, Olga, *Mind the gap. Een onderzoek naar het vrijetijdsaanbod voor jongeren in Vlaamse en Nederlandse musea*, Gent: AmuseeVous, 2009.

VAN OOST, Olga, *Mind the gap. Een onderzoek naar het vrijetijdsaanbod voor jongeren in Vlaamse en Nederlandse musea*, Gent: AmuseeVous, 2009.

VANMOLKOT, Rik (ed.) & VOS, Ine, *Cultuurparticipatie en maatschappelijk kwetsbare groepen*, Tiel: Drukkerij Lannoo, 2003.

VANROELEN, Eulaly, *Jongerenparticipatie in kleine musea*, bachelorproef, Brussel: Vrije Universiteit Brussel, 2019.

VREUGDENHILL- JAGER, M., 'Sprakverwarring over participatie', *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 20 (1).

WALL, J. & DAR, A. (2011) 'Children's political representation: the right to make a difference', *International Journal of Children's Rights*, 19.

Internetpublicaties en websites

Aan de slag met de omgevingswet, 'Jongerenparticipatie', 2019, geraadpleegd op 1 november 2018, <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/inspiratiegids/praktische/werkvormen/jongerenparticipatie/>.

Ambrassade, 'Werkvormen', 2020, geraadpleegd op 5 april 2020, <https://ambrassade.be/nl/kennis/werkvormen>.

AmuseeVous, 'Wie zijn we', 5 maart 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.amuseevous.be/wie-zijn-we>.

BELvue museum, Museum over België en zijn geschiedenis en centrum voor democratie, 'Over', 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.belvue.be/nl/about>.

CONARD, Liene, *Jeugd verover museum. MAS in jonge handen 2006-2018 een terugblik* [pdf], Antwerpen: MAS, geraadpleegd op 28 maart 2020, beschikbaar op: <https://www.mas.be/nl/jeugdverovermuseum>.

Cultuurmarketing, kennis, inspiratie en netwerk, 'Co-creatie in de cultuursector: 7 praktische tips', 17 januari 2017, geraadpleegd op 12 maart 2020, <https://www.cultuurmarketing.nl/co-creatie-7-tips/#.Xmoc8ZNKjOQ>.

De Veerman, 01 december 2016, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.veerman.be/project.php?id=89>.

DE WOLF, Inge (ed.), BREJAART, Nathalie & BLOCKX, Brent, *Take Part. Tips en Tricks voor (meer) participatie in het museum*, [pdf], Merksem: AmuseeVous, geraadpleegd op 17 maart 2020, beschikbaar op: <file:///Users/mac/Downloads/TAKE-PART1.pdf>.

DE WOLF, Inge, *The Young Ones. Tips en Tricks voor een succesvolle jongerenwerking*, [pdf], Gent: AmuseeVous, geraadpleegd op 18 maart 2020, beschikbaar op: <https://demos.be/sites/default/files/the-young-ones-2015.compressed.pdf>.

Departement Cultuur, Jeugd & Media, 'Cultureelerfgoeddecreet', 24 februari 2017, geraadpleegd op 23 december 2019, <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid/cultureel-erfgoed>.

Departement Cultuur, Jeugd & Media, 'Kunstendecreet', 2019, geraadpleegd op 21 oktober 2018, <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid/wet-en-regelgeving/kunstendecreet>.

FARO, 'OF/BY/FOR ALL: een inspirerende bootcamp met Nina Simon', 18 oktober 2019, geraadpleegd op 12 maart 2020, <https://faro.be/blogs/hildegard-van-genechten/ofbyfor-all-een-inspirerend-bootcamp-met-nina-simon>.

FOMU fotomuseum, *Strategisch plan 2019-2023* [pdf], Antwerpen: FOMU, geraadpleegd op 28 maart 2020, beschikbaar op: https://fomu.be/uploads/FOMU_StrategischPlan_DEFINITIEF.pdf.

Fomu, 'Missie & visie', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://fomu.be/missie-visie>.

gdpr-eu, 'Wat is GDPR? General Data Protection Regulation', 2017, geraadpleegd op 5 april 2020, <https://gdpr-eu.be/wat-is-gdpr/>.

Hofvanbusleyden, 'Het nieuwe Museum Hof van Busleyden', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.hofvanbusleyden.be/over-het-museum>.

Jeugdwerkregels, 'Vrijwilligerswet', 31 juli 2006, geraadpleegd op 19 maart 2020, <https://www.jeugdwerkregels.be/regel/vrijwilligerswet>.

Jong Protestant, 'Inclusief vieren', 2019, 22 april 2019, <https://jop.nl/theMAS/vieren-en-ontmoeten/inclusief-vieren>.

KMSKA, 'Over het KMSKA', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.kmska.be/nl/over-kmska>.

KMSKAblog, 6 augustus 2015, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://kmskablog.wordpress.com/tag/jongbloed/>.

Mas, 'MAS in Jonge Handen breekt uit', 6 februari 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.mas.be/nl/pagina/mas-jonge-handen-breekt-uit>.

Momu, 'Museum and collection', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.momu.be/en/museum-collection>.

Mskgent, 'MSK Leeft', 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.mskgent.be/nl/msk-leeft>.

Mskgent, 'Schoonvolk!', 2020, geraadpleegd op 28 maart 2020,

<https://www.mskgent.be/nl/Schoonvolk>.

Muzee, 'Missie', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.muzee.be/nl/muzee/p303/missie>.

Muzee, 'Welkom op de pagina van Untitled!', 2019, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.muzee.be/de/muzee/p1293/welkom-op-de-pagina-van-untitled>.

Permaculturenews, 'Letter from Sri Lanka – Does Sarvodaya Hold the Secrets to Systemic Change', 13 september 2009, geraadpleegd op 18 maart 2020, <https://www.permaculturenews.org/2009/09/13/letters-from-sri-lanka-does-sarvodaya-hold-the-secrets-to-systemic-change/>.

Publiq, 'jongeren aan het stuur: 7 tips voor een duurzame jongerenwerking', 28 maart 2019, geraadpleegd op 17 maart 2020, [https://www.publiq.be/nl/inzichten-en-praktijk/jongeren-aan-het-stuur-7-tips-voor-een-duurzame-jongerenwerking](https://www.publiq.be/nl/inzichten-en-praktijk/jongeren-aan-het-stuur-7-tips-voor-een-duurzame-jongerenwerking;).;

Publiq, 'Vrijwilliger Jongbloed!, de jongerencrew van het KMSKA', 2014, geraadpleegd op 28 maart 2020, <https://www.publiq.be/nl/vacaturebank/vrijwilliger-jongbloed-de-jongerencrew-van-het-kmska>.

Van Dale, 'competentie', 2020, geraadpleegd op 27 november 2019, <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/competentie#.Xmps8JNKjOQ>.

Veerman, 'Over De Veerman', 2020, geraadpleegd op 30 maart 2020, <https://www.veerman.be/overdeveerman.php>.

VERCAUTEREN, Gregory, "Participatie in het kwadraat: jongeren als erfgoedvrijwilligers." *FARO*, (28 juni 2013), https://issuu.com/faronet/docs/juninummer_digitaal_lowres/2_2003, p. 27-33.

Vlaamse regering, *Conceptnota voor een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen* [pdf], Brussel: Vlaamse Regering, geraadpleegd op 23 december 2019, beschikbaar op: <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid/conceptnota-cultureel-erfgoedbeleid/conceptnota>.

Vlaanderen, 'Participatie: bouw mee aan de samenleving', 2020, geraadpleegd op 9 april 2020, <https://www.vlaanderen.be/participatie-bouw-mee-aan-de-samenleving>.

Vvsg, 'Burgerparticipatie: een hele uitdaging', 2019, geraadpleegd op 19 maart 2020, <https://www.vvsg.be/bestuur/politiek-bestuur/participatie>.

Woorden, 'structureel', 2020, geraadpleegd op 18 maart 2020, <https://www.woorden.org/woord/structureel>.

Interviews

CERF, Aurélie, *Aurélie Cerf van de BELvue bende in het BELvue museum*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Leuven, 26 maart 2020.

CONARD, Liene, *Liene Conard van MAS in jonge handen in het MAS*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 03 december 2019.

GEERTS, Annemie & FILLET, Rone, *Annemie Geerts & Rone Fillet van De Veerman over de BELvue bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 03 december 2019.

GHEERAERT, Inne, *Inne Gheeraert van Untitled! in Mu.ZEE*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Oostende, 03 maart 2020.

HO, Monica & PATTEET, Klaartje, *Monica Ho & Klaartje Patteet van de Young Voices in het MoMu*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 19 februari 2020.

LEDURE, Lies & DE WIT, Nora, *Lies Ledure & Nora De Wit van Schoonvolk! in het MSK*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Gent, 27 februari 2020.

LEENEN, Silke, DE GRANDE, Heleen & TILLEKAERTS, Ilka, *Silke Leenen, Heleen De Grand & Ilka Tillekaerts van AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Leuven, 09 december 2019.

SIJSMANS, An & VAN HERTUM, An, *An Sijsmans & An Van Hertum van Jongbloed! in het KMSKA*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 10 december 2019.

VANDELANOTTE, Arne, *Arne Vandelanotte van de Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Mechelen, 26 februari 2020.

VANDENBROECK, Naomi, *Naomi Vandebroeck van de Young Entrepreneurs in het FOMU*, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 05 maart 2020.

Wettekst

Artikel 23, 5° Belgische grondwet

Artikel 3, e) van de Decreet houdende de ondersteuning van cultureelerfgoedwerking in Vlaanderen (Cultureel Erfgoeddecreet van 24 februari 2017).

Artikel 72, §1 van de Decreet houdende de ondersteuning van cultureelerfgoedwerking in Vlaanderen (Cultureel Erfgoeddecreet van 24 februari 2017).

Artikel 27, 1° van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

BOURGEOIS, Geert, *Beleidsnota 2014-2019 erfgoed*, Brussel: Afdeling Communicatie Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2014.

DIEPEBDAELE, Mattias, *Beleidsnota 2019-2024 erfgoed*, Brussel: Afdeling Communicatie Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2019.

GATZ, Sven, *Beleidsnota 2014-2019 Cultuur*, Brussel, Afdeling Communicatie Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2014.

JAMBON, Jan, *Beleidsnota 2019-2024 Cultuur*, Brussel, Afdeling Communicatie Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2019.

Bijlage

1. Overzichtsschema

STRUCTURELE JONGERENWERKI NG	MUSEUM	PROJECT- LEIDER	GESPREKS- PARTNER	EXPERT- PARTNER
Jongbloed!	KMSKA	Sanne Van de Werf	An Sijsmans, An van Hertum	Piazza dell'Arte
Jongerenpodcast	Museum Hof van Busleyden	Arne Vandelanotte	Arne Vandelanotte	Annemie Geerts, Rone Fillet
BELvue Bende	BELvue museum	Aurélie Cerf Annemie Geerts	Aurélie Cerf	Annemie Geerts Rone Fillet
Untitled!	Mu.Zee	Inne Gheeraert	Inne Gheeraert	
MAS in jonge handen	MAS	Liene Conard	Liene Conard	Annemie Geerts
Schoonvolk!	MSK	Lies Ledure Nora De Wit	Lies Ledure , Nora De Wit	
Young Voices	MoMu	Monica Ho Klaartje Patteet Noëlle Opdebeek	Monica Ho, Klaartje Patteet	
Young Entrepreneurs	FOMU	Naomi Vandenbroeck Marte Sommen	Naomi Vandenbroeck	
Museumnacht Antwerpen	diverse Antwerpse musea	/	Silke Leenen, Heleen De Grand, Ilka Tillekaerts	Silke Leenen, Heleen De Grand , Ilka Tillekaerts

2. Diepte-interviews

2.1 Voorbereiding

2.1.1 Voorstelling onderzoek

Het onderzoek van mijn masterthesis vormt een vervolg op de bachelorproef *Jongerenparticipatie in kleine musea*, waaruit voornamelijk is voortgekomen dat kleine musea wel degelijk interesse hebben in het betrekken van jongeren in hun instelling, maar geen flauw benul hebben van ‘wat’ en ‘hoe’. Deze onwetendheid bij kleine musea vormt de basis om, in samenwerking met ‘FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed’, jongerenwerkingen in Vlaanderen in kaart te brengen.

Dit onderzoek zal daarom opgedeeld worden in twee luiken om een totaalbeeld te kunnen weergeven aan de sector en een inspiratie te bieden voor opkomende werkingen:

In het eerste luik zullen de trekkers/opstarters van de jongerenwerkingen bevroegd worden aan de hand van een pittig, maar allesomvattende vragenlijst in interviewvorm. In deze vragenlijst zullen vragen te vinden zijn omtrent de opstart, evolutie en verloop van de werking, maar daarnaast zal ook gepolst worden naar de resultaten dat uit evaluaties zijn voortgekomen en de wijze waarop met jongeren werd omgegaan.

In het tweede luik is het de bedoeling om met jongeren die deelnamen aan werkingen, die in het eerste luik werden bevroegd werden, samen te zitten en na te denken over technieken, methodieken en tips om een duurzaam model te kunnen opstarten. De verschillende vormen en soorten zullen naast elkaar gelegd worden en via debat-vorm zal gepoogd worden om een – voor die participerende jongeren – ‘ideaal’ model uit te werken, dat volgens hen jaren zou kunnen functioneren met genoeg ruimte voor innovatie.

2.1.2 Interviewvragen

Aanleiding

- Hoe is het project ontstaan?
 - Hoe zijn jullie op het idee gekomen om het project op te starten? Of kwam het initiatief van een externe speler?
- Wie stond er achter het idee? Wie stond er niet achter het idee?
 - Hoe hebben jullie andere collega’s overtuigd van het belang van de jongerenwerking?
 - Hoe hebben jullie de raad van bestuur en de directie overtuigd? Was het voor de ene makkelijker dan voor de andere? Welke argumenten hebben jullie hiervoor gebruikt?

Betrokkenen

- Bij welke instelling(en) hoort deze jongerenwerking?
- Kwamen jullie zelf met het idee van de werking, of werd deze door een externe partner op maat van het museum gemaakt? Volgende jullie voor de werking een algemeen model? Hebben jullie jullie geïnspireerd op een collega-museum/-organisatie?

Trekker

- Wie was de trekker? Waren er meerdere trekkers?
 - Op welke manier heeft die dat aangepakt? Had de trekker hier enige ervaring mee?
- Indien er gebruik gemaakt werd van een externe trekken:
 - Wat zijn de voordelen en nadelen hieraan? Hoe is de wisselwerking gelopen met de trekker van het museum? Hoe zoekt men de samenwerking op langer termijn?
- Op welke drempels is de trekker gebotst?
- Wat waren de persoonlijke successen van de trekker?

Kern

- Hoe zijn jullie op de naam van de werking gekomen?
- Welke doelgroep hadden jullie voor ogen?
 - Waarom hebben jullie specifiek gekozen voor deze doelgroep? Wat was jullie doel met deze doelgroep?
 - Is de doelgroepen gedurende het proces misschien gewijzigd of veranderd in de loop van het traject? (andere leeftijdsgrens) Zo ja, in welke zin dan?
- Voor welke termijn engageren jullie jongeren (jaarlijks, projectmatig, structureel,...?)
- Hebben jullie nog deelnemerslijsten?
- Hebben jullie nog contact met de voorgaande deelnemers?

Communicatie

- Op welke manier hebben jullie gezocht naar jongeren? Welke communicatietechnieken hebben jullie hiervoor gebruikt?
- Werd de juiste doelgroep bereikt met jullie communicatie?
- Hoe zijn de jongeren online omgegaan met hun deelname?
 - Hebben ze dit gedeeld op hun sociale media?
 - Vielen er bepaalde acties op? (= kracht van de digitale voetafdruk)

Programma

- Hoe werd jullie werking ingedeeld naar samenkomst-momenten?
 - Wie heeft dat bepaald? Waarom werd voor deze momenten gekozen?
- Op welke manier werden de samenkomsten georganiseerd (indeling + locatie)?
- Wie was verantwoordelijk voor de invulling/het programma?
- Werd er enkel gewerkt naar één eindproject of was er ook tijd voor workshops, teambuilding...?
- Bij wie lag het projecteigenaarschap, bij de jongeren of de trekker? Die droeg de eindverantwoordelijkheid?

- Welke medewerkers van het museum waren betrokken? (publieksmedewerkers, directie, curator, wetenschappelijk medewerkers, onthaalmedewerkers, registratoren)?

Historiek

- Hoe is jullie concept geëvolueerd?
- Welke activiteiten hebben jullie georganiseerd?
 - Hoe is dat verlopen?

Evaluatie

- Op welke manier hebben jullie evaluaties doorgevoerd?
 - Hebben jullie aan tussentijdse evaluaties gedaan?
 - Is er ooit een formele evaluatie geweest op het einde van het project? Welke resultaten zijn daar uitgekomen?
- Is ook de trekker geëvolueerd? Zijn daar – vanuit de jongeren – ook bepaalde drempels uitkomen?
- Wat waren de succesfactoren?
- Waarom zijn jullie blijven doorgaan?
- Waaruit hebben jullie geleerd?
- Hoe heb je het hele traject ervaren als trekker? Wat waren min- en pluspunten?

2.2 SIJSMANS, An & VAN HERTUM, An, An Sijsmans & An van Hertum van Jongbloed! in het KMSKA, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 10 december 2019.

Geïnterviewde(n):	An Sijsmans (AS) en An van Hertum (AvH)
Locatie:	Anna Bijnsgebouw, Kievitplein, 2000 Antwerpen
Datum:	10/12/2019
Interviewduur:	59 minuten

EV: Ik zal misschien vanaf het begin beginnen en ik heb vorig jaar mijn bachelorproef gedaan over jongerenparticipatie in kleine musea. Daar is uitgekomen dat die heel geïnteresseerd zijn, maar dat die daar totaal niets vanaf weten. Zo ben ik op het idee gekomen om echt de grote voorbeelden in beeld te brengen, zodat ook zij dat voorbeelden kennen, omdat zijn ook de naam MAS in jonge handen totaal niet kenden. Dus wil ik enerzijds graag dat doen en anderzijds wil ik ook graag met jongeren samenwerken die in die werkingen zaten en samen na te denken aan een duurzaam model, vooral tips & tricks. Op die manier kan er van het projectmatige afgestapt worden en echt over te gaan naar onderdeel van het museum. Dit is dus het eerste deel waar ik eigenlijk een beetje informatie kom inwinnen rond de werking dat jullie doen en eventueel vragen of jullie contactgegevens hebben van jongeren die meededen, dat ik dan eventueel kan meenemen naar het tweede deel. Ja, dus de eerste vraag: Hoe is het project in der tijd eigenlijk ontstaan?

AS: Euhm, ja in de afdeling publiekswerking zaten toen andere collega's dan wij en het idee is echt van hen gekomen, omdat ze merkten dat de jongeren vanaf 16 jaar alleen via formele activiteiten – dus via het onderwijs – in contact maken met het museum dankzij een begeleide activiteit met de klas. Maar eigenlijk hadden wij voor jongeren in de vrije tijd geen aanbod. We hadden wel ateliers voor kinderen, maar gingen dan maximum tot 15 jaar – dus die groep van 12 tot 15 jaar – en daarboven was er voor vrij tijd eigenlijk geen aanbod. Dus toen zijn ze beginnen denken aan een jongerenwerking zou een goed idee zijn, om effectief een aanbod voor jongeren te hebben, maar ook op een participatieve manier, dat de ideeën echt van de jongeren komen, want wij kunnen als publiekswerkers niet zelf beslissen wat die jongeren zelf graag doen of leuk vinden. En dat was allemaal eigenlijk in 2010 dat die ideeën zijn beginnen borrelen. Dan hebben ze beslist om te beginnen met één projectje in samenwerking met Piazza Dell'arte, dat is ook een Antwerpse vzw die aan jongeren educatie – *kunsteducatieve projecten* – jah, specifiek voor jongeren dus zij hadden al een hele achterban, adressenbestand van jongeren en zij hebben mee een oproep gedaan van wie wilt mee een zomerstage in het museum doen. En zo kon het museum een eerste ervaring met jongeren opbouwen en dan gingen ze die jongeren – als die enthousiast waren – bevragen om deel te nemen aan een structurele jongerenwerking die dan het jaar daarna zou starten. En dan zijn er effectief een 4-tal jongeren van die zomerstage gebleven en dan is er een campagne gekomen in 2011 om nieuwe jongeren te werven om dan aan een groepje van 10 à 15 jongeren te komen.

EV: En dat is dus ontstaan vanuit de medewerkers. Hoe is dat onthaal geweest bij de directie en raad van bestuur?

AS: Euhm, een raad van bestuur hadden we toen niet omdat we een instelling van de Vlaamse

overheid zijn en onze algemene directeur die moest totaal niet overtuigd worden. Die is vanaf het eerste moment heel enthousiast geweest en die stond er ook altijd voor open om aan de activiteiten van de jongeren deel te nemen. We hebben nog een foto van hem met zo een plaktattoo op zijn arm van Jongbloed!. Dat was geen probleem toen.

EV: Ja, dus hij stond er ook volledig achter dan?

AS: Hij stond er volledig achter, ja.

EV: En dat project was toen een samenwerking met een ander museum, het MKHA. Hoe is dat tot stand gekomen en verlopen?

AS: Ja, wij zijn dus eigenlijk begonnen toen het museum ging sluiten voor de renovatiewerken, dus dat was een beetje raar om de jongeren toch te motiveren voor een gesloten museum. En die konden dan wel activiteiten organiseren op gastlocaties, maar op een gegeven moment was er ook een tendens om vanuit de Vlaamse Overheid te stimuleren dat het museum voor schone kunsten en het MKHA meer gingen samen werken op het zuid en toen dachten wij ook van ja 'al die inspanningen vanuit één museum, kunnen we niet beter samenwerken? Dan is het voor die jongeren ook aantrekkelijker want dan kunnen ze toch voor de helft van de tijd werken voor een open museum'. Wij dachten dat gedeelde krachten zeker en vast het proberen waard was. En dat hebben we ook effectief ook 2 jaar gedaan, maar we zijn daar toch vanaf gestapt omdat dat voor de coördinator van Jongbloed! betekende het niet dat het minder arbeidsintensief werd, want je moest toch nog blijven opvolgen wat er in het andere museum gebeurde en het was toch moeilijker om de jongeren aan u museum te binden. Het was een interessant experiment, maar ik denk niet dat we het in de toekomst nog zo zullen doen.

AvH: Was het ook niet zo dat op een bepaald moment werd gevraagd om de keuze te maken van 'wil je nu verder het ene of andere museum' – ik heb dat in de interviews gehoord – en dan hebben die toch allemaal gekozen voor KMSKA gekozen, waarschijnlijk omdat dat hun startmuseum was.

AS: Ja, hun grootste redenen waren – dat weet ik niet meer zo goed – maar daarna zijn ze wel gewoon bij ons museum gebleven voor het vervolgproject.

EV: En hoe lang zijn jullie effectief doorgegaan, want jullie zijn in stilte gestopt met het project?

AS: Ja ja, dat was vorig jaar in de zomer zijn we gestopt. Dat was door een samenloop van omstandigheden. Wij hebben toen in het begin van het jaar moeten zeggen dat de heropening van het museum niet in 2019 zou zijn – wat zij hadden verwacht – maar dat die uitgesteld zou worden voor onbepaalde datum. En ook de coördinator van Jongbloed! – Sanne – besliste toen om een andere job te gaan doen. Dus dan hadden we eigenlijk ook geen coördinator meer en om dan die jongere nog proberen aan boord te houden, terwijl er ook geen...

AvH: ... *Omdat er ook geen expo's waren buitenshuis die door ons werden georganiseerd.*

AS: Ah neen, inderdaad. Vroeger hadden in het Rocoxshuis en de Fabiolazaal in Antwerpen konden we nog ons ding doen, maar nu hebben we zo'n locaties niet meer, maar dus voor die

jongeren kon je die moeilijk nog binden met over 3 jaar gaan jullie die opening meemaken. Dat is te...

AvH: Voor ons is dat een eeuwigheid, maar voor hun is dat...

AS: Ja. En ook de jongeren hadden ook wel nagedacht over wat werkt goed voor onze werking en wat niet. Het was geen normale situatie tijdens de sluiting en hoe willen we dat nu echt doen als we open zijn? Daar hadden ze ook wel aan gedacht en er zijn echt nog werkpunten waar we goed moeten over nadenken, maar dat gaan we nu ook in overleg met andere partners bekijken.

EV: En het traject dat jullie hebben uitgestippeld, hebben jullie daarvoor een bepaald traject gevolgd? Inspiratie ergens gehaald?

AS: Sanne geeft zich zeker laten inspireren door de Blikopeners van het Stedelijk Museum in Amsterdam en door de jongerenwerkingen van Tate in London. Ik denk dat het MAS toen in dezelfde opstartfase zat in die jaren.

AvH: Ja, het MAS is geopend in 2011 denk ik.

AS: Ah ja, dus die moesten toen ook beginnen...

AVH: Ja, die waren toen ook onderzoek aan het doen.

AS: Maar het is niet dat ze het model van de andere musea heeft overgenomen en ze is er gewoon ingesprongen en in overleg met de jongeren effectief bekeken hoe gaan we dat hier doen. Dus het was echt wel op maat van de jongeren die toen lid waren.

EV: Ze konden dus zelf kiezen welke projecten ze gingen doen en welke niet. Niet dat het al een bepaald kader had op voorhand?

AS: Geen vast kader, maar Sanne liet de jongeren wel weten welke opportuniteit er tijdens een bepaald jaar waren. Bijvoorbeeld het eerste jaar 2011 was Antwerpen jongerenhoofdstad van Europa en dan was er sowieso een initiatief om bij de Antwerpse musea jongerennoctures te organiseren – afwisselend op verschillende plekken en ja, dat vonden de jongeren sowieso fantastisch om daar zelf de invulling van te doen. Of in een ander huis legde wij hen uit dat we in het Rocoxshuis die tentoonstelling hadden ‘zegt jullie dat iets?’, brainstorm maar wat jullie daar graag zouden willen gaan doen. En dan was het altijd wel aan Sanne om de bemiddelaar te zijn tussen de jongeren en het museum, want jongeren hebben natuurlijk ook de wildste ideeën – daarvoor wil je hen ook betrekken – maar die zijn soms niet altijd haalbaar (lach) realistisch binnen de veiligheid van de collectie. Dus Sanne bemiddelde dan om te zien hoe met een fris aanbod naar buiten kon gekomen worden en dat prikkelend is voor jongeren. Waar jongeren zichzelf in herkennen, maar waar ook het museum mee kan leven. Het is niet dat ze vrij spel – vrij spel kan je die jongeren eigenlijk niet geven.

AvH: Ja, en er zijn veel partijen die mee zaken willen bepalen, zoals de curatoren – die hebben natuurlijk ook nog iets te zeggen.

AS: Ja, de collectiebeheerders. Sanne weet uit eerste hand wat de jongeren willen, maar zij moet dan nog met de verschillende afdelingen aftoetsten of ze dit kunnen doen en een draagvlak creëren, want het is echt dikwijls binnen de afdeling publiekswerking gebeven, als er geen projecten waren waar andere collega's ook bij betrokken konden worden. Dat is opzich wel belangrijk als het echt iets structureel moet worden.

EV: Uhu, en hoe zijn jullie eigenlijk op de naam gekomen, Jongbloed!?

AS: Dat zat echt ver weg. Ik denk dat dat echt gewoon een brainstorm was van 'we hebben jong bloed nodig'. En dat dan Jongbloed! geworden is. Die eerste campagne was we zoeken jong bloed – of ja jonge honden want de afbeelding was dan een hond – of het logo was een hond. Ja, Jongbloed! of jonge honden, het zat er zowat tussen.

EV: En daaruit is dan de alumniwerking Bloed!verwanten gekomen?

AS: Ja, dat is na een aantal jaren ontstaan omdat Sanne het echt zonde vond dat die jongeren – als ze te oud werden of ze hadden andere engagement – dat ze van de werking verdwenen en dat je er dan geen contact meer mee had. Terwijl die dan ook nog met super interessante projecten bezig zijn, waarvan je op de hoogte wilt blijven. Dus ze dacht dat iedereen dat nog het contact met het museum wil houden verzamelen in de groep Bloed!verwanten en dan organiseerde ze voor hun 2 keer per jaar een uitstap naar een museum of iets anders leuk. Zodat de groep ook nog altijd met elkaar contact kon houden en wij ook aan hen nog bepaalde vragen konden stellen. Want vorig jaar hebben de jongeren in functie van de heropening een hele SWOT-analyse gemaakt van 8 jaar Jongbloed!. En daar hebben de Bloed!verwanten dan ook aan meegewerkt.

EV: Dus u heeft gezegd dat de doelgroep 16-24 was. Hoe hebben jullie gerekruteerd? Echt gericht op de doelgroep of eerder de jongere jongeren in de hoop dat ze ook langer zouden blijven?

AS: Neen, echt gecommuniceerd dat we van 16 tot 25 wilden gaan en Piazza heeft in het begin ook mee een oproep gedaan. Wij hadden ook onze eigen kanalen van Facebook en nieuwsbrief. En dan het eerste jaar hebben we ook een marketingbureau mogen inschakelen om een – als teaser – een filmpje te maken dat we dan konden verspreiden met honden erin. Het staat op youtube. Dat heeft toen wel gewerkt en ze hebben toen als soort van guerillia actie polyester honden in de stad verspreid. En de combinatie van de polyester honden en het filmpje, dat heeft toen wel in beperkte mate gewerkt en dat is in de krant gekomen toen. Wij hebben gedaan wat we konden om de oproep zo vrij mogelijk of zo open mogelijk te communiceren, maar je merkt toch wel – we hebben weinig jongeren vanuit het middelbaar geworven, maar toch vooral studenten die beseften van 'ah, dan kan ik een museum achter de schermen leren kennen, dat past bij mijn studies, want ik studeer kunst of communicatie'. Het waren dus echt wel die studenten die beseften dat is een meerwaarde voor...

AvH: ...mijn cv en mijn ervaring.

AS: Ja, ik kan praktijkervaring opdoen gedurende mijn studies in een museum. Het zijn vooral die jongeren dat we dan bereikten.

EV: Jullie hebben die jongeren dan aangenomen voor projectjes of voor een heel jaar?

AS: Ja, voor een jaar. Dat was echt wel een engagement voor een jaar, telkens van september tot de zomer – dus een cultureel seizoen. En dan konden ze beslissen om te blijven of vertrekken en dan werd er gedurende de zomer een nieuwe oproep gelanceerd voor nieuwe jongeren en dan mochten de anciens gedurende een kennismakingsavond door met alle kandidaten te babbelen, die ook echt een motivatiebrief hadden moeten schrijven, konden ze samen beslissen met welke jongeren ze het beste hun ploeg konden aanvullen, zodat we echt we geëngageerde en diverse profielen hebben.

EV: De jongeren hadden daar dus wel inspraak in?

AS: Ja, onder leiding van de trekker.

EV: Is dat jaar goed verlopen? Zijn er daar jongeren afgevallen?

AS: Ja, steeds wat afvallers die het engagement anders hadden ingeschat of die toch te veel werk hadden met school, of die het misschien ook niet zo leuk vonden. Er vallen er altijd wel een paar af tijdens het jaar.

EV: U gaf aan dat Sanne toen de trekker was, was zij toen helemaal alleen voor dat project?

AS: Ja, zij werkte voltijds en werkte daar halftijds met de jongeren. Ik was toen haar teamhoofd en zij overlegde toen ook altijd met mij over bepaalde zaken: hoe gaan we dit of dat aanpakken. En wij hadden ook een afdelingshoofd die er helemaal achter stond en dingen mee trok in het museum als er bepaalde zaken moesten verdedigd worden.

EV: Maar jullie als team- en afdelingshoofd zijn nooit rechtstreeks in contact gekomen met de jongeren gedurende brainstroms?

AS: Soms wel. Ze spraken ongeveer 1 avond om de 2 weken af en afhankelijk van wat de jongeren gingen doen, werden er ook regelmatig collega's uitgenodigd om naar de vergadering van Jongbloed! te komen, om het over bepaalde zaken te hebben, zoals over communicatie of over de inhoud van een tentoonstelling. Of ons afdelingshoofd nam hen mee naar de architecten van het museum in Rotterdam, zodat ze konden laten weten wat zij belangrijk vonden voor het nieuwe gebouw. Dus we probeerden hen natuurlijk wel met andere collega's te betrekken, in de mate van het mogelijke.

EV: In die zin hebben ze toch een primaire band kunnen opbouwen met het museum en de collega's?

AS: Ja, maar nog niet ideaal hoor, omdat het is ook niet een gebouw waar ze zomaar kunnen binnenspringen, zoals je zegt dat het bij een cultureel centrum toegankelijker is. Dit gebouw leent daar helemaal niet toe, en het moest allemaal heel hard georganiseerd worden. Spontane ontmoetingen zijn niet mogelijk, omdat we gewoon geen vaste plek hadden, en dat is natuurlijk heel jammer.

EV: Indien u dat toevallig nog zou weten, hoe Sanne haar programma heeft ingedeeld? Ik hoor

dat er collega's langskwamen – ik zet dat dan in het concept van workshops, bijscholing – heeft zij ook ingezet op teambuilding en andere aspecten?

AS: Ja, dat werd ook gedaan en het is heel belangrijk en dat gaven we de jongeren ook mee. We willen niet alleen werken, maar we moeten ook samen leuke dingen doen, omdat elkaar goed te leren kennen. Want die 10 jongeren kenden elkaar meestal totaal niet – sommigen kenden elkaar wel, maar meestal niet. Maar die moeten wel ineens vollen bak beginnen samenwerken aan projecten, dus die moeten ook een veilig gevoel hebben dat ze kunnen zeggen wat ze denken. Dus het moest ook – Sanne moest ook – werken aan opbouw aan een goede sfeer en veilige omgeving voor die jongeren.

EV: Weet u toevallig op welke drempels ze toen gebotst is?

AS: Euhm, ik denk dat het soms moeilijk was voor haar, dus ja ze wilde de jongeren veel laten doen in 1 schooljaar, maar daar vallen dan examenperiodes tussen, dus ja... je hebt in het najaar een paar maanden dat je hen kan optrommelen en in het voorjaar een paar maanden, maar tijdens examenperiodes kan je natuurlijk niets doen. Dus, in het begin van het jaar komen er kei veel ideeën en Sanne denkt ja, we gaan ervoor, maar dan komt de uitvoering, zoals bijvoorbeeld van – ik zeg maar – voor een nocturne willen we die en die en die installatie, maar als de uitvoering dichterbij kwam en de jongeren zeggen dan, oei mijn examen komen eraan en ik heb geen tijd meer en kwam heel veel van de uitvoering bij Sanne terecht. Dus dan zat zij hier vanalles in elkaar te steken dat ik dan moest zeggen van 'Sanne, het moet een jongerenproject blijven', maar zij wou ook met bepaalde resultaten naar buitenkomen, dus dat was een moeilijk evenwicht voor haar.

AvH: En ik denk ook, het type jongeren dat je net hebt beschreven, dat zijn vaak jongeren die heel veel verschillende engagementen opnemen en die heel moeilijk neen kunnen zeggen en die dan ook nog in een jeugd- of studentenvereniging zitten en die dan ineens merken van 'oei, ik heb vanalles beloofd, maar ik krijg dat hier niet allemaal gedaan'.

AS: En we hadden ook niet echt een structurele activiteit die door de jongeren werd aangeboden, zoals bijvoorbeeld Blikopeners in het Stedelijk, die als vast aanbod hebben dat je een Blikopener rondleiding kunt volgen. Maar dat konden wij niet structureel aanbieden, dus dan was het telkens een nieuw project.

EV: Het leek dus meer projectmatig, hoewel het in een vaste werking zat.

AS: Ja, het was wel vast in die zin dat ze een heel jaar aan die bepaalde zaken werkten, maar de projecten zelf waren echt afhankelijk van de dingen die we op locatie konden doen.

EV: Hoe zat het eigenlijk met hun projecteigenaarschap dan? Hadden ze het gevoel dat dat bij hen lag, of dat het eerder Sanne was die dat droeg?

AS: Ik denk wel dat ze zich projecteigenaar voelden, maar dat ze ook wel beseften dat ze het vaak niet tot het einde konden waar maken. Ze schreven na elk jaar een evaluatie; en daar heb ik er nog een paar van ingekeken en dan zeiden ze ook van 'Sanne, je moet meer naar ons delegeren, en wij moeten het doen'. Maar ik denk dat ze wel een trots gevoel hadden over de dingen die ze deden, maar er waren ook heel ontgoochelende activiteit bij, dat ze merketen

dat ze het heel moeilijk vinden om andere jongeren te mobiliseren om naar hun activiteit te komen. Ligt dat ook het feit dat een gesloten museum weinig uitstraling heeft, dat denk ik ook, maar ze merkten ook dat als ze zelf iets deelden op Facebook, dat dat niet voldoende was om heel hun achterban op te trommelen en dat vonden ze heel frustrerend. Bij bepaalde activiteiten was de opkomst bedroevend laag. En dat ze ook voelden dat ze te weinig kenden van communicatie om dat te gaan aanpakken en die afdeling heeft het ook veel te druk met grote projecten, dus die zijn daar ook niet mee bezig. Wat wel veel voldoening gaf, waren de projecten die ze deden voor een ruimer publiek en niet alleen voor de jongeren. Zo konden ze voor een bepaalde tentoonstelling een digitale tentoonstellingsgids te maken met heel veel interactieve opdrachten erin. Dan zijn ze in de zomer op kamp gegaan om heel die app in elkaar te steken, samen met een ontwikkelaar en dan werd achteraf bij een publieksbegruving, constateerde ze dat eigenlijk alle bezoekers van de tentoonstelling die de app kregen, dat ze dat verfrissend, heel leuk en een andere manier van kijken vond. En dat dus toen het bereik veel breder ging dan de jongeren van 16 tot 24, en hetzelfde gevoel hadden ze ook als ze na een aantal jaar een eigen tentoonstelling mochten maken in de Fabiola-zaal, en toen kwam daar ook het ruime publiek op af, die naar de andere tentoonstellingen kwamen, en die mensen hadden niets van dat is enkel voor jongeren en niet voor ons, dat was een interessante insteek waar ze zelf nooit waren opgekomen en dat gewoon een ruim publiek kon bekoren, en dan hadden ze wel een voldoening.

EV: U sprak over het zelf delen op hun sociale media: zijn er nog andere acties dat u heeft opgemerkt dat de jongeren uitvoerden. Ik vraag mij namelijk af in welke mate het delen op de eigen sociale media het nieuwe flyeren aan het worden is.

AvH: Ja, jongeren zeggen dat zelf hé... flyeren heeft totaal geen zin meer.

AS: Ja, Instagram begon toen op te komen, want in het begin was het vooral Facebook en ze flyerden wel, maar inderdaad in Antwerpen 200 flyers verspreiden, verdwijnt in het niets, dus de communicatie was gewoon moeilijk, omdat wij ook – wij werkten met 10 jongeren samen, maar niet meer met piazza dell'arte – dat het communiceren echt moeilijk is, en misschien hebben we hier een partner nodig? Dat we met een partner werken die ons jongeren levert, maar die ook mee de communicatie kan trekken op een veel ruimere schaal dan wat de jongeren konden doen.

EV: Jullie hebben toen nooit bewust gekeken naar jongeren met een communicatieprofiel.

AS: Jawel, want die waren er ook bij en die vonden het leuk om daar mee bezig te zijn en de pagina up te daten, maar verder dan dat ging dat ook niet echt.

AvH: Ja, het is niet dat die met een strategie kwamen.

AS: Neen, daar was ook niet veel tijd voor, want de projecten moesten dan nog uitgevoerd worden.

EV: Ja, u heeft ook gesproken over de evaluaties: was ook gedurende het jaar of enkel op het einde?

AS: Euhm, zowel na een project als op het einde van het jaar. Ze kregen een vragenlijst om

de werking en ook Sanne te evalueren, en wij hebben ook gewerkt met het OSCAR-systeem. Dat was ontwikkeld door FARO, maar dat is afgeschaft en het was een systeem waarbij de competenties die je bij vrijwilligerswerk opdoet, om die te valideren. Dan kregen ze na elk jaar van ons een OSCAR-document waarin zowel de competenties die ze geleerd hadden – samenwerken... – en ook de jongeren gaven elkaar feedback na elk jaar: ik vind dat jij goed aandacht hebt voor iedereen, of dat je heel goed kunt schrijven... Zo'n dingen deelden ze ook op papier met elkaar.

EV: Dat valt dus te vergelijken met het compas van het MAS?

AS: Dat ken ik niet.

EV: Ah, ja dat is een beetje hetzelfde principe waarbij ze dan competenties kunnen opdoen. In die zin zijn jullie wel gelijklopen.

AS: Ah ja, er zullen veel dingen zijn die gelijkend zijn geweest.

EV: En wat is jullie plan voor erna? Ik weet natuurlijk niet of dat gezegd mag worden.

AvH: Ja, we zijn daar ook echt nog niet uit: wij proberen vanuit de SWOT-analyse die gemaakt is door de jongeren te kijken van 'wat oké, wat vonden zij de belangrijkste werkpunten en waar wilden zij voornamelijk naartoe'. Maar omdat de heropening ook is stopgezet, gaan we moeten starten met een nieuwe ploeg, dus dat biedt kansen, maar dat gaat ook niet makkelijk zijn.

AS: Neen, we moeten eigenlijk bijna van 0 beginnen en de goede dingen proberen mee te nemen, maar ook aan bepaalde dingen moeten we wel werken.

AvH: En ik denk dat een van die dingen die naar boven kwam is diversiteit, om een betere representatie te hebben van de jongere in Antwerpen en dat gaven ze zelf ook aan dat ze dat gemist hebben en dat ze dat een uitdaging vonden.

AS: Inderdaad, diversiteit in de ploeg en de jongeren die ze bereiken, dat zat nog niet goed. Ook de structurele inbedding in het museum, dat was ook niet ideaal.

AvH: Ja, het draagvlak creëren bij de jongeren en collega's.

AS: En dan nu onderzoeken of Jongbloed! nu een zichtbare plaats kan krijgen in het museum: visueel of door activiteiten, daar moeten we nog over nadenken.

EV: Jullie zouden dan terug kiezen voor Jongbloed!?

AS: Ja, dat staat eigenlijk allemaal open, omdat ook de naam van het museum misschien gaat veranderen, dus dan kan het wel dat de naam van de werking afgestemd gaat worden op de naam van het museum.

AvH: Wat we nu vooral aan het doen zijn: we voeren gesprekken bij organisaties in de stad die bezig zijn met jongeren, die soms in de buurt van het museum om te weten wat ze doen, wat hun doelen zijn, hoe kunnen we die koppelen aan onze doelen en zijn er dan

mogelijkheden tot samenwerkingen? Maar dat blijft voorlopig bij gesprekken om elkaar te leren kennen en de buurt te leren kennen, want er is veel gebeurd de afgelopen 10 jaar en dat maakt het voor ons ook niet makkelijk. Zonder openingsdatum te kennen, kunnen we geen ploeg gaan werven; dat heeft totaal geen zin, want binnen 3 jaar zijn die een stuk ouder en met andere dingen bezig, dus dat houdt ons ook wel tegen om concreter te worden. We zijn dus heel veel aan het zoeken en alle opties zijn nog open en ik denk dat we ook opzoek zijn naar een partner die ons beter kan steunen en begeleiden. Dus ik vind het onderzoek ook wel heel interessant, want misschien kan het ons verder helpen.

AS: Ja, we zijn heel zoekende nu.

AvH: Ja, we volgen die andere jongerenwerkingen wel een beetje op en we zijn wel op de hoogte, maar het moet vertaalbaar moeten zijn naar uw context, en dat is niet altijd evident.

AS: En An heeft ook terecht opgemerkt dat – ik heb een eigen manier van werken – maar zo'n jongerenwerking hangt ook heel veel af van de begeleider, want iedereen pakt dat op een andere manier aan en het zou raar zijn om ook exact hetzelfde terug te gaan doen.

AvH: Of om exact te kopiëren wat MAS in jonge handen doet, dat willen we ook niet, dus we willen het op onze eigen manier doen en met onze eigenheid, maar doordat we die eigenheid aan het zoeken zijn, is dat heel moeilijk om te weten wat we echt willen. We zijn daarom bezig met die doelen op te stellen: wat willen we vanuit het museum bereiken met een jongerenwerking – What's in it for us? – en wat kunnen we aan de jongeren bieden en zijn er dan organisaties die ons kunnen helpen? Want we hebben veel gesprekken gehad met jeugdwerkingen, maar dat zijn toffe gesprekken, maar je voelt dat die een heel specifiek publiek hebben, waarbij het heel moeilijk is om die echt aan u te gaan binden, omdat die met bepaalde problematieken zitten, omdat die niet veel kunnen uitproberen.

AS: Ja.

EV: En willen jullie jullie nog steeds richten op vrije tijd of op onderwijs?

AvH: We zouden liefst richten op vrije tijd, omdat dat voor ons ook de definitie is van een jongerenwerking, dat ze dat doen in hun vrije tijd en niet verplicht, maar we zijn ook wel aan een plan B aan het kijken, dat stel we vinden geen match en dat is heel moeilijk, dan kan het dat we onderwijs ook onder de loep nemen.

AS: Ja, in het onderwijs zit die diversiteit, sowieso, en we zouden via een bepaalde school in de buurt kunnen jongeren werven, die dan toch een bepaalde rol in het museum kunnen opnemen.

AvH: Ja, sorry An, en als je spreekt over onderwijs heb je ook DKO, zoals muziekscholen met diverse origine, en die zouden ook een partner kunnen zijn, omdat dat ook meer bij vrije tijd aansluit. Dat zijn ook allemaal... maar het is heel veel zoeken.

AS: Ja, ik heb ooit het voorbeeld gezien van de Pont in Tilburg, daar hadden ze een samenwerking met de school en dan mochten jongeren tijdens de schooluren rondleidingen geven aan andere jongeren.

EV: Dat principe heeft het Museum van Passendale ook; maar dat zijn wel echt jonge jongeren.

AvH: Ja, het is heel moeilijk om te weten of dat is wat we nodig hebben, want we zijn nog niet open.

EV: Ja, dat is volgens de Veerman net de sterkte geweest van MAS in jonge handen. Zij hebben zoals MAS in jonge handen en de Belvue Bende begeleid en hebben kunnen concluderen dat vanaf het begin meewerken veel makkelijker gaat om hen te integreren, dan het later te gaan doen.

AvH: Dus eigenlijk is het wel een kans dat we nu...

EV: Ja, voilà.. het is een moeilijkheid, maar tevens een voordeel.

AvH: Ja, en de vraag van wanneer moeten we ermee beginnen? Want te vroeg, dan haken ze af, maar te laat dan zijn ze niet helemaal mee in het proces.

EV: Ja, openingsdatum..

AvH: Ja... daar wachten we op! Hopelijk snel!

2.3 VANDELANOTTE, Arne, Arne Vandelanotte van de Jongerenpodcast van het Museum Hof van Busleyden, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Mechelen, 26 februari 2020.

Geïnterviewde(n):	Arne Vandelanotte (AV)
Locatie:	Frederik de Merodestraat 65, 2800 Mechelen
Datum:	26/02/2020
Interviewduur:	36 minuten

AV: Misschien nog even alles herhalen?

EV: Ja, zeker, dus.. Ik heb eigenlijk vorig jaar een bachelorproef geschreven over jongerenparticipatie in kleine musea en daar is uitkomen dat ze heel geïnteresseerd waren in het concept, maar dat ze totaal geen idee hadden wat het effectief was of wat bekende voorbeelden zijn. En ik ben daarmee naar FARO gestapt en samen met hen breng ik nu alle jongerenwerkingen in Vlaanderen en Brussel in kaart, om zo naar de sector toe voorbeelden te kunnen bieden met succesfactoren. En dat is een deel dat ik meeneem in mijn thesis, en daarnaast zou ik ook nog graag met een paar jongeren samenzitten en overleggen wat hun ervaringen waren, wat voor hun succesfactoren waren. Ik doe nu dees mee aan het eerste deeltje, waar ik iedereen interview. Ik heb een paar vraagjes mee om een goede vergelijking te kunnen stellen tussen de werkingen.

AV: Ja, ik weet niet wat voor u het makkelijkste werkt, maar misschien dat ik even alles kan toelichten? Ik zal even een kader meegeven waar wij nu staan met onze jongerenwerking, of zit dat mee in de vraagjes?

EV: Neen, u mag zeker en vast vertellen en dan stel ik gewoon daarna nog bijvraagjes.

AV: Want ik weet niet of je ons ziet als grote jongerenwerking of..

EV: Ja, jullie zijn natuurlijk pas begonnen.

AV: Ja, dus ik werk al een hele tijd voor het museum – al van voor de verbouwingen – voor de 3 stedelijke musea en we zijn 13 of 14 jaar geleden eigenlijk al gestart met een kinderwerking, gericht op kinderen tot 12 jaar. We hebben daar een hele werking rond opgezet, zowel in vrije tijd als voor scholen. En eigenlijk maar sporadisch zo met jongeren en secundaire scholen gewerkt. We hebben twee keer – in 2006, 2007, 2008 – eigenlijk een vrij kleinschalig jongerenproject gedaan, dat heette toen 'lift me up', waarbij we een actie via bierkaartjes hadden achtergelaten in jeugdcafés, en daar deden we een oproep van kijk: ben je tussen de 16 en 25 en heb je zin om je creatief uit te leven in het stedelijk museum Hof van Busleyden, schrijf je in. Dan zijn we dat project met zo'n 12-tal jongeren gestart en wij boden een zaaltje aan – het was eerder uitzonderlijk dat ze het museum zelf moesten binnen gaan – dus ze hadden een eigen atelier buiten het museum. En dat heeft geresulteerd in een soort tentoonstelling, want de opdracht was 'doe u ding, maar baseer je op een stuk in het museum'. Dat was toen nog de hele collectie van de stedelijke musea en dat heeft geresulteerd in een tentoonstelling dat de jongeren gemaakt hadden rechtstreeks in confrontatie gingen met de werken waarop ze zich gebaseerd hadden. Dat was eigenlijk een heel leuk project, maar dat

is afgerond geweest, want we hebben dat het jaar erna nog eens proberen herhalen, maar dat was veel minder succesvol. We zijn zelfs niet eens tot een tentoonstelling gekomen, omdat we al in het eerste jaar gemerkt hadden dat – we waren gestart met 12 jongeren en zijn we geëindigd met 7 jongeren die effectief een werk hadden gemaakt – dus hadden we gemerkt dat je een eerste stap is ze bij u krijgen, maar een tweede is ze bij u houden, want dat is zeker en vast niet evident. Die zijn met veel dingen bezig en dat lijkt met interessant, maar na twee weken doen ze dan iets anders. Dat eerste jaar was dat heel tof, maar dan is die jongerenwerking een beetje stilgevallen, omdat het museum toen ook in verbouwingen ging – dus dan hadden we eigenlijk geen vaste opstelling meer – omdat we met de kinderverwerking verder stonden, is die eigenlijk wel blijven lopen. Dan bij de heropening van het museum is er bepaald dat we verder gingen met de kinderverwerking, maar het is ook belangrijk om jongeren en secundaire scholen proberen naar het museum te krijgen en zijn we eigenlijk langzaam die werking beginnen opstarten. We hebben in eerste instantie een pakket rond slow art ontwikkeld, maar dat is eigenlijk ontwikkeld geweest door ons educatief team en werd dat aangeboden door de scholen, en dat is eigenlijk louter een scholenwerking, maar dit jaar wouden we een volgende stap daarin zetten. Dan zijn we eigenlijk samen met De Veerman een traject opgestart voor een soort jongerenpodcast – al is podcast misschien niet het juiste woord – maar een soort jongerenluisteroer voor en door jongeren. Het idee was dat we met een aantal jongeren aan de slag wouden om hun verhaal over het museum te horen en wat zij daar inzien en daarmee iets maken dat we dan terug aan andere jongeren kunnen aanbieden. En dan zijn we gestart met ‘hoe bereik je die jongeren’? En dan bleek al snel dat we best zouden starten met scholen te contacteren, omdat dat nog altijd een vrij makkelijke manier is om ze te bereiken. En dan hebben we met De Veerman vier Maakdagen georganiseerd, waarbij dat we telkens klassen uit de derde graad van scholen uit Mechelen voor een hele dag naar het museum uitnodigden. Wij hebben dat met vier klassen gedaan, met verschillende richtingen. Zo was er een ASO klas die een Latijn-Wiskunde was, een opleiding handel, ook een BSO-klas opleiding techniek – of iets technisch – en dan nog een klas Humane Wetenschappen. Dus ja, veel verschillende studierichtingen, die zijn allemaal een hele dag naar het museum gekomen onder leiding van De Veerman en een aantal museumgidsen. En eigenlijk die dag is gestart met een snelle tocht door het museum, zonder te veel – de museumgids gaf snel per zone een beetje uitleg – maar zonder veel achtergrondinformatie mee te geven. Dan kregen ze opwarmingsoefeningen over leren kijken, of beschrijf iets, associaties... om het creatieve denken los te maken. En dan kregen ze de opdracht om zich te verdelen in groepjes van 3-4 jongeren, ga op pad in het museum en kies een kunstwerk die jullie op de een of andere manier aanspreekt: vind je het mooi, fascinerend, lelijk... Kies iets uit dat rond jullie buikgevoel zegt van, hier wil je rond werken. Dan kregen ze de opdracht mee dat ze rond dat object 2 verhalen moesten maken: een verhaal die het verhaal van het object vertelt – wat het is, wat het voorstelt, wat de historische context is – maar maak ook een verhaal die een leugen is – en zorg ervoor dat die leugen ook geloofwaardig is. Vooral voor het ware verhaal, maar ook om de leugen te kunnen maken, waren de museumgidsen er om de groepjes voldoende informatie te geven. Ze kregen ook een aantal tools van De Veerman en ideeën van hoe kan je aan zo'n verhaal beginnen. En dat is – tot mijn verwondering – heel vlot gegaan. De jongeren kwamen vrij goed overeen om een object te kiezen, en wat we merkten was dat ze er de tijd voor hadden. Ze hadden twee en half uur in de voormiddag om de leugen te schrijven en dan in de namiddag hadden ze ook twee uur om de waarheid te schrijven. Het was dus geen overhaast werk, waardoor ze ook soms over iets anders konden bezig zijn. Ze hadden het museum voor zich en daar zijn eigenlijk heel leuke verhalen uit gekomen. Met die vier klassen zijn we toch tot twee keer

twintig verhalen gekomen. En na de Maakdagen hebben wij dan samen met de curator dat nagelezen en gekeken of de waar-verhalen wel waar waren. En zo zijn we tot een selectie van 12 verhalen gekomen, en dan hebben we een oproep gedaan aan alle jongeren die hebben meegedaan: kijk, we zijn heel tevreden van het resultaat en nu zoeken we jongeren die verder in het traject willen stappen om de verhalen aan te passen, in te spreken en we hebben twee sessies met een stemcoach georganiseerd om dat wat te oefenen, zodat we die ook konden opnemen en dan in onze luistertoer te gebruiken. Dat is allemaal gebeurd. We hebben een groepje van negen jongeren die zich eigenlijk geëngageerd heeft en die sinds de Maakdagen eigenlijk zo'n 5 keer terug in het museum zijn geweest: een eerste keer om de verhalen wat op punt te stellen, een tweede keer voor de stemcoach-sessies, dan nog eens in tussentijdse bijeenkomst van hoe we de opnames gingen aanpakken, en dan zijn er 2 dagen geweest dat we de verhalen hebben in gesproken in het museum. En dan zijn we met die opnames naar een geluidsmen geweest en die heeft daar wel wat achtergrondgeluiden opgezet. En daar staan we nu. Deze morgen hebben we met een museumgids een toer gedaan, omdat we het parcours zo gaan samenstellen dat je het verhaal kan beluisteren, maar dat er toch een beetje sturing is. En de bedoeling is dat we 23 april het afgewerkt product kunnen lanceren, waarbij we dan alle jongeren die eraan meegewerkt hebben en klassen uitnodigen op het lanceringsmoment, omdat het deels hun werk is dat wordt voorgesteld. En vanaf dan ook voor scholen te gebruiken als pakket. Daaraan gekoppeld aan het luisterpakket is er een naverwerkingsmoment aan gekoppeld, zodanig dat als er naar de verhalen geluisterd wordt er ook een klasdiscussie in het museum kan plaatsvinden rond de thema's die aanbod gekomen zijn in de verhalen. Nog iets dat ik vergeten ben, met die 9 die het ingesproken hebben, hebben we ook een soort communicatieplan opgesteld, naar aanloop van de lancering. We hebben dus eigenlijk die negen jongeren zichzelf laten voorstellen met een fotoshoot, hun naam, hobby's... en waarbij dat ze ook heel kort toelichten waarom ze een bepaald object in het museum gekozen hebben. En dat gaan we eigenlijk gebruiken zo'n 10 dagen voor de lancering gaan een van de jongeren zich op onze sociale media voorstellen om zo het project in aanloop van de lancering voor te stellen. Dat is in grote lijnen het project die er nu loopt bij ons.

EV: Oké, bedankt. Ik heb nog een paar vraagjes, maar ik zal vanaf het begin beginnen. Dus, jullie eerste project dat jullie gedaan hebben – Lift me Up – dat was niet voor scholen?

AV: Neen, dat was niet voor scholen. Die oproep met de bierkaartjes toen in cafés, dat was buiten de schooluren. Daar hebben we geen klassen voor gecontacteerd en dat was puur een oproep naar jongeren in hun vrije tijd.

EV: Oké, en voor de luistertoer hebben jullie enkel de derde graad naar hier laten komen, dat was allemaal volledig binnen het schooluren?

AV: Niet alles. De Maakdagen dat was in klasverband, maar bijvoorbeeld de stemcoachsessies, de fotoshoot,... dat was allemaal buiten de schooluren. Dus met dat groepje van 9 jongeren die we geselecteerd hadden uit de grote groep die met de klas gekomen zijn, zijn bijna alle sessies buiten de schooluren verlopen, buiten – of één keer wanneer ze vroeger van school weg mochten om hier bij ons te komen.

EV: Maar het is dan wel altijd volledig via de school gegaan op de een of andere manier?

AV: Euhm, de communicatie – we hebben de emailadressen van de jongeren – dus dat is

rechtsreeks naar de jongeren gegaan, maar wel telkens met de betrokken leerkracht, allé die was toch ook altijd op de hoogte. Maar het is dus niet zo dat er altijd een leerkracht bij was.

EV: Ja, dus voor die negen die zich apart hebben aangesloten was het echt enkel in de vrije tijd.

AV: Ja, en je merkt dan ook wel dat de sfeer anders is.

EV: Oké, en het project om de podcasts te maken, hoe is het in het museum onthaald? Was de Raad van Bestuur daar happig op?

AV: Euhm, er was sowieso de vraag om het secundair onderwijs – zeker omdat het museum over de Bourgondische periode gaat, dat dat iets is dat in de lessen geschiedenis van het tweede en derde secundair aanbod komt – dus hadden we iets van dat we daar iets mee moesten doen. Dus dat, maar ook de klassiek rondleiding kan heel tof zijn, maar de scholen moeten een gids, toegangsticket gaan betalen... en daar is een kostprijs aan verbonden, dus waren we opzoek naar een formule dat een klasgroep toch op een leuke manier, bijna zelfstandig aan de slag kan in het museum, dat het voordeel heeft dat de kostprijs van de gids wegvalt en dat er een betere prijs te promoten valt bij de scholen. En ook iets, ja... als je met de jongeren werkt, dan brengen ze hun leefwereld mee en dan kan je ook hun kijk op bepaalde objecten zien. Dus met De Veermaan zijn we vrij snel tot het idee van de podcasts gekomen eigenlijk. Ook omdat de technische achtergrond daarvoor in het museum aanwezig is; wij hebben een soort luistertoer voor volwassenen, dat werkt met de ErfgoedApp, dus we hebben die techniek, dus dat was een voordeel om iets technisch kan ontwikkelen, waar geen extra kostprijs aan vasthangt. Dus een beetje die dingen samen en het feit dat we heel het voortraject en het feit van het maken van de luistertoer kon doen, was voor de directie was vrij goed en zij hebben daar vrij positief op gereageerd.

EV: Top, en met die 9 jongeren die dan het traject hebben gedaan, is het de bedoeling om die later nog te betrekken in andere projecten naar de toekomst toe?

AV: Euhm, dat was ook bij aanvang een beetje het idee als we het traject uitstippelden, van kijk het is fijn dat nu te doen, maar het zou inderdaad wel fijn zijn om die ook inderdaad in de toekomst een stuk als jongerenambassadeur of voor ons voor een stuk van werking kunnen betrekken, maar dat staat nog niet... Het is niet dat daar al volgende stappen in ondernomen zijn. En we weten dat we de stappen die we tot nu toe gedaan hebben, dat die allemaal vrij snel achter elkaar gevolgd zijn, omdat we ook weten dat als je die tussentijd te lang laat, dat die betrokkenheid van de jongeren verminderen. En dan wordt dat van 'ah ja, in dat museum hebben we ooit eens iets gedaan'. Dat zou te lang geleden zijn, dus het traject tot nu toe is op een aantal maanden gebeurd, dus vanaf de lancering en het is de bedoeling dat die 9 jongeren ergens iets kunnen aanbieden voor een vervolg en er verder mee te werken.

EV: Het is dus wel de bedoeling om te groeien naar een structurele jongerenwerking.

AV: Ja, ja.

EV: Heeft u het hele proces begeleid?

AV: Ja, vanuit het museum was ik eigenlijk de persoon die mee de coördinatie van het hele traject op mij nam en er is ook een stagiair geweest – die bij ons 3 maanden gelopen heeft – en die ook hoofdzakelijk daar dan mee ondersteuning mee gedaan heeft: mailings naar de jongeren, contact met de jongeren... en al de externen die eraan meegewerkt hebben, ook een beetje mee op te volgen.

EV: En hoeveel tijd van uw jobtime heeft u daarvoor gekregen?

AV: Euhm, dat is afhankelijk... naar die Maakdagen toe was dat heel veel met De Veerman en de praktische organisatie... Dus dat waren wel drukke momenten waar je dan bijna een hele week aan het werken bent en een beetje de verwerking, maar de normale taken blijven ook een beetje verder lopen, dus laat ons zeggen dat ik sinds het begin van het traject – dus begin november tot nu – zo'n 20% van de tijd mee bezig ben geweest. Gemiddeld gezien zolang het traject loopt toch 20%.

EV: En zijn er bepaalde factoren opgevallen gedurende het samenwerken met al die jongeren? Bijvoorbeeld successen of drempels die u zeker en vast als kennis kan meenemen naar een structurele jongerenwerking?

AV: Ja, pakt dat de 9 jongeren die zich kandidaat gesteld hebben om er aan verder te werken vaak in de richting van conservatorium – woord of drama – zitten en die waren al wel vrij mondig, en die met zo'n dingen al bezig waren in andere hobby's. Dus opzich is dat wel heel leuk omdat ze zo enthousiast zijn en er volop in mee zijn, maar de mix die we hadden op de Maakdagen met die verschillende klassen, die niet gewoon zijn om naar een museum te gaan en andere hobby's hebben, waren wij heel positief hoe dat zij die maakdagen hebben aangepakt en hoe zij die verhalen gemaakt hebben. Dat vonden wij echt – dat was hun eigen leefwereld – dus jongeren met allochtone afkomst gaan ook de geschiedenis van daar meenemen en betrekken. En het is dan jammer dat je niet een aantal van die mensen kan warm maken om mee verder te stappen in dat traject.

EV: U vertelde ook over de speciale communicatiecampagne; verwachten jullie ook dat die 9 op hun eigen sociale media hier promotie voor gaan maken? Of hebben jullie iets van 'neen, dat hoeft niet?'.

AV: Ja, wij zouden dat heel graag hebben en wij hebben dat ook gedurende die Maakdagen was er een soort photobooth geïnstalleerd in het museum om een beetje ene oproep te doen – met wat attributen konden ze zich verkleden. Ook met de oproep hadden we gezegd van maak hier een foto en gebruik dat op je eigen sociale media, maar dat is weinig gedaan geweest. Dus we gaan dat nu telkens wel vragen als we die 9 jongeren aankondigen via onze sociale media, dat ze dan ook inderdaad dat delen op hun eigen sociale media. We hebben dat al een paar keer aangekondigd en gevraagd, maar dat lijkt niet zo evident of vanzelfsprekend. Misschien vonden ze het niet spectaculair genoeg. Dat deden ze niet vaak.

EV: Hebben jullie gedurende het werken met die 9 enkel gewerkt naar een eindproject toe of was er nog plaats voor teambuilding?

AV: Neen, het stond in teken van die luistertoer.

EV: Maar ze hebben dan bijvoorbeeld wel allemaal de opleiding van de stemcoach gehad?

AV: Ja, ja. Allemaal hebben ze 2 sessies gehad met de stemcoach voor die opnames. Ze hebben toch sturing gekregen en techniek hoe je een verhaal moet brengen.

EV: En die 9 jongeren waren van al de 4 klassen?

AV: Euhm, 3 van de 4, ja.

EV: Hebben jullie met die 9 jongeren dan nog evaluaties gedaan? Intern of zelfs apart?

AV: Euhm... na de Maakdagen om tot de selectie van de 12 te komen, hebben alle jongeren de verhalen gekregen en hebben we gevraagd om ze te lezen. Dus we hebben hen proberen betrekken bij het ruimere plaatje en hoe gaan we die keuze maken. Wat we ook wel merkten – maar misschien hadden we daar niet voldoende tijd voor – het was voor hen moeilijker... Hoe concreter het was, hoe makkelijker ze ook een reactie gaan geven.

EV: Dus als ik het goed begrepen heb, waren dat enkel leerlingen tussen de 16 en 18 jaar; zijn jullie ook van plan om iets oudere jongeren aan te trekken? Zeker in het idee van jullie jongerenambassadeurs?

AV: Dat, allé, dat is nu – in eerste instantie – is dat project er nu om middelbare scholen naar het museum te lokken, en we gaan ook wel een afgeleide maken, zodat jongeren op zelfstandige basis ook die toer kunnen doen, zonder de naverwerking die er dan is. Dat gaat dan anders zijn, maar als we overgaan naar een structurele jongerenwerking gaat het wel de bedoeling zijn om die leeftijd een beetje breder te maken dan enkel de derde graag van het secundaire.

EV: Oké, alvast enorm bedankt! Dit waren zowat mijn vraagjes om een beeld te kunnen vormen van de werking.

AV: Ja, ik ga nog even het filmpje laten zien van de Maakdagen.

EV: Ja, wel heel fijn dat die Maakdagen in beeld zijn gebracht.

AV: Absoluut! Dat was ook de opdracht van de stagiair om dat in beeld en taal over te brengen, dus dat is een goede herinnering. En echt iedereen heeft daar zijn best gedaan en we hebben geen enkel klas gehad die zeiden van 'ah, neen. Het interesseert me niet'. En er was zo één dag dat het super hard regende en die kwamen bezopen binnen en die deden massaal hun schoenen uit en zaten dan op hun kousen rond te lopen in het museum.

EV: Heel leuk. En dat was dan op een dag dat het museum gesloten was?

AV: Ja, ja.

EV: Oké, heel leuk. Misschien kan ik dan nog de stagiair even contacteren om ook haar kant van het verhaal te hebben.

AV: Ah, ja... dat is heel leuk! Die gaat dat graag doen.

2.4 CERF, Aurélie, Aurélie Cerf van de BELvue Bende in het BELvue museum, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Leuven, 26 maart 2020.

Geïnterviewde(n):	Aurélie Cerf
Locatie:	Telefonisch
Datum:	26/03/2020
Interviewduur:	28 minuten

EV: Goedemorgen, alvast enorm bedankt om in deze tijden te bellen.

AC: Neen, het is niets. Ik ben een beetje te laat, want wij hadden een videocall met het team, maar voilà.

EV: Ah, geen enkel probleem, hoor.

AC: Euhm, misschien kan u mij nog eens zeggen welke informatie u precies nodig hebt?

EV: Zeker, ik zal even vanaf het begin beginnen. Ik heb vorig jaar een bachelorproef geschreven over jongerenparticipatie in kleine musea, en daar is voornamelijk uitgekomen dat die heel geïnteresseerd zijn, maar dat die niet goed weten wat het inhoudt. En ik ben daarmee naar FARO, het steunpunt, gestapt en wij zijn eigenlijk op het idee gekomen om alle werken die de afgelopen jaren aan bod zijn gekomen in Brussel en Vlaanderen aan. En om te kijken hoe dat die werkingen waren en hoe ze ondertussen al geëvolueerd is.

AC: Oké.

EV: Ik heb ondertussen ook gesproken met Annemie Geerts van de Veerman, omdat ze het project bij jullie gedaan heeft, maar ik wil ook héél graag jullie kant van het verhaal horen om het te zien hoe het bij jullie onthaald is.

AC: Ja, dus de Belvue Bende was ons eerste participatieve traject en intussen hebben wij er drie of vier extra gedaan, met andere jongeren, tieners, jonge volwassenen en nu met volwassenen. Dus nu hebben wij meer ervaring, want de Belvue Bende was ook vijf of zes jaar geleden, dus het is al een oud project voor ons. Dus we hebben met de Belvue Bende in totaal drie jaar samengewerkt, en dat waren jongeren tussen 18 en 25 jaar en om de Bende te verzamelen hadden wij een oproep gelanceerd op de sociale media van het museum en ook de website van het museum. Dus via onze traditionele communicatiekanalen, dus met onze oproep hebben wij jongeren bereikt die of het museum al kenden, of die al in die museale sector waren als student of als vrijwilliger. In die zin was het niet zo gelukt, want wij wouden een diverse jongerenwerking maar het was uiteindelijk helemaal niet divers. Zij waren allemaal hooggeschoold, aan de universiteit; zij gingen regelmatig naar musea, tentoonstellingen bezoeken en de meeste waren vrijwilliger bij andere culturele organisaties, dus voilà in die zin was het niet gelukt om de diversiteit te bereiken. Dat was ook een beetje onze schuld, want de communicatie hebben wij dus niet zo goed gedaan. Dit hebben wij achteraf gerealiseerd en dit hebben wij zeker en vast aangepast voor de andere participatieve projecten, als wij een ander soort groep wilden verzamelen, met meer diversiteit of... voilà. Dus dat is eerst een belangrijk punt. De manier ook waarop wij deze oproep hadden georganiseerd, was ook de

reden waarom bijna elk lid van de Belvue Bende hooggeschoold was, want wij hadden gevraagd dat zij ons een cv stuurden en een motivatiebrief omschreven, dus dat beperkt nog het profiel van de jongeren, die je zal hebben. Dit hebben we ook aangepast bij de latere participatieve projecten, want wij hebben gerealiseerd dat niet iedereen zijn cv op papier kan zetten of zijn motivatiebrief kan schrijven, dus onze oproep hebben we achteraf aangepast, om zo breed mogelijk te werken en laagdrempelig mogelijk te kunnen werken. Zo, dat was een beetje de oproep en daarna de keuze van de jongeren, dat was vooral dat we geen bezigheidstherapie wilde zijn voor de jongeren, maar co-creatief werken met die jongeren. En dus op basis daarvan hebben wij dus interviews georganiseerd en hebben wij de jongere dus in levenden lijve verwelkomt in het museum en geïnterviewd voor een gesprekje. Als een sollicitatiegesprek. Heeft u al vragen?

EV: Euhm ja, ik vroeg mij eigenlijk af hoe jullie op het project gekomen zijn omdat dat uit te voeren of om jongeren te betrekken bij het museum?

AC: Ja, dus dat kwam overeen met de sluiting van het museum. In het Belvue hebben wij een permanente tentoonstelling, dat is meer een parcours, maar tien jaar lang. En dus het was het einde van het oud parcours, en het was heel ouderwets geworden, en het focuste zich vooral op de Belgische monarchie en geschiedenis van België op een chronologische, en een beetje saaie manier van 1830 tot op heden. Wij wouden eigenlijk de inhoud van het museum totaal hernieuwen, dus ze hebben het museum gesloten en dan hebben wij het museum heropent met een splinternieuwe expo acht maanden later. Wij hebben gewerkt, twee of drie jaar lang, aan de inhoud van de nieuwe expo en we wilde een expo over de hedendaagse Belgische samenleving. Dus je moet weten dat de doelgroep van het Belvue is de jongeren, want twee op drie bezoekers bij ons is minder dan 25 jaar. Dus dat is ook de doelgroep van het museum en we dachten 'oké, we gaan dus nu de inhoud van het museum aanpassen en dus ook voor de jongeren, maar we zijn geen jongeren meer in het team van het museum, dus we moeten de vraag stellen aan de jongeren.' Wat willen die in een museum over België terugvinden als inhoud en op welke manier moeten de dingen tentoongesteld zijn, welke tools, welke digitale tools. Vandaar het idee om een jongerengroep te vormen, waarmee wij als professionele van de culturele sector kunnen werken. Voilà, we zijn van daar vertrokken dat we moeten werken met de doelgroep in kwestie om de dingen zo goed mogelijk voor die doelgroep op te bouwen. Dat was ons idee en filosofie. En dat heeft super goed gewerkt. De jongeren hebben ons super veel nieuwe ideeën gegeven voor dit nieuwe parcours qua inhoud maar ook qua scenografie. Ze hebben ook samen met ons activiteiten voor de jongeren georganiseerd en om andere jongeren naar het museum aan te trekken, dus in die zin was het zeer gelukt.

EV: En is dat idee ontstaan bij de publieksbemiddeling en stonden de andere afdelingen van het museum daar ook achter?

AC: (lach) Neen, sorry ik lach, maar wij zijn een zeer klein team in het museum en dus afdeling publiekswerking is ikke alleen. De publiekswerking, maar ik ben ook verantwoordelijk voor de educatieve dienst van het museum. Dus ik cumuleer twee functies. De communicatiemedewerker is ook verantwoordelijk voor de shop van het museum, dus voilà, wij cumuleren meerdere functies, dus er is geen sprake van afdeling. Wij zijn een zeer klein team en dus we bespreken alles samen, dus ik kan niet zeggen dat het gekomen is van mij, of... Het is een beetje gekomen van iedereen bij de discussies met het wetenschappelijk comité van het Belvue Museum. Want, dus het wetenschappelijk comité is samengesteld uit

leerkrachten en proffen van universiteiten en dus, wij moeten zeggen, zij zijn allemaal oude leerkrachten, maar onze doelgroep is de jongeren, dus we hebben ook jongeren nodig om samen te werken met het wetenschappelijk comité om te brainstormen, samen met ons, team van het museum, en het wetenschappelijk comité.

EV: Maar iedereen stond dan wel achter het project?

AC: Ja, echt. Een van onze collega's was een beetje het idee. Dat is ook omdat hij... allé voilà, hij is 62 jaar oud en dus hij zag niet echt de meerwaarde van zo'n jongerenwerking en hij dacht wij onze tijd zouden verliezen en dat we meer zouden babysitten met die jongeren. Dus in die zin was er een beetje een kloof tussen de rest van het team en hem, maar voilà, dus de rest heeft dat niet voor een probleem gezorgd. Er waren achteraf geen problemen. Hij vond die jongeren super lief en super interessant en voilà. Op het einde was hij nog niet overtuigd van de meerwaarde van de samenwerking met de jongeren, maar bon voilà, voor de rest stond echt iedereen achter het project.

EV: Hoe verliep jullie samenwerking met De Veerman? Ging dat goed?

AC: Euhm ja. De samenwerking met De Veerman, met Annemie, was zeer goed, maar er waren ook veel uitdagingen met die samenwerking. In zo'n participatief project, als je werkt met zo'n externe partner dan is er zeer vaak het probleem dat het dan een project van de partner wordt en niet zozeer van het museum. We hadden de indruk dat de jongeren zich veel dichter bij De Veerman voelden, dan, het is meer een Veerman-Annemie-project geworden, dan echt een Belvue-project geworden. Ze bouwden de activiteiten samen met De Veerman zonder naar ons, allé een feedback te geven. Dan waren wij altijd degene die neen zeiden: neen, dat is niet mogelijk om te organiseren in ons budget, dat past niet in de filosofie van het museum of dit mogen we niet organiseren omdat wij alles tweetalig moeten organiseren bij De Veerman. Voilà, dus er waren problemen om iedereen te coördineren zou ik zeggen en om echt het project te kunnen opvolgen vanuit het Belvue Museum.

EV: Hebben jullie ooit deelgenomen aan een evaluatiemoment van de Veerman?

AC: Dat weet ik niet. Ik weet het niet meer. We waren constant in contact samen, dus de Veerman, het museum en de jongeren, maar ik herinner me niet zo precies evaluatiemomenten tussen de jongeren en De Veerman die ons hebben meegedeeld. Het is al lang geleden (lach).

EV: Oh, maar dat is geen probleem hoor! Op het einde hebben jullie na de thesis van Stijn aangegeven dat jullie even wouden stoppen met de Bende voor een 2.0-editie. Hoe is dat verlopen? Hebben jullie uiteindelijk nog een nieuwe werking opgestart?

AC: Ja, we voelden dat wij aan het einde van die Belvue Bende waren gekomen, omdat ook de motivatie in de groep minder was. Er waren ook komen jongeren die begonnen waren met werken en die geen tijd meer hadden voor ons in het museum. Wat wij volledig hadden begrepen, want dat is normaal. Maar wij voelde dat die, dat wij echt een nieuwe impuls nodig hadden. Wij wilden ook met nog jongere jongeren werken, omdat die eerste jongerebende was tussen 18 en 25 en wij hebben drie jaar lang met hen samengewerkt, dus sommigen waren ook een beetje te oud geworden om in de jongerenwerking te zijn. Dus hebben wij besloten

om in de nieuwe jongerenbende te verzamelen tussen 14 en 18 jaar. Ook omdat die doelgroep van tieners is ook een super moeilijke doelgroep voor elke culturele instelling, als je de vraag stelt wat is de moeilijkste doelgroep dat u bijna niet bereikt? Iedereen zal antwoorden de tieners. Dus als zij buiten de schoolcontext naar een museum moeten gaan, dan gaan ze gewoon niet. Dus ze gaan met de ouders niet en alleen ook niet. Dus we dachten 'oké, we gaan nu met tieners werken, die op het eerste gezicht geen feeling hebben met musea'. Waarom komen die jongeren niet in het museum? Is dat een probleem, omdat een museum een instelling is, dus ze willen niet komen naar een officiële... – Ik weet niet hoe ik dit kan uitleggen, want mijn moedertaal is Frans, dus soms moet ik een beetje mijn woorden zoeken – euhm... We hebben ook dit probleem in het Belvue; wij zijn naast het Koninklijk Paleis in een super mooie wijk, dus dat is super voor ons als medewerker, maar soms hebben wij de indruk dat de mensen niet durven binnenkomen in ons museum, want het gebouw is indrukwekkend. En dit was eigenlijk één van de eerste opmerkingen van de jongerengroep dat we hebben gevormd, dat zij onder de indruk waren van het gebouw in de negatieve zin van het woord. Dus, voilà, wij gaan nu met kinders werken om te zien wat het probleem is en wat zouden ze in het museum willen terugvinden, en wat voor soort activiteiten zouden zij graag willen organiseren. Wij hebben dan een nieuwe oproep georganiseerd en gelanceerd, op een totaal verschillende manier. Met de eerste Belvue Bende was ook het probleem om de workshops en werksessies te organiseren. De jongeren waren geen deel van een organisatie die de planning van de organisatie zou kunnen organiseren, dus we dachten dat als we dit op dezelfde manier organiseren met tieners tussen de 14 en 18 jaar zal dit nooit lukken. Het zal nooit lukken dat ze optijd komen om samen met ons te werken, dat iedereen beschikbaar is op bepaalde dagen. We hebben dus de keuze gedaan om met jongerenorganisaties te werken, om het project een beetje gemakkelijker te maken. Op het einde was het niet gemakkelijker, maar voilà, dit was alvast ons eerste idee. Ik heb eigenlijk alle gemeenschapscentra in Brussel gecontacteerd, wijkhuizen en jongerenhuizen, en andere instellingen waar ik wist dat ze met jongeren bezig waren om ons project uit te leggen. En dus, wij hebben ook op een totaal andere manier gecommuniceerd met die instellingen, want ik heb gerichte emails gestuurd naar iedereen, met de echte contactpersonen erbij. Dat was ook een lang werk om al die informatie te vinden. Ik bedoel ik heb niet mijn mails naar het algemeen adres van de gemeenschapscentra gestuurd, want daarna ben je zeker dat je geen antwoord zal krijgen. Ik heb ongeveer 60 verschillende centra gecontacteert, vooral in Brussel. Want ik heb ook gewerkt met mijn netwerk en de mensen die ik ken en de culturele instellingen die ik ken, en dat is vooral in Brussel dus, ik heb drie antwoorden op de 60 gehad. Twee waren jeugdhuizen en ik had ook een antwoord van de Foyer in Molenbeek. Dus ik heb alle drie eerst per telefoon gecontacteerd om meer details te geven over wat waren onze verwachtingen en dan hebben wij samen gezeten in het museum om een beetje te babbelen. Euhm, de twee jeugdhuizen die ik heb ontmoet, heb ik direct begrepen dat zij meer... dat zij meer opzoek waren naar een plek waar zij iets zouden kunnen tentoonstellen, dus zij hadden al projecten met een groep jongeren en zij waren opzoek naar een gratis plek om hun project te kunnen realiseren. Maar voor ons, allé, ik had geen zin, wij wilden samen iets creëren voor de Belvue Museum, maar geen extern project van een jongerenwerking in het museum. Dat had gewoon geen zin en met de Foyer van Molenbeek hebben ons direct laten weten dat ze niet helemaal begrepen hadden. Wat voor samenwerking verwachtten jullie, want onze jongeren zijn nog bijna nooit naar een museum geweest. Ze hebben ook geen interesse in de geschiedenis van België, enzovoort, maar we zouden heel graag met jullie samenwerken voor de uitdaging. Dat was het eerste contact dat we met de Foyer hadden en wij hebben dit super leuk gevonden, want dat was super eerlijk als reactie en ook heb ik begrepen 'we kunnen echt vanaf nul starten

en alles opbouwen met jongeren'. En vanaf daar zijn we dan vertrokken.

EV: En loopt dat project nog steeds of niet meer?

AC: Neen, helaas niet. Het was de bedoeling om terug met jongeren drie jaar te werken, maar er was één van mijn collega, die het traject met de Foyer heeft gevolgd. De Foyer was meer daar om de discipline, dus dat ze elke week naar het museum komen, dat ze optijd waren en was ook verantwoordelijk voor de discipline. Want veel jongeren waren van Molenbeek en veel van die jongeren waren nooit van Molenbeek naar buiten gegaan. Veel van die jongeren hebben problemen op school of thuis, dus het zijn geen gemakkelijke jongeren op vlak van discipline. En één van mijn collega's in het museum was verantwoordelijk voor de inhoud van de sessie en er was eigenlijk een begeleiding met een collega en een animator van iemand van de Foyer. Het probleem was dat het met die tieners elke week vergaderd moest worden. Dit hadde zij zelf gevraagd om zo'n continuïteit in het project te kunnen hebben. Dat was ook een beetje grappig, want op het einde voelden zij zich zo welkom in het museum dat zij zelf op andere momenten dan de sessies naar het museum kwamen om te praten samen met ons. Maar dus, dat nam heel veel tijd in beslag. Met de eerste werking van de Belvue Bende was er één vergadering per maand, dus dat was nog haalbaar qua tijd, maar voilà, met Multibel – dat was de naam – dat was voor ons teveel tijd. En het probleem is ook dat die collega ontslagen werd intussen, dus we missen in die periode twee collega's, dus we waren verplicht om het project te voltooien, maar niet omdat het niet werkte, maar omdat we niet medewerkers genoeg hadden in het museum.

EV: Oké, super. Voor mij waren dat zowat mijn vraagjes nog, maar was er nog iets dat u heel graag zou vermelden?

AC: Euhm neen niet echt. Allé, het waren allebei fantastische projecten die zeer verrijkend waren, maar dus voilà... Wat ik echt onthou van die projecten, van die participatieve projecten, is dat wij altijd nooit realiseren hoeveel tijd dat zal nemen. Als je niet een medewerker hebt die zich fulltime daarop kan engageren, dan wordt het zeer moeilijk. Dat is echt wat ik onthou van dit project. Ik ben nu bezig met een ander participatief project met volwassenen en we maken samen een tentoonstelling van a tot z. Met burgers, dus het zijn geen professionelen van de museale sector en we zijn het project in september begonnen in avondworkshops. Het verhaal is nog hetzelfde, want ik heb geen tijd genoeg om al die workshops te begeleiden en voor te bereiken, dus nu moeten we echt voor de toekomst beter nadenken: willen wij dit echt nog in de toekomst doen? hebben wij de tijd om dit nog te doen? hebben wij de human resources om dit te doen? wat gebeurt er als een collega ziek valt, want dat was ook het geval? Voilà, dit zijn allemaal geen leuke factoren, maar toch belangrijke aspecten in een professionele werking.

EV: Oké, super. Alvast enorm bedankt voor het interview. Mijn thesis is gepland om klaar te zijn in juni, als het klaar is, zal ik jullie ook zeker en vast nog een copie doorsturen.

AC: Ja, graag. Danku

EV: Voilà, dat was het zo een beetje voor mij.

AC: Ja, oké, veel succes met je thesis en als je nog een vragag hebt, aarzel niet, want je hebt

nu mijn nummer hé.

EV: Oké, alvast enorm bedankt voor alles.

2.5 GHEERAERT, Inne, Inne Gheeraert van Untitled! in Mu.ZEE, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Oostende, 03 maart 2020

Geïnterviewde(n):	Inne Gheeraert
Locatie:	Romestraat 11, 8400 Oostende
Datum:	03/03/2020
Interviewduur:	44 minuten

EV: Ik heb vorig jaar een bachelorproef geschreven over jongerenparticipatie in kleine musea, en daar is uitgekomen dat die heel geïnteresseerd zijn, maar totaal geen idee hebben wat het inhoud en wat bekende voorbeelden zijn. En daarmee ben ik naar FARO gestapt en die zagen het zitten om eigenlijk alle jongerenwerkingen die er de dag van vandaag zijn of die net geweest zijn in kaart te brengen en te kijken wat er in het veld is. Dus het deeltje voor mijn onderzoek is dat in beeld brengen en kijken hoe participatief jullie werken. Voor FARO draait het om een duidelijk hands-on document, die naar de sector verspreid kan worden. En het laatste luikje aan mijn thesis is dat ik met die jongeren samen zit of hen een paar vragen stel om te achterhalen wat voor hen de kenmerken zijn voor een duurzame jongerenwerking. Dit is dus het eerste deel, waar ik graag met u aftoets hoe de werking in elkaar zat. Ik heb wat vraagjes voorbereid, maar als u liever zelf vertelt over de werking.

IG: Ja, het zal waarschijnlijk rond die vragen ontstaan, dus doe de vragen maar.

EV: De eerste vraag is al breed, hoe is het project eigenlijk ontstaan?

IG: Ja, wij hadden sowieso de interesse om meer jongeren te bereiken, want we bereiken eigenlijk veel te weinig jongeren. Ik denk dat dat voor elk museum wel een beetje telt, want we bereiken ze enkel met school omdat ze verplicht zijn en daarna is het voorbij de 25-26 jaar dat ze pas terug komen. Dan zijn ze volwassen of komen ze in familie en daar is eigenlijk helemaal geen probleem. De grootste leemte die we eigenlijk hebben is ergens tussenin, dus tussen de 16 en de 26 jaar en dat is ook eigen aan jongeren, en je kan dat niet forceren, maar we wilden toch proberen om ze dichterbij het museum te betrekken. We voelen namelijk dat er ook jongeren zijn die daar behoefte aan hebben, dus dan willen we toch ons graag openstellen en samen met hen nadenken hoe we ons beter kunnen opstellen. Het is ook niet evident voor ons, want we willen wel jongerenvriendelijk zijn, maar wat houdt dat dat in? Het is ook een heel uitgebreide groep en gevarieerd. Nu, we zijn gestart met een stage van een sociaal werker, dat was haar onderwerp. Wij hebben samen met haar besproken welke doelgroep dat ze wou werken en wij vonden het wel fijn mocht ze rond jongeren werken, en ze zag dat zeker en vast wel zitten omdat ze ook zelf nog jongere was op dat moment. Ze voelde zich daar wel goed in om dat te trekken, en ze is ook gaan nadenken om dat te trekken en ze is ook een aantal andere jongerenorganisaties gaan bevragen om te weten hoe ze dat deden, en op welke momenten het wel en niet werkten. Euhm... en dan is ze uiteindelijk begonnen om een oproep te doen om een aantal jongeren samen te krijgen om samen na te denken hoe we het museum meer jongerenvriendelijk kunnen maken, misschien een jongerenraad of willen we een jongerenteam die af en toe een interventie doet? Dus dat is een algemene oproep geweest via Facebook en een aantal jongerenkanalen, zoals de jeugddiensten en jeugthuizen. Dus verschillende kanalen, waar we dachten om jongeren te vinden. Daar zijn toen 11 mensen op afgekomen, en dat vormde dan ons kernteam. Daar zijn

in de loop van de rit al een paar mensen afgevallen, maar... We hebben een aantal afspraken gemaakt en we komen dus telkens de zondagochtend samen om te praten en dingen samen te stellen. Zij wilden heel graag een film maken om meer promotie te krijgen voor het museum en zij wilden ook een keer zelf een tentoonstelling willen maken. Dat kwam er eigenlijk uit van hun wensen van zelfparticipatie uit het museum. We zijn begonnen met de film, omdat we dachten dat dat promotioneel nog wel interessant was, want we wouden onze groep ook wat groter maken en toegankelijker worden voor het museum. Dus dan hebben ze zelf een film in elkaar gestoken rond hun team en wat ze willen bereiken, maar het is een film zonder woorden met allemaal beelden en geluiden tussen de kunstwerken, zodat ze in interactie gaan met de kunstwerken van het museum. Dat was wel een leuk filmpje en ook op verschillende plekken gedraaid geweest en ook op onze eigen sociale media. En dan hebben we uiteindelijk... zijn we verder gegaan met een open call met dat kernteam, omdat we de tentoonstelling wilden gaan maken dat een soort van dialoog met de collectie was. Dus het waren mensen die organisatorisch konden werken rond de tentoonstelling, maar ook mensen die creatief rond de tentoonstelling moesten werken. Dus meer artistiekgerichte jongeren, maar ook veel andere gerichte jongeren kwamen er ook bij aansluiten. Daar hebben we uiteindelijk een team van 20 jongeren gehad, dat was vorig jaar in maart – dus dat is allemaal nog niet zo lang geleden. Dat was wel een groot team, dus dat was allemaal niet zo evident, omdat het juist zo'n groot team was, maar aan de andere kant zijn we samengekomen met het kernteam en we hebben bekeken wat we ermee wilden doen. We hadden 20 nieuwe jongeren die allemaal graag zouden deelnemen, gaan we daar een selectie in maken of willen jullie graag dat iedereen daar aan deelneemt, dus zij wouden graag dat iedereen daar kon aan deelnemen. Achteraf gezien denk ik dat het team toch te groot was, maar je leert natuurlijk ook uit die zaken. Voor mij was het natuurlijk ook nieuw om zoiets te doen, dus ik ben vooral al moderator opgetreden, want ik wilde het zoveel mogelijk bij de jongeren laten, wat ook niet makkelijk was want sommige jongeren hadden echt de nood om serieus gesteund te worden, anderen hadden liever een vrijheid, dus dat was ook een heel verscheiden groep. Dan zijn we begonnen met nadenken hoe we tentoonstelling zouden opbouwen. Eerst wouden ze allemaal samen, maar dan hebben we uiteindelijk de periode toch opgesplitst in drie en zijn er drie tentoonstellingen geweest, telkens rond bepaalde tentoonstellingen in het museum. Ofwel het museum als gebouw en instelling, daarrond zijn ze dan gaan werken met beeld en geluid, installaties, performances die ze gedaan hebben. En dan hebben we elke keer ook een opening gehad, waardoor we dan ook andere jongeren en hun netwerk konden bereiken, dus dat was wel goed om een nieuw publiek binnen te hebben in het museum. En op die manier konden ze een beetje hun eigen ding doen, en ook een beetje experimenteren met het museum, de museumwerking leren kennen, die toch zeer complex is. Dus dat was dan... ze zijn begonnen met de zomernocturne op 27 juli was dat vorige zomer, dat was eigenlijk de aftrap van de hele tentoonstellingsreeks van de drie trajecten. En dan hebben we er nog eentne gehad in september en dan in november, en nu in januari is het eigenlijk afgesloten heel die tentoonstellingsreeks. En nu gaan we, nu zondag komen we weer samen om verder na te denken en dat heeft – dat was een eerste hectisch jaar eigenlijk omdat we toch een groot project hadden. Er waren een paar mensen die gefrustreerd waren en anderen die zeer gelukkig waren en nu gaan we echt is nadenken over de doelstellingen. We hebben ze half neergeschreven, maar nu gaan we deze vergadering echt eens concreet nadenken wat willen we nu echt bereiken met het jongerenproject? Want er zijn er een aantal die denken dat ze als beginnend kunstenaar daarmee een platform krijgen om hier tentoon te stellen, maar eigenlijk is het participatie die we willen bereiken en het meer toegankelijk maken voor veel jongeren. Dat is eigenlijk onze grootste doelstelling en niet zozeer jonge kunstenaars een platform

geven, want we hebben ook geen selectie gemaakt op de kwaliteit van de kunstwerken, maar op enthousiasme en engagement. We hebben eigenlijk niet echt een selectie gemaakt en we willen daar toch meer op gaan screenen, omdat als je engagement en enthousiasme er wel is, maar niet op niveau is, die kunst dat ze maken, dat is belangrijk, want het is niet als kunstenaar dat we ze benaderen, maar als jongeren. En er is ook in de zomer – Art United ik weet niet of je dat weet – een initiatief dat begonnen is bij het SMAK, maar daar zijn veel musea bij betrokken en deze zomer hebben we ook op Pukkelpop gestaan, en dat zijn ook onze jongeren die dat uitgewerkt hebben. Het waren performances, muziek-performances, dat ze uitgewerkt hebben toen. Maar dit jaar hebben we het terug, dus we gaan volgende week ook samenzitten voor de inhoud voor Pukkelpop, maar daarvoor ga ik zondag met de jongeren eens ga samen kijken. Ik denk wel dat er toch veel getrokken gaat moeten worden door het museum, want het was toch een beetje chaotisch. Het is belangrijk want ze willen wel heel veel, maar als puntje bij paaltje komt dan hebben ze geen tijd meer, of zijn ze met andere zaken bezig dus er moet ook heel veel getrokken worden uit het museum zelf.

EV: De deelname aan Pukkelpop vorig jaar, was dat met de hele groep of met de kern?

IG: Euhm, vanuit die 20 en de kerngroep heb ik gevraagd wie heeft er interesse om eraan te werken, en daar zijn er 4 uitgekomen, die dat er nog bij konden doen, want ze hadden het natuurlijk ook druk. Het was ook het einde van een schooljaar met een paar die afstudeerden, en dan kwam er ook veel meer bij kijken dan dat ze eerste dachten. Ja, dus het waren er 4 die er verder aan werkten, en nu zijn er 3 van de 4 die hebben aangegeven dat ze ook dit jaar graag willen meewerken. Dus ze hebben wel nog altijd interesse.

EV: Ah, dat is dan wel heel fijn. En dat filmpje dat ze ervoor gemaakt hebben, hadden ze dat ook zelf gemonteerd en beelden gemaakt, of was het enkel een brainstorm.

IG: Wel, we hebben hulp gehad van een externe filmploeg om ons te helpen, maar zij hebben wel een verhaallijn uitgeschreven, de beelden gekozen, maar bij het monteren is er dus wel hulp geweest van een externe filmploeg. Ze mochten ook mee helpen filmen, maar er was toch een hulp.

EV: En hoe werd de werking onthaald bij de directie? Waren die happig...

IG: Ja, het was moeilijk eigenlijk. Trouwens niet enkel met de directie, maar ook met de curatoren. Het is niet evident, wat ik aangaf: als ze benaderd worden als jonge kunstenaar, je geeft ze een platform in een museum en ze gaan dat dan ook in hun curriculum beschouwen als 'kijk, wij hebben in dat museum kunnen tentoonstellen'. Er zijn heel veel jonge kunstenaars die dat hier zouden willen doen, hier en in andere musea, maar dat was niet echt de eerste bedoeling en de bedoeling was eerder om samen met de jongeren na te denken hoe we het museum jongerenvriendelijk konden maken en welke acties kunnen we daaruit laten overvloeien. Dus dat zorgde bij de curatoren al voor veel vraagtekens, wat ik oo, begreep want we hebben er veel discussies over gehad, maar we begrepen wel de moeilijke lijn daartussen. We wouden echt een connectie tussen de collectie en het museum. We hebben daar goed over nagedacht: over het museum als instelling of als collectie. En om ze ook dichter betrokken te maken bij de museumwerking. Euhm, de directeur, die is eigenlijk sinds vorig jaar niet meer in dienst – dus wij hebben eigenlijk geen directeur – maar in het begin van het traject stond ze er wel sceptisch over, ja. Dus het was wel een beetje duwen allemaal, de schepen van cultuur

– daarentegen – was heel enthousiast.

EV: Fijn om dat toch iemand te hebben die erin geloofde! Jullie hebben het zo wat allemaal laten lopen, maar hebben jullie jullie toch een beetje gebaseerd op een bepaald model, zoals gekeken naar MAS in jonge handen?

IG: Ja zeker, wij hebben ook met hun een gesprek gehad en adviezen van hen meegenomen om te kijken wat bij hen al lukte en wat niet. Maar elke situatie is natuurlijk anders, en het is niet de bedoeling dat we dat allemaal gaan kopiëren.

EV: Hebben jullie toevallig nog andere adviezen ingewonnen van adviezen die er al zijn?

IG: Goh, het MSK in Gent was toen ook net gestart met een nieuwe werking, maar zij waren nog niet ver, dus daar konden wij niet zoveel uit halen. AmuseeVous natuurlijk ook wel – wij hebben daar in het verleden al veel mee samengewerkt en AmuseeVous heeft ook het museum gescreend op jongerenvriendelijkheid – dus vandaar zeker ook. Maar er zijn niet zoveel jongerenwerkingen hoor... SMAK had dat ook niet, maar ze zijn in de loop van het jaar ook begonnen met Art United, maar dat was net na dat wij gestart waren met Untitled. Neen, zijn er nog veel andere werkingen?

EV: Euhm, ja... Er is de Belvue Bende in Brussel, maar die zijn even in pauze. MAS in jonge handen, Young Voices van het MoMu en Nightwatch in het FoMu. Schoonvolk! van MSK, Next Generation, please van Bozart...

IG: Ah ja, daar is onze stagiaire naartoe geweest voor een gesprek.

EV: Dan is ook het Gruuthouse Museum bezig, Hof van Busleyden is aan het ontwikkelen, de Jongbloed! van het KMSKA en M KHA...

IG: Ah ja, amai!

EV: Ja, ik heb er momenteel 16 staan, dus normaal zijn er 16 werkingen in de omloop.

IG: Amai, ja oké. Ah, ik ben wel geïnteresseerd hoedat hun bevinden zijn en hoe ze dat verder ontwikkelen, want het is wel zoeken zo.

EV: Ja, elk museum heeft natuurlijk zijn eigen ontwikkeling nodig, maar als je ze apart interviewt zie je wel gelijkenissen, dus ik denk wel dat het handig is voor andere om een paar gouden regels te hebben om mee te kunnen starten, dan helemaal van nul.

IG: Ja, ja.

EV: De oproep dat jullie gedaan hebben, is dat dan volledig fout overgekomen naar de jongeren toe, omdat er jonge kunstenaars wouden aan meedoen en dat was jullie plan niet?

IG: Neen, niet fout overgekomen, want er hebben er 20 op ingeschreven en ze waren enthousiast, maar er waren een aantal mensen die wel ook dachten dat ze eigenlijk ook een platform zouden krijgen. Want op het begin was het van 'op wat heb je ons geselecteerd' en

wij hebben toen gezegd op enthousiasme en de inbreng dat ze wouden doen, maar dan waren er een paar teleurgesteld dat het niet op de kwaliteit van hun kunstwerken waren.

EV: Ze moesten een kunstwerk maken dan?

IG: Neen, we hadden gevraagd hoe ze een dialoog zouden aangaan met de collectie van het museum en hoe zij dat zouden doen. En van daaruit waren er een paar die van zelfsprekend hun eigen portfolio meebrachten, maar dat was eigenlijk niet wat wij beoogden. Het was niet de bedoeling om de bestaande werken ook in een tentoonstelling te brengen. In die zin was het bij sommige mensen een misverstand. Achteraf denk je van 'ah we hadden dat nog iets duidelijker moeten omschrijven', maar dat zijn dingen die je achteraf bedenkt, omdat je ziet dat er een misverstand ontstaat. Maar ja, ik trek dat nu groot maar over het algemeen hadden de meeste de doelstellingen wel begrepen, natuurlijk.

EV: Dus je had al aangegeven dat jullie voor de naam Untitled hebben gekozen. Hoe zijn jullie daarop gekomen? Hebben de jongeren daar een rol in gespeeld?

IG: Ja, zij hebben dat zelf gekozen. Allé, de kerngroep heeft dat gekozen.

EV: En weet u hoe ze op die naam gekomen zijn of wat de motivatie is geweest?

IG: Awel, Untitled, dat is zonder titel, dus dat is iets dat veel voorkomt op titelkaartjes voor een kunstwerk te benoemen, die dus geen titel heeft. En ze wilden ook... omdat dat een groep is die zeer open is, en je kunt ze nog niet omschrijven of vatten, omdat ze nog veel zoekende zijn. Vandaar eigenlijk het begrip untitled, die een nauwe link had met musea.

EV: Jullie doelgroep voor ogen voor deze groep was dus 16 tot 26 jaar?

IG: Ja.

EV: En hebben jullie enkel studenten of ook al werkende mensen?

IG: Ja, er zaten er een maar bij die al werken, ja. Ik praat in het verleden, maar die zitten er nog altijd bij, ja...

EV: Oké, en vadaar misschien de keuze om op zondag samen te komen?

IG: Ja, we hebben ook een paar keer ander dingen... We zijn ook een paar keer 's avonds in de Vooruit samengekomen, omdat dat beter was voor hen. We zijn ook wat zoekende geweest op het begin, omdat voor sommige mensen Oostende ook wel ver was soms, zeker als we praktische afspraken moesten maken voor het volgend project, hoe we het gingen aanpakken... En de helft kon dan niet komen, omdat ze niet in Oostende geraakten, dan hebben we ook eens op avonden afgesproken. Maar ik heb onlangs – in januari – een bevraging doorgestuurd naar iedereen om te vragen wat ze van het voorbije jaar vonden, wat positieve en negatieve punten waren, maar ook op welke momenten ze zouden willen samenkomen. En dan was er toch bij iedereen de zin om zondagvoormiddag samen te komen, maar niet te vroeg. Liever zo rond een uur of 11, tot 13u bijvoorbeeld.

EV: Zijn dan de meeste jongeren die meedoen van het Gentse?

IG: Het zijn er heel veel die in Gent op kot zitten, dat is waar. Maar niet alleen daarvan hoor. Deze die werken, die komen een beetje van overall, maar anders nog wel veel van Gent, ja.

EV: En die dat op kot zitten in Gent, komen die dan van Oostende?

IG: Nee, nee. Ik denk dat er van de hele groep maar 3 zijn die van Oostende komen. Dat is dan iets dat de schepen van cultuur liever anders had gezien natuurlijk, dat het allemaal Oostenaars waren, maar dan is het lokaler. Dus voor ons is dat wel heel leuk, en ook breed in leeftijden. We hadden er dus ook twee die nog in het middelbaar zaten en die nu dus ook al begonnen zijn in hun eerste jaar. Ja, maar het waren er dus nog maar 2 die in het middelbaar zaten, maar ondertussen is iedereen nu wel 18+. Maar het kan zijn... we gaan nu eens nadenken... er zijn er natuurlijk een aantal die afgefallen zijn, of omdat ze andere projecten hebben – wat begrijpelijk is dat het nu genoeg is – dus we gaan ook weer nieuwe mensen aantrekken. We gaan dus ook moeten nadenken aan welk profiel we willen en hoe gaan we die open call doen. Of misschien geen open call, en langs andere kanalen, dat kan ook.

EV: De mensen die ondertussen weg zijn, hebben jullie een alumni-werking?

IG: Oh, daar hebben we nog niet over nagedacht eigenlijk. Degene die afgefallen waren van het begin, dat was misschien iets te kort, maar degene die nu er wel een jaar aan gewerkt hebben... dat is wel een goed idee eigenlijk. Daar moet ik dan eens over nadenken, wat zou dat dan inhouden of wat wordt van hen verwacht?

EV: Eigenlijk niet veel. Als we kijken naar Jongbloed! en Bloed!verwanten, Bloed!verwanten is de alumni-werking, en zij werden uitgenodigd op vernissages van hun event of deden culturele uitstapjes naar musea. Gewoon om betrokken te blijven bij het museum zonder veel verplichtingen, maar toch een gevoel van samenhang te hebben.

IG: Ah ja ja, met een rondleiding.

EV: Ja, bijvoorbeeld.

IG: Want dat doen wij nu nog niet – ik weet niet of andere musea dat doen – zo echt uitstapjes met de groep. Dat doen wij niet; wij werken echt specifiek naar projecten toe en mee bezig geweest hoe we het gingen organiseren... maar niet echt de uitstapjes van we gaan eens naar een ander museum met een rondleiding, of zelf hier in het eigen museum. Een specifieke rondleiding bij een tentoonstelling, dat hebben we eigenlijk nog niet gedaan en ik heb ook nog geen vraag gekregen van hen om dat te doen.

EV: Dus jullie doen ook geen teambuilding?

IG: Opzich zijn die evenementen zelf teambuilding, dus op dat moment ben je iets aan het creëren. Maar neen, dat hebben we inderdaad nog niet gedaan.

EV: En krijgen ze soms opleidingen of workshops van collega's in het museum?

IG: Neen, maar welke opleiding zou je dan kunnen geven?

EV: Bijvoorbeeld de curator kan eens uitleg komen geven hoe ze een tentoonstelling kunnen cureren... Of iemand die verantwoordelijk is voor de opbouw een paar tips kan geven hoe je het beste kunstwerken kan ophangen. Dat zijn dingen nog wel vaak voorkomen...

IG: Dat is inderdaad nog geen slecht idee.

EV: Dat is heel handig omdat ze iets krijgen, waar het museum geen kosten voor moet maken.

IG: Ja, ja. Het is een goed idee.

EV: Dus, u was de trekker van het project, maar was u daar alleen voor?

IG: Ja, die stagiaire, maar die was er ook maar drie maand. Maar van zodra dat gedaan was, was ik alleen natuurlijk. Dat was vooral – ik heb daar niet zoveel tijd voor – er zijn er die er een parttime voor kunnen uittrekken, maar ik heb daar maar 5% van mijn tijd voor. Ik doe publiekswerking, dus dat zijn alle doelgroepen, en ik moet ook bezig zijn met andere evenementen. Dan komen de jongeren er zomaar bij, dat is ook wel een kritiek dat ik gehoord heb in de bevraging dat ik in Januari heb doorgestuurd: ze begrepen dat wel, maar ze hebben wel het gevoel dat ze een trekker nodig hebben die er fulltime is. Ik heb gezegd dat ik hen dat helaas niet kan aanbeiden; ik kan dat niet fulltime doen. Maar nu is er dan nagedacht om telkens bij elk project dat we doen, dat er altijd iemand uit de groep is die trekker zou zijn, en eventueel daar zelfstandig voor betaald worden. Dat moeten we nog eens bespreken hoe we dat gaan doen, maar één van de ouderen uit het team die dan misschien die leiding opzich kan nemen.

EV: Dat is inderdaad heel handig dat ze zich kunnen richten naar één specifieke persoon.

IG: En ik blijf dan wel betrokken vanuit het museum, en ik ben er dan ook wel bij enzo, maar dan kan die persoon dat ook nog voor een deel trekken.

EV: Is die stagiaire mee in het project gestapt?

IG: Ja, ja, die zit er nog altijd in.

EV: Oh, dat is wel fijn ja! En hoe heeft u die bijeenkomsten dan aangepakt als u geen teambuilding of opleidingen deed?

IG: Het is altijd een gezellige huiselijke sfeer gedaan, alhoewel dat ze dat eten en drinken niet nodig hebben hoor. In het begin voorzag ik altijd veel meer, omdat dat altijd als tip werd meegegeven, maar die boterkoeken bleven altijd liggen. Ik zei dan van 'allé, moet er niemand boterkoeken hebben'. En dan kwam er van 'ah, maar ik eet geen suiker, en dit en dat, dus...' Zo de typische cliché rond jongeren, dat klopte toch niet allemaal. Dat ze veel met sociale media bezig zijn; ik ben daar nog meer in thuis dan zij eigenlijk, en bij mij is dat al niet zo fantastisch. Dus dat was van 'Oh, Instagram, ik heb dat niet staan en ik gebruik dat allemaal niet'. Jongeren zijn toch... ze zijn heel gevarieerd hé, en de groep die zich aangetrokken voelt om voor een museum iets te doen, dat is dan nog eens een bijzondere doelgroep en niet de

typische doomsee jongeren. Zij wilden eigenlijk zelf ook vaak gewoon doorwerken hoor. Maar ik heb het natuurlijk niet al een saaie, kille vergadering aangebracht hoor.

EV: Waren er nog andere clichés of drempels waar u bent op gebotst?

IG: Euhm... joh. Ja, er onstond ook wat wrijving in de groep. Dat is misschien normaal van elke grotere groep dat je samenkomt, want veel mensen kennen elkaar niet. De ene is heel zelfgericht en die alle aandacht naar hem of haar wil trekken, en het meeste wil doen, waardoor iemand anders in de schaduw komt te staan, of dan wel liever samenwerkt... ja, sommigen werken graag samen, en andere werken graag alleen. Het is, daar was er inderdaad wat wrijving, en mensen met een andere visie. We hebben daar ook heel openlijk over gepraat 'van kijk, er zijn er een paar die het zo zien, maar wat is de algemene visie van de groep?'

EV: Zijn ze dan eerder apart naar u toegekomen met hun problemen, of durfden ze dat gewoon in de groep te gooien?

IG: Het is te zien, dat is van karakter tot karakter verschillend.

EV: Maar u heeft de problemen wel altijd in groep besproken?

IG: Er waren niet echt zo privéproblematieken dat ik ze niet in de groep kon smijten, dus ja... inderdaad zijn ze ook samen besproken geweest.

EV: En zijn ze dan naarmate de tijd de problematieken meer in groep gaan bespreken?

IG: Ja, naarmate dat ze elkaar beter kenden, zijn ze dat automatisch gaan doen natuurlijk. Je voelde dat ook wel dat de groep dichter bij elkaar groeide naarmate de tijd.

EV: Zijn er bepaalde successen die u zijn opgevallen, of die kenmerkende waren?

IG: Ja, die openingsmomenten waren heel tof en waar we nieuwe netwerken hebben kunnen bereiken van mensen die hier anders nooit kwamen, zowel familieleden als vrienden – mensen die anders niet in een museum zouden komen. Het heeft mij anders ook wel anders doen kijken naar participatie en jongeren, en hoe dat je dat aanpakt. Ik heb daar zelf ook heel veel van geleerd. Met de dingen die tegengevallen zijn en de dingen die meegevallen zijn. Het samenwerken hé, dat er veel dingen bekomen kunnen worden door samen te werken, dat de jongeren onderling samenwerken. Dat ze ook heel veel kunnen, en dat je ze zeker en vast niet moet onderschatten. En dat het soms maar ene klein steuntje in de rug is dat ze nodig hebben, of soms logistiek. Maar ja, dat ik het toch ook niet teveel mag loslaten. Soms had ik iets van 'oké, ze zijn er helemaal mee weg, want ik wil dat het van hun is', en ik laat ze doen, maar achteraf besef je dat ik meer had moeten aanhalen. Daarom met Pukkelpop dat we dat iets meer naar ons gaan toe trekken, alhoewel ik wel het ideale beeld heb dat het van hun moet komen, denk ik toch dat het beter is dat wij er een greep op houden, ook voor het welslagen van het project. En ik denk dat ze er dan ook veel meer voldoening aan gaan hebben, als het project goed in elkaar zit.

EV: U had al aangehaald dat dat communicatie-aspect een fabeltje was. Heeft u daar bepaalde acties toch opgemerkt dat ze deden of net niet deden?

IG: Ja, er waren een paar die wel gepromoot hadden via hun sociale media, maar ik had er meer van verwacht, want ik had ook het wachtwoord van onze pagina's van de Instagram en Facebook aan hun gegeven. Ze hadden van alle plannen, dus ik dacht 'oké, dat zit bij hen', want ik was zelf niet zo Instagram-gevoelig, dus ik dacht dat is goed. En dat viel zeer tegen, want ik heb er toch veel moeten aan zitten duwen en trekken, vooraleer ze nog iets zouden posten, op uitzondering van een paar die dan wel veel posten. Ze hadden daar niet veel voor, neen.

EV: Zij hebben dus geen specifieke taken gekregen, zoals verantwoordelijke voor de sociale media?

IG: Ja, toch wel maar het is niet gelukt. Die persoon – het waren er twee die zich moesten bezighouden met de communicatie – maar die hebben er bijna niets voor gedaan. Maar wat ik ook onderschat had, de meeste zitten nog op school – het hoger onderwijs – dat die zoveel andere dingen hebben die op hun pad komen. Zij houden daar zelf ook geen rekening mee. In het begin denken ze van 'ah ja, we gaan dit en dat doen', maar uiteindelijk als puntje bij paaltje komt is het van 'ik heb dat project en dat project en dat heb ik onderschat, dus ik ga niet kunnen komen'. Dus uiteindelijk hebben er veel moeten afbouwen wat ze eerst heel enthousiast hadden toegezegd. Er was één jongen bij die quasi een burn-out gekregen had, dus ze overschatten zich nog wat.

EV: Vandaar dat de sturing van een bepaalde figuur nog steeds nodig is?

IG: Ja.

EV: U had al aangegeven dat u een bevraging had doorgestuurd, was dat de eerste keer dat u een evaluatie deed, of heeft u dat al vaker gedaan na een project?

IG: Voor de jongeren? Ja, het is nog maar één jaar dat we samen hebben gewerkt, dus eigenlijk was dat de eerste keer dat ik voor dat jongerenteam een bevraging had gedaan. Alhoewel, ik had wel na de grote opening 27 juli heb ik wel een mail gestuurd om hun bevindingen te vragen, maar heel vrijblijvend. Wat vond je er goed aan en wat vond je minder goed. Dus ja, in die zin is er wel een soort kleine bevraging geweest. En we hadden dan ook na de vergadering geëvalueerd wat goed ging en wat minder goed ging, om dat naar de volgende fase in het project te kunnen meenemen.

EV: En zijn in die evaluatie bepaalde aspecten in voorgekomen?

IG: Euhm... veel positieve zaken. Dat er meer structuur nodig was bij de organisatie van de evenementen. Zij hadden wel een structuur opgemaakt, maar zij hadden die de avond zelf helemaal omgegooid. En dat was zo voor mij van 'oh, wat gebeurt er hier'? Het gaat niet meer daar door, maar daar en het is niet meer die dat dat gaat doen. We hadden iemand die de bar ging doen, maar die ging dan de performance doen, dus dan hadden we niemand meer aan de bar... En het was vanalles die de avond zelf nog helemaal werd omgegooid, dus dat was een groot probleem. Ook zij denken dat wij hier een heel depot aan allerlei materialen, zoals beamers en camera's en kabels en toestanden. En dan komen ze zo gewoon aan en dan zeggen ze van 'ah, we hebben 2 beamers nodig en een micro en dit en dat'. Dus dan zeg ik

van 'ja, maar onze technische ploeg is al naar huis, maar wij kunnen daar niet meer aan'. En dan zeggen ze van 'ah, dat is niet normaal dat je daar niet aankan, en dan moet je dit of dat doen'. En elke keer opnieuw, en elke zei ik van 'zorg dat je je materiaal meehebt, of minsten mij op voorhand alles duidelijk zegt'. En dan zeiden ze van 'ah, je kan dat halen bij het cultureel centrum', maar ja, dat doen wij niet zo bij het cultureel centrum aanbellen en dan vragen voor vier kabels en een micro. Ze zouden het nie appreciëren. Het is natuurlijk structuur en organisatie, want techniek gaat elke dag om 16u weg, en als wij dan om 16u30 samen komen, dan moet ik zeggen dat dat niet meer gaat gaan. Dat was nog een beetje zoeken.

EV: En jullie hebben nu een jaar gedaan, en er komt een nieuwe versie of toch een vervolg, maar zijn er toch elementen die jullie willen veranderen?

IG: Wel, die doelstellingen die we nu gaan opstellen om geen misverstanden te doen ontstaan. Zodat iedereen ook vanaf het begin mee is, en dan nog iemand die mee naast mij kan staan om het te trekken. Ik hoop dat dat gaat lukken, want vorig jaar hebben we dan ook mensen aangeduid, die verantwoordelijkheden moesten nemen, maar dat is er dan niet van gekomen. Dus daarom dat ik dacht dat misschien toch een bepaalde vorm betaling dat meer engagement gaat geven, en verplichting ook. En niet teveel hooi op ons vork, want we hebben veel willen doen, maar dan kan je niet alles in detail doen. Beter een paar projecten per jaar zodat we daar ons op kunnen richten.

EV: En hebben jullie het budget om die jongeren te betalen?

IG: Ja, het is niet een fulltime, dus het zou echt eerder een zelfstandige, dus dan gaat het over een paar keer, dus dat zijn niet zo'n grote budgetten. Ik heb een klein budget voor de jongerenwerking.

EV: Ja, enorm bedankt. Dit waren zowat mijn vraagjes. Zijn er nog bepaalde dingen dat u graag wil meegeven?

IG: Neen, ik denk het niet.

EV: Ja, ik heb ook het gevoel dat u alles heeft gezegd.

IG: Het is een jaar een zoektocht geweest, dus een jaar echt zoeken, maar een boeiende zoektocht. Maar we kunnen nu zeker niet zeggen dat we de formule hebben gevonden.

EV: En de collega's zien het eigenlijk ook nog wel zitten om de jongerenwerking hier te hebben?

IG: Wel, de curatoren staan er inderdaad heel sceptisch tegenover en dat die weer hun hart vasthouden. En ook de technische ploeg is goed bevraagd geweest, en die hebben toch een maar keer alles weer moeten omgooien om te voorzien, en dat vonden ze ook niet zo tof.

2.6 CONARD, Liene, Liene Conard van MAS in jonge handen in het MAS, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 03 december 2019.

Geïnterviewde(n):	Liene Conard (LC)
Locatie:	Hanzestedenplaats 1, 2000 Antwerpen
Datum:	03/12/2019
Interviewduur:	32 minuten

EV: Ik ben dus eigenlijk begonnen vanaf mijn bachelorproef, waar ik jongerenparticipatie in kleine musea heb onderzocht. Daar is uitgekomen dat die heel geïnteresseerd zijn, maar dat die daar totaal niets vanaf weten. Zo ben ik op het idee gekomen om echt de grote voorbeelden in beeld te brengen, zodat ook zij dat voorbeelden kennen, omdat zijn ook de naam MAS in jonge handen totaal niet kenden. Dus wil ik enerzijds graag dat doen en anderzijds wil ik ook graag met jongeren samenwerken die in die werkingen zaten en samen na te denken aan een duurzaam model, vooral tips & tricks. Op die manier kan er van het projectmatige afgestapt worden en echt over te gaan naar onderdeel van het museum. Dit is dus het eerste deel waar ik eigenlijk een beetje informatie kom inwinnen rond de werking dat jullie doen en eventueel vragen of jullie contactgegevens hebben van jongeren die meededen, dat ik dan eventueel kan meenemen naar het tweede deel.

LC: Ja, dat kan.

EV: Ik heb net de Veerman gezien, dus ik heb daar al heel veel informatie gekregen, maar ik wou ook graag eens horen hoe het hier gelopen was. Hoe zijn jullie op het idee gekomen om de werking op te starten?

LC: Eigenlijk was het idee om iets rond jongeren te doen, dat was er al voor de opening van het MAS en het MAS moest een nieuw museum worden, waar vier collecties van andere musea in ondergebracht zouden worden. Hierin is vrij snel beslist dat jongeren een vrij belangrijke doelgroep moesten zijn en dan heeft men daar eerst een team op gezet dat echt het onderzoeksdeel op zich heeft genomen. Dan hebben ze de twee rapporten KIES* en A La Karte gemaakt, die ook online te vinden zijn, waarbij KIES* dan echt aanbevelingen van en voor de sector waren en A La Karte was echt een diepte-interview met tien jongeren, waarbij ook aanbevelingen kwamen van de jongeren zelf. In een combinatie van die twee rapporten daaruit kwam de analyse van we zouden een jongerenwerking moeten oprichten, al vanaf de opening van het MAS. En dan ben ik in the picture gekomen een jaar voor de opening van het museum, waarbij dat de Veerman en Piazza del'Arte al waren aangesproken geweest om jongeren te begeleiden naar aanleiding van de opening van het museum, omdat het MAS opening in 2011. En in 2011 was Antwerpen de jongerenhoofdstad en een beetje naar aanleiding van dat Europees jaar dat we MAS in jonge handen zo groot hebben kunnen laten maken dan dat het nu is, want eigenlijk naar aanleiding van die twee onderzoeken werd eigenlijk gezegd dat we met een structurele jongerenwerking moeten werken. En dat is eigenlijk het advies van geef een van de verdiepingen van het museum aan de jongeren, maar dat advies werd in de wind geslagen, omdat de directeurs dat op een hoger niveau speelden en vonden dat je geen internationaal museum kon opendoen met een verdieping volledig ingericht door jongeren. Dat was heel duidelijk, maar omdat Antwerpen dan toch Europees

jongerenhoofdstad was konden ze niets met jongeren doen. Dan hebben we als je naar het dak loopt heb je allemaal vitrine langs de rolstrappen en dan is er eigenlijk besloten dat in de vitrines een tentoonstelling werd gemaakt met als thema 'over de grenzen heen'. En dat was eigenlijk een universeel thema, waarbij we jongeren uitnodigden om rond dat thema te werken. We hebben die jongeren dan opgedeeld in verschillende leeftijdscategorieën en dan hebben de Veerman en Piazza dell'Arte elk hun eigen leeftijdscategorie begeleid, enerzijds en anderzijds hebben we ook samengewerkt met organisaties zoals Kids en Cisa, Siso 2 Marco Pollo die met Nederlandstalige nieuwkomers werken. We hebben dus een vrije oproep gedaan van kijk jongeren werk met ons mee, maar anderzijds hebben we ook samengewerkt met vaste partners en dan hebben Piazza en de Veerman de jongeren opgeleid in hoe dat ze dat thema konden invullen en welke artistieke resultaten daaruit konden vloeien. En Annemie Van Kerckhove – de kunstenares – heeft daar eigenlijk het hele proces artistiek mee begeleid – om het tussen aanhalingstekens te zetten – omdat wij dat ook opgelegd hebben gekregen van buitenaf dat er een Antwerpse kunstenaar of kunstenares verbonden moest worden met dat project, zodat de kwaliteit kon bewaard blijven.

EV: Ik hoorde dat jullie ook bezig waren met scholen, maar hebben jullie die uit de schoolcontext getrokken naar de vrije tijd of was dat nog steeds binnen de schoolcontext?

LC: Euhm, dat was nog steeds binnen de schoolcontext in de zin dat dat tijdens de schooluren plaatsvond en ook in hun lessenspakket, maar we hebben wel de tijd zodanig ingedeeld dat wij naar de school zijn toegegaan en dat zij ook naar hier zijn geweest, ruimte kregen in ateliers om te werken, dus dat werd wel vrij ingedeeld.

EV: Hoe is dat hier onthaald allemaal? Ik weet dat dat altijd vrij moeilijk ligt bij directie. Vorig jaar op de studiedag leek het toch dat de directrice er zeker en vast achter stond?

LC: Ik heb directeuren gehad – eerst Karl de Pauw en nu Marieke van Bommel. De directeuren van het MAS hebben altijd achter het project gestaan en hebben dat altijd mee gedragen en hard verdedigd. Ik denk ook dat de reden is waarom we zo ver geraakt zijn, omdat zij... Allé, dus het MAS is een onderdeel van de stad Antwerpen, dus je hebt de directeur van het MAS, dan de directeur van Musea en Erfgoed – dus daar zitten alle Antwerpse museuminstellingen onder – dan hebben we nog een directeur Cultuur, Jeugd, Sport en Onderwijs – dat is veranderd naar talentontwikkeling en vrijetijdsbesteding denk ik – en dan heb je nog een kabinet cultuur. Dus wij hebben heel veel verschillende stapjes en in al die stapjes zijn onze directeuren in MAS in jonge handen blijven geloven. En hebben die dat steenvast belangrijk gevonden – zo vond directeur Karl De Pauw – die directeur was voor de opening van het MAS – heeft mee het traject geleid, mee onderzoek gedaan en Marieke van Bommel heeft dat erna ook ter harte genomen en heeft dat jongerenproject altijd blijven steunen. Dus dat was een absolute sterkte en ik denk dat we met de opening van het MAS ook echt hebben laten zien dat we met de jongeren iets deftig en kwaliteitsvol kunnen neerzetten. Dat dan ook nog eens een jaar lang in de Boulevard mocht blijven hangen, dat door meer dan een miljoen mensen is bezocht geweest. Dus dat we hebben aangetoond dat we ook ons mannetje kunnen staan en dat we iets kwaliteitsvol kunnen neerzetten, gelinkt aan een erfgoedthema. En dat was eigenlijk het startschot van MAS in jonge handen dat het nu is en dan naar aanleiding van de opening van het MAS hebben we echt een oproep verspreidt dat we opzoek zijn naar jongeren die in een structurele jongerenwerking zouden zitten.

EV: Dus het zijn niet speciaal de mensen die toen hebben meegewerkt die dan overgegaan zijn naar die jongerenwerking?

LC: Niet persé, maar ik heb toen die oproep ook naar hun verspreidt, dus ik denk dat van het voortraject 2 jongeren zijn doorgestroomd naar de structurele werking en daarnaast hadden we ook het geluk dat we konden meevaren op de grote communicatiecampagne naar aanleiding van de opening van het MAS. En daar hebben we wel gebruik van kunnen maken om die oproep heel breed te kunnen verspreiden.

EV: Ik had ook qua doelgroep – in een van de twee online documentjes – gelezen dat ze meer de leeftijd 15-25 wouden, maar het is dan toch 16-26 geworden. Is daar een bepaalde reden voor?

LC: Ja, dat is eigenlijk een heel praktische reden. Al onze jongeren zijn vrijwilligers en ik kon geen vrijwilligerscontract afsluiten met een 15-jarigen. Dat kan pas in het jaar dat ja 16 wordt. Dat was een heel praktische overweging waarom we dat hebben veranderd naar 16 tot 26.

EV: Heb je over die 10 jaar tijd bepaalde zaken opgemerkt, zoals bijvoorbeeld dat er meer twintigers zijn die zich aansluiten? Of dat er evolutie inzat?

LC: Ik vond het zelf heel belangrijk dat de groep zo gemixt bleek, omdat de 16 tot 18-jarigen een heel andere inhoudelijke vibe geven dan de 18-plussers. 16 tot 18-jarigen hebben veel meer fantasie en laten hun verstand de vrije loop en die zien niet zoveel beperkingen. Terwijl die 18-plussers zijn al gevormd door hun studiekeuze en die denken al iets meer berekend na, dus die combinatie vind ik nog altijd heel belangrijk. Dus dat heb ik altijd proberen nastreven dat dat zo goed mogelijk gemixt was, maar dan zal je wel zien dat de 18 tot 22jarigen dat dat een bastion is dat dat meer vertegenwoordigd is. Want bij de jongere jongeren moet je de ouders beter inlichten, een vertrouwensband opbouwen, als die al iets verder uit het centrum van Antwerpen wonen moeten die ook toestemming krijgen om 's avonds en in het weekend naar hier te komen. En de jongeren na de 22/23 die beginnen een job te zoeken en dan verwaterd het was. Op die manier stoppen ze.

EV: En hoe hebben jullie die gerekruteerd? Op het idee van één jaar of zolang het project loopt?

LC: Hier was de regel dat je zolang mocht blijven dat je wilde, dus als ik rekruteerde ging ik voornamelijk opzoek naar 16 tot 19-jarigen met het idee dat die dan langer zouden blijven. En eigenlijk moesten ze zich voor een heel werkjaar engageren en konden ze daarna beslissen van ah ja, we blijven nog een jaar of niet. Maar ik heb ook iemand gehad die de volledige 10 jaar gedaan heeft, maar er zijn ook mensen die het maar voor een jaar doen, en dat zijn vooral mensen die hier op Erasmus zitten of hier op kot voor een jaartje. Maar al de rest heeft het zo'n drie tot vier jaar gedaan, van de mainstream jongeren.

EV: En van degene die gestopt zijn, is daar nog contact mee? Bestaat er een alumni-werking?

LC: Er is een alumni-werking ontstaan – maar ik ga daar heel eerlijk in zijn – die staat op een superlaag pitje, omdat het heel moeilijk is om die jongeren samen te laten komen of om iets samen te doen. Sommigen zijn ook getrouwd en hebben kinderen gekregen en dan is dat niet

meer aan de orde of hun prioriteit. Maar als ik ze dan persoonlijk aanspreek – zoals op de studiedag was Brend er ook – dan zijn die wel super vereerd en zijn ze super blij dat ze dat kunnen doen. En dat doen ze dat wel met veel plezier. Dus als ik er persoonlijk contact mee heb, dan zijn ze fier als ex-MAS in jonge hander, maar echt in groep samenkomen, dat gebeurt bijna niet. Ze krijgen wel altijd de uitnodigingen zoals met de tentoonstelling van Instinct, dus we proberen ze wel nog steeds te betrekken bij de MAS-werking.

EV: En u was trekker, was u alleen vanuit het MAS zelf?

LC: Ja, ik ben alleen. Ik zit in team publiekswerking en MAS in jonge handen is 50% van mijn takenpakket.

EV: Ah, dus er komt nog iets anders bij? Dus je kan je niet volledig focussen op de werking?

LC: Neen, maar ik denk ook dat oké is. Voor mij is dat goed dat ik dat kan afwisselen met andere taken en het hangt er ook vanaf met welke projecten je bezig bent. De ene moment is al intensiever dan de andere. Tijdens Instinct was ik daar echt wel 100% mee bezig, maar in tijden van examens dan ben je er maar 10 of 15% mee bezig, dus dat fluctueert een beetje.

EV: En hoe heb je dat aangepakt? Ik heb gehoord van de Veerman, dat je dat heel jeugdbeweging-achtig en chill hebt aangepakt?

LC: Ja, ik heb zelf 5 jaar leiding gegeven bij de scouts en ik heb in het MAS begonnen als ik 21 was. Ik kan me dat nu heel moeilijk voorstellen – ik ben net 30 geworden – maar dat ik dat op mijn 21 kon, maar blijkbaar is me dat op de een of andere manier toch gelukt. De scouts was mijn vertrouwde omgeving en ik ben ook vanuit mijn omgeving daaruit vertrokken. Wat ik daar heel belangrijk vond was dat die groep heel goed zat en dat die op elkaar konden bouwen en vertrouwen. En dat ik ervan overtuigd ben, dat als je een goede groepsdynamiek hebt, dat je veel betere resultaten gaat bereiken. Dus ik heb ook nooit jongeren individueel opdrachten gegeven, maar altijd in een soort van groeps sfeer aangepakt en ik denk dat dat wel zijn vruchten heeft afgeleverd, maar dat betekent ook wel dat als wij samenkomen niet enkel nadenken en brainstormen, maar dat wij ook wel teambuilding dingen doen.

EV: Je was de enige die op dat project zat, dus je was als enige voor de eindverantwoordelijkheid. Hoe zat het dan met het projecteigenaarschap bij de jongeren zelf? Omdat je dan als enige 'hoofd van' functioneert; hoe ervaren zij dat – indien je dat weet?

LC: Ja, ik denk dat ik eigenlijk helemaal in die groep zat en er niet echt boven stond, waardoor ze niet het gevoel hadden dat ik een soort coördinator of leider was. Maar zij maakten wel zelf de beslissingen en ik probeerde het gewoon haalbaar te maken naar mijn collega's in de organisatie toe. Dus, in het begin denken we altijd heel breed en heel vrij, maar het eindproduct dat ik voorstel aan mijn directeur, dat wist ik wel dat dat iets moest zijn dat haalbaar is. De grenzen van het museum mogen zeker gebogen worden, maar ik vond wel dat het altijd iets moest zijn van dit is mogelijk, hier ben ik iets mee. Dus ik denk dat ik de grenzen aan het bewaken was en eigenlijk ervoor zorgde dat de zotte ideeën er nog altijd waren, maar dat die een beetje werden gekaderd. Zij waren wel altijd eindverantwoordelijke van een evenement of project en ik was de rechtstreekse lijn met het MAS, want zo'n coördinatie is nodig voor administratie en financiën, heel praktische dingen zoals in communicatie staan met u collega's,

omdat die er zijn 's avonds en in het weekend, en ik ben er ook overdag. Dus ben ik eigenlijk het doorsluisluik tussen de twee – tussen de instellingen en MAS in jonge handen.

EV: Hoe heb je het programma ingedeeld wanneer er naar een deadline toe werd gewerkt? Ik had begrepen op de studiedag dat het niet enkel werken was, maar af en toe ook opleiding?

LC: Eigenlijk als we samenkomen doen we drie dingen: werken, brainstormen en organiseren is er een ding van, de teambuilding activiteiten is een ander deel en een derde deel is de opleidingen. Dus ik organiseer ook opleidingen, vooral over dingen waar we op dat moment mee bezig zijn. Heel concreet proberen we binnen een werkjaar te kijken waar we onze focus op willen leggen, ze krijgen ook toegang tot de tentoonstellingen die gepland staan, ze mogen aangeven op welke tentoonstellingen ze willen inspelen en welke niet. Zo gebeurt het enerzijds en anderzijds gebeurt het ook dat mijn collega's vragen stellen aan jongeren met 'kijk ik ben daar mee bezig en ik wil dat de jongeren daar iets in doen'. Zo is de tentoonstelling 'Feest' tot stand gekomen: wil MAS in jonge handen betrokken worden? Ja, oké dan gaan we iets doen rond de Pride en Chrysostomos. Zo werken ze er eigenlijk aan mee. Euhm, nu ben ik even de vraag kwijt...

EV: Ja, de indeling van het programma.

LC: Ah, ja. Wel dat zijn zo een beetje de drie items waar ik mee werk en waar we dan mee samen komen. En dan bijvoorbeeld met het project Instinct, dat was een heel groot project – dus daar lag onze grote focus – en daar had ik de werkmethode dat we werkavonden en werkdagen hadden, waar iedereen zowat binnen en buiten kon lopen, zo een beetje hoe het kon met zijn lessenrooster. En dan werkten we gewoon met de mensen hier aanwezig.

EV: Dus, het is niet dat iedereen aanwezig moest zijn op één specifieke datum?

LC: Neen, dat heb ik losgelaten want dat is niet mogelijk. Als er al twee momenten op een jaar zijn, waar ik iedereen samen krijg, dan ben ik dolgelukkig. En ik denk ook altijd dat die flexibiliteit erbij hoort om hen gemotiveerd te houden. Ik vind wel dat ze moeten laten weten wanneer ze niet kunnen en dat doen ze ook wel en als ze lange tijd afwezig zijn geweest, dan zullen ze dat ook wel van mij horen.

EV: Hoe zit het eigenlijk met de digitale voetafdruk? In de zin van hoeveel zijn ze bereid om op hun eigen sociale media reclame te maken voor hun projecten?

LC: Mmmmh, soms vergeten ze dat gewoon en beseffen ze niet hoeveel impact ze hebben met hun eigen digitale kanalen. Dus als ik hen dat nog eens zeg is het van 'ah ja, eigenlijk helemaal niet aan gedacht'. Als ze ergens trots op zijn of heel fier op het eindresultaat, bijvoorbeeld met Instict of met MASKed. Als ze echt trots zijn op iets, dan moet je daar niet eens achter vragen en dan gaat dat gewoon vanzelf.

EV: En hoe zit dat dan met Museumnacht, omdat ik weet dat ook AmuseeVous iets met jongeren doet op dat moment?

LC: Eigenlijk vind ik Museumnacht voor MAS in jonge handen absoluut geen verplichting, omdat de museumnacht echt gefocust is op een iets oudere doelgroep en dat valt ook in

Augustus in de vakantie. Ik had veel liever gehad dat dat een donderdagavond was in het jaar, dus ik verplicht ze daar niet toe. Soms hebben ze wel het idee dat ze aanwezig willen zijn en dan doen ze iets klein, maar dat is niet echt een noodzaak voor mij.

EV: Het is dan volledig vrij blijvend. Zetten jullie dan wel een heel project op of...

LC: Ja, of een activiteit. En dan ook, dat gaat ook maar enkel als ik duidelijk aangeef dat er mensen aanwezig moeten zijn, want er zijn er nog veel op vakantie, op scoutskamp... of ik weet niet wat dus, dat gebeurt niet zo heel vaak.

EV: En waar zijn ze dan nu mee bezig? Ik weet dat Instinct heel groot was en dat dan de vraag kwam van 'Wat nu?'.

LC: Ja, eigenlijk heb ik 2019 gebruikt om het helemaal over een andere boeg te gooien en heb ik de jongeren in de zomer de boodschap gebracht dat we gaan stoppen met MAS in jonge handen zoals het nu is. En dat heeft verschillende redenen: als hoofdreden inderdaad dat Instinct een hoogtepunt was en kunnen we dan nu doen zoals we ervoor bezig waren van 'ah nu komt die expo en we doen dan een workshop of een evenement', dat zou voor mij een beetje een stap terug geweest zijn, één. Twee ikzelf begeleid MAS in jonge handen nu al 9 jaar – heel veel weekend- en avondwerk, wat allemaal heel plezant was, maar ik had ook nood aan iets anders, iets nieuws en het op een andere manier aanpakken, omdat ik vijf jaar scoutsleiding heb gedaan en dan negen jaar dit gedaan, dus het was wel genoeg geweest. En ten derde was dat wij veel vragen krijgen over MAS in jonge handen, dat hier bijna elke week iemand bij mij zit, die daar vragen over stelt, heel veel organisaties ook en ik zie de jongerenwerkingen ook oppoppen overal. Je hebt Schoonvolk! Bij MSK, Ruis overkoepelend van de culturele centra, kraakcollectief, soundcast... Je kan ze blijven opnoemen, en we hadden zoiets van 'goed dat we dat zolang hebben gedaan en dat iedereen bij ons de mosterd komt halen, maar we willen ook een beetje vinger aan de pols houden en voortrekken blijven in de museumwereld, dus we gaan het over een andere boeg gooien.

EV: Spannend! Maar dan even terug naar MAS in jonge handen toen – hoe hebben jullie de evaluatie aangepakt? Was dat tussentijds, wanneer ze stopten?

LC: Er gebeurde eigenlijk twee dingen. Elke jongeren krijgt op het einde van zijn traject een compas – dat is een competentie paspoort – daarin worden een aantal basiscompetenties onderschreven en ook een paar specifieke competenties die ik henzelf toeschrijf, maar vooraleer ze dat krijgen is er ook een moment met de groep dat we dat bekijken 'welke competenties heeft iemand, welke heeft die verder kunnen uitbouwen, waar kan die nog aan werken en wat zijn de mindere kanten?'. Dat wordt dus ook in groep besproken dat gaat dan wel heel persoonlijk om elkaars competenties. Als het gaat over de projecten die we uitvoeren, dan proberen we altijd een evaluatie te doen met de MAS-collega's. Dus bijvoorbeeld bij Instinct zijn er twee evaluaties geweest: je hebt de evaluatie intern over hoe het project hier intern georganiseerd is geweest en je hebt dan de evaluatie waar dat alle cijfers worden aangehaald van publieks- en communicatiediensten en dan wordt er eigenlijk gekeken naar 'Wat is nu de eindconclusie? Zijn we daar tevreden mee of niet?'. Zo is dat ook met de andere projecten dat we doen, dus we proberen altijd een interne en een externe evaluatie te maken.

EV: En zijn er daar bepaalde patronen uit voortgekomen? Bepaalde kenmerken rond jongeren,

waardoor je daar later beter kon op inspelen?

LC: Neen, omdat onze groep elk jaar verandert, heb je ook altijd andere dynamieken. Ik merk wel dat heel veel jongeren, MAS in jonge handen, dat dat een positieve invloed heeft gehad, persoonlijk dan. Ik heb er hier echt zien ontwikkelen en zien veranderen, competenties ontwikkelen en dingen zien doen, waar ik nooit van had gedacht dat ze dat zouden kunnen doen, dus op persoonlijk vlak denk ik wel dat dat voor hun een grote impact heeft gehad. En voor het MAS zijnde, elk project is zo anders, want het is heel moeilijk om daar een rode draad in te vinden. Ik denk dat de meest positieve evolutie is dat we hebben meegemaakt is dat we zijn gegaan van projecten dat MAS in jonge handen trok naar projecten waar MAS collega's zich nauw betrokken voelden en dat die ook elk hun steentje hebben bijgedragen.

EV: Want ik heb ook gehoord van de Veerman dat het meter- en peter project is opgestart. Hoe is dat verlopen?

LC: Eigenlijk een beetje mislukt. Ik ga daar heel eerlijk in zijn. De intensie zat kei goed, want als een collega een meter- of peterkindje zouden krijgen, dan gaat de jongere veel leren over het werk van die meter of peter en dan kan die meter of peter advies vragen aan de jongere. Dan hebben wij in elk deelaspect van het museum dat verdeeld en hadden we jongeren zitten, zodat dat helemaal verspreid zat over het hele museum. Maar in realiteit... mijn jongeren zitten hier in het weekend en 's avonds en mijn collega's in de dag, dat was dan al probleem 1. En probleem 2 was dat sommige collega's dat ook als een stagiair zagen, die dachten ik laat die vanalles doen, dan heb ik daar ook baat bij en dat is ook niet de bedoeling. Dat is dus een beetje mislukt, een beetje uitgedijd om het zo te zeggen. Er zijn wel een aantal voorbeelden waar het wel geslaagd is geweest, zo heeft onze hoofd van het curatorenteam een petekindje Anne-Sofie, die bijvoorbeeld mee een prijs is gaan ophalen bij Museum Award hier in België en die studeerde geschiedenis en heeft een onderzoek kunnen doen naar een expo, en die expo ook mee kunnen organiseren. Dat is dus wel een mooi voorbeeld of Karl onze museumdirecteur had een petekindje Li Long en wij waren genomineerd voor een Museum of the Year Award en niet hij heeft het MAS daar voor gesteld, maar Li Long. Dat was ook een heel sterk aspect, maar dat een sterk aspect, maar dat zijn maar twee voorbeelden. Algemeen was dat dus niet echt optimaal.

EV: Ik had op die studiedag ook begrepen dat je een beetje zorgt voor de jongeren, zoals hen aan een studentenjob helpen in het MAS of je netwerk aanspreken. Is dat wat gelukt om die extra te beiden?

LC: Ja, dat is wel gelukt. Door dan dat ze hier in MAS in jonge handen zitten, gebeurt dat wel dat ze doorstromen naar studentenjobs, maar er zijn er ook een aantal die gids zijn geworden in het Museum. Mijn collega's kennen die wel, dus die hebben zeker en vast wel een netwerk kunnen uitbouwen en een ervaring kunnen opdoen, waardoor ze dat zeker kunnen meenemen. Ik denk dat dat dan wel een grote gedragenheid heeft.

EV: Ja, dat waren zowat mijn vraagjes ter aanvulling van de al gevonden literatuur.

LC: Ja, we hebben nu ook een publicatie geschreven, die wordt in januari gelanceerd waar we 10 jaar MAS in jonge handen vertellen met de do's and dont's, de mislukkingen en successen worden weergegeven. We gaan dat lanceren met een persbericht dat we nu ook een andere

weg gaan inslaan en met de nieuwe communicatiecampagne wordt dat dan ineens mee opgehangen.

2.7 LEDURE, Lies & DE WIT, Nora, Lies Ledure & Nora De Wit van Schoonvolk! in het MSK, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Gent, 27 februari 2020.

Geïnterviewde(n):	Lies Ledure (LL) en Nora De Wit (NDW)
Locatie:	Hofbouwlaan 28/29, 9000 Gent
Datum:	27/02/2020
Interviewduur:	42 minuten

EV: Dus, ik zal even vanaf het begin beginnen. Ik heb vorig jaar een bachelorproef geschreven over jongerenparticipatie in kleine musea en daar is uitgekomen dat ze heel geïnteresseerd zijn in het concept, maar eigenlijk totaal niet weten wat het inhoudt of voorbeelden kennen. Ik ben daarmee ben ik naar FARO gestapt en samen willen we alle werkingen in Vlaanderen en Brussel in kaart brengen om ook een beetje te vergelijken en zo de succesfactoren te achterhalen, op welke dingen moet je letten... Vandaar dacht ik dat Schoonvolk! een mooie werking was om mee te integreren in het werk. Ik heb wat vraagjes voorbereid, maar ik weet niet wat je het liefste hebt, zelf vertellen of de vraagjes overlopen?

LL: Doe maar de vraagjes, ja.

EV: Oké! Op welke manier is het project ontstaan?

LL: Ja, eigenlijk is het idee om iets voor jongeren te doen een paar jaar geleden ontstaan omdat we merken dat we en heel uitgebreide werking hebben voor kleuters en kinderen, en dat er dan precies niet zoveel in ons aanbod zat voor en dachten we ook minder jongeren bereikten. En voor volwassenen komt dat ook weer terug, maar geen jonge gezinnen. Dus dan zijn we op een bepaald moment de focus gaan leggen op jongere gezinnen en jongeren, omdat dat twee groepen zijn die we precies een beetje verliezen, om die dan daarna terug te krijgen. Dus alle twee iets dat bij mij in de publiekswerking valt, die gezinswerking en de jongerenwerking, maar we hadden ook vrij snel door – wij hebben dan ook wel andere jongerenwerkingen bezocht, gelijk in Antwerpen – maar omdat we hier in Gent ook in een studentenstad zitten, zou het zonde zijn moesten we daar niets mee doen. Het enige dat ons een beetje tegenhield was de investering qua tijd, want je moet er wel veel mee kunnen bezig zijn. Daarom doen we dat ook – ik en een andere collega – wij doen dat samen, omdat het met momenten ook vrij arbeidsintensief is en dat was geen vraag van het museum of de stad, maar eerder gewoon een idee van onszelf dat we gewoon heel graag zelf zouden doen. Dus om het een beetje haalbaar te houden doen we dat met twee, al is dat soms toch nog te weinig, omdat we dat allebij bovenop al ons ander werk doen, dat ook al een drukke job is. Maar dan, het is eigenlijk – we hebben op een bepaald moment gewoon gezegd ‘we gaan er gewoon voor’ en we hebben gewoon via sociale media een oproep verspreid, dat het museum jongeren zocht, maar dat was heel vaag. Omdat we dachten dat we ook met de jongeren zelf gingen zien hoe we dat gingen aanpakken en op welke manier. Er was dus ook nog geen sprake van de naam Schoonvolk!. En dan hebben we de oproep gedaan, en is er super veel reactie op gekomen – ik denk meer dan 150 reacties – van jongeren die wouden lid worden van een jongerenwerking hier in het MSK. En dan hebben wij er 10 geselecteerd op basis van een idee dat ze mochten geven wat ze wel eens wouden doen in het museum voor jongeren. En ze zijn hier dan ook langsgeweest enzo, dus hé op dat vlak... euhm... hadden we een

selectie gemaakt. Ook hadden we gekeken naar een leeftijd, zodat het niet allemaal 18jarigen waren of allemaal 26jarigen waren, dat er ook verschillende studierichtingen waren, dus er zaten jongeren in die al in het middelbaar zaten en jongeren die al in het hoger onderwijs zaten. Nu, het is maar een klein detail, degene die in het middelbaar zat, zit nu ondertussen ook in het hoger en hebben we niemand meer van het middelbaar, maar swat. En dan zijn wij – dat heeft bijna een halfjaar geduurd – om met hen te brainstormen om te zien hoe zij dat zagen, hoe wij dat zagen, welke namen dat we voor onze groep gingen bedenken, wat de doelstellingen waren... Dat traject hebben we ook samen met de jongeren gedaan, omdat we dachten dat het wel een idee van het museum kon zijn, maar als dat niet zo jongerenproof is, hoeft het niet dat we onze tijd en energie daarin steken. En dan zijn we begonnen vrij snel eigenlijk met vanalles hier in het museum te organiseren. Euhm, en na 1 jaar hebben wij beslist om het aantal jongeren op te trekken naar 15, omdat wij toch merkten dat als we maar met 10 waren – ze zitten ook allemaal in andere richtingen heb ik al verteld – maar die hebben ook allemaal andere examens qua timing, en als ze dat dan in juni hadden, dan komen er 6 van de 10 naar af en dan zaten we soms in de problemen met onze activiteiten omdat er niet genoeg jongeren aanwezig konden zijn. Nu dat we met 15 zitten, is het beter te doen – het is ook een hele leuke groep – en waarschijnlijk gaan we nu bij het begin van het nieuwe schooljaar terug een oproep doen, omdat er een paar zijn die de maximumleeftijd bereikt hebben of die gaan werken en die zeggen van ‘we wonen niet meer in Gent of dat is ambetant’. Dus we gaan waarschijnlijk terug aanvullen tot 15 dan. Ik ben waarschijnlijk niet meer mee met de vraagjes.

EV: Oh, maar dat is geen enkel probleem hoor. Ik vroeg mij alleen nog af hoe dat werd onthaald bij de directie – dit concept?

LL: Goh, die waren heel enthousiast over het idee, alleen aan de naam moesten ze een beetje wennen, omdat dat spannend was. Maar we hebben dat dan beargumenteerd waarom we dat wouden, maar nu zijn ze daar heel trost op. We proberen ook zoveel mogelijk om de jongeren te betrekken bij onze gewone werking. Dus zij komen hier binnen alsof het medewerkers zijn van het museum. Het enige nadeel is dat we heel vaak 's avonds afspreken en dat er dan niet veel collega's meer zijn, maar naar de openingen komen ze ook altijd. Deze week hadden wij bijvoorbeeld brunch en dan waren ze hier ook allemaal en zo zien ze de collega's dan ook. Sommigen hebben dan vragen en dan sturen wij die door naar andere collega's. Het is dus wel de bedoeling – in het begin dat ik hier kwam werken was er zo'n schrik voor jongeren – terwijl nu als die zien dat die leden van Schoonvolk! eigenlijk niets verkeerd doen, dat werkt wel. Ze hebben er wel veel sympathie voor en het is ook een heel toffe groep. We hebben eigenlijk geen tegenstand ondervonden, neen.

EV: En, hoe hebben jullie die werking dan opgestart? U zei al dat jullie hen de vrijheid gegeven hebben om alles een beetje zelf te beslissen, maar hebben jullie toch een bepaald model gevolg of niet?

LL: Neen.

EV: De doelgroep dat jullie bereikt hebben, was dat de doelgroep die jullie in eerste instantie voor ogen hadden?

LL: Ja.

EV: De sociale media campagne is dus bij de juiste doelgroep terechtgekomen.

LL: Ja, ja.

EV: Zijn er al deelnemers die zijn afgevloed?

LL: Wel, één iemand die gestopt is, is begonnen met werken. En dan was er eens iemand die een halfjaar op erasmus is geweest, maar die is er achteraf weer bijgekomen. Dat gebeurt dat iemand ook tijdelijk even niet is.

EV: Oké, maar jullie hebben dan nog geen alumni-werking?

LL: Nee, nee. Dat gaat nu waarschijnlijk zo zijn, want er zijn er twee die volgend jaar te oude gaan zijn, z gezegd.

EV: En jullie zijn wel van plan om die te blijven betrekken?

LL: Goh, ik heb daar eigenlijk nog niet over nagedacht. Schoonvolk! is ook nog redelijk jong – ook qua organisatie – dus euhm, misschien wel hoor. Ik zou het jammer vinden moesten we dat contact met die mensen moest dat verwateren. Maar één iemand bijvoorbeeld is ook gids in het museum, euhm, dus zij is gestopt met Schoonvolk! maar is wel gids in de atelierwerking, dus aangezien ze dat heel leuk vinden om dat te doen – één van de twee die volgend jaar ook stopt – dachten we dat dat misschien wel een manier was om zo wat verbonden te blijven aan het museum. Dus ja...

EV: Oké, en als trekker. U zei dat u dat deed met een collega; hoe hebben jullie het programma ingedeeld? Was/is er ruimte voor teambuilding en opleiding of werken jullie enkel naar een eindresultaat toe?

LL: Euhm, goh we werken redelijk veel naar activiteiten toe, maar teambuilding doen we ook altijd. Euhm, en opleiding... als ik me niet vergis – we doen vaak opleidingen voor gidsen en dan nodigen we hen daar ook op uit en binnen veel van die jongeren ligt die museumwerking in hun interesseveld, waardoor er altijd wel veel komen. Dus bijvoorbeeld hadden we een hele lezingenreeks rond Van Eyck georganiseerd en hen ook telkens uitgenodigd, en ook hoewel dat eigenlijk iets was dat niet specifiek voor hun doelgroep georganiseerd was, komen ze daar op af, dus ze zijn altijd welkom voor andere dingen ook.

EV: Zijn er zo bepaalde drempels of successen die voor u (en uw collega) heel opmerkelijk waren?

LL: (lach) Eigenlijk vind ik het voor zo'n organisatie zeer opmerkelijk dat we met niet zoveel moeite heel veel jongeren bereiken door die jongerenwerking te hebben. Dus het feit dat ze met 15 zijn en alle 15 een eigen netwerk, vriendenkring hebben en studierichting kan je op een heel gemakkelijke en snelle manier heel veel jongeren bereiken. Dus bijna alle activiteiten die we deden – als die met inschrijvingen waren – waren die volzet. Euhm, we hebben dan – het is niet zo dat wij zeggen welke activiteiten dat ze moeten doen – alles komt echt van hen uit. Op een bepaald moment hadden ze dan de vraag om een blok te organiseren in het

museum. En dat was zelfs nog nooit in ons gedacht opgekomen, maar we hebben het dan ook effectief gedaan. En elke dag konden er dan 50 jongeren komen studeren en dat wordt dan ook massaal opgepikt in de pers en dan denk het museum ook van 'waw, het feit dat die jongeren hier zijn en suggesties geven op, ja, in verband met dingen van hun leefwereld dat geeft ook een goed effect voor het imago van het museum'. Dus eigenlijk is dat een heel positief verhaal. Het enige dat ik nog weet waar we over gestruggeld hebben, dat is dat social media verhaal. Dus vroeger hadden wij gewoon een groep van 15 jongeren en had niemand echt een taak. En nu hebben we echt zo – dat kwam ook als vraag uit de jongeren – heeft iedereen zo een functie gekregen. We hebben een team sfeerbeheer – dat is wel het leukste team, allé in dat team zou ik ook wel willen zitten – die zorgen voor eten gedurende de vergaderingen, die zorgen dat er een kerstfeestje is, die zorgen dat er sfeer is altijd eigenlijk. En dan heb je ook iemand die altijd verslag maakt en iemand die budget beheert. Je hebt een social media team en dan hadden we ook een team nocturne, omdat wij volgende week een nocturne hebben van Schoonvolk!. Dus dat zijn allemaal werkgroepen, want we hebben wel gemerkt dat als we met 15 zijn en we zitten alle 15 samen, dan zitten we uren samen en kunnen we blijven discussiëren over één iets, terwijl dat dat veel sneller moet beslist worden, want we verliezen gewoon vaak te veel tijd. We hebben een beetje moeten zoeken hoe we het efficiënts te werk gaan en dat weet ik nog met die social media – dat ging ik eigenlijk zeggen – dat dat in het begin moeilijk was voor het museum om dat los te laten, dat jongeren dat gingen overnemen en dat gingen op een eigen manier communiceren over dingen die in het museum doorgaan, maar eigenlijk doen ze dat heel goed en heel vaak, want ik merkte ook dat als wij dat moesten doen, dat kwam er dan niet van – zij zijn daar veel beter in. Zij zijn daar veel meer mee bezig – allé, ik ben nu een beetje ouder dan hen, maar toch merk ik dat in dat leeftijdsverschil dat ik daar niet mee ben opgegroeid en zij wel. Dus, euhm... dat is wel heel leuk en zij gaan ook echt actief opzoek naar dingen die ze kunnen posten op de social media en ze zijn er heel bewust mee bezig. En dan heb je ook nog een team die zorgt voor herkenbaarheid, die we zijn nu t-shirts en salopetten aan het maken van Schoonvolk!. Of dat we flyers hebben, enzo, want als ieder puntje met alle 15 moet besproken worden dan is dat een beetje teveel van het goede en dan gaat dat niet lukken.

EV: Oké, en qua social media hebben ze hun eigen account, maar beheren ze ook die van het museum zelf, dan?

LL: Neenee, enkel die van Schoonvolk! maar dat is wel heel veel gelinkt aan elkaar, dus eigenlijk zouden ze technisch gezien kunnen ze daar wel op, dus maar ze communiceren enkel via de Schoonvolk!-kanalen. Want we hebben een communicatiedienst in huis, hé, dus... dat zou raar zijn dat de jongeren dat dan zouden.

EV: Ja, vandaar dat ik me afvroeg of er kruisbestuiving was tussen beiden.

LL: Neen. Het hoofd van de communicatie is eigenlijk ook het hoofd van de publiekswerking, dus ze komen – dat is ook eens een opleiding geweest – dus Bart, het hoofd, heeft ooit een opleiding gegeven rond social media en dat vonden ze super interessant. Maar dat gebeurt bij ons heel organisch en op vraag. Het is echt een wisselwerking, dus het is niet zo dat we zeggen van 'ah, dit jaar moeten wij 3 opleidingen gegeven hebbben'. Maar we weten wel dat het als het eind juni of juli is dat we dan iets van teambuilding doen en dan met kerst het kertsfeestje. Dat zijn zowat dingen die gegroeid zijn en die we het jaar erna gewoon opnieuw gedaan hebben.

EV: Oké, en die samenkomsten met die 15, lukt dat om ze allemaal samen te krijgen?

LL: Ja, dus wij spreken begin van het jaar alle data al af, ja. Euhm, en het is ook altijd 's avonds. Nu, alle data, dat zijn de maandelijkse vaste bijeenkomsten. Dus in theorie spreken wij 1x per maand af, maar bijvoorbeeld, volgende week is er een nocturne en dan spreken we wel veel meer af, en dan zien we ook met welke werkgroep we wanneer samen zitten. Maar die maandelijkse bijeenkomsten gaan sowieso altijd door en we beslissen dat met de groep op basis van hun lessenrooster enzo welke avond dan het beste is voor hen en wat dan ook voor ons kan. En dat is ook wel iets – het museum heeft ons daarin ook wel het vertrouwen gegeven – wij zijn hier dan 's avonds laat, alleen, en op vlak van het gebouw gebruiken, was dat ook direct geen probleem dat wij dan 's avonds alleen zijn met de jongeren. Wij hebben er wel een paar goedkeuringen voor moeten krijgen om alles gefixt te krijgen.

EV: Hebben zij ook een eigen zaaltjes, een eigen plekje?

LL: Neen, gewoon omdat wij geen extra lokaatjes hebben, anders zou dat wel zo zijn.

EV: En doen jullie ook aan evaluaties? Tussendoor of na een event?

LL: Meestal na een event, telkens evaluatie over het vorige, de vorige activiteit.

EV: Is dat een evaluatie enkel tussen de jongeren of nemen jullie ook feedback mee van de collega's?

LL: Euhm, Meestal is die tussen de jongeren, maar als er feedback is van de collega's nemen we die wel mee, maar tot nu toe, euhm, zijn er niet echt veel collega's die erop aanwezig zijn, dus je kan er moeilijk iets over zeggen. We hebben ooit eens gehad – maar dat is iets anders, want dat was niet van de jongerenwerking – dat er feedback kwam van de toezichters van dit of dat en dat is moeilijk daarom, en dan van zodra dat er iets van reactie komt, dan nemen we dat wel mee.

EV: Oké, en wat is er zowat opgevallen in de evaluaties van de jongeren? Zijn er bepaalde dingen die terugkeren of zijn er dingen die opvallen?

LL: Het valt ons heel vaak op, en we struikelen er ook nog steeds over, dat we altijd veel te veel willen doen. Met het feit dat we met zo'n grote groep willen zijn, dan dat je op je eentje – allé in mijn geval – ik organiseer op mezelf de kunstendag – dat is voor kinderen – en je hebt een idee wat je wilt doen, maar als je met 15 bent en iedereen heeft aparte ideeën, dan is het moeilijk om te beperken. Ze zijn met zoveel en zo enthousiast. We doen meestal teveel voor wat haalbaar is en dan denken we altijd erna dat we beter minder hadden gedaan en beter uitgewerkt, dan dat we zoveel verschillende dingen wouden doen. Dus dat is een beetje ambetant. En ook, wat we dan uit het museum vaak merken, zelfs zijn die jongeren al een tijdje bij ons, dan nog hebben ze iemand nodig van het museum, die zo wat – hoe moet ik dat zeggen – heel vaak blijven hun ideeën of wat ze willen ook echt niet realistisch. Bijvoorbeeld voor de nocturne gingen ze twee weken geleden een oproep doen aan alle jonge kunstenaars om zich te laten inspireren op Van Eyck en dat hier dan tentoonstellen. Dat ik dacht van 'ja, dat gaat niet hé'. Daar is toch echt nog veel te weinig tijd voor om dat nog te doen, dat is veel

te grootst project, daar moet je eigenlijk een half jaar mee bezig zijn, en daar moet je eigenlijk een half jaar mee bezig zijn. Je kan niet vragen aan mensen om de tentoonstelling te bezoeken, en een interpretatie te maken en dan nog eens tentoonstellen. Dus soms moeten we de boeman spelen. Dus het komt er ook vaak op neer – dat is bij Nora en mij toch wel vaak – dat we uiteindelijk, er zijn heel veel ideeën, maar het duurt heel lang voor het concreet wordt. Of tot ze zelf in actie schieten. We proberen heel veel los te laten, zodat ze zelf heel veel zouden doen, maar heel vaak merken we dat tot de dag van het evenement bepaalde dingen niet georganiseerd zijn. Dan is de ene zien of... ja, het zijn allemaal vrijwilligers hé, dus ze hebben geen verplichting. Nu voor de nocturne zijn we eigenlijk wel heel goed bezig, alles ligt vast, dus dat is goed.

EV: Ja, dus jullie hebben eerder een adviserende rol en jullie gaan niet vaak zelf actie ondernemen?

LL: Neen, dat is de bedoeling, maar euhm... soms moeten we wel ingrijpen. Of bijvoorbeeld, er willen dan mensen komen kijken – externen – bijvoorbeeld om een concert te spelen, maar eigenlijk weten zij veel te weinig af van het gebouw om dat aan hen over te laten. En eigenlijk moet daar wel iemand van het museum dan bijzijn om langs welke ingang te tonen – heel praktische dingen – maar je kan dat niet 100% aan hen overlaten, omdat ze zelf ook veel dingen niet weten. Of wanneer het onthaal open is en wanneer dat ze binnen kunnen. Zo'n dingen, dus je moet er als museummedewerker toch heel veel mee bezig zijn. Plus ook, dat jongeren er geen rekening mee houden dat het nacht is of weekend. Op ieder mogelijk moment bellen ze u of sturen ze berichten of dit of dat. Maar dat is maar een kleinigheidje maar ja..

EV: Dus jullie hebben wel nog altijd het plan verder te gaan met de jongerenwerking, zoals het nu is. Of gaan jullie misschien wat dingen aanpassen nu er een nieuwe oproep komt?

LL: Het kan dat er aanpassingen gaan komen, maar we gingen eigenlijk na de nocturne ook wat evalueren met hen, omdat hier het nieuw museum naast ons – het GUM – gaat ook open en zij hebben ook een jongerenwerking, en daar is heel duidelijk – zij zijn met veel meer – en die jongeren zijn omgekeerd. Zij adviseren het museum en is het museum die alles gaat uitvoeren en dan dachten we dat we daar misschien eens moesten over nadenken, want als puntje bij paaltje komt, dan organiseren we het toch bijna altijd zelf, omdat het te laat is bij hen of niet prioritair, omdat ze dan een paper moeten schrijven. Maar uiteindelijk de eindverantwoordelijkheid ligt natuurlijk nog altijd bij ons, dus het moet georganiseerd worden, dus we gingen daar eens met hen over spreken, maar voorlopig gelijk nu met de nocturne gaat het heel goed. Dus we zijn heel korte termijn planners en na de nocturne weten we nog niet wat we gaan doen. Heel vaak is er vraag vanuit het museum om iets te doen, of vanuit de stad, en soms gaan we daar op in en soms ook niet. Dat kiezen de jongeren eigenlijk volledig zelf, samen met ons. Of het haalbaar is of niet, bijvoorbeeld er is binnenkort in mei Tumult – dat is een kunstenfestival in de Krook – en we doen daar nu al ieder jaar aan mee en nu komt de vraag of we daar aan mee gaan doen. We zeggen nooit ja of neen, we bespreken dat met de jongeren en indien ja, wat we zouden kunnen doen, dat dat iets haalbaar is, want dat ligt al in het begin van hun blok. Vorig jaar zijn we ook met hun naar Pukkelpop geweest met zo'n gemeenschappelijk project, euhm... maar dat is altijd in samenspraak met de jongeren, want als wij ja zeggen en er kan niemand komen dan heeft dat ook weinig zin, want wij behoren niet tot de doelgroep.

EV: En jullie deelname met Pukkelpop dat was met de vaste kern? Jullie hebben daar geen andere jongeren bij betrokken, omdat dat toch een moeilijke periode is voor jongeren met vakanties en examens.

LL: Neen. Dat was ook tot het laatste spannend van wie kan er eigenlijk allemaal aanwezig zijn, want sommigen horen dan in Juli dat ze herexamens hebben, dus je moet altijd wel een aantal mensen hebben die zeker aanwezig kunnen zijn, om te kunnen beslissen dat we mee doen of niet. Maar ja, dat zijn allemaal dingen waar je mee moet rekening houden, want dat zijn allemaal praktische dingen.

EV: En als u zo een ruwe schatting zou moeten maken: hoeveel procent jobtime gaat daar naartoe?

LL: Ja, pfft..mmmh... 20 misschien toch.

EV: 20 samen dan, of ieder 20?

LL: Ja, ieder 20 ja. En soms is dat, gelijk in de vakantie bijvoorbeeld, ja dan zien we ze bijna niet – in de vakantie ligt het altijd een beetje stil – maar dan nu met Pukkelpop hebben wij dat wel gedaan, en dan begint het zo rustig aan stillejtes aan opnieuw. En dan in Juli is het dan bijna niets, maar dan nu – omdat het bijna nocturne is – moet er nog vanalles gebeuren, maar ik denk dus gemiddeld 20, ja.

EV: Oké...

LL: Gelijk Antwerpen is wel al veel verder op dat vlak hé. Maar ja...

EV: Maar zij veranderen nu ook van koers, dus dat is wat anders nu.

LL: Ja, er komen veel mensen soms wat vragen stellen over Schoonvolk! maar we hebben ook gemerkt dat als je op bezoek gaat bij andere musea, dat werkt zo niet voor ieder museum. Je moet echt zo kijken wat voor je eigen museum haalbaar is en euhm, ik denk ook dat het een verschil is als je in een studentenstad zit of niet. Hier zijn ze natuurlijk makkelijk te bereiken, maar in een andere stad is dat misschien al wat moeilijker. In Antwerpen bijvoorbeeld – Liene – die deed dat bijna fulltime, en dan kan je dat natuurlijk ook totaal andere dingen doen, dan als je dat effkes als eigen wil bijneemt. Dus het is overal anders.

EV: Ja, het hangt natuurlijk heel veel af, maar toch zijn er gelijkenissen te vinden tussen de verschillende werkingen en die samenkomsten.

LL: Ja?

EV: Ja, ik denk dat dat voor mensen die er bijna niets vanaf weten, dat dat toch een kleine geruststelling moet zijn.

LL: Ja, ja. Wij doen dat met veel ook. Wij beginnen er gewoon aan, en dan zien we wel wat dat geeft. Ik denk dat er veel mensen ook gewoon schrik hebben om ermee te beginnen, omdat ze niet goed weten wat of hoe, maar het is wel heel leuk om te doen. Het is zeker een aanrader.

Oh, kijk, dat is Nora trouwens... wacht ik ga ze even snel halen.

LL: Voila, maar we zijn eigenlijk al klaar, maar ik vertelde dat we dat met ons twee deden, maar ik zag je lopen, dus ik dacht...

NDW: Ah, ja. En zijn er veel?

EV: Wel, ik heb er momenteel 15 dat ik graag zou interviewen.

NDW: Wow, zoveel! En in Gent? Daar zijn wij de enigen hé?

LL: Ja, het GUM dat nu gaat openen.

EV: Ja, nu die reken ik niet mee omdat zij geen structurele jongerenwerking vormen in de vrije tijd, maar verbonden zijn aan onderwijs.

LL: Zeg Nora, hoeveel procent denk je dat we besteden aan de werking van ons werk?

NDW: Jah, veel te weinig dan dat zou moeten eigenlijk, maar ja. Euhm, 40% ofzo?

LL: Oei, ik zat aan 20!

EV: Maar 40% samen of apart?

NDW: Jah, dat is eigenlijk veel te weinig als je dat bedenkt, maar euhm... we doen het ook met 2 hoor.

LL: Maar van al het werk dat we hebben.

NDW: Ja, ieder 20 dan inderdaad; ik denk dat dat wel klopt. Want ik werk nu ook 4/5 tijdelijk, normaal wel ik fulltime en Lies 3/5..

LL: Ja, niet van een fulltime natuurlijk, dat is ook nog eens.

NDW: Ja, maar samen heb je dan een fulltime en dan is het wel een 40%. Maar ik vind het wel veel te weinig dat we daar tijd voor hebben. Want als we het goed willen doen, wij hebben nu een vrij goeie ploeg, maar als wij nu een diverse groep zouden willen bereiken, dan hebben wij daar geen tijd voor om dat te doen. We zouden kunnen samenwerken met vzw Jong om die groepen diverser te maken, maar we hebben dat allemaal nog niet gedaan hé. Dat is allemaal zoiets...

LL: Ja, wij hebben dat uit eigen wil er zowat bijgenomen... Dus het is niet dat het museum beslist heeft om iemand aan te nemen om een jongerengroep te starten.

NDW: Ja, maar ik denk hier dan wel bijgekomen drie jaar geleden als doelgroepenwerker en dan zou je kunnen denken dat dat daaronder valt. Want dat was een doelgroep die we te weinig bereikten. Dus opzich vind ik dat ze daar wel ruimte moeten voor maken, maar bijvoorbeeld nu opzich met die tentoonstelling, het is altijd wel al iets geweest. Als je het – wij

zijn ook een beetje terughoudend omdat er net zo weinig tijd is – moest je nu zeggen van je mag dit fulltime doen, ja dan zou dat totaal anders zijn. Dus ja, moesten daar middelen voor komen...

EV: Ja, subsidiedossiers schrijven...

NDW: Ja, maar uiteindelijk is het dat. Zeker kleine musea, hoe moeten die dat dan doen. Maar ja, we zijn niet allemaal fulltime hé... pakt dat er alles samen 3 fulltimes zijn voor de publiekswerking. Gelijk hoe dat Sanne dat deed in het KMSKA dat was fulltime. Maar het gaat erom hoever je daar in wilt gaan natuurlijk; het museum moet ook mee zijn en daar volledig voor keizen. Wat wij bijvoorbeeld ook al gedacht hebben – maar allé, misschien heb je dat al gezegd Lies – want nu zijn dat 13 jongeren, maar het is ook interessant om te weten hoe we daar nog meer jongeren mee kunnen bereiken, want andere jongeren bereiken we wel evenementieel en niet structureel. Dus is het wel interessant om een lidmaatschap of iets anders..

LL: Ja, we blijven daar wel een beetje over nadenken.

NDW: Ja, want op museumnacht – neen, dat is een slecht voorbeeld – nu de Van Eyck Nocturne dat heeft een succes, dat is dan één keer, maar hoe kan je de achterban groter maken en dat dan nog een structureel. Maar dat is dan ook weer van als we nu maandelijks een rondleiding met Schoonvolk! zouden organiseren, maar gaan we dan ook maandelijks die achterban hebben. Maar snap je, je kan daar mee doen wat je wilt, maar voor ons is dat nu dus enkel evenementieel: ne keer dat, ne keer dat.

EV: En jullie doen elk jaar ook mee aan Museumnacht?

NDW: Ja, dat is een beetje vanuit de stad verplicht dat het museum dat doen, maar het is wel onze jongeren die dat dan vormgeven.

EV: En werken jullie op dat moment samen met AmuseeVous of totaal niet?

NDW: Niet meer eigenlijk hé? Jij hebt dat vroeger gedaan?

LL: Ja, vroeger hadden we geen jongerenwerking dus, maar voor nu met de Nocturne hadden we ook gevraagd om mee samen te werken, maar ze hadden het te druk om samen te werken, maar ze wouden het wel verspreiden als het programma er was. En ik heb het dan doorgestuurd, maar ze reageren niet, dus ja...

EV: Oké, maar alvast bedankt om mij vandaag hier te ontvangen en te antwoorden op mijn vraagjes.

LL: Dat is graag gedaan.

NDW: Absoluut. Ik vind het heel interessant om te weten hoe de anderen het doen dan.

EV: Absoluut, als mijn thesis af is, stuur ik dat natuurlijk ook wel door!

LL: Ah, dat is wel leuk. Want wij hebben vaak studenten die komen en die dan vragen stellen, maar wij weten dan nooit wat ermee gebeurt.

NDW: Ja, ja... er is heel veel interesse voor.

2.8 Ho, Monica & PATTEET, Klaartje, Monica Ho & Klaartje Patteet van de Young Voices in het MoMu, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 19 februari 2020.

Geïnterviewde(n):	Monica Ho (MH) en Klaartje Patteet (KP)
Locatie:	Kaasstraat 7, 2000 Antwerpen
Datum:	19/02/2020
Interviewduur:	30 minuten

EV: Ik zal misschien vanaf het begin beginnen en ik heb vorig jaar mijn bachelorproef gedaan over jongerenparticipatie in kleine musea. Daar is uitgekomen dat die heel geïnteresseerd zijn, maar dat die daar totaal niets vanaf weten. Zo ben ik op het idee gekomen om echt de grote voorbeelden in beeld te brengen, zodat ook zij dat voorbeelden kennen, omdat zijn ook de naam MAS in jonge handen totaal niet kenden. Dus wil ik enerzijds graag dat doen en anderzijds wil ik ook graag met jongeren samenwerken die in die werkingen zaten en samen na te denken aan een duurzaam model, vooral tips & tricks. Op die manier kan er van het projectmatige afgestapt worden en echt over te gaan naar onderdeel van het museum. Dit is dus het eerste deel waar ik eigenlijk een beetje informatie kom inwinnen rond de werking dat jullie doen en eventueel vragen of jullie contactgegevens hebben van jongeren die meededen, dat ik dan eventueel kan meenemen naar het tweede deel.

MH: Misschien kunnen wij ons eerst voorstellen?

EV: Ja.

MH: Ik ben Monica en ik ben verantwoordelijk voor alle communicatie van het Modemuseum, dus dat betekent eigenlijk website, newsletter, sociale media, de content-creatie daarrond.

KP: En ik ben Klaartje, en ik ben verantwoordelijk voor de publiekswerking. Wij zijn met drie en ik doe voornamelijk het luik met educatie, dus alles dat begint bij kinderen tot jongeren. Rondleidingen, workshops,...

MH: En de reden waarom dat wij er werden opgezet is omdat Klaartje als publiekswerking dat is logisch. Ik werd er opgezet omdat ik, denk ik, een van de jongste ben in het museum. En ik ga er ook wel bij zeggen, het hele doel van de jongerenwerking is ook om meer diversiteit aan te trekken, niet enkel op vlak van leeftijd, maar ook op vlak van kleur. Euhm, dus ik denk dat dat ook een van de belangrijkste redenen is waarom ik erbij betrokken ben, hoewel ik niet van publiekswerking ben.

KP: Ja, eigenlijk willen ze hier binnen het MoMu met het project 'The Young Voices', dat dat gedragen werd door heel het MoMu, dus dat iedereen daar wat zijn schouders onder zou zetten.

MH: Wij waren eerder de tussenpersoon.

KP: Maar, wij waren de leidende figuren, de coördinatoren.

EV: En jullie zeiden dat er nog een derde was, wat was die functie.

MH: Die is ook publiekswerking, maar dan een ander luik, die doet volwassenen.

EV: Oké, en hoe is het project ontstaan? Bij wie is het idee gegroeid?

KP: Oei, dat leefde hier al langer, want wij merkten dat wij heel moeilijk jongeren tot in het museum krijgen. Workshops enzo, dat lukt niet meer, want jongeren tussen 14 en 18 zitten niet te wachten op een workshop bedrukken ofzo, allé, we hebben dat geprobeerd, maar dat bleek iedere keer van we vinden ze niet en als ze kwamen, dan waren het altijd dezelfde. En dan is het idee gegroeid en hebben we zelf een beetje research gedaan: welke musea doen dat al, en op welke manier? En het MAS heeft ons wel geïnspireerd: we zijn daar is gaan praten, eens naar een infomoment geweest. En, dat heeft ons zin gegeven om er ook aan te beginnen. En het is ook een beetje van onze directie uit, daar was ook veel interesse, maar dan op een andere manier. Gewoon om de jongeren zelf ook eens aan het woord te laten en te zien hoe zij over bepaalde dingen denken.

EV: En jullie zijn daar dan niet op bepaalde frustraties gebotst met het project bij de directie of andere personeelsleden, die niet direct happig waren voor het project?

MH: Euhm, dat is een moeilijke. Het ding is, het moest gedragen worden door heel het museum, dus iedereen moest er aan werken, maar het probleem was: het was ons eerste jaar, dus we wisten zelf niet wat verwachten. We hadden de jongeren ook carte blanche gegeven, dus ze konden alles organiseren wat ze wouden. Dat hoefde niet per sé iets te maken hebben met MoMu, omdat wij nu – we zitten in het midden van de renovatie – dus wij zijn niet open. De jongeren konden ook niet echt met de MoMu-collectie werken, want een locatie extern is niet geklimatiseerd, en niet geschikt om onze collectie daar te tonen. We hebben die dus carte blanche gegeven en met wat ze afkwamen; wij mochten dat niet... wij konden die wel leiden naar misschien, sturen, maar we konden niet zeggen van jullie moeten dees en dees doen. Waardoor ze hebben gekozen voor een expositie, maar ze wilden dan jonge kunstenaars uit de fotografie, uit mode, uit andere kunstrichtingen een beetje een stem en platform geven, en dat is dan die MoMu, MoNu geworden.

KP: Frustraties niet echt, maar wij hebben wel gemerkt – wij dachten dat we als tussenpersoon zouden dienen, maar eigenlijk hebben we heel veel zelf getrokken.

MH: Het ding was, zij hebben een event georganiseerd, maar wij doen geen productie of tentoonstellingen, dus wij wisten ook niet 100% zeker wat daar bij kwam kijken. Dus wij konden dat ook niet goed inschatten wie en wat we van het team op welk moment konden inschakelen. Waar wij tegen strubbelingen hadden van collega's, dat niet.

KP: Neen, totaal niet. Iedereen stond achter het project, maar we hadden wel het gevoel van dat ze gewoon ook niet teveel betrokken wouden zijn, maar kom gerust vragen.

MH: Ja, er was niet echt initiatief van de collega's, die zeggen van kan ik misschien helpen?

KP: Wij deden elke twee weken een bijeenkomst, 's avonds van 6 tot 8. En eerst waren we gestart van de ene week doe ik het, de andere week Monica en dan was Noëlle de derde

persoon. Maar uiteindelijk zijn we daar van teruggekomen en hebben we elke keer met ons 3 erbij gezeten, omdat er veel tussentijd was. En dan hebben we elke keer aan de collega's gezegd van 'jullie zijn welkom, het is vergadering', maar dat bleek ook moeilijk. Er zijn er wel een paar die zijn komen kijken en spreken, maar...

MH: Het ding is dat die jongeren daar niet veel aan hebben als ze er niet mee bezig zijn. Het hoeft niet dat we iemand laten spreken over communicatie als communicatie een van de laatste stappen is en ze nog in de brainstorm-fase zitten bijvoorbeeld. Dus daar hebben ze niet veel baat bij. Zoals met curatie, inhoudelijk hadden ze dan die expo vastgelegd, hebben ze dat wel vastgelegd met de curator, bijvoorbeeld, maar dat is ook omdat de curator gezegd heeft van 'dees kan goed werken en dees vind ik iets minder, maar als je dat verder uitwerkt, kan dat wel lukken'. Dus het was eerder een adviserende rol, dan dat ze praktisch aan het meewerken waren.

KP: Ja, wat wij op het einde ontdekt hebben. Die jongeren hadden heel veel kunstenaars gecontracteerd, die dan hun werk binnenbrachten. En dan hadden wij plots iets van 'oei, dat werk moet wel verzekerd worden', bruiklenen schrijven, zorgen dat er bewaking is... En dat zijn allemaal dingen die ook voor ons nieuw waren en die pas op het laatst moment kwamen, en dan hebben wij dat allemaal op ons genomen, terwijl moesten we dat geweten hebben of veel meer op voorhand, dan hadden we daar die collega's die dat wel mee bezig zijn, daar wel beter bij kunnen betrekken. Dus dat is geen verwijt naar de collega's, maar eerder voor ons omdat het zo nieuw was en te weinig tijd uiteindelijk.

EV: Hoe zijn jullie eigenlijk op de naam gekomen? Is dat van jullie zelf gekomen, of hebben de jongeren daar mee een aandeel in gespeeld?

MH: The Young Voices of de naam van het project?

EV: De naam van het project, ja. MoNu?

MH: Ah, MoNu – het project – dat hebben ze zelf gekozen.

KP: En ook de affiche enzo, dat hebben zij allemaal gekozen.

MH: Alles is door hen gedaan, naam hebben ze zelf gekozen, ze hebben moodboards gemaakt om die dan te sturen naar kunstenaars die zij wouden tentoonstellen. De affiche werd ook gemaakt door een grafisch ontwerper, die een moodboard gekregen heeft in welke stijl ze de affiche wouden, dus alles was door de jongeren en wij hebben nooit gezegd van of wij hebben nooit zelf iets gedaan uit MoMu, zonder dat eerst aan de jongeren te vragen.

EV: Ja, ze hebben dus echt mee het merk kunnen bepalen dat ze hebben neergezet?

MH: Ja.

KP: Ja.

EV: En in eerste instantie om die jongeren te bereiken, hebben jullie de doelgroep/leeftijdscategorie bereikt dat jullie voor ogen hadden?

KP: Eigenlijk hadden we het idee om van 16 tot 26 te werken en het is 19 tot 29 geworden.

EV: Dus...

MH: Er is een verschil ja.

KP: Ja, er was een schone mix van jongens en meisjes, maar ook in leeftijden en cultuur, achtergrond, studies...

EV: Ja, en ook al werkenden?

MH: Ja, er zaten ook mensen bij die al werkten.

EV: En hebben jullie nog altijd contact met de jongeren of is dat een beetje stil gevallen?

KP: Ja, we zijn aan het aandenken aan een tweede editie, alleen zitten wij in een moment dat een beetje moeilijk is, want binnenkort gaat ons kantoor verhuizen, dan moeten we openen, dus wij zijn een beetje bang dat die jongeren daar dan verloren gaan lopen en dat wij niet genoeg tijd gaan hebben om ze te begeleiden, dus we zijn nog aan het kijken of we een iets kleinschaliger project met hun kunnen doen. En eventueel de jongeren van de vorige keer contacteren en vragen wie geïnteresseerd is voor een nieuwe editie.

EV: Maar zij zouden wel een voorkeur krijgen en dat er dan nieuwe mensen bijkomen, of moeten ze opnieuw solliciteren?

KP: Nee nee, we hebben dat de laatste keer gevraagd – want we hadden niet verwacht dat er nog velen zouden terugkomen – maar er waren toch nog veel die wouden terugkomen. Die krijgen uiteraard voorrang.

EV: En, hoeveel jobtime hebben jullie kunnen uittrekken voor het project zelf? Omdat jullie eerst zeiden van eerst deden we ieder een vergadering, maar dan uiteindelijk toch allemaal samen?

KP: Ja, we hebben er toch wel... we hadden het verdeeld over 3 en we hadden ook alle 3 ons eigen verantwoordelijkheid over een aantal taken. Monica deed met de jongeren de communicatie, ik heb meer de verzekeringen en bruiklenen op mij genomen en Noëlle heeft meer het event-achtige en administratie gedaan. Dat hebben wij onder ons 3 verdeeld, maar daar hebben we de jongeren vrij weinig bij betrokken hé, bij puur dat?

MH: Ja.

KP: Euhm, dat heeft voor ons wel best wat tijd...

MH: Ja, die vergaderingen sowieso dat is van 6 tot 8, dus dat is sowieso al niet gedurende de kantooruren, dus dat is sowieso extra tijd bovenop en naarmate dat het event naderde heb ik hier ook vrij lange dagen gehad om dat hier allemaal rond te krijgen, dus de laatste maand heb ik wel extra moeten werken. Maar voor de rest – als ik voor mijzelf spreek – heb ik het

gedurende mijn uren wel kunnen regelen omdat daar altijd voor te werken.

KP: Ja, wij hebben daar geen uren voor vrij gekregen binnen ons pakket.

MH: Neen, dat is bovenop ons takenpakket gekomen, dus wij werken 100% en daar is dat bovenop gekomen.

EV: Amai, dat is...

MH: Ja, dat was pittig, maar ja. Het is de ene gaat er beter mee overweg dan de andere, de ene kan zich beter organiseren dan de andere, dus het gaat om hoe je het zelf ziet en doet.

KP: Ja, dat is vrij goed gelukt, maar ja... wij hebben wel wat overuren gedaan, hé.

EV: Ja, en hebben jullie gedurende dat proces altijd gefocust op het eindresultaat? Of hebben jullie ook vergaderingen gehouden voor opleidingen en teambuilding?

MH: Ja, dat was dus de bedoeling dat we mee aan opleidingen gingen doen en aan teambuilding, maar dat is niet van pas gekomen. Wij wouden bijvoorbeeld eens op prospectie-reis gaan, maar dan was het altijd het probleem dat we die niet samen kregen. En wij wouden met hen eens gaan eten, gewoon omdat wij het wat wou opkrikken of zodat ze het toch zagen zitten of met overtuiging meewerken. Het is niet dat ze dat niet gedaan hebben, maar het ding is dat om ze toch alle 14 – of met hoeveel waren ze?

KP: Uiteindelijk waren ze met 11 overgebleven.

MH: Om ze alle 11 bijeen te krijgen en dan hadden we ook zoiets van een teambuilding let 4 man, dat is geen teambuilding meer hé.

KP: En ook, als we een teambuilding wilden doen, dan was dat in de week, overdag of in het weekend, maar door de mensen die werkten was het weekend moeilijk en die van overdag, die zaten dan met school. Dat is dus het moeilijke aan zo'n groep hé, dat die buiten de Young Voices uiteraard nog honderd-en-één andere dingen hebben. Dus we hebben ons vooral gefocust op die vergadering om de twee weken, en ook daar waren ze niet allemaal. We hebben vergaderingen gedaan met 4 jongeren en met 10 jongeren, maar eigenlijk bijna nooit allemaal samen.

MH: Ik denk de enige keer dat we die ooit allemaal samen gehad hebben, was in het begin om een drankje – een soort van kennismaking – en op het einde wanneer ze allemaal op het event moesten zijn. Dat waren de enige twee momenten.

KP: En wanneer we zijn gaan eten. We hebben ze allemaal bedankt met een etentje.

MH: Maar daar waren ze ook niet allemaal.

KP: Ah neen.

EV: En waren er nog andere drempels waar jullie op gebotst zijn, die heel kenmerkend waren?

KP: Wat wij voor ogen hadden, was dat we de jongeren carte blanche gaven en ze doen maar, maar dat werkt eigenlijk niet.

MH: Ja, dat is een jongerengroep, en ik snap dat wel, je ziet elkaar als equal en je wilt niet de baas spelen over iemand of de leiding pakken. Dat zeiden ze ook tegen ons van 'wie zijn wij om de leiding te pakken en te zeggen dat een andere dees of dat moeten doen'. We hadden ze dus eerst gerust gelaten en niets gestuurd, waardoor ze bleven brainstormen, dus dan hadden we iets van 'oké, ze hebben iets van guidance, leiding nodig'. Niet persé dat we zeggen dat ze dat en dat moeten doen, maar wel dat er een deadline is en beslis wat je wilt doen. Maak gewoon een keuze, maar we hebben nooit gezegd van je moet dit en dat doen.

KP: Neen, we hebben ze nooit verplicht hé.

EV: En er was niemand die de bovenhand genomen heeft?

KP: Soms wel hé?

MH: Ja, maar omdat de groep niet altijd dezelfde kwamen, dus die dat de leiding nam, was er niet persé de week erop.

KP: Ja, want wat ook ons plan was, dat een van de jongeren zijn computer zou meenemen en verslag zou maken, maar ik denk dat dat 2 keer gebeurd is en dan hebben wij dat zelf overgenomen, want anders was dat maar een brainstrom met gebabbel en dan hadden wij na 2 uur niets op papier om de keer erop daar op verder te werken of om degene die er niet bij waren te brieven. En jij hebt dat dan gedaan he?

MH: Ja, de reden dat ik dat heb overgenomen, was omdat enerzijds omdat het dezelfde was die het maar moest schrijven. Dus dan had ik ook zoiets van, of als je dat aan een ander vroeg, was dat van 'Ah, maar ik heb geen laptop bij'. En dan geef je je laptop, maar ik merkte ook gedurende heel die brainstorm, of die vergadering je kan niet typen en tegelijkertijd typen en brainstormen. Dus dan had ik het gevoel van die dat typte, miste veel info en ik denk dat die veel info niet heeft opgeschreven. En daarom had ik zoiets van 'Oké, ik neem dat over want ik moet gewoon luisteren en typen'.

KP: En ook omdat het voor ons nieuw was, en wij wilden uiteraard ook op het einde iets hebben, want er hield wel wat geld aan vast, en niet dat we ons moesten bewijzen, maar toch hadden wij die verantwoordelijkheid of dat gevoel...

MH: Je wilt niet falen, snap je?

KP: Voila, en daarom hebben wij ook veel op ons genomen. Wat eigenlijk – naar volgende edities toe – we terug een beetje willen afschuiven op de jongeren.

MH: Ja, ik denk gewoon nu, dat was ons eerste jaar, dus trial and error, nu weten we welke fouten we hebben gemaakt, wat wel en niet werkt en daar kunnen we op inspelen.

KP: Ja, dat was ook de boodschap dat de directie ons had meegegeven, van 'doe het gewoon',

lukt het kei goed, lukt het niet ook goed, dan hebben wij het tenminste geprobeerd. Dat is altijd wel zo de spirit geweest, en het is wel kei goed gelukt hé, dus...

EV: En zijn er nog zo andere successen die jullie naar een volgende editie willen meenemen?

MH: Ik denk voor mij, wat het meeste opviel, was tijdens het event zelf, wanneer er al die jongeren kwamen en mensen die we niet hebben bereikt, dat we die niet enkel via de jongeren hebben bereikt, maar ook via de kunstenaars, die we hebben tentoongesteld en dat waren ook allemaal jonge mensen. En dat was eigenlijk een tweede laag, een tweede groep die we konden inschakelen als communicatiekanaal. Ik zie dat gewoon van als we daar een vast format kunnen van maken, en een platform geven aan jonge kunstenaars en hun bereik proberen te reachen, dat zou ook kei goed zijn.

KP: Ik denk dat als we in de toekomst verder gaan, dat we sowieso moeten zorgen dat onze groep divers blijft, qua leeftijden, want daar merkte je heel harde verschillen, want die jongeren tegenover die ouderen, dat werkte heel goed.

MH: Ja, dat is echt wel, want veel mensen zeggen van een jonge groep witte mensen vanaf 26, 27, 28... zijn dat nog jongeren? Dat is de vraag. Wij merkten wel op dat degene die al ouder zijn en die al werkten, die hadden wel een heel realistisch beeld van wat er kon en wat er niet kon. Wij hadden er eentje die werkte en die ervaring had met eventmanagement en dan hoorden ze alle ideeën van de jongeren – ook goede ideeën – maar zij kon wel zeggen van dat is niet realistisch en we gaan dat niet halen. Wij dachten dat ook, maar wij zaten toen nog in de periode dat we niets mochten zeggen, want we mochten niets opleggen. Maar dat was dan wel degene die de realistische stem was binnen de groep dankzij haar werkervaring en omdat ze ouder was. En dan heb je daar tegenover die 19 jaar is, die ze zotste ideeën had – super origineel waar wij niet op zouden komen – maar die moesten we downen, naar een realistischer beeld, dus dat was een goede wisselwerking tussen al die leeftijden en ervaringen. Zo hadden wij bijvoorbeeld ook mensen die bezig waren met gender en die dat persé mee in de expo wouden; wij hadden mensen die bezig waren met diversiteit en inclusiviteit die ook diverse kunstenaars in de expo wouden, dus dat was echt een goede mix van interesses en leeftijden, en dat zag je heel goed op de expo.

EV: Ja, jullie zeiden ook dat jullie gestart zijn met 14 en dan overgebleven zijn met 11.

MH: Ja, 4 zijn afgevallen en 1 is vervangen, want Liene is erbij gekomen.

KP: Ja, eentje is eigenlijk al helemaal in het begin eraf gevallen, omdat het toch met haar studies...

MH: Ja, die had stage en dat ging niet. Die moest op haar stage tot 7-8u werken en die kon dat niet maken, om dan vroeger door te gaan.

KP: Ja, en dan is er eentje die halverwege haar studies... wij merkten toch dat die studies...

EV: Ertussen?

KP: Ja.

EV: En op vlak van communicatie, zijn er bepaalde acties opgevallen? Heb je een andere doelgroep kunnen betrekken? Hebben ze veel zitten delen op hun eigen sociale media?

MH: Ja, dat was part of the deal dat we hadden gezegd, we gaan nu zo en zo communiceren, dus jullie moeten dat sowieso allemaal sharen. Dan hebben we ook een facebook-event aangemaakt met een speciale advertentie voor die doelgroep en daar hebben we heel veel mensen mee bereikt. Dat was in ieder geval voor geen 50 euro hadden we tienduizenden mensen dat we hebben kunnen bereiken, in Antwerpen alleen.

KP: We hadden ook wel in onze groep een aantal influencers die daar heel actief mee bezig waren, met veel volgers, die dat natuurlijk ook wel extra hebben kunnen...

MH: Ja, die meer mensen bereiken dan een gemiddelde jongere, die 5 vrienden zou kunnen meepakken.

EV: Heeft die 50 euro dat je hebt ingezet de doelgroep bereikt dat je wou?

MH: Ja, wij hebben dat ingesteld op leeftijd, locatie..., maar hoeveel er daar van zijn gekomen, dat kan ik niet weten of zien. Wij hebben daar geen enquêteurs op gezet, dus we weten niet.

KP: Maar wij hebben wel geteld hoeveel mensen we over de vloer gehad hebben en dat waren er 750.

EV: En dat was de doelgroep dat jullie voor ogen hadden voor het event?

KP: Ja, een heel gemengd publiek...

MH: Ja, wij hadden in de voormiddag iets oudere mensen, ook mensen van de buurt die kwamen want dat was toen in Bar Chapel dus in Borgerhout. En dan in de avond of de late namiddag kwamen er meer en meer jongeren en dan waren er ook jongeren die bleven hangen voor het feestje, en op het einde waren het allemaal jongeren.

KP: We hadden echt wel het gevoel dat we bereikt hadden wie we wilden bereiken.

MH: Want op een gewoon event halen we die jongeren niet binnen, en nu was dat... dat was het enige wat opviel was dat er zoveel jonge mensen waren.

KP: Wat wij ons afvroegen is, wij hebben dat gedaan in Bar Chapel – wij hadden geen museum – en we hebben veel jongeren kunnen aantrekken. We kunnen natuurlijk nu niet weten of dat allemaal jongeren zijn die binnenkort het museum komen bezoeken uit interesse of niet. Dat is wat een moeilijke, maar dat zullen we dan wel zien. Moesten we nu datzelfde moment in MoMu gedaan hebben, en meer collectie bij betrokken hebben, dat we die dan wel zouden terugzien, maar nu staat het inderdaad gewoon wat los van MoMu zelf. En het blijft voor ons een vraagteken of we die nu enkel voor die dag hebben bereikt, of gaan we die terug zien? Want dat is wel de bedoeling of we die gaan warm maken voor onze gewone expo's en gewoon aanbod.

EV: Ja, hebben jullie ook gemerkt op de sociale media dat er daar een groei was door het event? Meet volgers?

MH: Neen, dat niet.

EV: En hebben jullie aan evaluaties gedaan? Gedurende het project en erna?

KP: Goh, tijdens brainstormen – de vergaderingen – reflecteren we wel terug wat er de keren ervoor gebeurde, en dan hebben we één keer een grote evaluatie gedaan op het einde, om heel het project met hen te overlopen: de positieve en negatieve dingen. En wij onderling met drie hebben dat ook gedaan met onze directie.

EV: Maar er is geen evaluatie van de directie rechtstreeks doorgestroomd naar de jongeren?

KP: Nee, toch? Die stonden eigenlijk wat los van elkaar.

MH: Als er contact was met de jongeren, dan was dat altijd via ons.

EV: En zijn daar bepaalde zaken in opgevallen in de evaluaties, vooral van de jongeren af? Opmerkingen die jullie zeker gaan meenemen?

KP: Euhm, de jongeren hebben inderdaad wel aangegeven dat ze die volledige vrijheid in het begin wel vrij moeilijk vonden. En ook het feit dat er geen museum... wat ze eigenlijk een beetje gemist hebben, was betrokken worden bij de werking van MoMu, want ze hadden graag wat meer achter de schermen gezien en hoe dat we werken. Maar dat kunnen we hier niet, want we hebben hier niets. Dat is iets dat wel vaak is teruggekomen, qua negatief. Maar hoofdzakelijk was het heel positief, dat ze er veel hadden uit geleerd en dat ze het tof vonden dat wij hen zoveel verantwoordelijkheid hebben gegeven en dat we hen daarin vertrouwd hebben.

MH: Enerzijds was die carte blanche iets negatiefs, want dat was te open, maar anderzijds appreciëren ze ook de vrijheid dat we niets aan hen hadden opgelegd. Dus dat was een beetje dubbel. Maar op zich op het einde, ze waren allemaal super trots dat er allemaal een expo hadden kunnen neerzetten en dat was tijdens de avond ook super duidelijk. Die gaven dan in volle overtuiging aan het vertellen over de expo en dan aan het rondleiden. En dat waren dat dingen die we niet gevraagd hadden, dat ze mensen moesten rondleiden, maar dat hebben ze gewoon zelf gedaan. Je zag dat die dan heel trots waren en fier.

KP: Ja, dat ze dat helemaal hebben van nul tot... en ook hier vanuit MoMu waren ze ook heel enthousiast. Al onze collega's en onze directrice die zijn allemaal gekomen en die waren ook allemaal super positief en je zag dat dat voor hen ook een extra boost gaf, dus waw.

EV: En zijn er ook bepaalde dingen die voor jullie 3 van toepassing waren, die jullie zeker gaan meenemen naar een tweede editie?

MH: Ja, ik denk – want wij merkten dat er op het begin van het jaar veel jongeren actief waren, maar op het einde, als ik heel cru mag zijn, hadden wij een kerngroep van 5 mensen die, waar we van wisten van daar kunnen we zeker op rekenen. In het begin hadden we altijd een paar

opties gegeven van data voor de vergaderingen en dan gingen we altijd voor kwantiteit. Als er dan 7 jongeren aanwezig konden zijn, dat heeft voorkeur dan die van 4. Op het einde was het eerder van kwaliteit van ah die, die en die komen, dan zijn ze maar met 4 in plaats van met 6. Ik denk naar volgend jaar toe gewoon een gesprek aangaan om te vragen waren ze minder actief waren: is er iets? Is het druk op school? Want wij waren aan het gokken waarom, maar eigenlijk kan je gewoon beter een gesprek aangaan en vragen waarom ze minder goesting hadden of er iets anders aan de hand was.

KP: Ja, maar ja, die jongeren deden dat grotendeels vrijwillig en wij konden die niets opleggen, maar ik denk naar de toekomst toe een beetje meer engagement van hun kant, maar dat ligt ook bij ons hé. Misschien moeten wij meer bieden. Wij misten soms wel, want soms hadden wij een vergadering waar wij met 3 zaten en dan 3 jongeren, en dan heb je iets van komaan, waar zijn we mee bezig? Ik voelde soms dat dat soms te vrij was: heb ik zin en tijd om te gaan, dan ga ik. En op het einde met die 5 die we meer kunnen bieden en die dan ook meer verantwoordelijkheid en meer engagement denk ik dat beter werkt.

MH: Om het zo te zeggen, de kerngroep die heel actief was, die zou ik makkelijk kunnen inzetten als jobstudent. Zoveel vertrouwen heb ik erin.

EV: Een beetje zoals het verhaal in Amsterdam.

MH: Het grote verschil met Blikopeners is dat die jongeren dat echt willen, die willen daar echt deel van uitmaken. Zij krijgen ook een loon, dus je kan engagement daar verwachten en ook eisen. Dat kan je bij ons niet doen. Misschien als wij een partner zouden vinden, kan die financieel wel helpen, maar momenteel moeten wij het doen met de hoop dat ze het boeiend genoeg vinden om op hun cv te zetten.

KP: We zien het ook niet echt zitten om zo elk jaar een nieuwe groep samen te stellen, met capaciteiten dat we niet kennen. Als we altijd kunnen werken met een kerngroep waar we op kunnen rekenen en dan vrijwilligers vinden die kunnen vervoegen maar minder engagement tonen, dat is niet zo erg dan. Het traject was heel intensief ook. Op onze oproep hadden we heel veel reacties, dat is geen probleem, maar het is echt het telkens nieuwe mensen moeten opleiden, dat veel moeilijker is.

MH: Ja, het gaat ook om de interactie met de jongeren en hoeveel zij willen werken. We hebben nu heel veel geluk gehad met sterke karakter, die zorgden voor een goed evenwicht en hun mening durfden te zeggen, want dat is niet altijd. Heel concreet een voorbeeld van de affiche, niet iedereen was overtuigd, maar toch had iedereen in de whatsapp-groep gezegd dat dat oké was. Het was een drempel omdat al zoveel mensen gezegd hadden dat ze het oké vonden. En Sarah is daar een voorbeeld van, die is dan later komen zeggen dat ze het toch niet goed vond. Ze willen elkaar ook echt niet kwetsen, dus ze vinden het moeilijk om echt eerlijk te zijn. Naar volgende editie toe gaan we inderdaad een concept meegeven want 100% carte blanche dat gaat toch niet. We gaan ze een concept geven, maar dan wel in het museum zelf, want het is toch de bedoeling dat de doelgroep het museum meer gaat bezoeken. En dat het een lagere dempel gaat vormen.

KP: Ja, het idee is inderdaad jongeren in te zetten voor events zoals Erfgoeddag of Museumnacht Antwerpen, dat ze daar iets kunnen organiseren, en dat wij altijd kunnen

afstemmen bij hem (als klankbord). We zouden het intern willen gebruiken om vragen te beantwoorden, zodat ze functioneren als een soort adviseurs.

MH: Maar, inderdaad structureel opgebouwd en als vast onderdeel.

2.9 VANDENBROECK, Naomi, Naomi Vandenbroeck van de Young Entrepreneurs in het FOMU, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 05 maart 2020.

Geïnterviewde(n):	Naomi Vandenbroeck
Locatie:	Waalsekaai 47, 2000 Antwerpen
Datum:	05/03/2020
Interviewduur:	51 minuten

EV: Dus, ik heb vorig jaar een bachelorproef geschreven over jongerenparticipatie in kleine musea, en daar is uitgekomen dat die heel geïnteresseerd zijn, maar dat die eigenlijk totaal geen idee hebben wat het is, wat het inhoud en wat goede voorbeelden zijn. Dus samen met FARO, proberen we een kaart te maken van alle jongerenwerkingen in Vlaanderen en Brussel. En het doel van FARO is om dat ook te gaan publiceren, zodat de hele sector kan zien wat er leeft, wat er werkt en wat er niet werkt. Mijn deeltje voor mijn thesis draait voornamelijk om de vraag hoe participatief Vlaanderen en Brussel is, welke dingen wel werken en welke dingen niet werken. En of er een paar tips & tricks zijn om toch een duurzaam model op te kunnen starten, om publieksmedewerkers die eraan beginnen niet vanaf 0 te moeten laten starten.

NV: Oké, en uit welke opleiding doe je dat?

EV: Kunstwetenschappen en Archeologie van de VUB.

NV: Oké, cool.

EV: Ik had dus een paar vraagjes voorbereid, maar als u liever gewoon vertelt over de werking is dat zeker en vast ook oké!

NV: Ja, dat is goed met de vragen. Steek maar van wal!

EV: Hoe is het project eigenlijk ontstaan?

NV: Nog even een onderscheid tussen Nightwatch het traject voor jongere kunstenaars en Nightwatch het participatieve traject met ons Young Entrepreneurs. Want Nightwatch als museum-take over bestaat al sinds 2014, maar dat is ook voor mijn tijd, dus dat was voor mijn tijd en dat kan ik niet exact navertellen, maar het is echt ontstaan uit de noodzaak om een project op poten te zetten met jongeren. De eerste partner destijds was ook AmuseeVous, en dan doorheen de jaren heeft dat allemaal verschillende vormen aangenomen en ik denk dat wij ergens in 2017 een heel succesvolle editie gehad hebben, maar wij merkten op dat er dingen wat moeilijk liepen. Wij hadden toen een partnership met Piazza, dat heel boeiend was, maar dat we heel bewust hebben stopgezet omdat wij voelden dat onze visie en missie anders lagen. En dan zijn we toch ook echt gaan nadenken dat het project nog heel hard uit het museum was gestuurd en we hebben besloten dat we als museum iets wouden doen met jongeren om jongeren binnen te halen. Dus heel hard vanuit ons gestuurd en niet vanuit de noden en de interesses van de doelgroep, jongeren zelf. En dan zijn we eigenlijk langzamerhand op het idee gekomen om echt een team aan te stellen van jonge mensen om het project met jongeren te doen die het volledig mee mochten uit tekenen. En dat was dan –

ik weet niet of dat relevant is – maar we hebben dan eigenlijk een grote subsidieaanvraag gedaan, waarbij dat we dan echt een team van 5 jongeren halftijds wouden aannemen, maar dat hebben we niet gekregen. Dan zijn we naar een plan B gaan kijken – dit jaar was dus eigenlijk een pilootversie vanuit het plan B – dus niet het ideale, maar ik ben wel super blij dat we dat hebben gedaan, want het was super boeiend; ookal was het niet vanuit het initiële idee. Dek dat zowat de lading?

EV: Zeker, en hebben jullie die jongeren nu kunnen betalen?

NV: Ja, dus het idee was om hen halftijds aan te nemen, maar daar hebben we dus niet genoeg budget voor binnengekregen en dan zijn we gaan zoeken naar andere manieren. En dit jaar hebben we dan als noodoplossing gewerkt met een vrijwilligersvergoeding uit de bus gesleept, een vergoeding van – dus het maximum – van 34,70 per dag. We hebben wel echt gemerkt dat dat problematisch is, dus voor een volgende editie gaan we dat zeker en vast niet meer op die manier doen. Ik ga ook niet zeggen dat ik er spijt van heb, want als we het niet op deze manier hadden gedaan, dan was het er niet geweest. Maar zeker naar de climax – het evenement – toe vorige week vrijdag hebben ze er zoveel tijd en energie in gestoken dat dat echt niet opwoog. Dus die eerste maanden – wij zijn in oktober begonnen – dan hebben we 2-wekelijks een brainstorm, en dan viel de workload nog wel mee en hadden we het gevoel dat het wel oké was van 30 euro voor 2 uur te komen brainstormen, dan zo naarmate dat het intensiever werd, voelden we van oké dit klopt hier niet. Ook naar hen toe voelde zij zich niet – wat dat betreft – gewaardeerd genoeg. Dus naar een volgende editie gaan we sowieso opzoek naar oplossingen. Het is nog super pril, want we hebben natuurlijk nog maar net ... maar we gaan echt kijken naar andere manier, hopelijk, om extra middelen binnen te halen. Of – we zijn sinds kort ook een stadsmuseum – bij hen ook eens horen hoe we bij hun kunnen jobstudenten inbrengen. We moeten dat dus allemaal nog wat bekijken. Maar ik wil daar gerust wel transparant in zijn, want ik voel dat we daarin fouten hebben gemaakt, maar we kunnen daar enkel uit leren naar volgende edities toe.

EV: Ja, jullie zijn toch een van de enigen die zoveel financiële tegemoetkoming geven. Dus ik denk dat dat wel al heel mooi is.

NV: Ah ja? Ah, oké! Ja, het is natuurlijk aan het begin toen we dat allemaal uit het uitschrijven waren en we het team nog niet hadden, wouden we dat het ook een intrinsieke motivatie ging zijn, omdat ze veel gingen bijleren en ze krijgen heel veel kansen. Dus dat is natuurlijk ook allemaal waar, maar als je voelt dat mensen daar bijna voltijds ermee bezig zijn, dan klopt dat ergens niet. Omdat ook – maar dat sluit misschien aan bij een andere vraag – maar het is echt wel de bedoeling met dit Young Entrepreneurs traject om eigenaarschap en zeggenschap te geven aan het team van die 5 jonge mensen en dat betekent ook dat zij het werk aan het doen zijn en niet alleen... Allé het is niet dat zij de ideeën verzinnen en wij het uitvoeren voor hen, dus ze zijn eigenlijk... En ik denk zelf dat dat juridisch niet eens mag; je mag geen mensen als vrijwilliger inschakelen voor iets dat iemand anders betaald doet, dus ja. Dat mag eigenlijk gewoon niet. Snap je?

EV: Ja, ik vind het een heel mooie ideologie want er zijn er weinigen die er zo over denken. Het is heel fijn voor hun dat er naar oplossingen worden gezocht. Hoe is het eigenlijk allemaal onthaald geweest bij de directie? Stonden zij mee achter jullie ideeën om zoveel uit handen te geven?

NV: Euhm, ja. We hebben sowieso dit jaar een speciale situatie, want onze directeur heeft vorige week haar laatste dag hier gewerkt. Maar dat doet er eigenlijk niet toe, maar onze directeur die was eigenlijk wel altijd heel aan boord en die staat ook heel hard achter participatie en, maar ook omdat ze weet dat wij dat wel – wij geven veel uit handen, maar mijn collega Marte en ik hebben dat we heel nauw opgevolgd. Wij waren er ook altijd bij in meetings, ookal is het enkel om te luisteren en hier en daar een vraagje te stellen, dus het is ook niet dat er carte blanche werd gegeven en doe maar, hier is geld. Wij waren wel heel nauw betrokken, en dat is ook een van de basisbeginselen van dit pilootproject om de nauwe betrokkenheid met het museum en ook met de andere afdelingen. De vorige jaren was Nightwatch altijd een project van de publiekswerking – zoals dat dat vaak gaat met dergelijke projecten – en ik denk dat we met dit initiatief, dus dat jongerenteam, er voor de eerste keer zijn ingeslaagd om het open te trekken naar andere afdelingen, wat ook fantastisch is. De opzet was eigenlijk dat iedereen uit het Young Entrepreneurs team een buddy had binnen het museum, bij wie hij of zij raad kon gaan vragen of kon terugkoppelen. En zoals ik al veel ga blijven zeggen dit was een pilootversie, dus we hebben veel zitten uitproberen, zoeken... We hebben nu ook al wat evaluatievergaderingen gehad intern en voor veel collega's van het museum was het wat zoeken. Iedereen had het gevoel dat ze vooral een advies-gevende rol vervuld hadden, en niet zoiets van ik moet een deadline geven of sturen, of regels opleggen. Terwijl ik denk dat dat op termijn zeker en vast nog meer mag, omdat we nu wel heel veel vrijheid hebben gegeven. Ik heb ook soms van de teams feedback gekregen dat het soms te veel vrijheid was en dat ze soms – zeker in de eerste maanden – nood hadden aan een beetje richting. Zo had er eentje aangegeven dat ze eerst nog hun eigen rol moesten gaan uitvinden, terwijl dat ze al bezig moesten zijn met de voorbereiding van het traject. Zo hebben zij dat aan gevoeld, wat heel boeiend was voor mij om te beseffen hoe evident alles voor mij is en ik dacht dat ik alles goed had uitgelegd, maar toch waren er nog heel veel dingen nog niet vanzelfsprekend voor hen.

EV: En die collega's die meehielpen met het buddy-project waren allemaal aan boord?

NV: Eigenlijk wel. Ik heb het gevoel dat het heel positief intern onthaald is. Wat voor mij nog een werkpunt is dat de andere afdelingen binnen het museum zich ook betrokken voelen. Dat was nu al veel meer, maar ik zou willen dat dat naar volgende edities toe, dat zij daar ook echt allemaal een leerkans in zien om te leren wat samenwerken met jonge mensen met nieuwe inzichten en andere invalshoeken is, en dat het niet aanvoelt als ik ga mijn expertise doorgeven, maar dat het ook wordt gezien als een kans. En dat zij ook veel meer het potentieel zien van het event – dus de take-over – om het museum eventjes helemaal anders te zien dan dat ze gewoon zijn.

EV: U vertelde al dat u de jongeren vrij los hebt gelaten. Heeft hiervoor een bepaald model gevolgd, of advies gevraagd aan andere instellingen die dit doen, zoals MAS in jonge handen?

NV: Neen, dat heb ik niet gedaan. Of bedoel je hoe dat we met hen samenwerken?

EV: Ja, bijvoorbeeld het opstellen van doelstellingen of het bewust handelen, zoals Liene deed het heel scoutsachtig chips eten of eerder doelgericht zoals Jongbloed!

NV: Ja, het is wel grappig, want ik heb zelf in Jongbloed! gezeten en mijn collega Marthe ook

– dat is heel toevallig – dus ik denk dat dat sowieso een beetje meespeelt. En ik denk dat wij sowieso allebei hebben geprobeerd – allé, dat was onze basisinstelling – om zo weinig mogelijk te sturen, want we willen echt zien dat het van hen komt. Naarmate dat we merkte dat er meer vraag was van hen, zeker naar het einde toe, merkten we dat het soms gewoon nodig was: dit moet tegen morgen in orde zijn. Wat voor mij enorm leerrijk was, was dat er een aantal mensen waren in het team die dat bijvoorbeeld niet altijd een even stabiele thuissituatie had of die met andere dingen kampen; voor wie het soms echt moeilijk was om hier gewoon binnen gesmeten te worden. Dat wij volledig hadden onderschat welke impact dat dat kon hebben en dan ineens zo'n verantwoordelijkheden te krijgen. En dat we ook echt direct merkte van 'ah, oké, die hebben het gewoon even nodig dat we zeggen dat dit tegen morgen is of we zullen dat uit handen nemen, zodat jij je kan focussen op andere dingen'. Ja, ik weet niet en het is ook vaak gewoon uit buikgevoel gelopen. Naarmate dat we elkaar beter leerden kennen... Wat ik ook heb gemerkt en wat ik heel boeiend vond is dat we de luxe hadden dat we een vrij klein team hadden, dus dat we iedereen ook vrij persoonlijk hebben kunnen begeleiden. We hebben opgemerkt dat we bij iedereen een beetje een andere aanpak ontwikkelde naar verloop van tijd. De maatstaf voor iedereen lag toch een beetje anders. Dus eigenlijk, ik ben super nieuwsgierig om daar zelf ook meer over te lezen, want ik merk dat we veel dingen gewoon hebben gedaan en bijgestuurd en heel veel samen hebben overlegd – met mijn collega dan – van hoe het ging en aan de jongeren zelf ook heel vaak feedback gevraagd en evaluatiemomentjes gedaan. Maar het is dus niet echt op theorie gestoeld.

EV: Ja, buikgevoel is altijd een goede! De doelgroep die jullie bereikt hebben – dus die 5 jongeren – was dat de doelgroep dat jullie voor ogen hadden? Was dat de juiste leeftijdscategorie?

NV: Euhm, ja het is grappig want wij hebben – ik weet niet of je daar was op een studiedag van Bill, hier...

EV: Neen, helaas. Ik had net een examen.

NV: Ah, geen probleem! Maar dan hebben daar een deel van onze entrepreneurs een presentatie gegeven, waar ze bezig waren over hun leeftijd en dan was er iemand uit het publiek die zei 'jullie zijn toch eigenlijk geen jongeren, maar jongvolwassenen'. Dus euhm, ja... Misschien moeten we daar wel eens over nadenken, want ik spreek ook altijd over jongeren, maar in principe zijn onze young entrepreneurs tussen, ja van 20 tot 25. En de doelgroep voor de jongeren van het event zelf – dat is wat ingewikkeld omdat het naast elkaar loopt – dat gaat wel wat breder en dat is van 16 tot 26. Maar het is omdat we toch een bepaalde professionaliteit en bepaalde ervaring wouden en verwachten, om in dat organisatieteam te kunnen stappen. We hebben een vacature geplaatst via... eerst had we eigenlijk het idee om die vacature voor het organisatieteam van de vijf mensen alleen via via te verspreiden, omdat we – indien dat niet duidelijk zou zijn – speelt diversiteit een heel belangrijke rol in het project en we willen een beetje opbreken van de homogene, witte, hoogopgeleide cultuurprofessionals. Dus we hadden iets van als we dat op de reguliere kanalen gaan zetten, dan gaan we weer heel typische profielen krijgen die daar op solliciteren. Die uiteraard ook wel welkom zijn, maar gewoon niet uitsluitend, maar dat liep eigenlijk helemaal niet goed en hebben we het toch online gesmeten. En dan hebben we toch aan wat mensen gevraagd om het te pushen en dan denk ik dat we 20 kandidaten hadden, waarvan we er tien of elf hebben uitgenodigd op gesprek en dan vijf gekozen. En we hebben daar ook wel durven kiezen voor

minder evidente profielen, want we hadden ook veel mensen uit de kunst- en cultuurbemiddeling en profielen die heel typisch zijn voor dit soort job. Wacht, wat heb ik weer aan het vertellen? Ah ja, of we de doelgroep hebben bereikt. Dus ja, ik denk wel dat dat ons gelukt is, maar we hebben daar heel bewuste keuzes in gemaakt.

EV: Ja, maar het is wel zo dat jullie strategie gelukt is en beoogd hebben wat jullie wouden.

NV: Ja, maar ik moet wel toegeven dat daar heel veel geluk mee gemoeid is. Op een gegeven moment had ik van – waren we van plan om het af te blazen – want we hadden maar vier sollicitanten die ook allemaal heel homogeen waren en we dachten van ‘ja, oké, maar dit is niet de bedoeling van het traject en we kunnen moeilijk mensen gaan uitvinden.’ We hadden dus echt schrik, maar dan ineens is er een golfje gekomen en dan hadden we toch genoeg en hadden we via – want er was bijvoorbeeld één iemand, Elua, curator in het team – en hij was komen solliciteren en ik ken heb ook wat langer, dus ik had gevraagd of hij nog mensen kenden, omdat we nog extra kandidaten aan het zoeken waren. En dan had hij iemand die had doorgestuurd – en dat was iemand die zelfs niet officieel gesolliciteerd had – dus we zijn het zowat gaan zoeken in... We hebben het dus een beetje moeten bijeensprokkelen. Maar ik hoop natuurlijk dat door deze succesvolle editie, dat als we volgende jaar een nieuwe call doen voor een organisatie team – en dat heeft ook wat geleefd en mensen hebben gezien wat ze hebben gerealiseerd – dat dat veel meer gaan resoneren, ook bij mensen die nu minder evident zijn.

EV: En jullie naam, the Young Entrepreneurs, is dat een naam die jullie zelf hebben gekozen, of hadden ze daar een aandeel in?

NV: Neen, we hebben die zelf bedacht, omdat we die al gebruikt hadden voor de open call en dus de vacature. Maar dat is wel een goede vraag dat je stelt, want misschien is dat iets dat we moeten bekijken. We hadden eerst de naam Young Professionals, maar dan hebben we dat veranderd, omdat we vonden dat dat teveel insinueerde dat we vonden dat die mensen al professioneel waren en dat dat niet opwoog met wat wij konden bieden. Als iemand al professioneel is, dan moet die ook volwaardig betaald worden voor wat die komt doen, en dat was meer dan mensen die zin hadden om te ondernemen en te organiseren. Maar dat is wel iets dat we zeker – we hebben volgende week een evaluatie met het team – en we gaan daar ook echt naar de toekomst kijken en dat is ook echt iets waar we kunnen kijken en dat gaan bevragen. We gaan alles dus open stellen en dat is dus zeker iets dat we met hun gaan bespreken.

EV: En die vijf die nu hebben meegedaan, hebben die de kans om volgende editie terug mee te doen?

NV: Ja, sowieso!

EV: En zij krijgen de voorkeur, of worden gelijkwaardig behandeld.

NV: Eigenlijk willen we dat helemaal met hen doorspreken, dus niet persé of ze nog willen meedoen, maar voor de meta-beschouwing van lijkt jullie dat goed dat er een nieuw team zou zijn, lijkt jullie dat goed dat er net doorgroei of doorgeven van kennis is, met fiftyfifty oud en nieuw? Het lijkt me ook fantastisch als... ja, dat iemand die er nu inzit er volgend jaar kan

inzitten en hun kennis gaan doorgeven, waardoor wij ook veel meer op de achtergrond blijven. Maar dan heb ik de bezorgdheid, allé, ik wil niet de betrokkenheid verliezen en dan moeten we bevragen of het echt belangrijk is dat we zo dicht erop zitten. Dat zijn allemaal dingen waar we nu over moeten nadenken, samen met hen ook. Wat we ook echt moeten bekijken en dat gaan we met hen bespreken, dat is om – als dat lukt – totaal, volwaardige posities te creëren om misschien ook niet meer met vijf, maar misschien met drie of vier te zijn, en dan samen ook te bespreken welke functies dat dan eigenlijk zouden moeten zijn. Zij hadden dit jaar ook aangegeven dat ze eigenlijk vonden dat ze dit jaar met te veel waren. Waardoor er dus ook soms – ze hadden eigenlijk allemaal een titel en een takenomschrijving – maar toch, gaandeweg – zeker omdat er eens iemand ziek viel of uitviel – werd dat dan overgenomen en dan was dat hele flou wie welke eindverantwoordelijkheid. En ik volg hen daar wel in omdat dat kwam omdat ze met veel waren en omdat wij er dan ook nog vaak bij waren en zeker naar het einde toe hebben wij heel veel productie gedaan, omdat het teveel was. En dan ben je ineens wel met veel mensen.

EV: U heeft dat dan getrokken met een collega, hoeveel jobtime hebben jullie daarvoor uitgetrokken?

NV: Euhm, dat is eigenlijk wel een hele goede vraag en ik zou dat eens moeten uitschrijven, maar ik denk wel heel veel. Misschien was het ook niet nodig geweest om daar met twee op te zitten, maar dat was ook een beetje situationeel zo gelopen en omdat wij dat alle twee zo een boeiend project hebben gevonden, dat terzijde. In het begin hadden wij twee keer per week een meeting en dat was de eerste maanden, dus dat was zo'n 4uur per week. Met dan hier en daar wat tussenopvolging, maar naar het einde toe was dat zeker halftijds. En dat gaat dan natuurlijk ook over de administratie van hen dan – hun betalingen – en wat we wel moeilijk vonden is – wij zijn een overheidsinstellingen dus sommige dingen lopen nu eenmaal heel traag met lange procedures, zoals iets bestellen dat is dan met een bestelbon en je moet dat dan aanvragen enzovoort – en dat zijn dingen dat wij op den duur gezegd hebben van 'stuur dat maar door naar ons, dan zullen wij dat doen'. Ik zag persoonlijk niet in of dat leerzaam was om al die kostbare tijd daarin te moeten steken en voor ons is het een automatisme. Dus in dat opzicht is er veel van onze tijd daarin gekropen.

EV: En een halftijdse in de zin van samen of ieder apart?

NV: Euhm, goh... Ik denk de laatste twee-drie weken er toch ieder halftijds mee bezig waren. Ja, dat is super moeilijk om dat in te schatten, maar euhm... Ik denk wel zoiets want wij hebben ook stagiaires die ook nog kei hard hebben meegewerkt die laatste maand, en als we dien niet zouden hebben zou dat ook nog bij ons komen, dus ik zou zeggen dat die laatste maand zo was.

EV: En op welke drempels zijn jullie bij het project gebotst dat jullie niet verwacht hadden?

NV: Euhm, bedoel je dan persoonlijke drempels of met de jongeren?

EV: Ja, specifiek in samenwerking met de jongeren.

NV: Euhm, voor mij – wat heel leerzaam is geweest – hoe evident het is dat wij in een organisatie werken waar heel veel mensen op dezelfde manier naar de dingen kijken. En dat

heeft te maken met u achtergrond en opleiding, maar ook de manier hoe je je werk organiseert en hoe evident het is voor ons om constant met elkaar te mailen en verslagen te maken van vergaderingen, deadlines te maken en die te respecteren. Dat zijn onuitgesproken evidenties dat iedereen zo werk en het is mij nu heel duidelijk geworden dat dat voor sommige mensen niet alleen niet evident is, maar ook niet nodig is. Dat vond ik heel boeiend, maar ook frustrerend, dus dat was zeker en vast ook een drempel. Bij sommige mensen spraken we deadlines af en dat lukte gewoon niet en dat was keer op keer dat het heel moeilijk was om dingen te realiseren, eigenlijk. We hadden ook iemand in ons team die dat – ik haalde dat daarnet al aan – die psychisch wat problemen had en dus niet zo stabiel was. Iemand die dus ook heel vaak last-minute afbelde. Dat heeft misschien niets te maken met de leeftijd, maar toch dat was toch iets waar ik nog niet vaak.. in een werkomgeving had gemerkt. En die soms dus ook echt wel een peptalk nodig had; iets dat ... ja, onder collega's gebeurt dat natuurlijk niet zo vaak dat iemand in huilen uitbarst en dat je moet zeggen dat het allemaal goed komt en dat je het samen gaat oplossen. Ik had dat totaal op het begin niet verwacht dat ik iemand op die manier zou moeten begeleiden. Iedereen is een individu natuurlijk en misschien gaat dat nooit meer zijn dat dat op die manier zo gaat gaan, maar dat is wel.. ja... interessant en ook in hoeverre... waar ligt die lijn dan. En in hoeverre moet je daarin tegemoetkomen en moet je voor iedereen – wat ik daarnet zei dat wij voor iedereen een andere manier van werken hadden – is interessant maar is dat wel oké om voor de ene strenger te zijn dan voor de andere. En ik denk dat dat ook te maken heeft dat we met een jongerenwerking zitten waar de dingen zoal wat flouwer zijn en omdat je niet echt een contract hebt, of je bent niet op dezelfde manier gebonden, dan dat ik hier gebonden ben voor mijn werkgever. Omdat dat toch ook komt, omdat je toch hoopt dat dat bij hen komt, omdat ze heel gemotiveerd zijn om in het project te stappen. En ja, er waren toch soms wat momenten die me heel hard deden twifelen of we hen wel zoveel verantwoordelijkheid konden leggen. Dat vond ik soms ook echt wel moeilijk.

EV: En zijn er bepaalde successen geweest, die je niet verwacht had en die veel vlotter gingen?

NV: Mmmmh, alles. Het event zelf was echt fantastisch! Wij hadden vorig jaar een kleine 500 man en dit jaar was er bijna 900 man. Dat klinkt misschien niet zoveel – zeker in tijden dat Stephan Vanfleteren hier hangt – maar voor Nightwatch is dat echt ongelooflijk en dat heeft ook echt te maken door de manier dat ze het in handen hebben genomen en hoe ze hebben uitgedragen naar hun netwerk. Nightwatch heeft echt wel zo een nieuwe levensadem gekregen doordat zij dat in handen hebben genomen. En wat ik ook fantastisch vond om te zien, was in de maand voor Nightwatch hadden wij een coaching weekend voor de deelnemende kunstenaars – 15 – en wat ik zo tof vond: vroeger was het mijn rol om op die weekends of momenten tussenpersoon te zijn tussen het museum en nu waren zij dat gewoon. Zij waren op die moment gewoon vertegenwoordiger van het museum en er was hier anders ook niemand anders en die namen dat ook allemaal op zich en ik zat ook gewoon in de achtergrond. En als er zo eens echt een technische vraag was, dan kon ik daar wel mee helpen, maar anders niet. Dat was echt heel mooi om te zien dat die... en ook voor die kunstenaars om te zien dat zij eigenlijk...dat die niet zomaar... allé, snap je? Dat dat niet zomaar een klankbord groepje was, maar dat zij echt ook hier namens het museum heel dat project hier op poten aan het zetten waren. De introductie deden, en 's middags... zo van die dingen.

EV: Hebben zij eigenlijk gedurende het hele traject enkel gewerkt naar een einddoel toe of hebben zij ook teambuilding of opleidingen gekregen?

NV: Ja, wij hebben in het begin twee masterclasses gedaan met Podiumkunsten en Bozar en die heb ik samen met mijn collega diversiteitsadviseur – en zij heeft in het begin dat mee helpen opzetten. Dat was heel tof en achteraf hebben ze wel feedback gegeven dat dat iets te snel was, omdat ze elkaar nog niet kenden en het project ook nog niet en ze moesten dan direct brainstormen, dus dat nemen we gewoon mee naar de volgende keer, maar het gegeven van die masterclasses was wel super tof. Ik zou dat ook super graag naar een volgende editie toe meer doen. Ik wil maar zeggen ééntje in het begin en ook in het midden van het traject en op het einde nog eens. En dit jaar hadden we ook dat idee, maar dat is gewoon niet gelukt omdat er gewoon geen tijd voor was en de momenten dat we dan samen waren, ja dan moesten we gewoon dingen regelen. Wij zijn ook naar Amsterdam geweest op inspiratietrip; naar OSKAM omdat dat een huis is dat heel hard uit community werkt en dus heel veel van buitenaf gestuurd initiatieven opzet, super boeiend en ook even naar het Tropenmuseum en Fotografiemuseum daar. Daar hebben wij gesprekken gehad met mensen van publiekswerking daar en dat was eigenlijk gewoon een hele toffe dag om elkaar te leren kennen en inspiratie op te doen met wat ze wel willen en wat ze ook heel duidelijk niet willen. Een deel van het team is dan ook nog eens teruggegaan met museumnacht Amsterdam. Dus het was echt vooral in het begin dat we de initiatieven hebben gedaan, dus dat is zeker voor mij ook om mee te nemen naar de volgende keer om dat gewoon al vast te leggen, want anders is er gewoon geen tijd meer voor.

EV: U had al aangegeven dat ze op vlak van communicatie al een heel nieuw netwerk hadden binnengebracht. Hebben zij ook op de sociale media zelf meer promotie gemaakt dan verwacht. Waren er bepaalde opmerkelijke acties?

NV: Ja, sowieso heeft de sociale media van Nightwatch een enorme boost gekregen, omdat die er voordien ook niet was. Ik kan dat dus ook moeilijk meten, maar er is dus sinds oktober een Instagram- en Facebookpagina dat zij zelf beheren in samenspraak met mijn collega's van communicatie. Dat is wel soms een beetje moeizaam gegaan, omdat zij... maar dat heeft ook een beetje te maken met situationele dingen, omdat de communicatiemedewerker Zoë zwanger is en zij had soms... viel zij ertussen uit... en ze had een heel sterke visie op een heel goede visie, maar zij had het soms moeilijk om dat uit handen te geven. Wacht hé, de vraag was? Dat ze meer op de sociale media gedaan hebben?

EV: Ja, of zij zelf gingen delen op hun sociale media. Een beetje de online mond-tot-mond-reclame.

NV: Ah ja, ja! Echt wel! Dat was super fijn om te zien en omdat dat niet was omdat wij dat vroegen, maar omdat die trotst waren op waar ze mee bezig waren en omdat ze dat echt zo wouden. En ik denk dat dat een van de grootste succesgegevens is van deze samenwerking met hen. Dat dat iets wordt waar zij zich eigenaar over voelen en trotst over zijn en dat ook delen aan het netwerk en dat komt gewoon heel geloofwaardig over omdat het oprecht is. En ik heb dan ook gezien dat de avond zelf hadden gepost van we komen om onze buddy te supporten, en dat ging dan over het organisatie team en niet een kunstenaar – want die brengen natuurlijk ook heel veel netwerk mee. Dat speelt ook een rol, maar het organisatie team heeft de kunstenaars ook gekozen en heeft daar ook gekozen om een diverse

groep aan kunstenaars op te stellen, op alle vlakken.

EV: Maar jullie hebben nooit gevraagd aan de jongeren om iets te delen en ze hebben dat volledig van hunzelf gedaan?

NV: Ja, er waren soms wel momenten dat het eventjes stil lag en wij zoiets hadden van... Neen, ik moet daar eerlijk in zijn, er zijn momenten geweest dat ik echt even dacht van allé nu zou er kei veel gepost kunnen worden en dat er niet veel gebeurde, maar als ik er nu op terugkijk op het volledige traject, dan vind ik dat het heel mooi uitgebalanceerd is. En dat er echt een eigen identiteit is en een constante.

EV: En de doelgroep waarvoor het project georganiseerd wordt, is dat ook aangekomen? Waren er inderdaad jongeren tussen 16 en 26?

NV: Ja, echt wel. Ik had wel echt die indruk en ook een heel divers publiek. Euhm, meer dan eenderd welke andere editie van dit project. Maar dat zijn ook één van die dingen, wij hebben nu een evaluatie opgesteld voor de kunstenaars en ook voor hen, waar we polsen dat het wel kan zijn dat al die mensen hier waren, maar voelde het als een safe space? En voelde het als een plek – want het is één ding om naar hier te komen, maar hoe was de ervaring hier dan? Voor zowel de kunstenaars als de bezoekers, want misschien was dat voor sommige mensen wel de eerste keer dat ze naar hier kwamen. Dat weet ik dus niet, maar ik hoop natuurlijk van wel.

EV: En over die evaluaties hebben jullie dat doorheen het hele traject gedaan of gaan jullie nu het afgelopen is één heel grote doen?

NV: Euhm wij hebben dat met het organisatie team op een heel informale manier gedaan, dus na een meeting gewoon even een kwartiertje ‘zeg, hoe is het nu eigenlijk met jullie?’ En als we merkten dat er wat frustraties waren – wat zeker gebeurd is naar ons toe of onderling – naar het einde toe... Ik heb zo een hele lijst met vragen – die ik gerust wil doorsturen – die niet allemaal beantwoord moeten worden, maar die gewoon eens bij stilgestaan moeten worden. En gewoon om even voorbij de dingen te gaan van ‘ik was niet op de hoogte’, maar om dieper te gaan graven. Dus dat is nu wel enkel op het einde, maar idealiter hadden we dit ook liever in het midden gedaan hebben, maar het was zo moeilijk om daar tijd voor te maken.

EV: Heb je je daarvoor gebaseerd op bepaalde methodieken of heb je gewoon je eigen vragen gesteld?

NV: Ik ben wel zo eens gaan zoeken, maar uiteindelijk heb ik het zelf gedaan. Ik heb vooral een dossier opgesteld in het begin met doelstellingen van het project en een mini-swot analyse en dat heb ik er dan bij gepakt. Ik ben vooral van daar begonnen om af te toetsten of we geslaagd zijn.

EV: Jullie gaan een evaluatie doen met de jongeren, maar gaan jullie dat ook doen met de collega's?

NV: Ja, daar zijn we nu mee bezig.

EV: En gaat die doorgecommuniceerd worden naar de jongeren?

NV: Ja, ik heb bijvoorbeeld net – voor ik met jou samen zat – had ik een meeting met de curatoren dus het team Expo en Logistiek – en ik heb dat opgeschreven en helaas is er iets verschoven en moesten we deze week alle gesprekken hebben om maandag met de Young Entrepreneurs team te hebben. Maar ik weet niet of het gaat lukken om al die dingen besproken te krijgen, want als we ook nog eens alle feedback van het team hier moeten doorgeven aan hen... Ik wil vooral ook veel van hen horen, maar dat is inderdaad ook wel de bedoeling. Ja, en ook de kunstenaars hebben dus ook – dat hebben wij via een google Form gedaan – gewoon omdat het niet lukte om met hen af te spreken, dus gevraagd om ook feedback door te sturen en dan zouden we dat ook kunnen doorgeven van de kunstenaars.

EV: Dus de kunstenaars hebben ook vragen gekregen over het organiserende team?

NV: Onder andere, ja. Want wat wel iets is dat we in het begin van de masterclasses, die hadden gezegd 'denk er eens over na of je een onpartijdig iemand hebt waar je naartoe kan als je je niet goed voelt', en zoals ik al zei het was nog zo pril in het traject en iedereen vond dat allemaal fantastisch, maar dat was heel moeilijk om dat te koppelen met wat ze effectief gingen doen. En als ik er nu op terugkijk denk ik dat dat wel heel goed was geweest, zowel binnen het team – organisatie team – alsook de kunstenaars, want er zijn af en toe frustraties geweest en dat is wel iets dat ik nu denk... Allé, als het gaat om tussentijds evalueren dat er veel dingen wel gebeurd zijn en die zijn dan wel wat opgelost, maar die zijn dan niet... hoe zat dat weer en waar is het mis gelopen? Als je dan iemand hebt die er zo wat buiten staat, dan kan zien of het goed gaat.

EV: En naar volgende editie toe, gaan jullie alles laten afhangen van de feedback van de jongeren of hebben jullie zelf bedenkingen, plannen?

NV: En dan bedoel je met de feedback van het organisatie team, hé?

EV: Ja.

NV: Euhm, ik heb zelf als wel wat ideën, maar dat gaat dan meer om de betrokkenheid intern. Ik zou bijvoorbeeld heel graag als we dezelfde timing zouden volgen dus starten in september-oktober, dat er in oktober al een eerste meeting is tussen die buddy's. Ik zou ook willen dat het veel afgeleider is, want het was niet echt benoemd van jij bent buddy van die en dat was gewoon een afdeling, waardoor niet echt iemand zich als verantwoordelijke voelde, waardoor het heel laat pas op gang kwam. Het lijkt mij al... allé, van wat ik nu heb opgevangen van collega's hier, lijkt me dat een betere manier om dat al sneller... Omdat nu ook mijn collega Marthe en ik veel hebben opgevangen en tussenpersoon waren naar de collega's intern en het zou mooi zijn als we dat al veel meer zouden kunnen opentrekken. Maar dat is een idee dat ik nu heb, maar ik wil dat ook zeker maandag bespreken. Wat vond je van dat buddy-ship? Heb je daar veel van opgestroken, of wil je dat anders zien? Bijvoorbeeld dat er één meeting was met een kleine evaluatiemomentje en één van de deelnemers zei 'eigenlijk heb ik veel meer geleerd van jullie dan van mijn buddy hier'. Ik vond dat enerzijds super fijn om te horen, maar anderzijds vond ik dat hard en pijnlijk, omdat ik was er ook vaak bij en gezien wat die als feedback en advies had gekregen dat ik dacht van misschien – het werd mijn duidelijk dat die persoon nooit de ambitie zal hebben om in een museum te werken, en dat die dat wel

interessant vond, maar ja... dat ook makkelijk opzij kon schuiven. En wat wil ik daar nu mee zeggen? Euhm, ja dat dat buddy-ship een ideaal beeld is dat ik heb, maar wie weet in de praktijk voor die Young Entrepreneurs is dat veel minder relevant. Dus sowieso wil ik dat met hen doorspreken. En ook naar volgend jaar toe ik denk wel dat we intern in het museum nog eens moeten kijken de lijn tussen vrijheid en regels om die toch beter voor onszelf vast te leggen, omdat ik denk dat we dit jaar – als eerste jaar – geprobeerd hebben om zoveel mogelijk vrijheid te geven en zoveel mogelijk hen niet te sturen en hen zoals ze wouden. Maar soms kunnen beperkingen ook net de creativiteit prikkelen en bijvoorbeeld wat de tentoonstelling betreft hebben zij dit jaar eigenlijk bijna een volwaardige tentoonstelling gecreërd, wat voor productieteam heel zwaar was en dat was maar voor één avond. En misschien dat terug wat strakker te krijgen, maar als museum ook niet bang te zijn om bepaalde regels op te leggen, omdat dat niet gezien wordt als een beperking, denk ik, naar het team toe en dat hangt ook af naar welke insteek je dat doet. En dan ook, wat ik ook heb zitten denken is dat wij vanuit het museum... - wat ik misschien wel moet zeggen want je hebt een paar keer gevraagd of ik een theorie heb gebruik en ik ben wel naar een opleidingsdag geweest van DEMOS rond participatie en co-creatie en dat heeft ook... ik heb daar ook de Nightwatch case voorgelegd en met mensen over gebabbeld en dat co-creatieve gedeelte... Ik denk dat we er nog heel veel mee kunnen experimenteren hoever we daar in gaan en als we dat radicaal zouden doortrekken, dan zou dat willen zeggen dat wij gewoon aan die mensen bij wijze van spreken een budget geven en dat zij zelf mogen kiezen wat ze doen in het museum. Ik weet niet of dat de beste optie is, maar nu bieden we wel nog heel hard van er moet een open call zijn, er moeten kunstenaars zijn, die moeten in die discipline passen, er moet een coaching-traject zijn. Wie weet als we voelen... allé, als dat echt van hen komt, zullen we misschien een heel ander concept creëren. Anderzijds als je gewoon zegt hier is geld en doe iets in het museum, dat is super moeilijk want waar begin je dan? Dus die richtlijnen zijn toch...

EV: Oké, danku wel. Dit waren zowat mijn vraagjes...

NV: Ah wow, ik ben echt al lang aan het babbelen. Maar ik vind het ook zo boeiend.

2.10 GEERTS, Annemie & FILLET, Rone, Annemie Geerts & Rone Fillet van De Veerman over de BELvue Bende, MAS in jonge handen en de Museumpodcast, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Antwerpen, 03 december 2019.

Geïnterviewde(n):	Annemie Geerts (AG) & Rone Fillet (RF)
Locatie:	Marialei 25, 2018 Antwerpen
Datum:	03/12/2019
Interviewduur:	110 minuten

EV: Ik heb dus een bachelorproef geschreven over jongerenparticipatie in kleine musea, en daar is uitgekomen dat die super geïnteresseerd zijn, maar er niets over weten. In de zin dat ze zelfs van het woord participatie nog nooit gehoord hadden en laat staan bekende voorbeelden kennen. Dus ik dacht dan het misschien wel fijn is voor de sector om alle bestaande projecten in beeld te brengen, en daarmee ben ik naar FARO gestapt om te zien in welke mate zij daar mee wouden aan werken. Ik uiteraard voor mijn thesis, maar zij vooral dan om te helpen met de contacten.

AG: Ja, die zijn daar al een tijdje mee bezig.

EV: Inderdaad ook. Het is dus de bedoeling dat ik enerzijds zoveel mogelijk werkingen kan bevragen en in beeld breng aan de hand van standaardvragen om aan te tonen waarover de werking gaat en waar ze mee bezig zijn. En in tweede instantie zou ik ook graag met de jongeren die hebben deelgenomen, samenzitten om een duurzaam model uit te werken en wat zij nodig vinden om betrokken te kunnen blijven bij zo'n werking. En nu zit ik dus in mijn eerste fase met het in beeld brengen van de werkingen.

AG: Ja, je hebt hier een perfecte combinatie, een projectleider en een duurzame deelnemer. Ja, het is natuurlijk al een tijd geleden dat dat plaats vond, dus ik ga even moeten nadenken wat en waarom ik dat allemaal gedaan heb. Dat was natuurlijk een van de eerste werkingen – de Belvue Bende – die echt in de vrije tijd werd georganiseerd. Maar misschien herinneren we ons wat jij wil weten.

EV: Ja, zeker! Ik ga ook zeker en vast nog contact opnemen met het Belvue Museum zelf.

AG: Heb je al contact? Want ik zou ofwel vragen naar An, Mathilde en qua praktische organisatie heeft Orélie heel veel gedaan, maar qua visie was die niet helemaal mee.

RF: Ik zou ook even mailen naar Stijn, want die heeft zijn thesis daarover geschreven.

EV: Ja, zeker! Ik heb de thesis al doorgekregen, maar toch bedankt! Ik wou dus eerst graag weten hoe jullie te werk gaan. Werken jullie op vraag van musea of doen jullie zelf voorstellen?

AG: Het Belvue Museum heeft ons aangesproken. Wij waren toen veel meer kunsteducatie en methodes binnen de kunsteducatie om bredere doelstellingen te bereiken. De Belvue Bende is dus echt geschreven op de leest van kunsteducatie, waar we nu over participatie en methodes voor participatie het misschien anders vorm zouden gegeven hebben. Toen was

het dus echt kunsteducatieve methodes en jongeren bereiken voor het museum via dergelijke methodes. En het museum heeft ons gevonden, doordat je organisaties volgt: iemand van het Belvue Museum – dat een project is van de Koning Boudewijn Stichting – en daar hadden we een ander project lopen, dat door hen gefinancierd werd, dat was bij Jan Blondeel en die is ondertussen ook al met pensioen en die initiëren soms projecten. Het Belvue Museum wilde meer jongeren bij het museum betrekken, zowel voor het betrekken van de scenografie als het maken van de werken zelf. Dus heeft de stichting gezegd dat ze met de Veerman moesten gaan praten, met Tijn Bossuyt en met mij. Dan hebben wij verschillende maanden gesprekken gehad, van wat moet dat worden, met Jan van de stichting en An Lavens van de directie van het Belvue Museum, tot we tot een set doelstellingen gekomen zijn en een concept waar we het eerste jaar gingen rond werken. We hebben een plan van aanpak uitgewerkt, dus ja.. Hoe komen die daartoe? Ze hebben een nood en dan spreken ze volgens hen de juiste partner aan, omdat ze u al kennen.

RF: Ja, vaak is het een netwerk hé.. daar vallen ze dan op terug.

AG: En er waren ook weinig organisaties opzich mee bezig, dus ik denk dat wij samen met Tapis Plein, zowat de enige waren die expertise hadden omtrent erfgoededucatie aan het ontwikkelen waren. Wij heel expliciet via kunsteducatie en Tapis Plein wel breder toen, dat kon ook via journalistiek, bij ons was dat misschien een onderdeel, maar we gingen vooral de kunsten inzetten om het erfgoed te leren kennen en de creativiteit losmaken, zodat zij nieuwe scenografie of activiteiten voor jongeren bedachten.

EV: Ik weet dat jullie ook meegeholpen hebben met MAS...

AG: Ja, dat was ervoor zelfs. De Belvue Bende is eruit voortgevloeid. Euhm, ik denk dat we 2 of 3 jaar met hen gewerkt hebben. Het eerste jaar was dat echt zuiver het produceren van of begeleiden van jongeren om werk te maken dat getoond zou worden in het MAS en ik denk dat de thema's toe vrij waren. En hebben wij dat het te maken moest hebben met de haven, dus de thema's van het MAS, maar het MAS was toen nog niet open. We hadden enkel de grote thema's van stad, macht... En we wisten wel dat we mochten presenteren in de gangen, de kasten langs de roltrappen, daarin mochten we presenteren. Elke jongeren(klas) kreeg een verdieping en hadden toen een eigen manier van presenteren. Wij hadden toen een eigen manier van werken, en wij hebben toen met Kras gewerkt, dat is zo jeugdwaanzin-werk in Antwerpen, en dat zijn jongeren die in de vrije tijd samenkomen in aandachtswijken. En ook het SISA, dat bijna burens zijn van het MAS – Stedelijk Instituut voor Sierkunst en Ambachten – en die hadden met de beeldende afdeling (KSO-afdeling) 2 of 3 verdiepingen van die kasten gevuld hebben. En dan hebben we de opening van het MAS daar meegemaakt, en dat was echt educatie en jongeren begeleiden om vanuit een bepaald thema zichzelf beeldend te presenteren. En dan de twee jaren erna hebben we echt MAS in jonge handen mee vormgegeven, daar was al een hele voorstudie geweest wat dat zou moeten worden. Er zat een stagiaire op, die nu al jaren voor het MAS werk – Liene Conard – dat was haar stage en zij hadden ons geroepen om die jongerenwerking op te leiden. Heel veel technieken rond creativiteit hebben we ze geleerd en de inhoud van het museum leren kennen: de verdieping stad en haven hebben we via muziek leren kennen. Dus eigenlijk hoe kan je via de kunsten bepaalde thema's benaderen. Dat waren dus allemaal muzikale opdrachten dat we met hen deden en dan de stap zetten hoe ze zelf muzikale opdrachten moesten opzetten om het museum te leren kennen, aan de hand van aanknopingspunten. Wij hebben dat voor muziek

gedaan – wij hebben dat voor verschillende kunstdisciplines gedaan per verdieping om aan te tonen welke methodes er allemaal zijn om die inhoud beter te beheersen op een actieve manier. Hoe zorg je ervoor dat je niet gewoon vertelt: het komt uit de jaren 50, en die persoon heeft dat gedaan, met die techniek, maar dat je kan zeggen van metaal en plastic maken andere geluiden, zo zie je dat het materiaal ook een verhaal vertelt. We wilden eigenlijk een onderzoek doen via een kunstdiscipline van voorwerpen. We hebben heel veel met de jongeren laten ervaren hoe dat werkt en dan hebben we hen begeleidt in het zelf opzetten van projecten die een jonger publiek zou generen. Daar hebben we al onze kennis van projectmanagement aangebracht, heel veel rond creativiteit gewerkt – het losmaken van creativiteit en het opzetten van projecten – en dan een aantal projecten die ze ontwikkel hebben begeleid, en parallel geprobeerd om de visie over jongeren in het museum proberen mee open te trekken – daar heeft Liene een groot stuk aan meegedaan. Zij heeft na haar stage werknemer geworden en op die manier kon zij van binnenuit aan de jongeren een evenwaardige stem geven. Het MAS in jonge handen is heel lang een voorbeeld geweest voor heel veel musea. Toen bedacht Liene om peter- en meterschap op te zetten om de jongeren volgens een interesse kunnen koppelen aan een medewerker, die bij bepaalde beslissingen de mening kon vragen aan die jongere. Daar zijn tot en met de directeur toen, zijn daar interessante koppeltjes uit voortgekomen, dat heeft los van ons gefunctioneerd. Na onze stopzettingen van 2 jaar hebben we wel nog samenwerkingen gehad: MAS in jonge handen en Belvue Bende zijn bij elkaar op bezoek gekomen. Bij hen is dat echt een duurzame werking geworden, omdat daar een duidelijke verantwoordelijke was in het museum en dat dat op veel niveaus in het museum als waardevol werd gezien. Plus dat was een nieuw museum en die moesten een samenstelling vinden in die reorganisatie.

RF: Dat was dus echt het juiste moment.

AG: Ja, ik herinner mij dat als je als externe organisatie binnenkomt dan zie je het ultieme: 'waw dat zou fantastisch zijn als we aan de expo's mogen vorm geven of hun eigen tentoonstelling op zetten vanuit het depot'. Dat was niet in één keer gelukt, maar dan hebben ze toch in het kijkdepot – beneden – twee kasten mogen invullen. Dan hebben ze zelf een thema gekozen, waardoor het een mini-expo was. Dat was al een grote stap en zij mochten dat zelf beslissen en het publiek zou dat zien, met hulp van het museum, maar toch hadden ze het in handen. En vorig jaar hebben ze een eigen verdieping vormgegeven. Je ziet dat altijd maar is gegroeid de impact die ze op het museum hebben. Ik denk dat dat een goede is, want de app die ze ontwikkeld hebben, heeft daar ook bij gezeten.

EV: Dus eigenlijk kan ik besluiten dat vooral een duidelijk coördinator een verschil gemaakt heeft tussen de 2 werkingen?

RF: Ja, en ook durf en wil om zo dat te laten doen.

AG: Naar duurzaamheid in een organisatie en knowhow heeft dat het verschil gemaakt tussen iemand die dat fulltime doet en iemand die dat meegekregen heeft, ten opzichte van dat dat ergens een floue verantwoordelijkheid was die nergens in het beleid opgenomen was. Ik denk het ene museum wilde dat het effect had en het andere vershoten dat het effect had op hun werking. Dat heeft dus effect op uw werking jongeren toelaten, en in welke mate daar wordt mee omgegaan. En het MAS had een hele voorstudie gedaan: hoe ga je om met jongeren met beleidsaanbevelingen, terwijl dat in Belvue niet gebeurd was. Dat heeft dus een heel ander

voortraject gekend. Ik heb nu wel gezien dat ze dingen voor jongeren blijven doen.

RF: Ja, ze blijven dat wel doen dingen voor jongeren, maar dat is toch anders dan echt een jongerenwerking. Zeker dan een groep als MAS in jonge handen die er continu mee betrokken zijn: het is niet dat het museum iets voor hun doet, maar het is een echte samenwerking.

AG: Neen, ze hebben wel nog een soort aanbod voor kinderen en jongeren, maar in het hart van de organisatie zitten de jongeren niet. Die staan niet mee aan het roer, wat ook een optie is natuurlijk. Belvue is ook een kleinere organisatie, met minder medewerkers, die meer ingezet hebben op educatie van scholen en nog altijd doen, omdat ze daar gedetacheerden voor hebben, dus hun organisatiestructuur is anders dan het MAS, waar ze ook een cel educatie hebben met 3-4 personen. Dus dat is een ander verhaal.

EV: Inderdaad, in de voorstudies van het MAS stond dat ze focussen op 15-25 jaar, maar dat is plots 16-26 geworden. Was daar een bepaalde reden voor?

AG: Ja, ik herinner me dat wij 2 jonge mensen hadden, en die waren inderdaad 16 en op sommige activiteiten die je organiseert gaat dan over 's avonds, zoals MASked, en dat is zo de leeftijd dat nog steeds gebracht moesten worden, want die ouders vonden dat ze niet alleen konden terugkomen om 1u en dat ging tot 3-4u door. Dat was een heel moeilijk verhaal dat die ouders die nog als kind zagen op 15 en dat op 16 die vrijheid al een beetje groter werd, maar ik vermoed dat dat daarom is. Maar ik herinner me wel dat dat toen zo aan de orde was. Ze mochten niet zo laat met de fiets alleen naar huis. We hadden toen veel geluk, want de jongsten waren 2 Chinese meisjes, en die ouders waren heel toegewijd, dus die brachten en kwamen die halen.

EV: In de voorbereiding stond ook dat ze wouden inzetten op diversiteit: op welke manier hebben jullie dat aangepakt? Want ik hoor dat er al meisjes met Chinese afkomst waren?

RF: Euhm, Belvue Bende was enkel tweetaligheid.

AG: Ja, in het MAS heb ik gewerkt met de groep die zij samengesteld hadden. Dus ik ben pas aangekomen toen zij al gesprekken hadden met een grote groep jongeren en dat de selectie al doorgevoerd was. Dus ik vermoed dat die groep waarmee we startte iets of wat divers was. Voor de beginjaren wel divers ja, nu zou ik denken dat het meer mag zijn.

EV: Hebben jullie op die 2 eerste jaren dat jullie meewerkten veranderingen gezien in de jongerenwerking en de jongeren die eraan deelnamen?

AG: Rond diversiteit?

EV: Ook, en rond de werking zelf.

AG: Joh, dat werkte heel goed. Er was heel veel energie en passie aanwezig en ik vond dat dat de energie had van een thematische jeugdbeweging en Liene zat toen ook in de jeugdbeweging en die pakte dat zelf ook zo aan. Er zijn omdat het gezellig is en het plezant is om dingen samen te doen, maar wel met een focus op het museum, maar ook – ik was daar minder mee akkoord – maar Liene bracht dan de Colaflessen mee en de chips... en die

hadden een soort van – *joh dat was gezellig hé* – ja, interesse in erfgoed, maar daarnaast ook een sociaal gegeven. En die gingen soms ook samen uit, dus het is ook niet verwonderlijk dat ze dan events als MASked of concertjes werden bedacht. Ja, dingen die bij het studentikoze aanleunen en ik denk dat dat goed was, want dat is de insteek waarmee je andere kon lokken, die in hun leefwereld zijn. Ja, ik heb natuurlijk enkel de goede dingen onthouden.

EV: Ja, het is natuurlijk een goed voorbeeld. MAS is toch – op Amsterdam na – een werking die het al 10 jaar aan het volhouden is.

AG: Ja, dat heeft ook heel veel met de organisatiestructuur te maken natuurlijk en Liene die haar visie daarop heeft en de opeenvolgende directies die dat ook in hun opdracht meenamen: cultuur en visie. En neen, heen mislukkingen die ik me kan herinneren.

EV: Dat is heel goed. Ik vroeg me ook af – ik denk dat de Belvue Bende vanaf 18 was...

AG: Ja, jullie zaten in het laatste jaar middelbaar?

RF: *Ja, net afgestudeerd! Ik denk dat de selecties zo in de zomer waren en dan...*

AG: Ja, ja!

RF: Maar dat was een grote groep hé, daar waren veel mensen die daarop afkwamen.

AG: Ik denk dat wij 1/3 konden selecteren, erg hé! Ik vond dat zo erg.

RF: Maar wij waren in het begin ook echt een grote groep – meer dan 20 – en naar het einde toe waren er toch een paar die zijn afgevloeid na 2-3 jaar.

AG: Ja, daar waren ook al werkende mensen bij.

EV: En jij hebt deelgenomen, Rone. Wat hebben jullie zo gedaan als activiteiten?

RF: Euhm, het begon – de eerste 2 jaar – over de scenografie van het museum. Dat museum ging dicht – oud en stoffig – en ze gingen een nieuwe tentoonstellingsruimte openen en daarvoor waren wij uitgenodigd en dat mochten wij mee doen. In het eerste jaar hebben we vooral elkaar leren kennen en de betekenis van een museum voor ons. Ja, het verkennen en wat vinden wij belangrijk en het thema van de Belgische democratie, daar moesten we toch moeite voor doen. ja, dat was toch stevige kost. En dan ook zo communicatiemiddelen met filmpjes maken in de straat.

AG: Ja, zo oude visuele media, want dat was er nog niet toen. Het is ook al even geleden natuurlijk.

RF: Wat hebben we toen nog gedaan? Wij hebben ook 2 of 3 keer echt een weekend gedaan: een startweekend om elkaar te leren kennen en dan een weekend om alles uit te werken. Dus sociaal was dat wel oké. Wat hebben we nog gedaan?

AG: We hebben op de website bij projecten ook een korte samenvatting van elke bijeenkomst.

RF: Ja, want we gingen ook naar andere musea kijken: wat vinden we hier interessant en zo verkennen – STAM, Speelgoedmuseum....

AG: Ja, we hebben heel veel praktijkvoorbeelden en andere musea met andere aanpakken gedaan en ik had die geselecteerd op scenografie: STAM was net vernieuwd en die hadden andere middelen ingezet om het publiek te interesseren en die hadden veel digitale instrumenten geïntegreerd, zoals op de kaart lopen van een stad en dan kon je zeggen dat ik in die wijk woon; er zaten hologrammen in...

RF: Ja, dat was heel visueel. Dus dat was voor ons ook echt heel tof en dat zou ons inspireren als wij dat dan moesten doen.

AG: Ja, ik heb ze echt gevuld met voorbeelden, waarvan ik dacht dat die hebben creativiteit in de scenografie om verder te denken dan wat je al gezien hebt. We hebben ook veel gewerkt rond: wat is een museum en een collectie? Dat was eigenlijk het begin en dat diende ook om elkaar te leren kennen: maak eens een collectie. Is dat thematisch of chronologisch? Je kan een historisch museum natuurlijk op verschillende manieren aanpakken. Er zat toen een historisch team op dat de verhaallijn nog een het schrijven was en die stonden nog voor de keuze hoe ze het verhaal zouden vertellen.

RF: Ja, we wisten dus eigenlijk nog niet goed wat er zou gebeuren.

AG: Neen, dus wij hebben ervoor gezorgd dat we echte museummedewerkers waren en dan ook echt gezocht naar wat vinden jongeren interessant en wat doen wij graag?

RF: En ondertussen ook wel de Museum Night Fever meegedaan.. Was dat nu het eerste of het tweede jaar?

AG: Dat was het eerste jaar.

RF: Ja, dus wij hebben toen veel gedaan. Het museum was dus eigenlijk dicht gedurende Museum Night Fever en wij mochten dat volledig doen wat wij wilden eigenlijk.

AG: Ja, dat waren 2 fasen: de eerste fase was het mee voorstellen van scenografie en dat is geëindigd met een weekend, hier in de Veerman, waar we een zaal nagebouwd hebben en ze hadden gevraagd om de ideologische breuklijnen in België te nemen als thema en...

RF: Ik denk dat we mochten kiezen, want we hebben de zaal met zo de schoolbanken genomen.

AG: Ja, dat hoort allemaal bij ideologische breuklijnen met de schoolstrijd, maar het was een heel moeilijk thema. Euhm, het waren ideologische breuklijnen met politieke partijen, met de verzuiling, schoolstrijd,... enfin complexe thema's in de geschiedenis. En dan hebben we dat opgedeeld en hebben we een soort van onze scenografie voorgesteld aan het scenografisch team – Pièce Montée – en die zijn gewoon komen luisteren. De directie is ook komen luisteren. Die kwamen een beetje van Mars vond ik toen, want die hadden ons traject niet meegemaakt, dus die begrepen niet goed waar we het over hadden.

RF: We hadden dat wel visueel wel nagebouwd hier beneden en wat ze gezien hadden, hebben ze wel gebruikt...

AG: Ja, maar niet zoals dat we het hadden voorgesteld.

RF: Nee, nee, maar visueel hadden ze wel dingen daarvan opgenomen, maar niet de boodschap dat we hadden. Dus qua uitwerking is dat niet zo...

AG: Ja, het is toch vrij klassiek gebleven, vinden we nog steeds. Maar bon, daarna hebben we ons gefocust op euhm, dan is het museum – euhm, toen het gesloten was hadden we dus al Museum Night Fever ontwikkeld naar jongeren – en dat klopt wat Rone zegt. Toen wisten ze nog niet wat ze in huis hadden.

RF: Dat is wel positief, want we hadden gigantisch veel volk.

AG: We hadden carte blanche want ze wisten nog niet goed hoe of wat. De creativiteitsoefeningen dat we toen deden gingen over associëren en provoceren, en we waren uitgekomen op een verregaande activiteit van participatie van het publiek. We zouden echt het publiek een activiteit laten doen, zodat het publiek mee de betekenissen van het museum kon veranderen, door zelf objecten ergens neer te zetten en zo het beeld en het verhaal van het museum volgens hun eigen visie nog aan toevoegen of gewoon kritische opmerkingen, voorwerpen neerzetten en toevoegen.

RF: ... met post-its en dat waren zo speelgoeddingen, spruiten, witloof en van die toestanden.

AG: Ja, allemaal geel geverfde objecten. Mensen hebben heel veel commentaar achtergelaten in het museum. Daar bestaan echt wel heel veel leuke foto's van. Dat was echt geslaagd.

RF: Dat had wel impact, en dan ging het museum dicht. En wat hebben we dan gedaan?

AG: Euhm, wij hebben concerten georganiseerd in het museum, dus echt dicht was het niet hé?

RF: Ja, dan hebben we meer activiteiten georganiseerd. Zo hebben we meer mensen proberen uitnodigen, maar dan op een andere manier. Maar dan kregen we minder steun van het museum zelf.

AG: Ja, een concert, de sluiting van het museum met Museum Night Fever hebben we iets gedacht met sloten. Ja, dan wilden ze eigenlijk dat we echt zouden focussen op de communicatie naar jongeren toe, waar we filmpjes hebben voor gemaakt en geprobeerd om aandacht te trekken in de buurt door acties, zoals flashmops. Weet je nog dat we met muziek voor het concert bezig waren? Dat was echt de zoektocht 'hoe bouw je een hype in het museum gericht op jongeren'. Maar we waren een te kleine groep en te weinig door het museum bijgestaan in het opzetten op een professionele manier. Het was een groot experiment hoe bouw je toe naar een activiteit in het museum voor jongeren, maar we misten een communicatieachtergrond. En het museum had die wel, maar niet op dat vlak.

RF: Ze waren ook verschoten van onze ingrijpende acties, dus het was ook zo van 'oh maar rustig jongens'. Wel jongeren aantrekken, maar rustig. Voor ons als bende was dat niet leuk, want wij wilde veel doen, maar we mochten niet.

AG: En omdat daar vanuit het museum niemand voor was, dan hebben ze daar wel vrij veel voor moeten doen. Toen het museum dicht was, waren er wel kleinere tentoonstellingen – zoals een postzegeltentoonstelling, die ging over België, maar ook over Congo, dat was een samenwerking met Tervuren. En wij hebben toen activiteiten opgezet die het midden hadden tussen animatie en educatie: een tafel met papier, kaartjes waar je iets kon achterlaten met boodschappen.

RF: Ja, zo met u eigen afdrukken op de postzegel.

AG: Ah ja, je moest poseren en dan hadden we 4 tekenaars en die tekenden u en – zoals dat bij de koning werd gedaan – kon je zo u eigen postzegel laten ontwerpen. Daar hadden we rijen voor, mensen die aanschoven.

RF: Ja, dat waren kleine activiteiten.

AG: Dat waren kleine acties die wel aansloegen bij grote evenementen zoals Museum Night Fever,...

RF: ... maar die niet meer werken in een duurzame ontwikkeling van een museum.

AG: Want ja, het volgende jaar moesten ze weer een leuke actie bedenken. En als wij die niet bedachten...

RF: Ja, het gebeurde ook dat het museum een actie bedacht en wij, maar dat we dat niet wisten van elkaar. En dan hadden we iets van: ah ja. Communicatie was niet zo goed. Die eerste 2 jaar was er echt een vraag – die van de scenografie – maar daarna was die vraag zo weg en dan is dat veranderd in een soort van 'Ah, jullie zijn er nog, wel je kan dat dat en dat doen', maar niet echt duidelijk.

AG: Neen, en het museum moest ook wat publiek hebben van toeristen en scholen en daar hadden die een grote opdracht gesteld met de secundaire scholen die de geschiedenis van België in het leerprogramma hebben staan.

RF: We hebben daar wel een audiogids gemaakt...

AG: Ah ja, als afsluiter.

RF: Dan kregen we van die audiobakjes...

AG: Ja, iemand had die gewonnen.

RF: Ah, ja. Dat was een wedstrijd en dat was per toeval dat we een audiogidsen-programma hadden gewonnen via een of andere leden. Dan hebben we daar wel naartoe gewerkt – verhalen voor de audiogids – maar op een grappige, plezante manier en die staan nog steeds

op de website van de Veerman. En we hebben dat opgenomen op een weekend en die zelf ingesproken. En eigenlijk, wij vonden dat als groep wel goed, en dat was voor groepjes van 4-5 te beluisteren een actieve rondleiding. Ofwel zijn die audiogidsen daar niet meer, want dat was maar voor een jaar ofzo...

AG: Ja, dan moesten ze betalen.

RF: Ja, en dan waarschijnlijk heeft het Belvue Museum dat niet gedaan of er geen promotie rond gemaakt.

AG: En achter de balie moesten ze dat dan geven, maar ze hadden dat niet een audiogidsenwerking voor de balie en ze moesten dan iets meegeven, dus ik denk dat ze dat gewoon niet in hun begroting wouden inschrijven om dat verder te laten plaatsvinden. Maar naar concept vind ik het nog steeds heel goed, want een audiogids dat is iets dat je individueel beluisterd en je hebt goede gidsen die een verhaal vertellen op een aangename manier, maar die van ons zou zorgen voor interactie tussen de mensen. Onze optie is altijd geweest dat je niet gewoon luisteraar was, maar ook aangezet werd om te onderzoeken, vragen te stellen en u kritisch op te stellen. Misschien zelfs een inbreng te doen, dingen achter te laten als publiek. En die audiogidsen zorgden ervoor dat je met z'n vieren echt...

RF: Ja, je moest gaan nadenken van ik vind dat en dat, over de politiek, talen... echt alles in de politieke geschiedenis gedoe.

AG: Ja, ik herinner me de eerste – ik heb dat met de collega's gedaan en ik dacht 'waw, dat werkt wel goed' – en dat was over de grondwet: 10 grote items/grondrechten en we hadden dan een spel bedacht waar je dan als je verloor bij dobbelstenen – iedereen had grondrechten – en dan moest je een grondrecht afgeven. Bijvoorbeeld dan moest je kiezen om geen recht op vrij onderwijs meer te hebben, of geen recht op godsdienstvrijheid, of vrijheid van verenigen. En dan voelde je van 'wow, wat verlies ik hier' en dan moest je beargumenteren waarom je de anderen toch nog belangrijker vond. Dus je moest veel verwerking doen over de inhoud van het museum: zo hadden wij de activiteiten opgesteld. Ik zeg 'ik heb ze met mijn collega's gedaan', en dat was voor mij het meest interessante oefening in het verwerken van de geschiedenis dat ik ooit in mijn leven had gedaan, naast die van de Museum Night Fever dat je zelf dingen moest toevoegen, maar ja ook daar... de Bende, het museum had al beslist dat ze dat niet gingen verderzetten. En Stijn had ook een thesis gemaakt – en als ik een beetje kritiek mag hebben op de thesis – waarin hij zei dat dat eigenlijk toch met Brusselse jongeren met Brusselse thema's. Ik ben daar nooit voorstander voor geweest, maar hij heeft mij daar nooit voor geïnterviewd, dus ik heb daar ook geen inbreng in gehad. Ik weet zeker, An heeft dat toen gelezen en zijn hebben toen een Brusselse organisatie aangesproken en afgesproken om met Brusselse jongeren verder te doen.

RF: Maar dat was ook omdat wij als bende echt van overal in België kwamen, dus wij kwamen een of twee keer per maand samen – met mensen van fond Wallonie en mensen helemaal uit West-Vlaanderen, Limburg – dus dat was wel een gedoe/bewust dat we uit België kwamen en dat was tweetalig. Het was dus een mengeling tussen Frans, Nederlands en wij begrepen elkaar wel. Dat was ook zo uitgekozen dat het mensen waren die een beetje van de twee talen spraken. Dat was wel een contrast met Brusselse jongeren om die daar te krijgen, maar voor een Belgisch museum was dat wel plezant om iedereen van verschillende kanten te hebben.

AG: Ja, ik vond dat een zwaktebod, alleen in Brussel. Dat je samenwerkt met Brusselse organisaties om je programma te ontwikkelen, ja, maar het beperkten tot Brusselse jongeren, dat vond ik niet goed. Ik vond dat een spijtige zaak, want ik hen andere aspecten van België leren kennen, omdat wij net zo een gemende groep waren. Dus naar diversiteit toe...

RF: Ja, dat telde toch – en dat is misschien paradoxaal – maar dat was toch wel heel erg en dat kwam echt naar boven in het museum, want dat ging daarover: talenkwestie, politieke dingen en wie nu sterker was. Dus als groep waren wij daar wel een heel goed voorbeeld van.

AG: Ja, die breuklijn waar we rond gewerkt hebben was ook Vlaanderen tegen Wallonië. Dus, je moest eigenlijk vanuit de geschiedenis bleek dat wij tegenstanders waren, maar in de bende waren we samen werkers, maar ik vond dat heel boeiend. Dat waren eyeopeners; ik zou het direct opnieuw doen. Het was verschrikkelijk vermoeiend, elke 2 weekends want ik had een dochter van de kleuterklas en die sliep nog niet door die periode, dus ja. Plus wat wel fijn was, we hadden niet veel steun vanuit het museum naar werk doen dat we onze activiteiten konden doen of een duidelijke visie hadden, maar we kregen wel bijna altijd de vrijheid om te doen wat we wilden. Je voelde de angst, maar we konden wel.. Ja, we hebben eigenlijk altijd ons goesting gedaan?

RF: Ja, misschien was dat niet zo oké en het probleem.

AG: Maar dat hoort ook bij experimenteren, anders blijf je bij wat er al bestaat en wat er bij de burens gebeurt en wat wij wilde doen was nieuwe dingen bedenken. Zoals de Veerman die altijd naar innovatie toewerkt, willen wij ook echt een innovatieve werking zijn.

EV: Ik heb de indruk dat het projecteigenaarschap hier echt bij de jongeren lag. Was dat bij het MAS iets minder door Liene?

AG: Euhm, dat zat in de beginjaren zeker wel goed, omdat Liene dezelfde leeftijd had dan de jongeren. Zij liep stage, dus ze was zelf een twintiger en zij was deel... Tuurlijk, zij had een andere soort verantwoordelijkheid, maar die had – omdat het museum aan het opstarten was – dat kon precies ook niet fout gaan. Die had ook geen, dus alles wat er ontwikkeld was, was nieuw, want er waren geen criteria of een eer hoog te houden en alles was nieuw. En dus ja, zij heeft dat als jeugdbeweging gedaan.

RF: Dat gevoel had ik niet met de Belvue Bende. Dat was geen jeugdbeweging, dat was echt, euhm, een museumteam met mensen die erbij hoorde en die erin geïnteresseerd waren om echt in het museum te werken. Het was wel gezellig, maar wij zijn nooit samen uitgegaan. Een andere soort van sfeer.

EV: Maar jullie voelden wel dat projecteigenaarschap?

RF: Ja, absoluut. En voor mij was dat ook meer een project van de Veerman bij het Belvue Museum, dan Belvue Museum waar de Veerman kwam helpen. Dat was echt gewoon op die plek, maar voor ons als bende had dat evengoed op een andere plaats gekund.

AG: Ik had daar de coördinatie van en bedacht alle activiteiten, ook de jaarplanning van wat

gingen we dit jaar allemaal doen, en Liene was een binnenstaander en kwam ik als buitenstaander wel binnen, maar toen dat die vertrokken waren, reden die ook wel verder. Terwijl toen ik vertrok bij Belvue, was hun drijvende kracht was helemaal weg. Dat had een andere basisstructuur en dat had een groot verschil in duurzaamheid. Ik denk niet in type activiteiten, daar zijn we wel ver in kunnen gaan, maar in duurzaamheid maakt dat een groot verschil.

RF: Ja, en ik betrokkenheid: het was heel belangrijk om zo activiteiten te organiseren – MAS in jonge handen kon echt als onderdeel van het MAS naar buiten komen, terwijl dat wij met de Belvue Bende een beetje de staart waren van het museum en er niet werden door opgenomen en eerder randanimatie waren – wat wij prima vonden – maar qua duurzaamheid werkt dat inderdaad niet als je een klein zusje of broertje hebt.

AG: Ja, ja gelijk een kanker vergroeid.

RF: Een goede kanker dan.

AG: Euhm, neen. Wat wou ik daarover zeggen? Dat heeft ook te maken met de groei van het museum. Het MAS begon en MAS in jonge handen is mee begonnen, terwijl de Belvue al jaren bestond – en die hebben wel hun nieuwe scenografie aangegrepen voor de bende – maar qua organisatiestructuur zijn die niet van 0 begonnen.

RF: Ik denk ook dat... die scenografie wist totaal niet dat wij daar waren, dus wij moesten daar wel aan werken, maar de keer dat die hier kwamen met ons weekend, dat was de eerste keer dat ze van ons hoorden.

AG: Ja, de tweede keer.

RF: Ja, voilà dus ik denk dat dat ook vanuit het museum was van 'oei, daar zijn een paar jongeren die iets willen doen'.

AG: Ja, dat was duidelijk de eerste keer.

RF: Zij hebben daar veel uit geleerd, maar wij ook.

AG: Maar, de activiteiten waren wel van ons en de Belvue noemden we ook wel ons museum en we gingen en stonden waar we wilden, want we hadden ook de code.

RF: Binnen-buiten-binnen-buiten-binnen-buiten-binnen-buiten... en met de schijf af, weet je dat niet meer?

AG: Jaaaaa! Hebben we uiteindelijk niet gedaan. Dat was dan mijn inbreng om toch te zorgen dat het verder ging dan voor de voor de hand liggende activiteiten, die altijd wel spectaculair, innoverend mochten zijn en zo kon ik altijd aanstoken.

EV: En die tweetaligheid heeft niet voor problemen gezorgd? Of was dat net een meerwaarde?

RF: Ja, neen dat heeft totaal niet voor problemen gezorgd en wij stonden daar ook totaal niet

bij stil. Dat was eigenlijk geen brug. Ik denk misschien dat er een paar Franstaligen waren die in het begin wat minder Nederlands konden, maar dat zorgde ervoor dat er extra motivatie was om Nederlands te leren. Die vonden dat het in Nederlands mocht en desnoods moest je het dan maar driemaal uitleggen, maar gewoon niet in het Frans zeggen, zodat ze konden leren. Dat zorgde ook meer voor een groepsband, dan moesten wij allemaal Nederlands geproefd hebben. Daarin, dat was een zeer goede beslissingen om die talen te nemen als een extra en niet als een negatief punt. Het is ook niet dat de Franstaligen altijd een groepje zouden vormen. We bedachten wel dingen in kleine groepjes en gingen dan bij elkaar polsen, maar dat was echt niet dat dat taalgroepjes waren.

AG: Ja, dat was ook echt een team. Dat was een voorwaarde van de Koning Boudewijn Stichting, omdat zij ook een tweetalige stichting zijn en een van de weinige instellingen die nog landelijk functioneren, dus wij waren een afspiegeling van hun werking, maar ik vond dat echt een meerwaarde!

EV: En qua coördinatie, is dat ook gelukt om te communiceren?

AG: Ja, wij wisseleden af.

RF: Ja, en op den duur was dat gewoon in dezelfde zin. Je kent elkaar ook, dus je weet welke woorden wie en wat gaat begrijpen, dus je kan de moeilijke woorden in Frans nog eens zeggen. Dat was heel organisch.

AG: Ik herinner mij een grappig moment, want bij de selectie was ik mee aanwezig en die jongeren kwamen om de beurt binnen en sommigen zijn wat nerveus natuurlijk: er komt een jongen binnen en wij konden zien van – ik denk een Franstalige – en we stelden hen vragen in de 2 talen als selectieteam en het eerste wat ik vroeg in Nederlands was ‘Wil jij iets drinken?’ en die zei ‘Pardon?’. Dus ik herhaal en dan zei hij ‘Oh, je ne comprends pas’. En ik dacht ‘mmmmh, als je nog niet begrijpt als ik vraag om iets te drinken’, maar nu ik denk dat dat puur van de stress was, maar ik herinner me wel dat die heel weinig nederlands beheerste, dus dan kan je ook geen groep kan bouwen. We hebben daar dus zeker op gelet, dat er toch een minimum was van de andere landstaal. En ja, een groot verschil met onze bende: we hadden veel jongeren die die jongerenwerking zagen als een extraatje op hun cv. Een soort springplank voor een job binnen het erfgoed en er zijn er heel veel met nu een fijne positie.

RF: Dat was echt voor serieus, ja, niet zo vrije tijd, jeugdbeweging. Niet alleen voor je cv, maar ook echt ervaring, leren hoe een museum werkt, hoe je publiek in een museum brengt,... dus echt leren over een museumwerking.

AG: Ja, en ik herinner me dat is ook heel boeiend dat je ons uitgangspunt hebt, waarbij alle deelnemers evenwaardig zijn. Jongeren met hun manier van denken en communiceren en de knowhow die ze hebben door hun studietraject en we probeerden dat ook in te zetten, zodat mensen die communicatie deden dat die de leiding kregen over een project die meer op communicatie gebaseerd was; en dat bij Rone alles kwam dat met muziek te maken had. Dus dat we maximaal van kennis en vaardigheden en talenten gebruik maakten en ik denk dat dat daarom zo functioneerden. Het is niet dat we als de Veerman wisten hoe het moest, maar dat we al die sterktes in één pot gestoken hebben en daarvan uit ontwikkelden of voorstellen deden. Met die audiogidsen moesten we een verhaallijn schrijven per zaal, en gelukkig was er

volk dat (kunst)geschiedenis gestudeerd had, want dat had ik niet gedaan, en ik zag niet hoe we dat hier compact moesten gaan schrijven. Grégoire en Laurien die hadden direct de intro geschreven en ik dacht ‘wow, dit had ik niet gekund in het Frans’.

RF: Ja, die audiogids was allemaal vertaald.

AG: Ja, in één weekend alles gedaan en ik had iemand – een geluidsmonteur – eigenlijk wat Frederik doet, registreren, knippen, plakken en bewerken. En dan klaargemaakt om op de audiogidsen te zetten. Ik denk wel dat het museum die zelf op de audiogidsen heeft gezet, maar ik weet niet meer hoe dat geweest is. Ja, die moesten dat downloaden gewoon.

RF: Ja, maar het museum zelf heeft ook niets over de inhoud, die hebben daar echt niets over te zeggen gehad, dus dat was echt – daar kreeg je wel helemaal de vrijheid – ook omdat ze wisten dat we in de Belvue Bende die studies hadden, dus dat zagen ze wel denk ik.

AG: Achteraf zie je het nog beter. Ze laten je doen onder het mom van we vertrouwen u, maar uiteindelijk was dat doe maar want we nemen het niet ernstig en dat vond ik achteraf gezien toch niet zo belangrijk en ons publiek gaat het toch niet gebruiken. We gaan ze daar toch niet mee confronteren, dus het maakte niet uit. Achteraf gezien vond ik het te weinig serieus genomen, maar ja.

RF: Ja, ik denk dat het afhangt dat als je als museum een werking wilt die draait, dan moet je daar echt met heel het team in het beleid over nadenken van wie gaat dat sturen of plannen? Maar wie zorgt dat die groep jongeren zijn ding kan doen en dat die mogelijkheden krijgen en zeker en vast de tijd krijgen om een plek te hebben om te zijn. Dat was in het Belvue Museum ook soms niet oké. Je kwam dan twee keer per maand samen en mensen pakken dan de trein om te komen, dan verwacht je dat er eten is en dat je ergens kan zitten. En als dat niet het geval is, ja dan vallen er mensen af. Dat is belangrijk dat een museum daarover nadenkt dat er ruimte voor moet zijn, en je hebt een geïnteresseerde groep, dan lukt het wel. Want ik denk dat inderdaad een groep, zoals een klas – stel je werkt samen met een klas van een school – dat gaat niet want de leerlingen zijn niet geïnteresseerd in het thema of niet divers genoeg, dus het moet echt een groep zijn uit interesse.

AG: Ja, dat was het sturende en het vuurwerk erin. Dat was echt de motivatie. Waar we zeker ondersteund werden door het museum was budget voor onze plannen, zo hebben we toch een aantal muziekgroepen kunnen betalen – geen grote bedragen, maar toch een beetje budget – plus de Veerman werd betaald om dat te begeleiden en ontwikkelen.

EV: Jullie zijn nooit op een financiële barrière gebotste?

AG: Neen, ik kreeg duidelijk het budget van de evenementen, dus dan wist ik binnen welke lijnen we speelden. Nog zo over de organisatiestructuur, want ik denk dat ik het nu anders zou aanpakken. Wij hoorden wel bij het museum in hun gevoel, in die zin dat wij werden uitgenodigd op een kerstfeestje en opening van tentoonstellingen. Dus ze zagen ons wel als een uitbreiding van het team, maar ik denk toch niet dat dat de juiste plek was en nog niet in het hart van de organisatie zat. Beginjaren noem ik dat. Het was ook echt een experiment voor ons en het museum, want bij het MAS als je dat samen opstart, eigenlijk is dat een gemakkelijk traject omdat je samen gaat beslissen, maar voor een erfgoedinstelling die er al lang is met

een stoffig onderwerp, is dat – voor mij was dat – een rare combinatie. Daarom vonden wij dat als bende ook interessant omdat dat zo stoffig en oubollig was en dat was eigenlijk experimenteren en avontuurlijk om daarin te kunnen oefenen en doen. Het was een uitdaging en geen verwondering dat dat op een lager niveau – dus in de zin van samenwerken met een organisatie die jongeren levert – op een andere manier. Ik denk dat de Belvue Bende ook voor het museum echt een experiment was. Vanuit An toch wel echt, die voelde samen met Jan, om die scenografie jongerenproof te maken, maar daar ook te weinig communicatie met het scenografie-bureau, want die waren daar helemaal niet mee bezig. Daar is veel te weinig doorgegeven van ons naar hen.

RF: Ze hebben een paar elementen gebruiken die ze hier gezien hadden, maar gewoon visueel.

AG: Neen, eigenlijk was ik niet content. Het zou misschien ook met budgetten te maken gehad hebben?

EV: Hebben jullie daarna nog een evaluatie gedaan, zowel met de jongeren als het museum?

AG: Ja, wij hebben veel evaluaties gedaan.

RF: Ja, en het was ook nooit echt afgelopen. Die bende is zo nu een soort van spook, want niemand weet wanneer het begonnen is en geëindigd.

AG: Ah jawel.

RF: Neen, wij als bendeleden.

AG: Ah, wel het laatste was naar de Veerman – na Stijn zijn thesis – we gaan een pauze nemen van een paar maanden. En dan zouden ze een nieuwe bende samenstellen. Dat kon zijn dat er mensen van de oude bende inzaten, maar ze gingen ook nieuwe mensen rekruteren en ze gingen dat zelf doen. Wat ik opzich een goede vind, omdat je dan begint aan het verduurzamen, maar ik vermoed dat tegen dat je dan opgestart bent, beginnen met rekruteren...

RF: Waarschijnlijk kroop er meer werk in dat dat ze hadden gedacht...

AG: Ja, die plannen is er nooit van gekomen. Ik denk dat zelf de website nog te vinden is en Rone heeft daarvoor getekend.

RF: Ja, ik heb gekeken en die staat er nog op en er staat nog steeds dat ik Kunstwetenschappen en Archeologie studeer aan de VUB. Maar dat is eigenlijk in onze groep uitgedoofd: begonnen met 20 en in de laatste maanden nog met 5. Ja, die laatste dingen – na de audiogidsen.

AG: Ah... ik dacht dat de audiogidsen het laatste waren. Misschien was ik daar dan niet meer bij?

RF: Maar ik denk dat dat zo de start was van 2.0, maar dan zo noch vis noch vlees.

AG: Voor mij zijn de audiogidsen het laatste geweest en dan de boodschap voor de pauze. En het zou kunnen dat ze dan met jullie in gesprek zijn geweest – wat ook mag – want een organisatie is vrij om in te kopen of niet. Ik heb dan gezien dat ze samen met een Brusselse organisatie, maar ook maar eventjes, één project, hebben samengewerkt. Dus jullie weten ook niet wie of wat?

RF: Ja, ik word nog steeds uitgenodigd voor het kerstfeest. Je voelt wel dat dat de waardering was, maar verder is er niet veel gedaan. Maar ik heb er wel heel veel uit geleerd en ik denk ook iedereen die eraan heeft meegedaan en dat heeft ook wel zo die contacten. Ik kan wel nog steeds naar Belvue gaan en zeggen dat ik in de bende zat en dan laten ze mij gratis binnen. Dus dat is niet dat dat met kwade bedoelingen, maar gewoon echt zo...

EV: Hebben ze vanuit Belvue Museum iets gedaan met jullie feedback in de opstart? Of is die evaluatie onder jullie gebleven?

AG: Dat weten we niet. Wat ik nog weet is dat ze met een nieuwe bende zou starten, maar Brussels. Ik denk dat An geluisterd heeft naar de thesis van Stijn...

RF: Maar we hebben niet zo een evaluatie gedaan, net omdat dat zo moeilijk was, want wij wilden dat wel doen voor de communicatie, maar dat kwam er niet van. En daar zit dan ook wel de kern van het probleem.

AG: Ja, en dat lag aan het feit dat de museummedewerkers overdag werkten en die kwamen niet na 5uur of in het weekend, tenzij bij evenementen dat ze zelf organiseerden, en dat was dan een heel gestructureerd museum, heel archaisch met uren tellen. Onze cultuur was tegenovergesteld: heel spontaan.

RF: Wij hebben ooit een sleepover gedaan voor kinderen.

AG: Aaah, ja! Dat was zonder mij.

RF: Ja, maar dan werden we ingeschakeld als een soort van gratis jobstudenten/vrijwilligers. Dan hebben wij gezegd dat wij dat niet deden als bende. Zij hadden het bedacht en hadden gewoon mensen nodig die verhalen vertelden; zo van 'ah, we kunnen jullie, jullie zijn jong, dus kunnen jullie niet met jongeren om?' Wat wij wel konden, maar waar zij niet over nagedacht hadden dat het niet ons doel was.

AG: Ah ja, want wij hadden 3 jaar zelf iets bedacht en dan hadden ze zelf iets bedacht en wilden ze dat jullie het zouden uitvoeren. Ja, ik heb daar wel van geweten. We zijn daar wel naartoe gegaan, maar we hebben beseft van 'ah, ja, maar dat is het niet'. En ik denk nog dat voor de volgende Museum Night Fever, ook zoiets.

RF: Ja, die hebben daar gewoon niet verder over nagedacht, dat wij daar niet waren voor opgeleid of in geïnteresseerd. Maar dat is het dan wel zo geworden.

AG: Maar we hebben wel heel toffe, fantastische dingen gedaan. Maar zo van feedback hebben we niet veel gezien. Onderling hebben we het er wel over gehad en met de Veerman,

maar niet van het museum zelf.

RF: Ik zou wel eens willen weten wat het museum denkt en heeft opgestoken van de Belvue Bende.

AG: Ik weet één ding zeker: wij waren, omdat we niet non-stop werkte maar om de 2 weken, waren we impulsieve organisatoren die op het laatste moment de dingen bedachten en die de planning en ook niet goed georganiseerd omdat we elkaar maar twee keer per maand zagen. En dat was heel moeilijk communiceren als er werk moest verzet worden. Dat gaf heel veel stress aan het museum, want wij waren heel hocus pocus, we organiseren dat hier.

RF: En dan zo nog 2 dagen ervoor snel de muzikanten zoeken en dat museum ja... die wisten niet wat er gebeurde in hun 9 to 5 job: 'wow, die beginnen hier om 23uur nog mails te sturen'.

AG: En wanneer ga jij het plakband kopen, en we hebben geen blacklight... Ja, gelijk dat jongeren werken, die zitten op school en in je vrije tijd ga je dat snel eens doen. Sommigen deden niet mee. Dus wij waren een zootje ongeregeld met goede ideeën die soms te zot waren en die te ver stonden voor wat ze al kenden, maar die dan een nieuw publiek zouden binnenbrengen, maar meestal... Ik vond wel dat ze dankbaar waren met onze activiteiten.

RF: Ja, wij hebben daar kei veel uit geleerd en veel leuke mensen, dus dat was echt wel positief.

EV: Hebben jullie daarna in gelijkaardige musea zo'n projecten opgezet?

AG: Geen jongerenwerkingen in de vrije tijd. wel in het Hof van Busleyden, maar dat is gewoon een project en dat is ook voor scholen, maar dat leunt aan bij de ervaring die we hebben gehad hebben in het Belvue Museum en kunstenfestival Desart 'the young art reporters'. Die hadden een andere doelstelling, want die hadden meer de focus op het recenseren en verslaggeven van voorstellingen, maar volgens ons op een manier die de jongeren zelf kozen. Neen, qua bende in de vrije tijd niet. Qua museumeducatie in schooltijd Hof van Busleyden. En voor de rest... wel projecten in de vrije tijd wel, maar kunsten en geen erfgoed.

RF: En geen langdurige projecten meer.

AG: Of parallel met ons was er ook Jongbloed!, en het fotomuseum heeft geëxperimenteerd, maar anders...

RF: Ik weet dat ze in het Gruuthuse museum een jongerenbende hebben, ken je dat?

EV: Ja, maar het probleem is dat ze afkomstig zijn van de scholen en tegelijk dan nog eens gedurende de schooluren, dus zij vallen niet in mijn onderzoek.

AG: Ah ja, die zitten ook niet in de structuur, want die doen gewoon iets, maar in de zolder, heel moeilijk te kunnen bereiken. Dat is meer om een vinkje te hebben, maar niet meer dan dat. Ja, participatie de dag van vandaag, dat is goed om te zeggen dat je dat doet, en dat speelt wel om dat te zeggen, maar het is boeiend om te zien in welke mate ze dat ook effectief doen.

RF: Ja, en wat ligt je hen ook toe? De bende was een mini-, en jonge museumteam toe en naar inhoud toe werkte wij als een museumteam. Was dat museumteam weggevallen hadden wij dat kunnen overnemen, met een communicatiemedewerker en een curator... omdat wij ons zodanig ingewerkt hadden in die materie en de verschillende functies...

AG: Ja, wij wisten ook hoe het museum functioneerde dus...

RF: Ja, onze bende werkte wel want wij deden hetzelfde vandaar dat we soms die problemen hadden. Dus moesten ze zeggen van 'we zijn hier ziek voor 5 maanden', dan was dat geen probleem en gingen we dat intuïtief gewoon overnemen. Dus wij voelden ook wel aan de bende dat er een creatieve bron was en dat was heel fijn om te weten dat we wel iets zouden bedenken.

AG: Ik herinner me dat die evaluaties of gesprekken met mij was en niet de jongeren, net doordat het museum van 9 tot 5 werkten en hun eigen werktijd binnenhuis georganiseerd hadden, met niet met een aandacht voor onze tijdsbesteding en omdat jongeren van ver waren – soms 1u30 op de trein – en konden we ook niet 's avonds een overleg plannen om 16uur ofzo. Qua tijd matcht dat totaal niet, vandaar die keuze om mensen uit Brussel te hebben, want dat was dan echt een praktisch gegeven. Ik vind dat een zwaktebot, maar goed.

EV: Ja, het is natuurlijk België en niet enkel Brussel. Maar alvast enorm bedankt voor alle informatie alvast.

2.11 LEENEN, Silke, DE GRANDE, Heleen & TILLEKAERTS, Ilka, Silke Leenen, Heleen De Grand & Ilka Tillekaerts van AmuseeVous over Museumnacht Antwerpen, geïnterviewd door Eulaly Vanroelen [smartphone], Leuven, 09 december 2019.

Geïnterviewde(n):	Silke Leenen (SL), Heleen De Grande (HDG) en Ilka Tillekaerts (IT)
Locatie:	Vaartkom 4, 3000 Leuven
Datum:	09/12/2019
Interviewduur:	41 minuten

EV: Dus, ik heb een bachelorproef gedaan over jongerenparticipatie in kleine musea en daar is uitgekomen dat ze heel geïnteresseerd zijn, maar dat ze er niet vanaf weten. In de zin van het woord participatie is voor hun al een raadsel, laat staan dat ze voorbeelden kennen. Ik wou dus eigenlijk de grotere werkingen in beeld brengen. Ik ben daarvoor gaan kijken bij FARO, die het wel zagen zitten om daar mee achter te staan en zij gaan ook later naar de sector toe aantonen welke de grote werkingen zijn en waarop je je kan inspireren. Het gaat over jongerenparticipatie, dus ik vond het ook belangrijk om jongeren te integreren. Mijn doel is dus om samen te zitten met jongeren die in die werkingen hebben gezeten en na te denken over hoe die werkingen duurzamer opgesteld kunnen worden. Een beetje naar het idee van 10 jaar MAS in jonge handen, dat een langdurige werking kan. Nu, ze zijn aan het herorganiseren, maar toch...

HDG: Ja, ze zijn intern aan het bekijken wat ze gaan doen.

IT: Ja, ze waren aan het kijken of ze er een ander traject van konden maken, ofzo.

EV: Ja, dus het gaat nog steeds met jongerenwerkingen in musea en hoe je die beter kan betrekken. Wat ik bij jullie heel interessant vond, waren de museumnachten, omdat jullie daar nauw samenwerken met musea zelf. En ook het verschil met – MAS in jonge handen – die dan doelbewust niet deelnemen aan de museumnacht Antwerpen en jullie net wel, dus dat vond ik wel interessant om te bekijken waarom het bij jullie wel lukt en bij hun niet om jongeren te engageren om daar aan mee te doen. Ik had dus een paar vraagjes voor jullie voorbereid. Eerst over de ontstaansgeschiedenis, maar ik veronderstel dat dat voor Antwerpen en Gent een beetje hetzelfde is?

HDG: Bedoel je het event zelf of onze samenwerking?

EV: Echt wat jullie doen met die jongeren en vanuit jullie perspectief.

SL: Joh, daar moet ik over nadenken. Sowieso Museumnacht Antwerpen was denk ik wel eerst, want we hebben ooit iets voor Gent gedaan – hebben we ontdekt dit jaar – maar dat is eenmalig geweest, terwijl Antwerpen elk jaar terugkomt, omdat dat meer structureel is. Hoe dat ontstaan is, dat weet ik niet?

IT: Mijn idee bij Gent is wel dat het MSK of het Designmuseum wel af en toe een gevraagd heeft of wij inhoudelijk iets konden uitwerken, dat dat vroeger wel zo gedaan werd, voordat ze zelf jongerenwerkingen hadden. Het verschil met Antwerpen, omdat zij AmuseeVous als organisatie structureel aanspreken om overkoepelend...

IT: Als partner, ja.

SL: Ja, wij doen dat als partner samen met alle musea, en niet ingehuurd door een museum.

EV: Oké, en hoe is jullie project daarin ontstaan. Hebben jullie een bepaald stramien dat jullie volgen of zit daar een vrijheid in?

SL: Ik denk qua traject is het vrij gelijklopend, want het speelt zich altijd af in de zomervakantie – praktisch omdat wij in het academiejaar bezig zijn met andere projecten – en in de zomer is het kalmer voor ons, dus dat is een goed traject om dat dat doen lopen. Dus ik denk dat traject altijd hetzelfde is, of we proberen het concept aan het traject te laten inpassen..

IT: Maar het concept opzich...

SL: Verandert elke jaar.

IT: Ja, het is dat. Het is elk jaar een ander concept, maar het basisgegeven dat jongeren het vorm geven en het ook wel gaan doen, blijft wel echt hetzelfde, ongeacht welk concept het is.

SL: En we nemen dan wel, omdat we daar elk jaar staan, de gevoeligheden ook gewoon mee. We weten ondertussen met zoveel jaar daarmee samen te werken, dat die musea graag iets hebben je mag iets komen doen, maar we willen niet te veel samenwerken, dus we weten dat we een concept nodig hebben, waar ze niet continu moeten bijzitten, want ze hebben zelf een eigen programma. Ja, een programma waar ze zich niet teveel moeten aantrekken. Ook iets – we weten dat als jongeren naar museumnacht Antwerpen gaan – dan doen ze dat in groep en dan moet ons concept ook iets zijn dat je in groep kan doen.

IT: En laagdrempelig, omdat je zit met veel bezoekers die niet weten wat AmuseeVous is en zodat die mensen ook kunnen doen wat wij daar organiseren, zonder achtergrond. Er komt daar een heel uiteenlopend publiek, uiteindelijk.

SL: Dat zijn zowel dingen die we doorheen de jaren meegenomen hebben. En als we een nieuw concept bedenken, dan zijn dat zowat de krijtlijnen.

IT: Aan die eisen moet het voldoen, en nu Gent, dat was totaal iets ander. Een afterparty, dat kan je eigenlijk niet... dat kan je er niet naast leggen.

EV: Ja, ik had van Ella gehoord dat het heel chaotisch was.

SL: Ja, dat ligt dus... ja, de avond zelf kwam er ook nog veel van Designmuseum, maar dat is elk jaar wel chaotisch, dus dat is zowat de organisatie. Het jammer aan dat verhaal is dat we er vrij laat ingestapt zijn, zeker als je met jongeren werkt moet je tijd hebben en iets op lange termijn uitbouwen. Want voor de afterparty was de tijd iets te kort om iets goed te hebben. Maar dat weten we wel bij Antwerpen.

HDG: Wel, ja. Dat wou ik net zeggen, als je kritisch kijkt, zie je dat Antwerpen ons wel mee als volwaardige organisatie ziet en ons meer apprecieert, terwijl Gent zag gewoon een

oportuniteit om iets aan een kleine organisatie uit te besteden. En je merkt dat verschil wel in samenwerking.

EV: Hebben jullie daar ooit problemen gehad bij jullie concept dat jullie bedacht hadden, tegenover raad van bestuur of musea?

SL: Goh, hoe het voor Antwerpen werkt: er is een grote vergadering ergens in maart en dan stellen wij verschillende concepten voor. Hoe het dan werkt is dat vanuit de musea wordt aangegeven voor welk project ze meer te vinden zijn, dus ze krijgen wel de keuze om er al dan niet in mee te gaan, en dan kiezen wij een concept uit. En dan vragen wij nog eens aan de musea of ze er in mee willen stappen. Dus op dat vlak, ja... het is niet dat we eisen dat ze meedoen, en de musea krijgen echt nog de keus om erin mee te stappen of niet...

IT: Maar zoals dit jaar waren er veel die erin meegestapt zijn. Dus dat wil zeggen dat er wel een draagvlak voor is en als er vanuit de musea niet veel tegenkanting komt...

SL: Ook omdat we ondertussen ook wel rekening houden met die krijtlijnen. En bijvoorbeeld ook, dat de musea niet graag hebben dat we de boel daar helemaal op stelte zetten..

IT: Want het zijn ook realistische dingen die we voorstellen en dat we weten dat bepaalde dingen niet kunnen binnen die avond of context, dus dat gaat wel goed en daarom doen ze mee, omdat ze weten uit de vorige jaren wat de gevoeligheden zijn...

SL: Ja, die gevoeligheden nemen we altijd mee...

HDG: Maar ik denk wel dat zij de avond zelf wel nog een suppoosten of mensen die ter plekke staan, wel nog moeten overtuigen van het spel en zo, die zien de meerwaarde niet. Eigenlijk zien suppoosten enkel extra werk, in de plaats van de inhoudelijke meerwaarde. Op de vergaderingen zijn het ook altijd de publieksbemiddelaars die het belang er wel van inzien, maar zij moeten die boodschap wel doorgeven.

SL: Ja, museumnacht Antwerpen hangt heel veel af van vrijwilligers, die die avond in het museum staan.

IT: En vaak zijn die niet op de hoogte, dus dan vallen die ook uit de lucht.

HDG: Ja, maar ook van andere musea, want die zijn soms niet op de hoogte van het programma van het museum zelf, want dat zijn mensen die op vrijwillige basis komen helpen. Dus misschien is dat ergens wel normaal dat die niet op de hoogte zijn en daar de meerwaarde niet van inzien. Maar ik moet zeggen dat dit jaar...

SL: Ja, dat merkte ik wel met de eerste keer dat ik dat concept ging voorstellen en de laatste keer, dat ik op de vergadering al veel meer geruststellender was en eventuele paniekscenario's, die bij educatieve medewerker oppopte, dat onmiddellijk kon counteren. Terwijl ik dat op het begin niet deed en dan was er al direct meer aarzeling voor ze toehapte. Nu kon ik al zeggen van 'ja, maar er gaat geen heen en weer geloop zijn en we pakken het zo en zo aan'. Dus op dat vlak zijn ze wel mee de laatste jaren.

IT: Ja, en nu ook... het waren denk ik 7 musea in het Antwerpse, wat opzich wel veel is.

EV: En, jullie stellen ene project voor aan de musea en daarna pas aan de jongeren. Kunnen zij hun eigen invulling daar nog inbrengen?

SL: Vroeger was dat veel meer dan nu. Vroeger deden wij met de vrijwilliger per jaar een grote brainstorm, dus dat was niet project gebonden, en dat waren gewoon onze vrijwilligers. En uit die put zouden we concepten halen. Zelfs de eerste jaren dat ik bij AmuseeVous werkte haalden we uit die put, maar nu de laatste 2 jaar hebben we geen brainstrom gedaan en zijn dat concepten die en passant eens door jongeren gezegd werden of gewoon uit onze eigen toeverhoed kwamen.

IT: Maar, met in ons achterhoofd – zoals dat we dit jaar de hidden expo hebben gedaan – was dat wel van onszelf, maar wel met genoeg vrijheid om dat door jongeren te laten invullen.

HDG: Ja, het concept ligt vast, maar de invulling is volledig door...

IT: Ja, de invulling is door... dus dat is ook wel...

EV: Dus in vergelijking met andere projecten van jullie is er iets minder vrijheid, zoals bij de Kotroute?

IT: Euhm, eigenlijk niet.

SL: Daar ligt het kader ook al vast.

IT: Ja, eigenlijk is dat heel vergelijkbaar met wat we dit jaar in Antwerpen hebben gedaan. Er is een vast kader ligt vast, maar al de rest is vrij.

HDG: En hoe zit dat op vlak van communicatie. Zij mogen ook zelf hun eigen communicatie doen hé?

SL: Ja, maar ik ga nog wel meer sturen dan bij de Kotroute. Ja, met die spellen is dat altijd. Wij leggen het spelconcept wel uit, maar zij beslissen hoeveel opdrachten, alle opdrachten worden bepaald. Het kader ligt er met de twee laatste jaren, maar zij doen alle invulling. Dat is wel iets – ergens vind ik dat een stapje terug, omdat ze de eerste jaren ook het concept zelf konden doen, maar gewoon met de snelheid dat dingen moeten gaan. Maar ook omdat jongeren zich de laatste tijd liever aan een project willen binden, dat is makkelijker om jongeren te werven voor een project, want dan hebben ze al veel makkelijker een mening, dan als je gewoon iets gaat doen. Anders moet je die al februari, maart bijeen gaan roepen om concepten te bedenken, en dan ligt dat maanden stil voor ze aan de uitwerking kunnen werken. Dus, dat was praktisch een betere oplossing, maar dat heeft ervoor geleid dat ze het concept niet meer in handen hebben of toch niet meer door dezelfde groep in handen is.

EV: Ja, en op welke doelgroep van vrijwilligers proberen jullie met dit project te bereiken?

SL: Hetzelfde als de rest, dus we zetten het open voor 16 tot 26...

IT: Maar de meeste zitten tussen 20 en 23 jaar.

SL: Alhoewel, ik zou 18 zeggen, want daar waren ook wel tweede jaars bij, dus misschien 19 of 20, ja.

EV: Dus toch altijd mensen die bepaalde keuze in studierichting gemaakt hebben?

SL: Ja.

EV: En, ik weet niet meer of er een trekker is of dat jullie het trekker?

IT: Daar stonden twee projectleiders op.

SL: Ja, 2 à 3, afhankelijk van het spel of het concept. Toen ik dat deed met de spellen, waren dat altijd regioco's. We begonnen met 2 als basis, maar als er veel vraag was vanuit de musea, dan gingen we die musea er ook bij pakken en er een nieuwe regio-co opzetten om het te splitsen.

EV: En is daar iets opgevallen doorheen de jaren, wat beter en minder goed werkte?

IT: Ja, toch wel. Nu waren er 2 – Joke en Nicolas – en het was heel handig dat die in Antwerpen centrum woonde en alles met de fiets kon doen en Joke deed dan meer administratieve dingen die ze vanuit haar computer in Mechelen kon doen. Dus het is wel een troef dat je iemand hebt die dicht bij de partner staat in de stad zelf.

SL: Ja, dat is hetzelfde als bij de Kotroute. We proberen een combo te doen tussen iemand die werkt en studenten, zeker met de partners communiceren is vaak overdag, dus dat is beter. Want als je 2 projectleiders hebt die werken, dan is dat gewoon moeilijker communiceren.

HDG: Ja, ik denk gewoon dat dat beter is.. want ik weet nog dat in de tijd dat ik regio-co Antwerpen was – op de een of andere rara manier...

SL: Dat was omdat je daar studeerde.

HDG: Ah, ja dat kan wel. En die andere werkte en woonde in Antwerpen en ik was van Gent, maar ik had inderdaad die zomer vrij dus, dat was wel makkelijk.

IT: Ja, dat zijn dan twee profielen dat je kan uitbuiten. Als je 2 werkende mensen hebt, die hebben hetzelfde dagindeling, terwijl anders heb je de 2.

SL: Dus ja, daar houden we wel rekening mee als we 2 regioco's samen zetten.

IT: Ja, en ook profielen, hé. We hebben ook liefs 2 diverse profielen. Stel voor de Kotroute is het fijn als je iemand hebt dat meer artistiek gericht is en iemand dat meer communicatie gericht is. Omdat die dingen ook allemaal aanbod komen, dus dan is het fijn dat er op voorhand rekening mee houdt. Als je die luxe hebt uiteraard!

EV: Ja, dus eerder complementair gaan werken, dan beleidsgezinde...

IT: Ja, zodat je zoveel mogelijk facetten kan benutten natuurlijk.

HDG: Ja, en dat je op voorhand toch even kijkt of die 2 profielen met elkaar matchen of niet. Ook qua karakter, want als je al voorhand weet dat dat niet gaat matchen, dan doen we dat eigenlijk ook niet.

SL: Ja, daar is Museumnacht Antwerpen nog wel een buitenbeetje in vergelijking met de Kotroute, waar die 2 echt wel moeten matchen, maar voor Antwerpen – ik weet een Erik en een Liesbeth dat zou kei hard clashen, want Erik doet alles op zijn gemak en Liesbeth zich veel meer aan haar timing hield – maar dat kon wel, want elk heeft een eigen team en die moeten veel minder echt samenwerken. Met de Kotroute, die moeten dat project echt dragen, want dat is veel intenser, en met Museumnacht Antwerpen die hebben een eigen team en die stromen dan vooral door naar mij of naar Ilka. Dus, ja... dat hangt zo af van project tot project, maar het is wel iets om mee rekening te houden, al die verschillende dingen.

IT: Euhm, ambities ook. Dat is ook iets dat naar boven komt, als je een projectleider – ik denk dat het goed is om te weten wat de ambities zijn, zodat die ook realistisch zijn, want het blijft vrijwilligerswerk, dus het moet wel realistisch zijn.

EV: En krijgen die regio-co's, volledige vrijheid over indeling en timing van het project? Er zijn natuurlijk heel wat deadlines die ze moeten halen, maar kunnen ze de rest vrij invullen of is dat al strak bepaald?

SL: Ja, die deadlines hangen veel samen met die van Museumnacht Antwerpen, zoals een krantje dat gedrukt moet worden, dan hebben dat nodig tegen die datum... euhm, maar voor de rest is dat afhankelijk van de partner. Bijvoorbeeld, in die twee weken in juli is de educatieve medewerker niet beschikbaar, proberen we wel in de eerste twee weken te plannen. Dus dat is zowel in samenspraak denk ik...

IT: Maar in principe doen ze ook wel veel – met de hidden expo – dat is iets waar ze zelf voor zijn en zelf hebben samengesteld. Dus qua, op vlak van programmatie is dat wel iets dat ze zelf beslissen. Ze weten gewoon dat ze tegen dan wel hun programma samen moeten hebben en communiceren, maar wat in de tussentijd gebeurt, hangt wel gewoon van hen af.

EV: En ze koppelen niet terug met jullie?

IT: Jawel, dat vragen we wel om toch te zien of de timing vlot loopt. Ja, want we werken nog altijd met een partner, dus er is nog altijd een standaard dat we moeten aanhouden dus ergens ook willen we dat het een goed traject is voor de trajectleider, de partner en onszelf, dus het is wel belangrijk dat er op bepaalde momenten teruggekoppeld wordt, dat we ook kunnen in grijpen als dat gevraagd wordt. Dus dat zij ook kunnen aangeven dat ze in de knoop zitten en dat wij zicht hebben dat de deadlines wel gehaald worden.

HDG: Maar terugkoppeling gebeurt meestal niet in levenden lijve. Het is niet dat wij vaste vergaderingen doen.

IT: Neen.

SL: Ik deed dat wel.

IT: Ja, neen bij Joke heb ik haar enkel voor en na het project gezien, maar gedurende het project was er wel over en weer gmail, berichtjes, een beetje bellen.

HDG: Ja, dat hangt eigenlijk af van wat de projectleider zelf nodig heeft en welke karakters dat zijn. Als zij nood hebben aan meermaals samen komen, dan doen we dat en dan zoeken we een moment om ook effectief samen te komen.

SL: Dat is wat je die eerste vergadering doet...

IT: Ja, aftasten van wat heb je nodig en hoe wil je communiceren met ons, omdat een Joke is dan een beller, terwijl Nicolas meer een mailer was. Dan wist ik dat ik op die bepaalde moment beschikbaar moest zijn om te bellen, want Joke werkte toen ook.

SL: Ja, en op dat vlak kunnen de regio-co's heel sterk hun eigen traject vormgeven. Ik weet bij die eerste vergadering vraag ik 'hoe zien jullie het verder? Gaan we gewoon elke keer terug samen komen, voor we samenzitten en op basis daarvan'. Want met de laatste groep dat ik begeleid heb, zijn we om de 2 weken samen gekomen, omdat Liesbeth wel iemand was die daar nood aan had, en dan doen we dat.

EV: Maar het valt dan wel op dat de trekkers dan zelf van zich laten horen?

IT: Dat verschilt wel hoor. Een voorbeeld me de rapporten, als we nu niets horen, dan beginnen we wel te vragen van kijk hoe loopt het. We houden de deadlines mee in de_gaten en anders vragen wij altijd.

HDG: Maar we kunnen wel zeggen dat dat eigenlijk een evolutie is dat eigenlijk pas de laatste 3 jaar zo gebeurt. Daar moeten we ook wel eerlijk in zijn. eigenlijk is dat sinds de fusie met Mooss, want als ik vergelijk met toen ik als vrijwilliger Museumnacht Antwerpen deed, was dat gewoon een startgesprek, veel verantwoordelijkheid met soms een terugkoppeling via mail – meestal was dat de coördinator die om de paar weken een stand van zaken vroeg – maar eigenlijk lag heel veel verantwoordelijkheid bij de regio-co's, en was daar heel veel verantwoordelijkheid en begeleiding.

EV: Je zou dus kunnen zeggen dat projecteigenaarschap heel fel bij hen lag toen, en nu misschien iets meer verdeeld is met de deelnemers?

IT: Ja, ik denk dat de deelnemers zelf nu veel betrokken zijn. Het is een gedeeld item nu...

HDG: Ja, want de regio-co's weten nu ook dat ze meer groepcoaches zijn, terwijl dat vroeger heel veel in de handen van de regio-co's lag zelf. Toen zaten wij ook bij de vergaderingen... Eigenlijk Céline was enkel de formele handtekening onder de offerte *om het zo te zeggen*.

IT: Ja, de eindverantwoordelijkheid lag bij haar.

HDG: Ja, ik denk dat qua projecteigenaarschap er niet veel veranderd is, maar de

verantwoordelijkheid lag veel meer bij de regio-co's, terwijl dat nu wel veel meer gedeeld is.

SL: Ja, ik denk qua ondersteuning dat er daar een groot verschil is. Vroeger werd je aan je lot overgelaten, terwijl nu we er altijd zijn voor hen als er twijfels zijn. In goede tijden denken ze van 'godverdomme, nu moeten we terug samen zitten', maar ik denk dat in tijden dat mensen afzeggen of het loopt niet zoals gepland, dat ze er snel zijn om te sturen dat het niet gaat.

IT: En dan zijn ze ook blij dat we de telefoon kunnen opnemen en de tijd hebben om erover te praten.

HDG: Ik denk dat dat het verschil is. Vroeger ging het zoals het ging, omdat we het zelf moesten oplossen, terwijl het nu is van ik heb een idee hoe het moet gaan en als regio-co als het niet gaat, kunnen ze aankloppen en ondersteunen we hen.

EV: Jullie vormen dus meer een luisterend oor naar de regio-co's toe. Dan vroeg ik me ook af – meer in het idee van de digitale voetafdruk – hoe dat dat loopt. Zijn er bepaalde acties opgevallen, is het moeilijk om ze aan te sporen om op hun eigen sociale media te gaan posten?

IT: Dat is ook afhankelijk van persoon tot persoon.

SL: Wij gaan dat wel niet zelf vragen, zeker niet voor Museumnacht. Ik heb dat toch nooit gedaan.

IT: Neen, maar ik kijk bijvoorbeeld naar de Kotroute, waar je een team communicatie hebt en je hebt van nature teams dat toffe spotten en meteen posten en dan heb je ook teams die dat niet hebben. Maar wij eisen dat niet. Wij verwachten enkel dat er bepaalde standaarden zijn van op die momenten moet je reclame maken...

SL: Maar dat is dan uit de pagina en niet vanuit hunzelf.

IT: Ja, maar pas op. Je hebt bijvoorbeeld een Liesbeth die naar een tentoonstelling ging en dat gewoon via haar smartphone toevoegde aan de pagina van de Kotroute.

SL: Ja, maar dat is dus van de Kotroute zelf, maar voor persoonlijke pagina's gaan we nooit vragen om dat zelf te posten. Ik vind het veel authentieker als de jongeren het zelf doen, dat ze fier zijn en dat ze zelf gaan delen.

HDG: Ja, de vraag is of er een grote noodzaak is om zelf volk te bereiken, terwijl je bij Museumnacht Antwerpen weet dat er volk komt, dus dan wil je eigenlijk meer ter plekke genoeg aandacht trekken van het volk dat dan naar jou komt. Want je weet dat er veel volk gaat komen, maar je wilt hen triggeren op het moment zelf.

SL: En dat is eigenlijk afhankelijk, want bij Museumnacht Gent is het bijvoorbeeld wel belangrijk om op voorhand veel reclame te maken om mensen te lokken naar de afterparty, want niet iedereen die naar Museumnacht Gent gaat, gaat naar een afterparty.

EV: Ik vraag me dus af in welke mate het posten op je eigen pagina het nieuwe flyereren aan het worden is.

IT: Ah ja, op die manier.

HDG: Ik denk wel dat dat de nieuwe mond-aan-mond reclame is, want je wilt wel dat de achterban van uw eigen vrijwilligers komen.

SL: Ja, maar we gaan dat niet opleggen...

IT: ...terwijl we dat met flyeren wel doen.

HDG: Ja, maar dat is ook omdat we weten dat als het niet oprecht is, dan gaan ze hun vrienden niet overtuigen.

SL: Ja, want daar... Ik heb liever dat ze zelf gaan posten, omdat ze dan zelf meer via Messenger gaan doorsturen of mensen gaan taggen, dan op hun profiel zetten, want we weten dat die jongeren jongeren niet meer op Facebook zitten. Dan heb ik veel liever authentiek doorsturen, dan heeft dat veel meer kans om terecht te komen, dan te gaan posten op uw Facebook-feed, dat die jongeren niet meer mee zijn. Zeker bij mond-aan-mond blijf ik het belangrijk vinden dat het authentiek is, want je voelt zo snel dat dat opgelegd is, en dan vind ik dat net tegenwerken. Daarom heb ik dat nooit geëist van mijn vrijwilligers. Wat ik wel eis – allé eis – als ik een communicatievorming geeft, dan zeg ik wel van like de post, zodat dat zich wel kan verspreiden, maar ik ga nooit zeggen om te reposten.

HDG: Je wilt ze eigenlijk gewoon enthousiast genoeg krijgen dat ze er zelf iets voor gaan doen.

SL: Ja, en ik denk dat daar dat projecteigenaarschap heel belangrijk is en dan gaan ze daar ook zelf reclame voor maken. Dus ik denk dat we daar de laatste jaren op hebben ingezet, zodat ze van zichzelf de motivatie hebben om dingen te bekijken.

EV: En dan had ik nog een vraagje over de evaluaties. Ik weet niet of die dezelfde zijn als die van andere projecten.

SL: De evaluaties van museumnacht gebeuren tweeladig: dus je hebt de evaluaties van de losse vrijwilligers, die worden door de regio-co's gedaan. We proberen dat live te laten doorgaan, maar we merken wel dat de jongeren iets hebben van het project is afgelopen, en dan is het moeilijk om ze nog samen te krijgen. In de praktijk wordt dat via mail gedaan. En dan verwerken zij die evaluaties, en dan kwam ik samen met de 3 regio-co's en bespraken we die van de vrijwilligers. En dan kregen zij ook een evaluatie van de samenwerking met AmuseeVous. Zo deed ik dat, en die laatste vind ik wel belangrijk om live te doen, dus ik stuurde ze wel vragen door zodat ze al wisten wat, maar wij bespraken die dan wel met 3'en gewoon samen.

HDG: Ja, en eigenlijk zijn er 3 lagen, want dan was er ook een evaluatie met Prospekta dan, met alle musea, dus dan is het ook boeiend om de resultaten van die evaluatie door te koppelen aan de regio-co's.

EV: Ah, en Prospekta is dan de overkoepelende organisatie die bezig is met de Museumnacht.

IT: Hetzelfde dat je dan terug met alle partners aan tafel gaat. Het is wel leuk voor de bezoekersaantallen, en hoeveel proces waren jongeren...

SL: Maar bijvoorbeeld die bezoekersaantallen, maar ons concept is ook iets dat eventjes over tafel wordt gegooid, en bij de rest van de programmatie van de musea gebeurt dat niet, maar omdat we zo overkoepelend zijn, wordt dat wel ingepland, zodat musea ter plekke ook nog eens kunnen zeggen wat ze er van vonden.

EV: En dat is dan mee de fundamentele basis van jullie krijtlijnen?

SL: Ja, dat nemen we mee als we vinden dat het gegrond is.

HDG: En als dat niet eigen aan het concept ligt...

IT: Want ja, dit jaar was het eigenlijk niet veel.

SL: Ja, want het kan ook zijn dat je een regio-co beter leert kennen, dat die bij het eerste gesprek aangeeft hoe die werkt, maar dan op het einde zegt dat dat niet werkte, stel dat je die dan later nog zou begeleiden, dan weet je dat je daar meer op moet gaan letten.

EV: Merken jullie dat er veel vrijwilligers terugkomen?

SL: Sommigen komen wel terug, maar nooit meer dan twee. Wat ik veel meer merk, is dat die vrijwilligers veel meer naar andere projecten doorstromen. Bijvoorbeeld, vorig jaar was Museumnacht Antwerpen, en dan kwamen er drie of vier terug voor de Kotroute Antwerpen, dus daar zit een doorstroom op, maar zo groot is dat ook niet. Eerder een 20-30%.

IT: Wat ook een moeilijk aantal is.

EV: Oké, alvast enorm bedankt voor alle informatie.

SL: Bedankt dat je aan ons gedacht hebt.

EV: Ja, zeker. Ik vind het heel interessant dat het een andere werking is dan MAS in jonge handen en Jongbloed!, maar nog steeds met betrekking op musea. Dus ik vind het heel fijn dat ik dat ook kan tonen, en ook het regio-co-dimensie-aspect, dat dat ook kan als je als vrijwilliger meer in handen wil nemen.

3. Online enquête

3.1 Persoonlijke achtergrond

BELvue bende (BELvue Museum)

Wat is jouw leeftijd?
29 jaar
Wat is jouw geslacht?
Vrouw
Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig?
Luik
Wat is jouw opleidingsniveau?
Master-diploma
Heb je een (kunst)historische opleiding gevolgt?
Ja
Wat is je moedertaal?
Frans

Jongbloed! (en Bloed!verwanten) (KMSKA)

Wat is jouw leeftijd?				
28 jaar	20 jaar	26 jaar	20 jaar	26 jaar
29 jaar	28 jaar	20 jaar	24 jaar	28 jaar
Wat is jouw geslacht?				
Vrouw	Vrouw	Vrouw	Vrouw	Vrouw
Vrouw	Vrouw	Vrouw	Vrouw	Vrouw
Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig?				
Sint-Gillis-Waas	Berchem	Antwerpen	Sint-Niklaas	Kalmthout
Bechem	Mortsel	Gent	Antwerpen	Antwerpen
Wat is jouw opleidingsniveau?				
Bachelor-diploma	Bachelor-diploma (met oog op het behalen van master-diploma)	Doctoraat	Master-diploma	Master-diploma
Diploma secundair onderwijs (met oog op het behalen van bachelor-diploma)	Diploma secundair onderwijs (met oog op het behalen van bachelor-diploma)	Master-diploma	Master-diploma	Master-diploma
Heb je een (kunst)historische opleiding gevolgt?				
Neen, maar ik heb wel een	Neen, maar ik heb wel een	Neen, maar ik heb wel een	Neen	Ja

aantal losse vakken gevolg	aantal losse vakken gevolg	aantal losse vakken gevolg		
Neen, maar ik heb wel een aantal losse vakken gevolg	Neen	Ja	Neen	Ja
Wat is je moedertaal?				
Nederlands	Nederlands	Nederlands	Nederlands	Nederlands
Nederlands	Nederlands	Nederlands	Nederlands	Nederlands

Jongerenpodcast (Museum Hof van Busleyden)

Wat is jouw leeftijd?		
15 jaar	15 jaar	15 jaar
Wat is jouw geslacht?		
Man	Vrouw	Vrouw
Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig?		
Willebroek	Mechelen	Zemst
Wat is jouw opleidingsniveau?		
Geen diploma	Geen diploma	Diploma secundair onderwijs
Heb je een (kunst)historische opleiding gevolgd?		
Neen	Neen	Ja
Wat is je moedertaal?		
Nederlands	Nederlands	Nederlands

MAS in jonge handen (MAS)

Wat is jouw leeftijd?	
24 jaar	23 jaar
Wat is jouw geslacht?	
Vrouw	Man
Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig?	
Antwerpen	Schilde
Wat is jouw opleidingsniveau?	
Master-diploma	Bachelor-diploma (met oog op behalen van master-diploma)
Heb je een (kunst)historische opleiding gevolgd?	
Neen	Neen
Wat is je moedertaal?	
Bulgaars	Nederlands

Museumnacht Antwerpen (AmuseeVous)

Wat is jouw leeftijd?	
25 jaar	
Wat is jouw geslacht?	
Vrouw	
Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig?	
Mechelen	

Wat is jouw opleidingsniveau?
Master-diploma
Heb je een (kunst)historische opleiding gevolgd?
Ja
Wat is je moedertaal?
Nederlands

Young Entrepreneurs (FOMU)

Wat is jouw leeftijd?	
23 jaar	24 jaar
Wat is jouw geslacht?	
Vrouw	Man
Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig?	
Kontich	Boom
Wat is jouw opleidingsniveau?	
Master-diploma	Diploma secundair onderwijs (met oog op het behalen van bachelor-diploma)
Heb je een (kunst)historische opleiding gevolgd?	
Ja	Neen
Wat is je moedertaal?	
Nederlands	Frans, Kirdundi, Nederlands

Schoonvolk! (MSK)

Wat is jouw leeftijd?		
20 jaar	21 jaar	20 jaar
19 jaar	23 jaar	22 jaar
Wat is jouw geslacht?		
Vrouw	Vrouw	Vrouw
Vrouw	Vrouw	Vrouw
Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig?		
Lokeren	Londerzeel	Deinze
Deinze	Gent	Dessel
Wat is jouw opleidingsniveau?		
Bachelor-diploma (met oog op behalen van master-diploma)	Bachelor-diploma (met oog op behalen van master-diploma)	Diploma secundair onderwijs (met oog op behalen bachelor-diploma)
Master-diploma (met oog op behalen van doctoraat)	Master-diploma	Bachelor-diploma (met oog op behalen van master-diploma)
Heb je een (kunst)historische opleiding gevolgd?		
Ja	Nee, maar ik heb wel een aantal losse vakken gevolgd	Neen
Neen	Neen	Ja
Wat is je moedertaal?		
Nederlands	Nederlands	Nederlands
Nederlands	Nederlands	Nederlands

Untitled (Mu.Zee)

Wat is jouw leeftijd?
Wat is jouw geslacht?
Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig?
Wat is jouw opleidingsniveau?
Heb je een (kunst)historische opleiding gevolgd?
Wat is je moedertaal?

Young Voices (MoMu)

Wat is jouw leeftijd?
Wat is jouw geslacht?
Uit welke gemeente/stad ben je afkomstig?
Wat is jouw opleidingsniveau?
Heb je een (kunst)historische opleiding gevolgd?
Wat is je moedertaal?

3.2 Deelname aan het project**BELvue bende (BELvue Museum)**

Aan welke structurele jongerenwerking nam jij deel?
BELvue bende (BELvue museum)
Op welke manier heb je de werking leren kennen?
Via mijn pedagogische leraar
Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking?
Ik houd van geschiedenis, museas en pedagogie.
Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?
Geweldig teamwork

Jongbloed! (en Bloed!verwanten) (KMSKA)

Aan welke structurele jongerenwerking nam jij deel?	
Jongbloed! (KMSKA)	Jongbloed! (KMSKA)
Jongbloed! (KMSKA)	Jongbloed! (KMSKA)
Jongbloed! (KMSKA)	Jongbloed! (KMSKA)
Jongbloed! (KMSKA)	Jongbloed! (KMSKA)
Jongbloed! (KMSKA)	Jongbloed! (KMSKA)
Op welke manier heb je de werking leren kennen?	
Via de sociale media	Via persoonlijke vrienden/kennissen
Via de sociale media	Via de sociale media
Via persoonlijke vrienden/kennissen	Via offline reclame
Via persoonlijke vrienden/kennissen	Via de sociale media
Via offline reclame	Via persoonlijke vrienden/kennissen
Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking?	
Nieuwsgierigheid naar wat ik als jongere kon doen in het museum, interesse in	Actief en creatief met een collectie aan de slag gaan

kunst en enthousiasme om iets te willen doen naast mijn studies	
Op dat moment was ik 15/16 jaar en had ik niet echt vrienden. Toen ik via via hoorde van Jongbloed wou ik er super graag bij omdat het een groep mensen zou zijn met de zelfde interesse gebieden als mij en verschillende leeftijden (bij mijn eigen leeftijdsgenoten vond ik niet echt raakvlakken) en voor een museum werken klonk ook mega cool!	De andere kant van het verhaal zien en jongeren motiveren om de interessante wereld van het musea te leren kennen
De inhoudelijke werking en de kansen die we kregen om eigen ideeën te ontwikkelen en tot uitvoer te brengen.	Uit nieuwsgierigheid!!
Ik was gestopt met mijn jeugdbeweging (toen 16 jaar) en had sowieso een interesse in beeldende kunst en theater en dans. Ik heb overigens ook altijd goede herinneringen gehad aan het KMSKA en zocht een nieuwe hobby, en wilde ook graag nieuwe mensen met gelijkaardige interesses leren kennen.	Jongbloed!ers die met stickers reclame kwamen maken in de Zomerfabriek
Nood aan een nieuwe uitdaging/hobby (was net gestopt met jeugdbeweging) en kwam toevallig de oproep tegen, echt iets voor mij!	De activiteiten die ze organiseerden spraken me aan en ik wou de werking van een museum van binnenuit leren kennen.
Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?	
Inspirerend	Gezellig
Leerrijk	inspirerend
Samenwerking	Verhelderend
Verrijkend	Geweldig
van onschatbare waarde	Samenwerking

Jongerenpodcast (Museum Hof van Busleyden)

Aan welke structurele jongerenwerking nam jij deel?		
Museumpodcast (Museum Hof van Busleyden)	Museumpodcast (Museum Hof van Busleyden)	Museumpodcast (Museum Hof van Busleyden)
Op welke manier heb je de werking leren kennen?		
Via schooluitstap	Via school	Via persoonlijke vrienden/kennissen
Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking?		
Het enthousiasme van de medewerkers. En het idee zelf;	We zijn met een deel van de school naar het museum geweest en hebben daar aan 1 kunstwerp per groep mogen werken. Achteraf is	Dit leek me super leuk, dit was iets dat ik normaal gezien niet zou doen, maar het was leuk om eens uit men conform zone te gaan.

	er gevraagd wie zich wou inzetten om over die kunstwerken een podcast te maken en dat wou ik heel graag doen.	
Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?		
Creatief	<i>Open-minded</i>	Inleving

MAS in jonge handen (MAS)

Aan welke structurele jongerenwerking nam jij deel?	
MAS in jonge handen (MAS)	MAS in jonge handen (MAS)
Op welke manier heb je de werking leren kennen?	
Via offline reclame	Via persoonlijke vrienden/kennissen
Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking?	
Heb zelf een grote interesse in kunst en cultuur, en de open-call die ik las in de krant sprak me enorm aan omdat het zo focuste op de inzet en de stem van jongeren.	Interesse, uitdaging
Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?	
Ongelooflijk	Ervaring

Museumnacht Antwerpen (AmuseeVous)

Aan welke structurele jongerenwerking nam jij deel?	
Museumnacht Antwerpen (AmuseeVous)	
Op welke manier heb je de werking leren kennen?	
Via persoonlijke vrienden/kennissen	
Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking?	
Een praktische uitdaging naast een theoretisch opleiding	
Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?	
Engagement	

Young Entrepreneurs (FoMu)

Aan welke structurele jongerenwerking nam jij deel?	
Young Entrepreneurs (FOMU)	Young Entrepreneurs (FOMU)
Op welke manier heb je de werking leren kennen?	
Via een vacature op Publiq	Vacaturebank – CultuurNet Vlaanderen
Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking?	
De missie, het feit dat het zich in een museum afspeelt, de verantwoordelijkheid en de timing	Het project op zich. De kans om te kunnen proeven van de kunstsector, het kunnen aanbieden van kansen aan andere artiesten. Daarnaast ook de mogelijkheid om jeugd en diversiteit te stimuleren in de musea.

Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?	
Verrijkend	Voldoening

Schoonvolk! (MSK)

Aan welke structurele jongerenwerking nam jij deel?	
Schoonvolk! (MSK)	Schoonvolk! (MSK)
Schoonvolk! (MSK)	Schoonvolk! (MSK)
Schoonvolk! (MSK)	Schoonvolk! (MSK)
Op welke manier heb je de werking leren kennen?	
Via de sociale media	Via de sociale media
Via de sociale media	Via de sociale media
Via de sociale media	Via de sociale media
Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking?	
sociale media	een interne interesse
Interesse in kunst en musea	Ik wou altijd al eens achter de schermen van een museum kijken.
diepe diepe diepe liefde voor beeldende kunst die soms moeilijk te delen is met andere jongeren, waar ik dus graag iets aan wou veranderen	De boodschap en het idee erachter!
Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?	
Leerrijk	Zoekend
Uitdagend	leerrijk
Planner	Leerrijk

Untitled (Mu.Zee)

Aan welke structurele jongerenwerking nam jij deel?	
Op welke manier heb je de werking leren kennen?	
Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking?	
Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?	

Young Voices (MoMu)

Aan welke structurele jongerenwerking nam jij deel?	
Op welke manier heb je de werking leren kennen?	
Wat heeft je aangezet om te solliciteren voor de werking?	
Als je je deelname aan de structurele jongerenwerking in één woord moet samenvatten, welk woord zou dat dan zijn?	

3.3 Aanleiding van het project

BELvue bende (BELvue Museum)

Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog?
Ja
Heb je samen met de andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen?
Niet echt
Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?
De animatie van de Museum Night Fever, de concerten voor de sluiting
Heb je een aandeel gehad in het bepalen van de naam van de werking?
Nee

Jongbloed! (en Bloed!verwanten) (KMSKA)

Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog?	
Ja	Nee
Nee	Ja
Nee	Nee
Nee	Nee
Nee	Nee
Heb je samen met andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen?	
Ja	Ja
Nee	Ja
Ja	Toen ik lid werd van Jongbloed! zat de werking al in een bepaald stramien. Naarmate het KMSKA ook externe locaties sloot, werden we meer en meer betrokken bij de toekomst van Jongbloed en wat Jongbloed kon blijven betekenen. De keuze om te fuseren met MHKA werd wel boven ons hoofd gemaakt.
Ja	Nee
Nee	Nee
Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?	
Ja Het toegankelijk maken van kunst, en dit niet telkens vanuit een high brow perspectief te benaderen	Een spel uitwerken: bedenken, in één zetten,...
/	Jongbloed! was op het moment dat ik erbij kwam nog maar een jaar oud en hoewel de doelstellingen vastlagen, is het ook wel nog veel geëvolueerd in de twee jaar dat ik lid was. Ik heb o.a. gehamerd op de doelstelling om meer écht jonge mensen aan te trekken (middelbare scholieren).

Ons grootste doel was meer jongeren naar het museum trekken. Ik heb een keer voorgesteld om een tekenworkshop te organiseren in het museum en zo jongeren op een speelse manier dingen laten bijleren, en de fun tonen van het museum. Mijn doelstelling was mss vooral tonen dat een museum fun is en niet enkel saaie lange informatie boekjes	Dit kan ik me niet meer zo goed herinneren, omdat de brainstorms heel dromerig en open bleven, omdat er ook nog geen zicht was op wanneer het KMSKA weer zou openen. Ik kan de begeleiders hierin ook niets kwalijk nemen, omdat het voor hen ook erg frustrerend was om geen toekomstplannen te kunnen maken met een gesloten museum.
Het aanspreken van jongeren om naar het museum te komen	Niet van toepassing: Jongbloed bestond al en heb er enkele jaren deel van kunnen uitmaken
Nvt	/
Heb je een aandeel gehad in het bepalen van de naam van de werking?	
Nee	Nee
Nee	Nee
Nee	Nee
Nee	Nee
Nee	Nee

MAS in jonge handen (MAS)

Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog?	
Nee	Nee
Heb je samen met andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen?	
Ja	Ja
Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?	
Steeds meer inbreng en tastbare verantwoordelijkheden van de jongeren die tot uiting komen in het museum.	Programmeerwedstrijd, tal van brainstorms
Heb je een aandeel gehad in het bepalen van de naam van de werking?	
Nee	Nee

Museumnacht Antwerpen (AmuseeVous)

Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog?	
Nee	
Heb je samen met andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen?	
Nee	
Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?	
/	
Heb je een aandeel gehad in het bepalen van de naam van de werking?	
Nee	

Jongerenpodcast (Museum Hof van Busleyden)

Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog?		
Ja	Ja	Ja
Heb je samen met andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen?		
Ja	De invulling wel, maar het concept niet. Maar we hadden zeker voldoende inspraak.	Ja
Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?		
Wij mochten zelf eerst de leugen en de waarheid schrijven daarna is deze door de redactie bijgestuurd en daarna mochten we kiezen welke we mochten inspreken.	/	Het maken van een bepaalde tekst.
Heb je een aandeel gehad in het bepalen van de naam van de werking?		
Nee	Nee	Nee

Nightwatch (FoMu)

Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog?	
Het ontstaan van Nightwatch vond plaats in 2014, dus neen, maar het was wel het eerste jaar dat ze beroep deden op een extern team van Young Entrepreneurs. Dus ergens wel, want we hebben het als team zelf mee vorm gegeven, maar het ontstaan vond ergens ook voor onze aankomst plaats.	Ja
Heb je samen met andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen?	
Ja	Ja
Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?	
Dit is allemaal heel erg in team gebeurd, dus moeilijk te zeggen welke doelstelling ik persoonlijk heb kunnen voordragen en uitvoeren. We zijn er wel in geslaagd om zowel qua Young Artists als qua publiek enorm inclusief te zijn. Daarnaast koesterde ik ook persoonlijk de doelstelling om minstens 750 bezoekers aan te trekken en dat is met ons bezoekersaantal van 860 zeker gelukt!	Rebranding, marketing, structuur etc. maar ook het record verbreken van de vorige edities, wat gelukt is!
Heb je een aandeel gehad in het bepalen van de naam van de werking?	
We hebben de naam van het project	Nee

Nightwatch niet veranderd, maar hebben hier wel tijdens een vergadering over gediscussieerd. Dit lag dus zeker wel op tafel, we hebben er toen gewoon gezamenlijk voor gekozen om de naam te behouden.	
--	--

Schoonvolk! (MSK)

Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog?	
Ja	Ja
Ja	Ja
Ja	Ja
Heb je samen met andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen?	
Ja	Nee
Ja	Ja
Doelstellingen waren vooraf door de begeleiders bepaald, maar worden nu ook door de jongeren zelf bijgestuurd en gekozen	Nee
Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?	
Jongerennocturne Van Eyck	N.v.t.
Het museum openstellen voor een divers jong publiek	Na een dik jaar hebben we met de jongeren zelf samengezeten op café om de werking wat verder uit te denken: de sociale media meer in onze handen, interne taakverdeling, meer inspraak en autonomie, duidelijkere communicatie, meer inzet op minderheidsgroepen enzovoort. Vervolgens hebben we dit voorgelegd aan onze 'begeleiders', onze voorstellen zijn blij onthaald en worden tot nu toe ondersteund. Soms is het echter een beetje vechten voor onze autonomie. Sommigen in ons team hebben het daar lastiger mee dan ik: persoonlijk kan ik mij erbij neerleggen dat we nog steeds moeten luisteren en niet zomaar ons goesting kunnen doen. Uiteindelijk werken we nog altijd mee aan de strikte organisatie van het enorm project dat dit museum is, en ik kan begrijpen dat we ons daar vaak naar moeten schikken. Indien je met 'mee doelstellingen bepalen' bedoelt of wij als jongeren zelf zijn komen

	aandragen met het idee van een jongerenwerking: dat is bij ons niet het geval. Er werd vanuit de publiekswerking van het museum een oproep voor jongeren geplaatst en op basis van onze 'sollicitatie'-mail werden we geselecteerd en uitgenodigd voor een gesprek. Eenmaal het team samengesteld was, kregen we naast de centrale doelstelling "meer jongeren betrekken bij het museum" wel carte blanche.
Meer zelfstandigheid tegenover het museum (hebben we samen voorgedragen)	/
Heb je een aandeel gehad in het bepalen van de naam van de werking?	
Ja	Nee
Ik kwam pas in het 2 ^{de} jaar toe	Ja
De eerste lichting van de jongerenwerking heeft dit gedaan (ik kwam er pas het tweede jaar bij)	Nee

Untitled (Mu.Zee)

Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog?
Heb je samen met andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen?
Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?
Heb je een aandeel gehad in het bepalen van de naam van de werking?

Young Voices (MoMu)

Herinner je het ontstaan van de structurele jongerenwerking nog?
Heb je samen met andere jongeren de doelstellingen van het project kunnen bepalen?
Indien je mee de doelstellingen van het project hebt kunnen bepalen, welke doelstelling heb jij voorgedragen en is doorgevoerd?
Heb je een aandeel gehad in het bepalen van de naam van de werking?

3.4 Betrokkenen bij het project

BELvue bende (BELvue Museum)

Heb je ooit contact gehad met collega's van andere diensten? Indien wel, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee?
Met een contact-persoon, heel leuk
Heb je ooit contact gehad met directie-leden gedurende je deelname?
Ja
Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?
De Veerman

Jongbloed! (en Bloed!verwanten) (KMSKA)

Heb je ooit contact gehad met collega's van andere diensten? Indien wel, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee?	
Ja, telkens heel erg positief! Ik had het gevoel dat iedereen onze input waardeerde en we echt een deel van het museum waren.	we waren altijd welkom op evenementen
Met het conservatie team, erg leerrijk en interessant	Ja, vaak, en dit was steevast heel fijn. Ik voelde me heel welkom in het museum en alsof we een echte bijdrage konden leveren. We werden steevast uitgenodigd op openingen, op de hoogte gehouden van lezingen en andere publieksactiviteiten van het museum, en er kwamen ook steeds medewerkers naar onze evenementen. We zijn zelfs op het personeelsfeest uitgenodigd geweest! Ik heb na mijn tijd bij Jongbloed! ook nog twee jaar in de redactieraad van het museummagazine Zaal Z gezeten, ook dat was een erg leerrijke en fijne ervaring. Er leek echt een bereidwilligheid te zijn om een jonge stem te integreren in het museum, eerder dan die te beperken tot een aparte jongerenwerking of educatiedienst.
Als Jongbloeder zat ik ook een tijdje bij het team van het tijdschrift Zaal Z van het KMSKA. Dat was een redactieteam van mensen van verschillende diensten van het museum. Dus zo hoorde ik ook wat van de scenograaf, communicatie,... De meeste mensen van de andere diensten stonden erg open voor de Jongbloeders,	In mijn laatste jaren bij Jongbloed! werd ik een buddy:mentor toegewezen; Een keer was dat directeur Manfred Sellinck, met wie ik een zeer warm en hartelijk contact had. Bijzonder fijn hoe serieus die dat nam en er tijd voor maakte. In het MHKA was dat publiekswerker Piet. Ik heb met hem nooit persoonlijk afgesproken, maar zelf

maar hun visie was vaker oubollig tegenover die van ons dus dat clashte soms wel.	ook geen initiatief voor genomen. Ik mocht ook afgevaardigde zijn voor de redactie van Zaal Z voor een jaar. Dit vond ik heel boeiend maar ook enorm intimiderend. Ik vond het leerzaam, maar durfde niet vaak spreken of ideeën op tafel leggen.
Ja, met de curator, de grafisch vormgever. Een heel leerrijke ervaring omdat je zo eens echt kan zien wat ze doen en hoe ze dit uitvoeren.	Ja, vooral bij de uitwerking van de expo De Modernen. Toen werden er contacten gelegd met medewerkers van communicatie, educatie, collectie... We hebben ook eens de directeur geïnterviewd en werden ook uitgenodigd op bv. de nieuwjaarsdrink.
Communicatie, wetenschappelijk onderzoek, publiekswerking, directie. Allen positief, je had het gevoel deel uit te maken van de werking van het kmska en serieus te worden genomen.	Ja, diensten educatie, communicatie, publiekswerking, beveiliging, schoonmaak (eigenlijk bijna alles). Heel aangenaam-iedereen was altijd enthousiast en nieuwsgierig.
Heb je ooit contact gehad met directie-leden gedurende je deelname?	
Ja	Nee
Nee	Ja
Ja	Ja
Nee	Ja
Ja	Ja
Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?	
De De groep zelf werd begeleid door een publieksbemiddelaar, maar we werden wel soms getraind door externen (gidsbeurten, brainstormen, ..). Ik heb hierbij veel samengewerkt met Janien Prummel.	Matchbox
Nee	We werden begeleid door iemand van publiekswerking.
Sanne Van De Werf	Ja, maar ik weet niet meer welke. Er kwamen regelmatig experts langs in kunst- en cultuurbemiddeling.
Ja, Sanne Van de Werf en Lot Wens	We werden afwisselend begeleid door Sanne Van de Werf, Babbette Coojmans en Lot Wens (in het MHKA). Af en toe was er een gastspreker van een andere afdeling van het museum.
Ja, hoewel de externe expertise niet gezocht werd op vlak van jongeren-begeleiding (die hadden we al via een museummedewerker) maar eerder procesmatig: Janien Prummel begeleidde	Ja, Janien Prummel

ons doorheen het proces van het opbouwen van de expo.	
---	--

MAS in jonge handen (MAS)

Heb je ooit contact gehad met collega's van andere diensten? Indien wel, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee?	
Niet echt de eerste jaren omdat de rest van het MAS onze jongerenwerking niet echt kende. Maar naar het einde toe heeft MiJH'en het vertrouwen gewonnen van het museum omdat we het goed deden en steeg het contact met de balie, de administratie, de bewakers, de curatoren en de directeur. Maar hier moesten we wel voor werken en moesten we ook echt voor kiezen als jongeren zelf, want dat contact met de rest van het museum, daar werd niet echt essentieel op ingezet tot dan het laatste jaar omdat we een enorm project hadden waar heel het museum deel van uitmaakte (onze eigen expo).	<p>Zeer veel diensten namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - curatoren - media - technische mensen - andere werkingen - security - ... <p>de ervaring zijn zeer positief, enorm leerrijk.</p>
Heb je ooit contact gehad met directie-leden gedurende je deelname?	
Ja	Ja
Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?	
Ja, maar geen idee wie	Ja

Museumnacht Antwerpen (AmuseeVous)

Heb je ooit contact gehad met collega's van andere diensten? Indien wel, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee?	
/	
Heb je ooit contact gehad met directie-leden gedurende je deelname?	
Nee	
Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?	
/	

Jongerenpodcast (Museum Hof van Busleyden)

Heb je ooit contact gehad met collega's van andere diensten? Indien wel, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee?		
Neen	Ik weet niet goed wat je bedoelt. Maar ik ben wel in contact gekomen met mensen van het museum. Daarnaast ook met een	/

	stemtherapeut en een mevrouw die een reportage maakte over het proces	
Heb je ooit contact gehad met directie-leden gedurende je deelname?		
Ja	Ik weet niet of dat de directie was, maar ik denk het niet.	Ja
Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?		
Ik denk van wel, maar weet niet precies wie	Ja, er is een stemtherapeut geweest om ons te begeleiden bij de podcast.	Ik weet niet precies meer hoe ze heet, maar ze was een stemcoach.

Young Entrepreneurs (FoMu)

Heb je ooit contact gehad met collega's van andere diensten? Indien wel, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee?	
Ja, een beetje met alle diensten, hoewel die samenwerking zeker nog beter kan in de toekomst. Ik werkte nauw samen met het hoofd en team van logistiek, de curatoren, het team communicatie, de shopmanager en Pamela (business development & events). In het begin kregen we elk een buddy toegewezen die je moest helpen je traject uit te stippelen. Ik had er echter een vijf-tal toegewezen gekregen wat het overzicht een beetje zoek deed raken. Dit mag in de toekomst zeker gestructureerder, door bijvoorbeeld vanaf het begin met je buddy samen te zitten om te horen hoe de samenwerking idealiter zou kunnen verlopen.	Ja. Warm en aangenaam, iedereen binnen het FOMU was enorm bereid om ons te helpen.
Heb je ooit contact gehad met directie-leden gedurende je deelname?	
Ja	Ja
Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?	
Ja, we hebben twee masterclasses mogen bijwonen. Eentje werd gegeven door Shari Legbedje (Podiumkunsten) en een tweede door Melat (Bozar).	Shari Legbedje + Melat Nigussie

Schoonvolk! (MSK)

Heb je ooit contact gehad met collega's van andere diensten? Indien wel, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee?
--

Communicatiedienst: goed	Neen
Communicatiemedewerker: interessant	Niet zo heel vaak eigenlijk. De vrouw die de catering verzorgt kennen we ondertussen allemaal, de man die de inkomdeur opent ook, enkele erfgoedbewakers slaan ook graag eens een praatje. Sommigen onder ons hebben al workshops gegeven samen met een gids of al gemaïld en gecommuniceerd met een vrouw die de communicatie verzorgt, maar meer dan dat niet.
Vooraf met bewakers, gidsen en andere mensen die in het museum zelf rondlopen, de meesten staan heel positief tegenover ons, sommigen lijken ons een beetje irritant te vinden, maar dat zijn echt maar 1 of 2 mensen	/
Heb je ooit contact gehad met directie-leden gedurende je deelname?	
Ja	Neen
Nee	we zien de directrice wel nu en dan passeren en zij weet wie wij zijn, maar we hebben geen écht contact
Nee	Ja
Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?	
Neen	Neen
Ja, mensen van de publieksverwerking begeleiden ons	Weet ik niet
De projectleiders zijn communicatiemedewerkers, dus zij zijn wel experts in jongeren bereiken. Ik denk dat ik deze vraag niet goed begrijp, sorry	/

Untitled (Mu.Zee)

Heb je ooit contact gehad met collega's van andere diensten? Indien wel, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee?
Heb je ooit contact gehad met directie-leden gedurende je deelname?
Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?

Young Voices (MoMu)

Heb je ooit contact gehad met collega's van andere diensten? Indien wel, welke diensten en hoe was je ervaring hiermee?
Heb je ooit contact gehad met directie-leden gedurende je deelname?

Heeft de dienst publieksbemiddeling van het museum beroep gedaan op een expert uit het veld om de groep jongeren te begeleiden? Indien ja, weet je nog de welke?

3.5 Trekker van het project

BELvue bende (BELvue Museum)

Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
9
Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde?
Ja
Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging?
Ja
Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde?
Ja
Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf?
/
Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?
Ja

Jongbloed! (en Bloed!verwanten) (KMSKA)

Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)				
10	10	9	10	8
10	8	10	8	9
Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde?				
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging?				
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde?				
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ja	Ja	Ja	Nee	Ja
Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf?				
Ze probeerde dit wel te doen, maar niet iedereen volgde zijn/haar taken even goed uit, waardoor ze uiteindelijk toch veel zelf opnam.		Als dit positief bedoeld is wel (vrijheid bieden). Als er bedoeld wordt taken van zich afschuiven niet.		
Ja		Ja		
Doordat sommige dingen enkel door de trekker gedaan kunnen worden (bv. communicatie op vergaderingen van het museum), is dit moeilijk, maar ze proberen wel.		Ja		
Ja		Eerder niet, er was wel een duidelijke taakverdeling. Bv: trekker maakte altijd verslag en maakte een taakverdeling en deadlines op. Dit is altijd zo gebleven. Maar we mochten ook wel heel veel zelf		

	doen, zoals externen contacteren. Ik kan me niet meer goed herinneren of we ook echt de productie deden (bv. materiaal bestellen)			
Ik weet niet 100% wat er met de vraag bedoeld word dus deze laat ik even links liggen. Mijn excuses.	Ja			
Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?				
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

MAS in jonge handen (MAS)

Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
10	10
Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde?	
Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging?	
Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde?	
Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf?	
Ja	Ja
Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?	
Ja	Ja

Museumnacht Antwerpen (AmuseeVous)

Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
7	
Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde?	
Ja	
Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging?	
Ja	
Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde?	
Ja	
Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf?	
Ja	
Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?	
Ja	

Jongerenpodcast (Museum Hof van Busleyden)

Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)		
8	10	10
Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde?		
Ja	Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging?		
Ja	Ja	Ja

Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde?		
Ja	Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf?		
Ja	Weet ik niet	Ja
Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?		
Ja	Ja	Ja

Young Entrepreneurs (FoMu)

Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
10	8
Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde?	
Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging?	
Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde?	
Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf?	
Ja	Ja
Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?	
Ja	Ja

Schoonvolk! (MSK)

Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)					
10	10	9	10	8	10
Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde?					
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging?					
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde?					
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf?					
Ja	Nee	Nee	/	/	Ja
Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?					
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Untitled (Mu.Zee)

Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde?	
Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging?	
Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde?	
Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf?	
Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?	

Young Voices (MoMu)

Hoe was de verstandhouding met je trekker? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
Had je het gevoel dat de trekker je mening apprecieerde?
Had je het gevoel dat de trekker met je feedback aan de slag ging?
Had je het gevoel dat de trekker alle jongeren gelijk behandelde?
Had je het gevoel dat de trekker van zichzelf taken uit handen gaf?
Heb je je eigen ideeën mogen uitvoeren?

3.6 Kerngroep van het project

BELvue bende (BELvue Museum)

Hoe zat volgens jou de sfeer in de groep? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
9
Zijn er vriendschappen ontstaan in de jongerenwerking?
Ja
Heb je met de jongeren ooit een activiteit gedaan die niet verbonden was aan de structurele jongerenwerking?
Nee
Welke activiteit van de structurele jongerenwerking is je het meeste bijgebleven?
Ja De sluiting en de opening van het museum
Waar ben je enorm fier op?
Het gebruik van de twee talen, de organisatie van de concerten
Op welke manier heb je je deelname duidelijk gemaakt aan je omgeving?
Via sociale media en door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen
Hoe vaak heb jij een bericht op je eigen sociale media gepost over één van de projecten van de structurele jongerenwerking?
Tussen 5 en 10 keer
Voelde je je eigenaar van het project? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
8

Jongbloed! (en Bloed!verwanten) (KMSKA)

Hoe zat volgens jou de sfeer in de groep? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)				
9	10	9	8	10
9	8	8	9	10
Zijn er vriendschappen ontstaan in de jongerenwerking?				
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Heb je met de jongeren ooit een activiteit gedaan die niet verbonden was aan de structurele jongerenwerking?				
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Welke activiteit van de structurele jongerenwerking is je het meeste bijgebleven?				
De tentoonstelling die we zelf mochten vormgeven in alle aspecten		Boekje Nerf voor tentoonstelling in het rockoxhuis		
Het boekje voor de tentoonstelling The Sky is the Limit		Tentoonstelling Duo's II		
Tekensworkshop		tijdens de paasvakantie, wanneer het MuKHA gesloten was voor een nieuwe tentoonstelling. Hebben wij in het "salon" ons ding mogen doen. Zalig om tussen de kunstenaars, bouwers, museum medewerkers,... te zitten en gewoon u ding te kunnen doen!		
Ons 'kamp' om vorm te geven aan een		Avant Garden, Franse Salon, Club Muk		

aangepaste jongeren-app voor op iPad om tijdens een tentoonstelling te gebruiken. We zijn toen met het team een week naar Museum Dhondt-Dhaenens geweest in de Leiestreek om die app te maken en daar meer bij te leren over de groep rond Permeke, Gustave De Smet, de Van de Woestyne's, etc. Ik heb toen fantastisch veel geleerd, hard genoten, en ook echt goede vriendschappen gesmeed. De app die eruit is gekomen was overigens ook echt een succes, vind ik.	
Veiling ten voordele van Music For Life en de opbouw van een eigen expo	De veiling n.a.v. de warmste week
Waar ben je enorm fier op?	
De vriendschappen, de projecten en de skills die ik heb bijgeleerd.	De installatie van de ruimte in het MHKA bij Energy Flash
Tekenworkshop	De samenwerking van de groep
Duo's II	Eigenlijk alles wat we samen hebben kunnen bereiken. Gewoon een zalige bende met zotte ideeën!
Mijn deelname namens de jongerenwerking aan het congres Museum Next samen met de teamleider. Ik was toen 17 en mocht een dag school missen om daar te gaan presenteren over Jongbloed! en onze projecten voor een vrij grote zaal van museum-professionals (toch wel 100 mensen denk ik, als niet meer). Dat vond ik toen zo cool, en het is nog goed gegaan ook.	Avant Garden, het was het eerste project waar ik aan meewerkte, ik heb toen veel geleerd over mezelf, ontdekt dat ik een passie heb voor publiekswerking!
Grenzen verleggen (vb. zelf rondleidingen nemen, contact opnemen met andere organisaties, ...)	Dat ik ideeën op tafel heb gelegd die ook volledig zijn uitgewerkt, in groep.
Op welke manier heb je je deelname duidelijk gemaakt aan je omgeving?	
Via de sociale media	Door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen
Door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen	Via de sociale media
Door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen	Allemaal :)
Door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen	Via de sociale media
Door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen	Beiden
Hoe vaak heb jij een bericht op je eigen sociale media gepost over één van de projecten van de structurele jongerenwerking?	

Tussen de 15 en 20 keer	Tussen 5 en 10 keer			
Meer dan 20 keer	Tussen 0 en 5 keer			
Ik heb geen sociale media	Tussen 5 en 10 keer			
Meer dan 20 keer	Tussen 10 en 15 keer			
Tussen 0 en 5 keer	Tussen 0 en 5 keer			
Voelde je je eigenaar van het project? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)				
8	7	8	8	10
9	10	9	7	8

MAS in jonge handen (MAS)

Hoe zat volgens jou de sfeer in de groep? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
10	10
Zijn er vriendschappen ontstaan in de jongerenwerking?	
Ja	Ja
Heb je met de jongeren ooit een activiteit gedaan die niet verbonden was aan de structurele jongerenwerking?	
Ja	Ja
Welke activiteit van de structurele jongerenwerking is je het meeste bijgebleven?	
Teambuildingdagen (samen een weekendje blijven slapen in het museum) en het maken van onze eigen expo!	Expo Instinct
Waar ben je enorm fier op?	
De band tussen alle leden van MiJH'en en daardoor zo veel hebben kunnen bereiken.	Expo Instinct
Op welke manier heb je je deelname duidelijk gemaakt aan je omgeving?	
Via sociale media	Via sociale media
Hoe vaak heb jij een bericht op je eigen sociale media gepost over één van de projecten van de structurele jongerenwerking?	
Meer dan 20 keer	Meer dan 20 keer
Voelde je je eigenaar van het project? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
5	8

Museumnacht Antwerpen (AmuseeVous)

Hoe zat volgens jou de sfeer in de groep? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
7	
Zijn er vriendschappen ontstaan in de jongerenwerking?	
Nee	
Heb je met de jongeren ooit een activiteit gedaan die niet verbonden was aan de structurele jongerenwerking?	
Nee	
Welke activiteit van de structurele jongerenwerking is je het meeste bijgebleven?	
Museumnacht	
Waar ben je enorm fier op?	
Het resultaat en engagement van de vrijwilligers tijdens MNA 2019	
Op welke manier heb je je deelname duidelijk gemaakt aan je omgeving?	
Via sociale media	

Hoe vaak heb jij een bericht op je eigen sociale media gepost over één van de projecten van de structurele jongerenwerking?
Tussen 0 en 5 keer
Voelde je je eigenaar van het project? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
8

Jongerenpodcast (Museum Hof van Busleyden)

Hoe zat volgens jou de sfeer in de groep? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)		
10	10	9
Zijn er vriendschappen ontstaan in de jongerenwerking?		
Ik kende iedereen al	Wij waren al vrienden van op school, maar heb sommige mensen wel echt beter leren kennen.	We kenden elkaar al en waren al vrienden hiervoor
Heb je met de jongeren ooit een activiteit gedaan die niet verbonden was aan de structurele jongerenwerking?		
Ja	Nee	Nee
Welke activiteit van de structurele jongerenwerking is je het meeste bijgebleven?		
Het inspreken van de podcast	De daguitstap met school, waarbij we in groepjes een kunstwerk behandelen.	Het zelf mogen ontwerpen en kiezen hoe we de teksten zouden maken.
Waar ben je enorm fier op?		
Dat onze stemmen echt worden gebruikt voor het museum.	Op het eindresultaat, de podcast is echt mooi.	Op hopelijk het eindresultaat
Op welke manier heb je je deelname duidelijk gemaakt aan je omgeving?		
Via sociale media	Heb ik nog niet echt gedaan, omdat de bekendmaking nog niet geweest is.	Door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen
Hoe vaak heb jij een bericht op je eigen sociale media gepost over één van de projecten van de structurele jongerenwerking?		
Tussen 5 en 10 keer	Tussen 0 en 5 keer	Tussen 0 en 5 keer
Voelde je je eigenaar van het project? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)		
2	7	7

Young Entrepreneurs (FoMu)

Hoe zat volgens jou de sfeer in de groep? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
8	9
Zijn er vriendschappen ontstaan in de jongerenwerking?	
Ja	Ja
Heb je met de jongeren ooit een activiteit gedaan die niet verbonden was aan de structurele jongerenwerking?	
Ja	Nog niet de kans gehad. Het land is in lockdown, dit sinds het weekend na Nightwatch.
Welke activiteit van de structurele jongerenwerking is je het meeste bijgebleven?	

Binnen de jongerenwerking? Enerzijds het presenteren op een studiedag gegeven door Publiq omtrent 'Jongeren en musea: (g)een match?' en anderzijds de nocturne zelf. Het was heel erg leuk om met twee andere Young Entrepreneurs onze bevindingen met een groep geïnteresseerden te delen. Voor ons vielen toen ook heel wat puzzelstukjes samen en overtuigden we onszelf dat we wel degelijk goed bezig waren.	De opbouw van Nightwatch.
Waar ben je enorm fier op?	
Ik ben enorm fier op de samenwerkingen die ik heb kunnen strikken. Zo heb ik via Nightwatch langdurige samenwerkingen met Nightwatch en het FOMU kunnen opstarten met Transcontinenta, De Wieuw, Kringwinkel, Fameus, KOP en Arenberg.	Alle artiesten, coaches, FOMU-medewerkers en het ons team!
Op welke manier heb je je deelname duidelijk gemaakt aan je omgeving?	
Door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen	Via sociale media
Hoe vaak heb jij een bericht op je eigen sociale media gepost over één van de projecten van de structurele jongerenwerking?	
Meer dan 20 keer	Tussen 5 en 10 keer
Voelde je je eigenaar van het project? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
10	8

Schoonvolk! (MSK)

Hoe zat volgens jou de sfeer in de groep? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)					
9	8	8	8	9	8
Zijn er vriendschappen ontstaan in de jongerenwerking?					
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Heb je met de jongeren ooit een activiteit gedaan die niet verbonden was aan de structurele jongerenwerking?					
Ja	Nee	Nee	Ja	Ja	Ja
Welke activiteit van de structurele jongerenwerking is je het meeste bijgebleven?					
Jongerennocturne Van Eyck			Artyard in Pukkelpop		
De meest recente activiteit (Nocturne Van Eyck) waar we toch wel 3-4 maanden naartoe gewerkt hebben			De Van Eyck-nocturne		
Onze late night Van Eyck! Of de blok in het museum, daar heb ik ook veel goede commentaar over gehoord en zelf ook veel van genoten			O, moeilijk om te kiezen! Pukkelpop en de Van Eyck Nocturne denk ik dan!		
Waar ben je enorm fier op?					
Jongerennocturne Van Eyck			Het grote succes van de jongerennocturne van Van Eyck		

Dat het Nocturne evenement zo goed als volledig uitverkocht was	Het feit dat ik structuur heb kunnen doorvoeren waardoor onze werking veel vlotter verloopt				
Op het feit dat ik me zo enthousiast heb kunnen smijten op Van Eyck en dat ik een grote groep jongeren tijdens een rondleiding heb kunnen meekrijgen in mijn verhaal. En op het feit dat we met een geweldig team en zonder moeilijkheden 600 man op één avond over de vloer hebben kunnen krijgen	De kansen die we grijpen en de ideetjes die we mogen doen groeien.				
Op welke manier heb je je deelname duidelijk gemaakt aan je omgeving?					
Via sociale media	Door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen				
Beiden	Door vrienden/kennissen over je deelname te vertellen				
allebei de bovenstaande opties zijn van toepassing	Beide hierboven, zowel via social media als persoonlijk aan vrienden vertellen.				
Hoe vaak heb jij een bericht op je eigen sociale media gepost over één van de projecten van de structurele jongerenwerking?					
Tussen 5 en 10 keer	Tussen 0 en 5 keer				
Tussen 5 en 10 keer	Tussen 0 en 5 keer				
Tussen 15 en 20 keer	Tussen 10 en 15 keer				
Voelde je je eigenaar van het project? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)					
9	8	8	7	5	6

Untitled (Mu.Zee)

Hoe zat volgens jou de sfeer in de groep? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
Zijn er vriendschappen ontstaan in de jongerenwerking?
Heb je met de jongeren ooit een activiteit gedaan die niet verbonden was aan de structurele jongerenwerking?
Welke activiteit van de structurele jongerenwerking is je het meeste bijgebleven?
Waar ben je enorm fier op?
Op welke manier heb je je deelname duidelijk gemaakt aan je omgeving?
Hoe vaak heb jij een bericht op je eigen sociale media gepost over één van de projecten van de structurele jongerenwerking?
Voelde je je eigenaar van het project? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)

Young Voices (MoMu)

Hoe zat volgens jou de sfeer in de groep? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
Zijn er vriendschappen ontstaan in de jongerenwerking?
Heb je met de jongeren ooit een activiteit gedaan die niet verbonden was aan de structurele jongerenwerking?
Welke activiteit van de structurele jongerenwerking is je het meeste bijgebleven?
Waar ben je enorm fier op?
Op welke manier heb je je deelname duidelijk gemaakt aan je omgeving?
Hoe vaak heb jij een bericht op je eigen sociale media gepost over één van de

projecten van de structurele jongerenwerking?
--

Voelde je je eigenaar van het project? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)

3.7 Evaluatie van het project

BELvue bende (BELvue Museum)

Heb je ooit - mondeling of schriftelijke - een evaluatie gehad of ingevuld?
Nee
Wanneer vonden de evaluaties plaats?
Nooit
Heb je ooit de indruk gehad dat er je feedback verwerkt werd om de werking te verbeteren?
Ja
Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het museum?
Ja
Op welke competentie dat je hebt opgedaan, ben je fier?
Taalkennis
Op een schaal van 0 tot 10, hoeveel krijgt je deelname? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
8
Heb je een tip om de structurele jongerenwerking in de toekomst nog beter te maken?
De verwachtingen moeten heel duidelijke zijn. De communicatie met de verschillende diensten ook.

Jongbloed! (en Bloed!verwanten) (KMSKA)

Heb je ooit - mondeling of schriftelijke - een evaluatie gehad of ingevuld?	
Ja	Ja
Ja	Ja
Ja	Ja
Ja	Ja
Ja	Ja
Wanneer vonden de evaluaties plaats?	
Na een jaar (en meerdere projecten later)	meerdere keren, steevast na elke activiteit en als ik het me goed herinner ook aan het einde van het jaar
Na afloop van een project	Na een jaar (en meerdere projecten later)
Na afloop van een project	Gedurende het project
Na afloop van een project	Na afloop van een project
Gedurende het project	Na afloop van een project
Heb je ooit de indruk gehad dat er je feedback verwerkt werd om de werking te verbeteren?	
Ja	Ja
Ja	Ja
Ja	Nee
Ja	Ja
Ja	Ja
Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het	

museum?				
Ja		Ja		
Nee		Ja		
Ja		Nee		
Ja		Ja		
Ja		Ja		
Op welke competentie dat je hebt opgedaan, ben je fier?				
Gidsen op creatieve manieren		Gebalanceerd mening geven		
Leren samenwerken		Ja, zeker!		
Meerdere: in groep werken, kennis van publiekswerking vergroten, modereren van een debat		Plannen en organiseren		
Vergadertechnieken!		Brainstormen en organiseren		
Nvt		Samenwerken		
Op een schaal van 0 tot 10, hoeveel krijgt je deelname? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)				
10	8	10	9	10
10	10	8	7	10
Heb je een tip om de structurele jongerenwerking in de toekomst nog beter te maken?				
Ik vond het altijd heel belangrijk dat er eerst werd ingezet op een positieve groepssfeer en daarna op de inhoud. Op deze manier functioneerde de groep beter en werd de inhoud ook sterker.				
/				
Jongbloed als groep samen met onze trekker Sanne was een super goeie groep maar de samenwerking met de directie en andere diensten liep niet altijd zo goed. Ook ons voornaamste doel: om meer jongeren naar het museum te trekken lukte niet vaak (er kwamen wel mensen, maar niet zoveel). Bij Schoonvolk van het MSK lukt het veel beter, ben benieuwd wat hun secret ingredient is.				
Ze moeten blijven bestaan, misschien meer met andere jongerenwerkingen samen zitten om te zien hoe zij het doen. En een sterke band in de groep lijkt mij ook belangrijk. Een samenhang				
Kennissuitwisseling tussen verschillende jongerenwerkingen in de culturele sector.				
Een absolute must is de jongeren het gevoel geven van er toe te doen en welkom te zijn in het museum. De sense of ownership die ik had bij Jongbloed! was echt heel groot, en dat zat in kleine dingen. We kregen een vrijwilligersvergoeding (voelde heel fijn om op die manier erkend te worden) en werden altijd uitgenodigd, om onze mening gevraagd, etc.				
Alle zotte ideeën moeten welkom zijn!				
De uitdaging aangaan om van een jongerenwerking iets breders te maken dan enkel iets dat bij de afdeling publiekswerking/educatie hoort. Structureler inbedden, voorbij de evenementen en losse activiteiten te jongeren betrekken in de reguliere werking.				
- Contactpersoon vanuit museum is heel belangrijk (je hebt hier even over de trekker, maar de vragen gaan niet zo diep). Wij hebben zo'n drie verschillende contactpersonen gehad en dat verschil voel je. Is heel belangrijk wie dit is en hoe zij/hij dit vormgeeft.				
- Samenstelling van de groep: dit komt hier niet aan bod maar is wel essentieel als het gaat over jongerenwerking/participatie. Je kan die werking niet met een heel grote groep				

doen dus wat doe je als er heel veel kandidaten zijn? Selecteren is niet fijn (zelf moeten doen en was geen fijne ervaring vond ik). Wie kiest wie er mag participeren?

De jongeren zelf laten beslissen + lat hoog, drempel laag!

MAS in jonge handen (MAS)

Heb je ooit - mondeling of schriftelijke - een evaluatie gehad of ingevuld?	
Ja	Nee
Wanneer vonden de evaluaties plaats?	
Na afloop van het project	Nooit
Heb je ooit de indruk gehad dat er je feedback verwerkt werd om de werking te verbeteren?	
Ja	Ja
Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het museum?	
Ja	Ja
Op welke competentie dat je hebt opgedaan, ben je fier?	
Participatief leren werken: zelf taken uitvoeren maar ook delegeren	Sociale vaardigheden
Op een schaal van 0 tot 10, hoeveel krijgt je deelname? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
9	10
Heb je een tip om de structurele jongerenwerking in de toekomst nog beter te maken?	
/	
zie publicatie MAS in jonge handen	

Museumnacht Antwerpen (AmuseeVous)

Heb je ooit - mondeling of schriftelijke - een evaluatie gehad of ingevuld?	
Ja	
Wanneer vonden de evaluaties plaats?	
Na afloop van het project	
Heb je ooit de indruk gehad dat er je feedback verwerkt werd om de werking te verbeteren?	
Ja	
Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het museum?	
Ja	
Op welke competentie dat je hebt opgedaan, ben je fier?	
Werken in groep, begeleiden van publiek en spreken in het openbaar.	
Op een schaal van 0 tot 10, hoeveel krijgt je deelname? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)	
9	
Heb je een tip om de structurele jongerenwerking in de toekomst nog beter te maken?	
Goed luisteren naar de jongeren, zorg ervoor dat je hen voldoende vrijheid geeft en en vertrouwd, niet enkel een reeds uitgewerkt idee oplegt.	

Jongerenpodcast (Museum Hof van Busleyden)

Heb je ooit - mondeling of schriftelijke - een evaluatie gehad of ingevuld?		
Ja	Ja	Nee
Wanneer vonden de evaluaties plaats?		
Na afloop van een project	Na afloop van een project	Nooit
Heb je ooit de indruk gehad dat er je feedback verwerkt werd om de werking te verbeteren?		
Ja	Nee	Ja
Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het museum?		
Ja	Ja	Nee
Op welke competentie dat je hebt opgedaan, ben je fier?		
Op het inspreken van de podcast	Het mooi leren vertellen van een verhaal	/
Op een schaal van 0 tot 10, hoeveel krijgt je deelname? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)		
10	8	8
Heb je een tip om de structurele jongerenwerking in de toekomst nog beter te maken?		
Neen, ik vond het top.	Neen, het was zeer leuk	Een reflectie op het einde

Young Entrepreneurs (FoMu)

Heb je ooit - mondeling of schriftelijke - een evaluatie gehad of ingevuld?		
Ja	Ja	
Wanneer vonden de evaluaties plaats?		
De twee eerste opties, dus zowel tijdens het project als na afloop van het project	gedurende + na afloop van het project	
Heb je ooit de indruk gehad dat er je feedback verwerkt werd om de werking te verbeteren?		
Ja	Ja	
Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het museum?		
Nee	Ja	
Op welke competentie dat je hebt opgedaan, ben je fier?		
Het trekken van en leiding geven aan een klein jong team.	Leiderschap, teamspeler, flexibiliteit, verantwoordelijkheid	
Op een schaal van 0 tot 10, hoeveel krijgt je deelname? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)		
8	10	
Heb je een tip om de structurele jongerenwerking in de toekomst nog beter te maken?		
De brug tussen de vaste medewerkers en de jongerenwerking nog steviger maken. Ons Nightwatch-team voelde zich niet altijd volwaardige medewerkers van het FOMU en dat bemoeilijkt soms het proces/communicatie. Het lijkt me ook goed om de functies van in het begin zeer duidelijk te maken, zodat het in het begin niet al te veel zoeken is (toch niet als daar eigenlijk geen tijd voor is).		
Nauw blijven communiceren		

Schoonvolk! (MSK)

Heb je ooit - mondeling of schriftelijke - een evaluatie gehad of ingevuld?					
Ja	Ja	Ja			
Ja	Ja	Ja			
Wanneer vonden de evaluaties plaats?					
Na afloop van het project	Na afloop van het project	Na afloop van het project			
Na afloop van het project	na elk project en na elk jaar	Gedurende het project			
Heb je ooit de indruk gehad dat er je feedback verwerkt werd om de werking te verbeteren?					
Ja	Ja	Ja			
Ja	Ja	Ja			
Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het museum?					
Ja	Ja	Nee			
Nee	Ja	Ja			
Op welke competentie dat je hebt opgedaan, ben je fier?					
Organiseren	Flexibiliteit	Vlot samenwerken met een grote groep			
Organisatie van een groep	creatief denken hoe iets aan te pakken. ik merk bijvoorbeeld dat groepswerken vlotter gaan	Wat wordt bedoeld met competentie? Ik ben heel trots op onze PKP-ideeën die we mochten uitvoeren!			
Op een schaal van 0 tot 10, hoeveel krijgt je deelname? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)					
9	10	8	8	8	8
Heb je een tip om de structurele jongerenwerking in de toekomst nog beter te maken?					
Een platform met tips en tricks voor een jongerenwerking. Ik zit momenteel in 2 jongerenwerkingen en zat in totaal in 3 werkingen. Ik merk dat musea dit heel verschillend invullen (wat goed is) maar vaak ook zoekende zijn in aanpak.					
Meer gestructureerde vergaderingen					
Musea zijn vaak nogal hiërarchisch gestructureerd. Binnen die structuur, waar de projectleiders vaak zelf heel weinig macht hebben, is het moeilijk om als jongerenwerking vrij te kiezen wat je doet. Transparantere, meer horizontaal gestructureerde musea zouden het makkelijker maken voor jongerenwerkingen om te functioneren.					
Elk jaar de leden evalueren om te kijken of ze nog tijd en inbreng hebben voor het volgende jaar					
Elkaar misschien meer zien. Nu blijft het bij ons bij 1x per maand officieel (in het museum, met begeleiding) en eventueel nog een extra keer per maand zonder begeleiding, voor pure brainstorm en een beetje teamspirit.					
Meer plannen binnen jongerenwerken, communicatie is key en de mogelijkheid om een grotere groep te bereiken!					

Untitled (Mu.Zee)

Heb je ooit - mondeling of schriftelijke - een evaluatie gehad of ingevuld?					
Wanneer vonden de evaluaties plaats?					

Heb je ooit de indruk gehad dat er je feedback verwerkt werd om de werking te verbeteren?
Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het museum?
Op welke competentie dat je hebt opgedaan, ben je fier?
Op een schaal van 0 tot 10, hoeveel krijgt je deelname? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
Heb je een tip om de structurele jongerenwerking in de toekomst nog beter te maken?

Young Voices (MoMu)

Heb je ooit - mondeling of schriftelijke - een evaluatie gehad of ingevuld?
Wanneer vonden de evaluaties plaats?
Heb je ooit de indruk gehad dat er je feedback verwerkt werd om de werking te verbeteren?
Heb je ooit zelf feedback gekregen van je trekker of van een andere dienst van het museum?
Op welke competentie dat je hebt opgedaan, ben je fier?
Op een schaal van 0 tot 10, hoeveel krijgt je deelname? (0 = heel slecht; 10 = heel goed)
Heb je een tip om de structurele jongerenwerking in de toekomst nog beter te maken?